

3

ČESKOSLOVENSKU A SOCIALISTICKÝCH ZEMÍCH

1969

28 ledna 1969

27 únor 1969

"PALACH"

Zpravodaj NÉPSZABADSÁGÚ dále uvádí, že v Praze kolují nepotvrzené zprávy, že Jan Palach nspáchal tento otřesný čin z vlastní vůle. Bylo mu prý namluveno, že "roztok, jímž se poleje, bude hořet tzv. studeným plamenem a nezpůsobí popáleniny". List poukazuje na to, že text čopisu na rozloučenou napsaný vyso-koškolačkou, která - jak sama uvedla - byla k sebevraždě donucena, uveřejnilo pouze RUDÉ PRÁVO. MLADÁ FRONTA se prý o něm jenom zmínila.

Deník celostátní rady Maďarské vlastenecké lidové fronty MAGYAR NEMZET v krátkém článku pod nadpisem "Třikrát zatroubil černý Mercedes" soudí: "Otřesný čin 21letého pražského studenta a 18leté studentky nebyly uskutečněny nezávisle na sobě, a nebyl zde jen národní anebo citový motiv." V článku se praví, že není náhodou, že v době sebevraždy Palacha se na pražském Václavském náměstí zdržovalo mnoho západoněmeckých a anglických novinářů, "jako by se někdo předem postaral o to, aby tiskové agentury okamžitě rozšířily zprávu do světa." S tím - podle MAGYAR NEMZET do určité míry souvisí i rozhodnutí čs. úřadů, které v neděli vypověděly ze země 16 západních novinářů. List se odvolává také na prohlášení Palachovy matky, která je prý přesvědčena, že její syn byl zavražděn.

Pod titulem "Trpělivost má své meze" a "Nenecháme rozvrátit náš stát" přináší maďarský tisk výtah z projevu prvního tajemníka ÚV KSS dr. Gustava Husáka na sjezdu slovenských odborářů.

kb/

vd/pl

5 Jugoslávské listy o ČSSR

B e l e h r a d 28. ledna (zpravodaj ČTK) - Pod velkou fotografií z tiché manifestace studentů na Václavském náměstí k uctění památky Jana Palacha, přináší týdeník VJESNIK U SRIJEDU 29. ledna na první

kb/id/ lr

pokr./pl

stránce rekapitulaci událostí z posledních dnů v Praze pod titulkem "Pohyb v uzavřeném kruhu. Autor v závěru píše: "ČSSR prošla nejkritičtější fází jedné z početných krizí, které prožívá v poslední době. Příčiny krize jsou všeobecně jasné. Méně jasné je, jak z ní vyjít. Jedni říkají, že se musí dosáhnout klidu, a teprve pak bude možno normálně pracovat, svolávat sjezdy, vypsat volby, pak se bude moci říci, že je situace normalizovaná, což je podmínkou pro odchod cizích vojsk. Jiní říkají, že klid bude teprve tehdy, když odejdou zahraniční vojska, když se svolá sjezd strany, když ... pohyb v uzavřeném kruhu."

Teoretický časopis NAŠE DNE uspořádal rozhovor za kulatým stolem na téma "Smysl a perspektivy socialismu v zemích Varšavské smlouvy." Rozhovoru se zúčastnilo 11 předních chorvatských politiků a intelektuálů. Docent filosofické fakulty v Záhřebu dr. Veljko Cvjetičanin hovořil zejména o ČSSR, jako centru sociální revoluce. Řekl: "Blokový socialismus (míněn socialismus zemí Varšavské smlouvy - pozn.ređ.) se všemi jeho důsledky nejhůře snášela a snaží ČSSR, protože byla jednou z nejrozvinutějších evropských zemí, s dlouhou parlamentní demokratickou tradicí, s vyspělou dělnickou třídou, s legální komunistickou stranou ještě v kapitalistickém systému, s tradičně národní inteligencí, která přijala ideje socialismu. Nevhodnost mechanicky převzatého sovětského systému se projevila v řadě jevů, především v hospodářském zaostávání, v přehradě mezi stranou a inteligencí a ve stále větší politické nespokojenosti všech vrstev obyvatelstva. Charakteristicky byl tak zvaný švejkovský odpor proti zbyrokratizovanému systému. V samotné KSČ se formovala pokroková jádra, která se rozhodla pro kritiku... a profesor Cvjetičanin cituje pasáže z Axiomního programu KSČ, který se zabývá rozborem situace v zemi před lednem 1968, a pokračuje: "ČSSR se téměř přes noc stala jedním z nejvýznamnějších center sociální revoluce, kde se začal rozplétat spor mezi státně-byrokratickou strukturou a sociálními

společenskými silami ve vnitřní politice, který přerostl omezenost blokovské koncepce. Renesance socialismu v ČSSR měla širší mezinárodní význam, neboť se zde začal budovat socialismus na bohaté, a v národě stále živé, humanistické a demokratické tradici. ČSSR se začala přetvářet v integrační faktor Evropy. To byl základem důvod k okupaci ČSSR. Tato okupace není výrazem moci blokovského systému a vládnoucí elity, ale jeho bezmocností vůči stále větším rozporům a faktorům vnitřního pokroku, které se začínají projevat v ČSSR a v jiných blokovských socialistických zemích".

Zvláštní zpráva z bělehradské BORBÝ v Praze přináší v úterý informaci, v níž se uvádí, že se mají znovu setkat českoslovenští a sovětské vedoucí činitelé. Píše, že v Praze koluje zpráva o dopise, který dostal Alexander Dubček od Leonida Brežněva. I když tato zpráva - jak říká - není oficiálně potvrzena; dopis z Moskvy má být korektní a uctivý a vyslovuje přání, aby se přestalo s manifestacemi.

Všechny listy přinášejí zprávu o zasedání předsednictva ÚV KSČ a zdůrazňují z něho pasáže, že "v československé veřejnosti pokračuje napětí, a že se mohou očekávat nové pokusy o vyvolávání neklidu".

kb/id/

jj/pl

6 Rumunský tisk k situaci v Československu

B u k u r e š ť 28.ledna /ČTK/ - Ve zprávě o zasedání předsednictva ÚV KSČ z 27.ledna, kterou otiskují úterní rumunské noviny, se zdůrazňuje, že předsednictvo vysoce oceňuje realistický postoj většiny občanů a mládeže, kteří se nedali strhnout k neodpovědné kampani, o niž se pokoušely některé extremistické živly.

kb/vb/ka

pokr.čr

28. ledna 1969

Dále zpráva rumunské tiskové agentury uvádí, že prezidentu republiky Ludvíku Svobodovi docházejí dopisy a telegramy, v nichž občané vyjadřují důvěru v jeho osobu a odhodlání podporovat vedoucí činitele státu a strany při plnění jejich úkolů. Zpráva cituje z několika rezolucí, například stavbařů z Českých Budějovic, zaměstnanců vagónky ve Studénce, komunistů slovenského ministerstva vnitra, předsednictva Svazu slovenských studentů a dalších.

Úterní rumunské listy otiskují také odpověď předsedy federální vlády Oldřicha Černíka na blahopřejný telegram I.G.Maurera.

jd/čr

ab/vb/

Československo na stránkách polského tisku

V a r š a v a 28.ledna (Zpravodaj ČTK) - Běžné denní zpravodajství, které otiskují úterní varšavské listy, informuje o zasedání předsednictva ÚV KSČ, o dopisech a rezolucích prezidentu republiky, o podpoře slovenských odborů politice strany, jakož i o hospodářských výsledcích minulého roku. Nejvíce místa věnují zpravodajové poslední události na Václavském náměstí v Praze 26.ledna a oznamují, že celkem bylo zadrženo 241 osob. Listy uveřejňují dále podle zprávy ministerstva vnitra seznam posledních sebevražd.

Poslední vývoj situace v Československu vyvolal zřejmě potřebu komentovat některé události. V pondělním vydání DZIENNIKU LUDOVÉHO "shrnuje J.Cwczarczyk poslední události pod titulem "Těžký týden u přátel".

jp/ka

pokr.čr

28. ledna 1969

3 AFP k rohlášení předsednictva ÚV KSČ

V í d e ě 28. ledna (AFP - Francois Fejtó). Komuniké předsednictva ústředního výboru KSČ, které bylo v pondělí uveřejněno, je označováno za zavádění tvrdšího postupu ústředí, prokláná se ve Vídni.

Vzniká dojem, že přívrženci tvrdé linie ve vedení strany se snaží prohlubovat stav pohotovosti "proti provokacím", který byl vyhlášen minulý týden při příležitosti pohřbu Jana Palacha. Ohtějí tak zachovat a dále zvyšovat svoji kontrolu nad stranickými organizacemi a zvláště nad tiskem a rozhlasem.

Presidium, v němž největšina skupina realistů kolem Husáka a Štrougala ve skutečnosti prosazuje názor, že "napětí zdaleka ještě nepaďlo" a "je možno očekávat další pokusy kontrarevolučních výtržností a provokací".

Podle této hypotézy se zdá přirozené, že odpovědní představitelé žádají na všech komunistech - a obvláště na pracovnících v tisku - aby sřešali klid a bránili politiku strany, které sřešuje ke stabilizaci.

Podle všeho je tato výzva ke kázni adresována především progresivním živlům, které jsou v tisku, v organizacích intelektuálů a v hlavních odborových svazech, "především v Čechách a na Moravě", a které dávají najevo svou neříbnost nad politickou linií a nad způsobem jejího uskutečňování v praxi.

Pro pany Husáka a Štrougala skutečné nebezpečí určitě nehrozí od malých skupinek mladých extrémistů, které ostatně na většinu studentů stejně, jak se zdá, nemají vliv. Hlavní nebezpečí pro ně přichází především od základních organizací strany a od odborů, jejichž usilování sjezd velmi energicky obžadoval

28. ledna 1969

pokračování skutečné demokratizace a zvláště změny na některých vedoucích funkcích strany a státu prostřednictvím demokratických voleb.

Zdá se, že realisté, kteří jsou si této hrozby velmi dobře vědomi, se rozhodli progresisty předejít a využívají k tomu víceméně nynějšího výjimečného stavu. Čtělí se pevně zmocnit všech pák ještě předtím než stoupenci Josefa Šarkovského nastoupí do ofenzivy.

Všichni, kteří se staví proti snahám realistů o "stabilitu všech okolností", kterou vyhlásilo předsednictvo strany v nepřítomnosti právě nemocného Dubčeka, mohou být zařazeni mezi "protisocialistické síly" ve odsouzení - jak to již Štrougal učinil v pátek na shromáždění Lidových milicí - jako "obzvláště rafinovaní agenti kapitalismu". I když, jak naznačuje komunistické předsednictvo, klid, tolerance i pasivita, stranických a masových organizací bude vykládána jako známka souhlasu a podpory politiky skupiny, která má právě v předsednictvu většinu.

Mezi pozorovateli ve Vídni se soudí, že tento manévr není nijak hloupý. Příští dne ukáže, zda prosazování rozhodnutí kázně stačí k neutralizaci veřejného hnutí, jehož křehčí bylo v minulých dnech, hlavně v sobotu znovu tak mohutně manifestováno.

jp

ds/kh

5 Rakouský tisk o ČSSR

V í d e ň 28. ledna (Zpravodaj ČTK) Situace v hlavním městě ČSSR je nadále napjatá - konstatuje úterní rakouský tisk.

kb/jk

pokr.kh

28. ledna 1969

Informace^o posledních událostech, které listy čerpají většinou ze zprávek agentur i ČTK, se však různí. Většina z nich píše, že v pondělí byly před pomníkem Sv. Václava další nepokoje, vládní list VOLKSBLATT však uvádí, že o nedělních incidentech panoval včera v Praze klid.

LIE PRESSE oznamuje, že podle údajů čs. ministerstva vnitra bylo po nedělních demonstracích zatčeno několik tuctů mladistvých. Podle oficiálního listu WIENER ZEITUNG bylo zajištěno téměř 200 osob.

LIE PRESSE dodává, že podle údajů diplomatických kruhů, bylo zatýkání vynuceno Sovětským svazem. Útok se v pondělí v Praze proslavilo, došel již v pátek z Moskvy doje, v němž se kritizovaly trvale nepokoje v ČSSR. Tato vláda nařídila pohotovost vojska a policie.

Listy dále oznamují, že prof. Ota Šik musel odříci svoji úterní přednášku na vídeňské universitě, protože mu čs. úřady povolily výjezd jen do Švýcarska.

VOLKSBLATT se zabývá vlnou panosť o sebevraždy - upálením, kterou vyvolal pražský student Palach.

"Palach, bez ocenění jako věční jeho spoluobčané před osudem své vlasti, chtěl svým činem volat na poplach za svobodu, proti znásilňování," píše list. "Všichni, kdo ho v dalších dnech následovali, tuto metodu jen kopírovali. Neměli žádné ideové motivy... Palach věří, že se musí obětovat pro vysoký cíl, protože neviděl jinou možnost, druzí chtěli odejít ze života z osobních motivů, protože z těch či oněch důvodů ztroskotali. To je veliký rozdíl, který by neměl být zastírán."

23. ledna 1969

Také deník Komunistické strany Rakouska VOLKSSTIMME věnuje mnoho místa událostem v Československu. Na rozdíl od buržoazního tisku však neinformuje bombastickým tónem o posledních incidentech a zabývá se¹ jinými událostmi. Přináší zejména zprávu o schůzi předsednictva ÚV KSČ, které pozitivně hodnotilo postoj většiny obyvatelstva, zejména mládeže v posledních dnech a vyslovilo uznání příslušníků VB za udržení pořádku v Praze i jinde. List též informuje o zahájení sjezdu slovenských odborů v Bratislavě.

kb

vič/ah

6 Dohady kolem Dubčeka

P r a h a 23. ledna (REUTER) Alexander Dubček, který byl minulý týden mimo Prahu pro onemocnění chřipkou, je stále ještě nemocen, jak bylo sděleno dnes večer z oficiálních zdrojů.

Dubčekova nepřítomnost v Praze ve dnech neklidu a napětí po sebevraždě Jana Palacha vedla k dohadům, že Dubček měl soukromé rozhovory s Kosyginem, který se rovněž neobjevoval na veřejnosti v poslední době. Avšak tyto spekulace byly rozptýleny dnes večer z informovaných zdrojů. V ústředí se oficiálně uvádí, že Kosygin odpočívá po menší nemoci.

Předsednictvo ÚV KSČ zaslalo Dubčekovi přání brzkého uzdravení a návratu k práci. Vedení strany se nyní těžce potýká s tlakem, který vyvíjí jednotná fronta vlivných odborových organizací a studentských skupin. Tato fronta ve svém celku představuje milióny lidí a hodlá prosadit reformy započaté Dubčekem na jaře a v létě minulého roku. Avšak Dubček a

JP/jk

pokr.kh

28. ledna 1969

a mnozí z jeho kolegů pod značným tlakem Moskvy a konzervativců zatím volí kompromisní program střední cesty v naději, že zachrání vše, co je možné zachránit a nedostat se přitom do přímého střetnutí s sovětskou mocí.

jp

vb/kh

Francouzský tisk: Československý režim zotřuje politiku

F a ř í ž . 28. ledna (Zpravodaj ČTK) Pražský režim zotřuje postoj - v tomto smyslu vykládají dnes pařížské listy (s výjimkou komunistické L'HUMANITÉ) zákroky policie proti mladým manifestantům v Praze a zvláště pondělní komuniké předsednictva ÚV KSČ.

FIGARO nověří o "brutální reakci předsednictva ústředního výboru". Z komuniké zaznívá nový, dalo by se říci přímo provokační tón, uváží-li se, že bylo vydáno těsně po pohřbu Jana Palacha, soudí FIGARO a dodává: "Konzervativci se však mýlí, domnívají-li se, že oběť posluchače filosofie byla již strávena, a že je tedy možno všechno smazat a začít znovu. Je nebezpečí, že jejich chování - ledaže by se rozhodli vládnout terorem a na sovětských bajonetech - zatáhne zemi, která právě dokázala svou vyspělost i ochotnost, do nejhorších dobrodružství." Mávat v dnešním Československu strašákem Lidových milicí, jimž velí novotnenci, je nejen příliš laciné, ale též nebezpečné a zodpovědné, soudí FIGARO. Je hazardní zachraňovat jednotu strany, není-li zároveň respektováno jednomyslné přesvědčení národa. Je jasné, že solidarita a důvěra lidových mas ve vedení bude ode dneška

kb/lr

pokr.kh

28. ledna 1969

záviset na činech úřadů. Lidové akce posílily vyjednávací pozici Prahy vůči Moskvě. Česká veřejnost očekává, že z toho vůdci vyvodí závěry. Nedá se vládnout proti lidovému příboji, uzavírá FIGARO.

kb

lp/kh

REUTER o zadrženi amerických televizních techniků v Praze

P r a h a 28. ledna (REUTER) - V Praze byli včera na několik hodin zadrženi a posléze propuštěni tři televizní technici pracující pro americkou společnost Columbia Broadcasting System (CBS).

(Ve své dřívější zprávě REUTER mylně hlásil, že po zadrženi byli vykázáni ze země.)

Všechny tři - Harput Funz z NSR, Alain Debos z Paříže a Les Appleton z Londýna - po několika hodin vyslyšala policie. Rovněž režisér CBS Sam Zelman včera odpoledne policie krátce zadržela.

kb

vb/kh

Konzervativní síly v ČSSR se snaží získat spojence v armádě a v milici

P r a h a 28. ledna (AP) - Světy podporované konzervativní síly se dnes snaží získat dcmicí spojence v boji s liberálními reformisty v komunistickém vedení Československa.

kb /fis

pokr.kh

28. ledna 1969

Konzervativci, kteří již mají podporu asi 100 000 sovětských vojáků v zemi, nyní sنداjí v československé armádě a lidových milicích, s jakou spolehlivou pomocí by mohli počítat v případě skutečného střetnutí se stoupenci reformem. V projevu, který byl vydán s třídním zpožděním, prokonzervativní člen předsednictva Lubomír Štrougal přímo vyzýval příslušníky milic, aby straně pomohli "přelomvat váhání, dezorientaci a dezintegrační tendence".

Na shromáždění milic L. Štrougal požadoval více úsilí "o oslabení extrémistů, zvláště pravicových sil", a prohlásil, že pevný postoj strany musí nahradit "ovzduší beznaděje a skepse".

Konzervativci se prý dosud nedobodli na definitivní reakci. Avšak reformisté, kteří mají pevnou podporu odborů, kulturních organizací a mládeže, nejsou zdaleka optimističtí pokud jde o výsledek očekávaného střetnutí.

Na Václavském náměstí došlo k dalším střetnutím mezi mládeží a policií. Policie náhle stáhla hlídky od sochy československého patrona, kde mladým lidem bylo od neděle zakázáno umísťovat květiny a svíčky na památku Falcha. Krátce potom, kdy se u sochy a v blízkosti místa, kde se Jan Falch upálil, objevily první svíčky, policie se vrátila a zástupy občanů rozptýlila.

Zpravodaj AP pak cituje varování předsednictva strany, že se "očekávají nové provokace" a vyhoštění asi dvaceti novinářů zdůvodňuje snahou úřadů snížit na minimum počet západních novinářů v Praze.

Televizní režisér společnosti CBS Sam Zelman, který je v ČSSR rovněž na turistické vízum, byl v pondělí večer zadržen čtyři hodiny a vyslýchán. Pak se však mohl vrátit do svého hotelu, aniž mu bylo sděleno, kdy musí opustit území ČSR. Zpravodaj téže společnosti William McLaughlin byl zadržen na letišti a bylo mu příkazem opět odcestovat. Nesměl opustit letiště budovu a byl podrovně vyslýchán stejně jako tři televizní technici v pražských hotelích.

jp/fis

ru/th

28. ledna 1969

Západní agentury k novým zásahům na Václavském náměstí

P r a h a 28. ledna (UPI) Americká agentura UPI podobně jako ostatní západní agentury oznámily další zásahy československé policie proti demonstrantům na Václavském náměstí. Agentura píše:

Silné policejní jednotky posílené vojáky se samopaly procházely v pondělí pražskými ulicemi a prosazovaly tak požadavek komunistické strany k zachování klidu.

Několik set policistů s obušky vtrhlo v pondělí večer na Václavské náměstí za pokřiku mladých lidí stojících na chodníku a volajících "Gestapo", "Gestapo". Policie zatkla několik mladých mužů a odvedla je do čekajících autobusů. Jeden z policistů uhodil jednoho mladíka, který nechtěl jít dost rychle.

Když se zástupy rozešly, zůstalo u sochy Sv. Václava asi 30 policistů. Ostatními částmi města procházeli ve dvojicích policisté a vojáci se samopaly na zádech.

Prísna bezpečnostní opatření jsou zřejmě nepřímým výsledkem sovětského dopisu, který byl podle tvrzení západních diplomatických pramenů zaslán z Kremlu a který kritizuje demonstrace a nepokoje, jež vznikly po smrti Jana Palacha.

(REUTER) V pondělí večer vtrhlo na Václavské náměstí přes 100 policistů a začali rozhánět skupinky mladých lidí kolem sochy Sv. Václava. Při několika policejních zásazích byli demonstranti - většinou mladí lidé mezi 15 - 20 lety - rozehnáni. Vodní kanóny, připravené v postranních ulicích pro případ potřeby, nebyly použity.

kb /fis

pokr.kh

28. ledna 1969

(REULER) Informované prameny v Praze rozhodně popírají spekulace, že Alexander Dubček jednal v minulých dnech se sovětským premiérem Alexojem Kosyginem. Tyto spekulace vznikly, když oba státníci se o několik dní neobjevili na veřejnosti. Informované prameny uvádějí, že Dubček má vskutku chřipku a je stále ještě nemocen. Oficiální činitelé v Moskvě tvrdí, že Kosygin se zotavuje po menší nemoci.

kb

da/kh

Italské listy o Československu

Ř í m 28. ledna (Zprávočej ČTK) Některé italské listy dnes komentují nejnovější události v Československu v širších souvislostech. Objevují se v nich dohady, co vlastně znamená Dubčekova nepřítomnost na politické scéně. Píše o "záhadném onemocnění" a přikládá se mu politický význam.

Řada listů se též vrací k údajnému Brežněvovu dopisu Dubčekovi. Všeobecně se (kromě UNITÀ a PAESE SERA) Brežněvův dopis označuje za důvod nynějších zákroků veřejné bezpečnosti proti demonstrantům, které přitom byly "tvrdé".

Např. v CORRIERE DELLA SERA je článek pražského zprávočaje dokonce přímo nadepsán "Brežněvův dopis přinutil českou policii k větší tvrdosti". Dopisovatel vyjádřuje názor s ohledem na nynější postup veřejné bezpečnosti a veřejší prohlášení předsednictva ÚV KSČ, že čin Jana Palacha a události, které po něm následovaly, "nakonec spíše posílil než oslabil tzv. realisty". Za hlavní jejich představitele označuje Černíka, Štrougala a Husáka. Ze sovětského hlediska prý představují nejlepší možnost, jak "uskutečnit bez otřesů a přímých intervencí linií tzv. nepřímé normalizace, kterou v Praze zahájil Kuzněcov".

kh/fis

pokr.kh

28. ledna 1969

"Realisté" prý využili "Palachova případu" dvojitým způsobem: Neklid ulice jim poskytl záminku k utažení šroubu bezpečnostního scukelí poukazem na to, že chtějí zabránit přímé intervenci Rusů. Zdůraznění nového "Palachova mýtu" zastínilo "Dubčekův mýtus", který beztak značně uvadl. Ještě před několika měsíci byla Dubčekova velká síla v lidovém souhlasu a důvěře. Palachovy plameny nyní spálily to, co dosud z tohoto Dubčekova prestiže zbývalo. Zdá se, že nepřítomný Dubček byl zapomenut obyvatelstvem, a zčásti i svou vlastní stranou. Dopisovatel dospívá k závěru, že se rychle upevní moc "realistů", což bude znamenat definitivní odchod Dubčka z politické scény.

"Realisté" prý využili k upevnění svých pozic i Brežněvova dopisu, který byl mnohoznačný, ale "realisté" prosadili jeho nejpesimističtější interpretaci, aby tak zdůvodnili ostré zákroky proti sčím veřejnosti.

Tón veřejného prohlášení předsednictva "nenechává mnoho pochybností o mechanismu, který Palachův případ uvedl do pohybu".

V závěru dopisovatel píše: "Na pozadí dramatu se tentokrát rýsuje velká sovětská obezřetnost. Praha poskytuje obraz města, kde se sovětský voják ani nemihne. Praha poskytuje obraz města, v němž se mezi sebou střetávají přímo a tvrdě protestující Čechoslováci a uniformovaní Čechoslováci. Až Dubčekovi nástupci obnoví pořádek, bude doveden k úspěšnému konci plán dlouhodobější "normalizace", zahájený po prvním politickém neúspěchu okupace."

kb /fis

ve/kh

28. ledna 1969

Samozřejmě invaze Čechy a Slováky sblíží, jako žádná událost v minulosti, slovenští vůdcové však tvrdí, že neudělali nic a netolerovali nic, co by tento světský čin ospravedlňovalo. A to jim dnes umožňuje na čs. politické scéně jejich arrogantní jistotu.

kb

fš/kh

15 Husák se snaží nastolit "polský model" socialismu

Brusel 28. ledna (Zpravodaj ČTK) Slovensko je daleko od politického vření v Praze, Husák se chystá napodobit "polský model" socialismu na polovině čs. území se čtyřmi miliony obyvatel. Boj za svobodu, který v Praze pokračuje, je v Bratislavě téměř u konce. Tisk je zardoušen, dělníci a odbory jsou ochotni sledovat linii strany a nad slovenským hlavním městem vládně ovzduší provinciální normalizace, píše dnes v obsáhlém komentáři LA LIBRE BELGIQUE.

Minulý týden, kdy sto tisíc Pražanů vzdávalo poslední tichý hold Janu Palachovi, šli obyvatelé Bratislavy ze svým obvyklým zaměstnáním. Výjimku tvořilo jen několik set studentů a několik osob, které daly svíčky do výkladů v době, kdy nad městem začíná padat dunajská mlha.

Slováky nemůžeme v žádném případě srovnávat s Čechy. Po tisíci letech maďarského panství jsou živé jejich touhy po nezávislosti, avšak řízeň po svobodách politických je v tomto především zemědělském lidu daleko méně vyvinuta. V roce 1939 přijalo slovenské obyvatelstvo pronacistický režim, i když pět let poté povstali partyzáni proti okupantům.

kb-/fš

pokr.kh

28. ledna 1969Slovensko: Rok jedna

B r u s e l 28. ledna (Zpravodaj ČTK) Po tímto titulkem dnes začíná otiskovat vídeňský dopisovatel socialistického deníku LE PEUPLE seriál politických reportáží o Slovensku. První část je věnována hlavně historii, především významu Šturovy osobnosti, je v ní však i řada aktuálních postřehů.

Naď bratislavským hradem je nyní vztyčena vlajka se slovenským znakem, slovenský stát je autonomní republika v nitru federálního státu. Neblahý osud však určil, že se tak stalo v době, kdy Sověti zaplavili zemi. V hotelu Děvín v Bratislavě jsem potkal amerického profesora, který nemohl pochopit posedlost, s jakou se Slovinci snažili dostat svou republiku; svou vládu, svůj parlament za každou cenu v době, kdy se hranice spíše odstraňují, než aby se tvořily nově. Mezi oběma částmi země se pak stále více objevují značné rozdíly.

Je to již ve zplácobu, jímž přijímají vůdci ve v Bratislavě problém normalizace, a ve vůli dojít k cíli rychleji než Češi, tj. k odchodu sovětských vojsk. Během loňského jara neukázali Slovinci máho nadšení pro demokratizaci; pro tento lid rolníků, horalů a cikánů byla nutností mnohem vzdálenější než federalizace, než osvobození od poručnickování Čechů, které zraňovalo jejich hrdost víc než omezení cest do zahraničí či cenzura.

Nelze se ubránit myšlénce, že slovenští představitelé (a především Husák) házejí všechnu odpovědnost za invazi na Čechy, na Prahu, toto "středisko kontrarevoluce". Pražské noviny agitovaly na jaře nejvíce, v Praze se ustavovaly politické kluby, v Praze se snažili zformovat sociální demokracii.

kb / fis

pokr. kh

28. ledna 1969

Muž odpovědný za současnou slovenskou politiku, Gustav Husák, vzbuzuje na Slovensku četná srovnání: s de Gaullem pro svou neomylnost, s Ho Či Minem pro národní nezávislost a s Kádárem pro "realismus". Avšak nejčastější srovnání je se šéfem polské strany Gomulkou. Oba jsou popučliví, oba byli obětí stalinismu, mají omezenou inteligenci, ale jsou to schopní politici: analogie je nevyhnutelná.

Husákova politická obratnost je rovněž podobná Gomulkově. Je to jediný z čs. politiků, který měl prospěch i z dlouhého procesu liberalizace i z ruské invaze. Zmírnění režimu ho vyvedlo v roce 1960 z vězení, zmírnění na Slovensku v roce 1963 mu dalo rehabilitaci a dovolení objevit se na politické scéně. Po invazi nahradil Biľaka, ale za pět měsíců naděje svých příznivců a obdivovatelů zklamal.

Důslední Husákovy projevy jsou přeplněny výhrůžkami. Staví se proti otevřeným hranicím, vystupuje proti "kriminálním" živlům a nátlakovým skupinám, neustále vyzdvihuje negativní důsledky reform. V rámci nové federace jsou jeho výhrůžky velmi nebezpečné pro progresisty. Ostatně slovenští vědci, ekonomové a novináři odešli do zahraničí ve větším počtu než jejich českí kolegové.

Jako "architekt federace" hraje stále větší roli: osobně dohlížel nad složením slovenské vlády, i když teoreticky patří tato úloha Slovenské národní radě. Největší obavy však vzbuzuje neustálé stupňování nacionalismu. Čechy unaví svým neustálým zvyšováním požadavku a zhoršit vztahy mezi oběma národy do té míry, že Slovensko bude nezávislé úplně. Jedním projevem za druhým rozněcuje odpor Slováků proti Čechům. Ještě před měsícem byl logickým partnerem českých "realistů" typu Černíka a Štraugala, avšak jeho neustálé útoky proti českým dělníkům a českému tisku zeslabily jeho pozici v českých zemích do té míry, že tisk dostal zelenou, aby ho mohl kritizovat.

kb /

pokr. h

28. ledna 1969

Jeho superrealistická politika ho stojí již část podpory mas. Není to kolaborant, ale od okupace sleduje politiku spolupráce s Moskvou. Vzhledem k protisovětské náladě ve veřejném mínění by byla pro každého jiného tato politika zhoubná.

Až dosud nedal nikoho zatknout a Slováci věří, že perzekuce let padesátých, jichž byl sám obětí, mu znechutily policejní metody. Nevylučují však určitou formu "administrativního teroru", který by ze Slovenska udělal "model stalínismu (či spíše gomulkismu) bez koncentračních táborů", jak řekl jeden intelektuál. Tomu brání zatím jedině morální síla v Praze a skupina progresistů ve straně.

Skupina jeho přívrženců se tenčí. Všeobecně se usuzuje, že jeho nejbližší okolí tvoří čtyři osobnosti, mezi nimi stárnoucí básník Novomeský a předseda Slovenské národní rady Klokoč.

kb/

fš/w

Sláva Volný: rezignace ne!

SVCBCDNÁ EVROPA, česky, 28. ledna, 13,20 - (výtah) -

Slava Volný: Všichni cítíme, že stojíme na křižovatce cest; někdy se dokonce obáváme, jestli už nejsme za ní. A přesto nebo právě proto sbíráme vědycky znovu v sobě síly, hledáme ji ve svém okolí, ve svých přátelích, v historii; hledáme ji, abychom nepodlehli tlaku, který se na nás valí. Každý sám se musíme prodírat znovu hlubinami svých skepsí, od beznaděje k novým nadějím i vírám. Je to skutečně zkouška charakterů.

Valí se toho dnes na občana naší země tolik, že se mu ani nemohu divit, když občas podléhá pokušení mavnout rukou a rezignovat; rezignovat před hrubou silou a násilím okupantů, rezignovat před

tk/fis

pokr./dk

28. ledna 1969

politickou realitou a říci si, že to stejně všechno nemá smysl, že ti, kdo přišli, mají dostatek moci, aby nás utloukli - když na to přijde - třeba i čepicemi; že ten náš boj je sice grandiózní, heroický, že se před ním sklání s úctou a obdivem celý civilizovaný svět, - ale že vyhrát ho, i kdybychom snad všichni uhořeli, i kdybychom dali všichni všechno co máme, a vsadili všechno co umíme, stejně nemůžeme. Na koho z nás by nepřišly takové myšlenky? Kdo by se občas s nimi neprobouzel zpocen uprostřed noci? Jenže ta moje generace i generace starší toho již mnoho zažilo; až příliš mnoho, než abychom si mohli dělat nějaké naivní iluze o budoucnosti. My nestojíme na hranici, za kterou nevíme, co by přišlo.

Nejlepší léta života jsme v tom prožili a známe, tak dobře známe obludnost mašinérie, která nam vládla. Dávno jsme pochopili, že naší povlností, pokud se nestaneme beztvarou, úplně poddajnou motou bez vlastního myšlení, názoru, bez svědomí, si nezajistíme ani klid ani spokojenost; že jedna rezignace nikdy nestačí, že je pouze prvním krokem k celé sérii rezignací, při kterých bychom se museli zříci nejdříve svých myšlenek a činů, které pokládáme za správné a nutné, pak možná i svých přátel, a nakonec možná všeho... Kdo nemá slitování s národem, jak je může mít s jedincem.

Myslím, že každý z nás, kdo se nestal úplným cynikem, kdo si zachoval scudnost myšlení a schopnost se podívat bez příkras a bez sebeobelhávání na naše minulá léta, musí pociťovat trochu stud za všechno to, co kdy neučinil, za slova, která nepronesl, za okenžik, kdy se nevezpřel a mlčky - buď pro nedostatek odvahy nebo proto, že nevěděl pořádně, oč jde, nebo proto, že chtěl vykoupit své malé štěstí a spokojenost - byl svědkem toho, jak

tk/fis
pokr./dk

28. ledna 1969

lidé byli lámáni, jak se hrbali, jak mizeli neznámo kam, jak tleskal lžím a pclopravdám. My to přece všichni známe. Byli jsme scučástmí i nositeli tohoto odlišťného systému osobní moci, a víme, tak dobře víme, že mohl existovat jen proto, že jsme byli každý ve svém studu sám, sám ve své neznalosti, že jsme neměli odvahu říci "už dost" - a že i tehdy, když to někdo řekl, jsme se diskrétně odvraceli, abychom se mohli tvářit, že nevíme, co se s ním pak stalo.

Každý z nás si vypracoval pro sebe nějakou tu omluvnou teorií a čekal; čekali jsme všichni a dočkali jsme se. A dnes víme, dnes, kdy stojíme na této hranici, chápeme, že nemůžeme couvnout, protože pak už není omluvy, ale ani cesty vpřed. Víme, že musíme stát pevně, ať je naše skepse sebehlubší, naše naděje sebemenší. Musíme, protože nám nic jiného nezbyvá. Jednu rezignaci lze ještě před sebou, národem, před našimi dětmi i dějinami omluvit; ale co bychom řekli našim vnukům? Měli bychom vůbec právo se jim podívat do očí? Jak by asi po letech zněla slova o tom, že už jsme byli unaveni, že už jsme neměli sílu?

Tato dcba je inflací slov. Valí se na nás se všech stran. Útočí na naše srdce i rozum, dovclávají se našeho pochopení, chtějí, abychom poznali nezbytnost. Jenže ne všechna slova jsou okna k pravdě, k poznání; některá také zatahují záclony a přinásejí temno. Ale i to už dávno víme. My toho vůbec víme tak strašně moc, že se někdy dívám i děsím toho, že to nechápou ti, co nás chtějí ovládnout. A možná, že to chápou, ale nemají ani oni jiné cesty. Zvykli si, že moci se dá docílit všechno. Mají v tom zkušenosti i výsledky. Ale přesto vážně pochybuji, zda všechny tyto jejich ověřené zkušenosti jim něco budou platné v našem

tk/fis pokr./dk

28. ledna 1969

specifickém případě. Manipulovat lze lidi, kteří nemají jistotu, - a to nemyslím pouze jistotu, že jejich konání je správné a dobré, které pravděpodobně většina z nás má, - ale my máme i tu druhou jistotu, možná negativně formulovanou, ale právě proto tím neotřesitelnější: máme jistotu poznání, že není cesty zpátky, že se nemůžeme dobrovolně nikdy vrátit tam, odkud jsme tolik posramoceni, tolik poznamenáni nedávno teprve vyšli.

Myslím, že se nemýlím, když řeknu, že právě tato jistota byla motivem činu Jana Palacha a že ovlivňuje jednání tak mnohých, kterých si vážíme. V tomto okamžiku totiž všechny výhrůžky, všechny činy proti nám jsou v zásadě strašně ubohé a malé. Nás totiž není již čím strašit, neboť všechno je mírnější a slabší, než to, co jsme už zažili. Všechno, co se nám může stát dnes, neobstojí před tím, co by bylo, kdybychom sami došli tam, kde nás chtějí mít. Je to absurdní situace, a nevím, zda již někdy dříve měla svoji dobu. Možná ve starém Kíně.

Tak by se mi dnes chtělo říkat slova nadějná a utěšující: Neříkám je, protože by byla planá. Tak rad bych se v m pokusil říci slova, která by naznačovala východiško, která by říkala, kam jít. Neříkám je, protože - upřímně - já nevím. Víím, že si stát na místě a nehýbat se, neuhýbat z pozic, které mám, je někdy největší čin, který může člověk udělat. Víím, že lepší než couvnout a pak být sám se vším, co přichází, je být v houfu. Nikdo nám nepomůže, když si nepomůžeme sami. A pořád, přátelé, je ve mně špetka naděje, že bychom si snad přece jen sami pomocí mohli, když vydržíme a neuhneme.

tk/fis

ši/dk

28. ledna 1969

- 21 Po přečtení TRIBUNY dojdete k závěru, že VLTAVA může klidně přestat vysílat, neboť orgán byra strany pro české země říká totéž daleko inteligentněji

SVCBCDNÁ EVRCPA, česky, 27. ledna, 21,20 - (zkráceno) -

Jan Fousek: Časopis TRIBUNA budil rozruch ještě dříve, než vůbec vyšel. Po prvé tehdy, když vešlo ve známost, že jeho šéfredaktorem bude C. Švestka, jehož politický profil můžeme zestručnit ve zjištění, že odešel z RUDÉHO PRÁVA, protože ztratil důvěru svých kolegů a zřejmě i nejbližších nadřízených. Jeho články, např. úvahy o dělnické třídě, prozrazovaly těsné sepětí se světem aparátnické éry A. cvotného a staly se - pokud jde o RP - jeho labutí písni. L. Štrougalovi, nejmenovanému šéfovi českých komunistů, byl však C. Švestka cenným kadrem, a povdral jej tedy do vedoucí funkce ve své TRIBUNĚ.

Po druhé vzbudil tento nový týdeník pozornost začátkem roku, protože nevyšel. Co jako první hlásala šuška, to pak potvrdila otevřená slova sjezdu odborářů v tisku: tiskaři odmítli TRIBUNĚ spolupráci, neboť se jim nelíbily články, které měli sázet. Došlo k různým intervencím, diskutovalo se, hledaly se kompromisy. Ve středu 15. ledna je datováno první číslo.

V 1. čísle TRIBUNY je článkuček "Žádáme". Koho žádá značka - jkh - (?) z TRIBUNY o co? Německé soudruhy z rozhlasové stanice VLTAVA, aby se rozumně rozhodli a zastavili vysílání. To byl přesný citát, jehož obsah se asi zalouvá většině našich lidí, jako také argumentace tohoto požadavku: VLTAVA má špatnou češtinu, je prý rušivým komponentem ve vztazích komunistických stran, atd. Pročtěte si ovšem celou TRIBUNU a dojdete asi k závěru, že VLTAVA
tk/st pokr./dk

28. ledna 1969

Klidně může přestat vysílat a že okupační ZPRÁVY mohou nadále nevycházet, neboť orgán byra strany pro české země je po jazykové stránce mnohem kvalitnější a v obsahu mnohem inteligentnější - což ovšem není v soutěži se zprávami VLTAVY tak těžké. Její zaměření se zdá být jasné. Představuje se tu ona část stranického aparátu a jeho mluvčích, kteří se samozřejmě v duchu času dušují věrností zásadám polednové politiky, ale zároveň - tak jako kdysi platívali daň tzv. kultu osobnosti - platí teď penále nově vzniklému kultu tzv. pookupační reality.

Jeden sloupek patnácté stránky TRIBUNY má místo nadpisu otazník. Najdete pod ním různě povytrhané citáty z článků jistých autorů jistých časopisů - jaká je to asi nenáhoda! - kteří jsou už delší dobu na černé listině vltavských zpráv. To svědčí o tom, že Švestkova redakce má na spolupracovníky např. REPORTÉRA, LISTO a ZÍTKA stejný názor, jako ony rušivé komponenty pookupačních časů.

Začetl jsem se i do článku "Tvůrci ideologie o svých cílech" od doktora politických věd a učitele na Vysoké škole KSČ M. Šolce. Je to úvaha o "rozdělení světa na dvě soustavy, které změnilo mezinárodní vztahy v kolbiště třídního boje", mluví se v ní o "plánech a cílech západních imperialistů vůči Československu", o "plánech podvratné činnosti proti socialistickým zemím". Samozřejmě vůbec nepřekvapuje, že analýzy doktora komunistických věd se skoro přesně kryjí s tezemi, kterými státy varšavské pětky odůvodnily svou invazi do Československa.

V prvním čísle TRIBUNY jsou někteří předlednoví soudruzi otevřeně ba okázale házeni přes palubu - na prvním místě Antonín Novotný. TRIBUNA vás informuje, že muž, který vedl KSČ patnáct
tk/st pokr./dk

28. ledna 1969

let a republiku deset let, byl svého času K. Gottwaldem navržen do vedoucí funkce "nikoli pro míru svých schopností, ale pro míru svých neschopností". Právě tak a velice přímočaře zdůvodnil K. Gottwald Novotného kandidaturu, - píše v TRIBUNĚ Jan Smíšek. A dále poznamenává, že v přípačě Novotného šlo o "někdejšího sebejistého a takřka zakřiknutého stranického úředníka, a zakomplexovaného trémistu s minimální schopností koktavého čtení, o příručího v úřednické práci" apod. V úvaze o dlouholetém vůdci komunistického hnutí v Československu bude TRIBUNA pokračovat, a dozvíme se tedy další pikantní podrobnosti.

Pro dnešek jen tuto připomínku: Soudruh Smíšek, autor zmíněné statě o Novotném, uvažuje o tom, kdy začala - jak píše - osobnostní éra Antonína Novotného. Někdo prý říká, že v roce 1955, jiný v r. 1956, on sám sází na léta 1953, kdy se A. Novotný postavil proti A. Zápotockému ve věci přeradikalizované politiky JZD. Pravda je ta, že o oné osobnostní éře A. Novotného rozhodli sovětští soudruzi, a to na poradě s tehdejšími představiteli KSČ, která se konala v dubnu 1954, v předvečer X. sjezdu strany. Podrobnosti lze najít ve Sborníku historickém číslo 11, z roku 1963, strana 180 a 181 především.

tk/

ši/dk

17

NEW YORK TIMES o Československu

New York 28. ledna (zpravodaj ČTK) - Pražský zpravodaj listu NEW YORK TIMES dodává k prohlášení předsednictva ÚV KSČ, že výzvy k obnovení klidu jsou doprovázeny snahou zdiskreditovat Palachovo sebeupálení a svrhnout zodpovědnost za jeho smrt na domáčí a západní provokatéry.

mx/st

pokr./dk

28. ledna 1969

List popisuje srážku studentů s policií u sochy sv. Václava a zdůrazňuje, že policisté byli v dobré náladě a že se ani ne-snažili vytlačit demonstranty z prostranství.

Čs. liberalové se domnívají, že prosovětské živly v bezpečnosti jsou rozhodnuti přesvědčit Čechoslováky, že Palach byl dohnán ke spáchání sebevraždy. Na schůzi "starých komunistů" minulý týden již padla zmínka o úloze západních revanšistů v tomto případě.

šár/dk

mx/

18 Kreisky kritizoval USA a CSN, že po invazi do ČSSR nepranýřovaly Sovětský svaz jako agresora

B o n n 28. ledna (AP) - Bývalý rakouský ministr zahraničních věcí Bruno Kreisky dnes kritizoval Spojené státy a Organizaci spojených národů, že se jim nepodařilo rychle pranýřovat Rusy jako agresory po srpnové invazi Varšavské smlouvy do Československa.

Odpovídaje na otázky na tiskové konferenci Kreisky prohlásil: "... bylo tehdy pochopitelné, že americká politika se snažila nepřispět ke zvýšení napětí. Nikdy však nepochopím, proč Američané okamžitě neuplatnili svůj rozhodující vliv v CSN, aby ukázali světu, že tady máme případ agrese, který musí být odsouzen... a ne-inspirovali dokonce ani menší diskusi ve světové organizaci."

Kreisky dodal: "Druhá strana nevynechá jediné příležitosti, aby ukázala Američany jako agresory." Spojené národy zacházely podle slov Kreiského s českou tragédií jako "s rodinnou komunistickou záležitostí". Je to fikce, ale co není fikce pokud jde o CSN?

kb/st

pokr./dk

28. ledne 1969

Kreisky varoval před "velkou iluzí", že Moskva se dopustila politického omylu, když vpochoďovala do komunistické země sousedící s Rakouskem. Dodal, že nepředvídá žádný dramatický vývoj z nejbližšího "období mučednictví" v Československu. "Rusové dosáhli to, co chtěli. Čechoslováci se nemohou vymanit."

(DPA) - Východní politika bonnské velké koalice nijak příznivě neovlivnila vývoj v Československu, řekl dále Kreisky. Podle jeho názoru probíhal proces v Československu proto tak intenzívně, protože tam začal mnohem později než jinde a nahromadily se tam reakce na stalinismus. Poslední demonstrace v Praze nemusí mít nutně dramatické následky a omezit prostor pražské vlády. Varoval však před "krutou iluzí", že je možná demokratizace komunismu liberalizací, dckud funguje komunistický aparát. K povaze komunistické diktatury patří, že není ochotna se sama likvidovat. "Neexistuje žádný reformistický komunismus," zdůraznil rakouský politik.

Kreisky dále zdůraznil, že sovětská vláda v souvislosti s intervencí v Československu neudělala žádné náznaky na případné ohrožení rakouské svrchovanosti. Máme však pocit, že by rakouská strana měla uskutečnit vojenská opatření.

kb/

ru/dk

19 Před novou politickou bitvou v Československu

V í d e ň 28. ledna (AFP - Francois Fejto) - Ulice v Praze a v jiných větších městech Čech a Moravy se již uklidnily, avšak duše zatím nenezly klid, jak o tom svědčí nová sebevražda upálením v Chebu. V zasvěcených kruzích převládá mínění, že Československo stojí na prahu nové politické bitvy, která může být rozhodující a v níž je v sázce politická orientace země.

kb/st

pokr./dk

23. ledna 1969

Projevy, které proslovil včera v Praze Lubomír Štrougal, šéf byra strany pro české země, a v Bratislavě Gustav Husák, šéf slovenské strany, znamenají podle pozorovatelů výzva, již tyto dva politikové "realistického" směru vrhají progresivním silám, které se chystaly zahájit novou ofenzívu za demokratizaci.

Zvláště Štrougal zřejmě znovu našel řeč, kterou mluvil v době, kdy byl ministrem vnitra Novotného. K nedávným kampaním na podporu Smrkovského a k sebeobětování Jana Palacha zaujal Štrougal stanovisko totožné se sovětským - že to jsou "akce naplánované v zahraničí" - a kategoricky odmítl požadavky přednesené minulý týden studentským svazem a sjezdem českých odborů.

Štrougal připustil, že strana je hluboce rozdělena. Uznal také, že většina městských a krajských organizací strany ještě podléhá vlivu "ducha 2000 slov", použil toho však jako argumentu k prodloužení provizoria a odložení sjezdu strany a voleb do neurčité budoucnosti. Dal na srozuměnou, že se nemůže konat sjezd strany ani volby, dokud nynější vedení strany, ovládané stále těsnějším společenstvím bývalých stoupenů Novotného a "realistů", nebude mít v rukou stranický aparát a vedení státu.

Husák mluvil ve velmi podobném duchu před slovenskými odbory. Šéf slovenské strany si pochvaloval, že slovenští studenti a dělníci v těchto dnech zachovali chladnou krev a drželi se stranou nepokojů, které proběhly v českých zemích. Nicméně však pozorovatelé soudí, že na Slovensku jde o klid pouze zdánlivý. Podle zpráv ze Slovenska se opravdu zdá, že tam vládne jisté vření v intelektuálních a studentských kruzích, které silně nesouhlasí s Husákovou autoritářskou politikou.

kb/ st

poko/šk

28. ledna 1969

Ve srovnání se svými politickými kolegy v Praze má Husák výhodu, že kontroluje aparát strany i odborů, kam dosadil své "věrné", kteří jsou nadto většinou velmi respektované osobnosti. Avšak Husákova popularita hodně poklesla, mnozí z jeho spolupracovníků jsou vůči němu stále uzavřenější. Nadále se prohlubuje propast mezi Husákem, jenž se stará hlavně o upevnění své osobní moci a nositeli vlasteneckých a demokracických aspirací, které se příliš neodlišují od těch, jež se projevují v Praze, Brně či Plzni.

Progresivní opozice zatlačena protiofenzívou "realistů" se zatím zdržela reakcí na prohlášení Husáka a Štrougala. Pražský tisk dnes zachoval úplné mlčení, avšak zdá se, že v politických a odborových organizacích se vyvíjí intenzivní činnost. Lze očekávat, že energické "ne" vedení k volbám a stranickému sjezdu vzbudí protestní hnutí, jehož formy, šíři a důsledky nelze předpovědět.

kb/

vb/dk

20 NUESTRA PALABRA odsuzuje světový buržoazní tisk

B u e n o s A i r e s 28. ledna (zpravodaj ČTK) - List Komunistické strany Argentiny NUESTRA PALABRA odsoudil "kampaň světového buržoazního tisku, který se snaží zkomplikovat situaci v Praze a ztížit konsolidační a normalizační proces v československém politickém životě". Zdůraznil, že tento tisk překrucuje události ve snaze vyprovokovat obyvatelstvo k různým náladám a zasít pochybnosti a obavy.

tk/ st

loz/jh/dk

20. ledna 1969

23 Pařížské večerníky o Československu

P a ř í ž 28. ledna (zpravodaj ČTK) - O ostrém komuniké před-
sednictva ÚV KSČ po nedělní demonstraci v Praze a o rezoluci Li-
dových milic píše pražský zpravodaj listu FRANCE-SOIR. Vidí v níh
potvrzení blízkosti "konzervativního, tj. pravicového puče".

Dospělo se ke krajní polarizaci sil. Na jedné straně "real-
isté" a "konzervativci", na druhé straně studenti, inteligence,
odborníky. Pokud jde o "puč", nelze jej chápat doslovně: chce se
tím říci, že konzervativci chtějí mít nyní moc. Studenti a
výběry vypracovávají nový akční plán, který by se měl uplatnit
již zítra. Nepůjde ani o stávkou, ani o masové demonstrace, tím
méně o sebevraždu... je to další tajemství, které dokazuje stále
ostřejší válku nervů v Československu.

O tvrdším postoji "realistů" píše LA CROIX: Praha byla
překvapena mimořádnou tvrdostí, s jakou v neděli zasáhla policie.
Vedoucí kruhy se ostatně snaží realitě mezi nedělními demon-
stranty a masou studentstva.

Do tohoto zostřeného ovzduší přišla výzva předsednictva
ÚV KSČ ke všem komunistům na podporu vedení strany a presidenta.
Dubček se tohoto zasedání nezúčastnil. Potvrzuje to, že je buď
nemocný, nebo se drží stranou - nebo je držen stranou. Kluží
ostatně pověsti, že dostal od Brežněva osobní dopis. "Radí" mu,
aby udělal potřebné a zastavil studentské demonstrace.

vn/tk/st

mm/dk

28. ledna 1969

24 Mexický tisk označuje situaci v ČSSR za křižovatku pro sovětské vedení

México 28. ledna (zpravodaj ČTK) - Zatýkání v souvislosti s demonstracemi na Václavském náměstí a důrazné prohlášení předsednictva ÚV KSČ jsou předmětem zpravodajství všech mexických listů. Některé z nich přinášejí k situaci v Československu komentáře.

List EL HERALDO DE MEXICO vyjadřuje uspokojení nad tím, že obě strany v pařížských jednáních o Vietnamu projevují ochotu k dohodě a nabádá Sovětský svaz, aby "podobně vyřešil bezprávnou okupaci některých zemí".

"Sovětský svaz musí uvážit, že svět nevyhnutelně spěje ke skutečnému sebeurčení národů. Imperialismus ve svých nejnásilnějších formách, vojenské a hospodářské, zřetelně upadá a snaha zachovat ho jako formu politického života silných národů je absurdním pokusem kráčet proti skutečnosti a proti nezadržitelnému postupu dějin."

Rozšířený deník LA PAENSA shledává, že "každý den potvrzuje bídný obchod, který udělali Rusové svou brutální invazí do Československa. Československý lid stojí pevně a odhodlaně, jednotně a obdivuhodně organizovaně. Moskva ani nemohla dosadit své quislingy do vlády, protože nikdo nechtěl dělat zrádce.

Kreal je na křižovatce. Buď se ještě zhorší denně se zhoršující situace a nespokojenost a protesty mohou vést až k násilí nebo se Československo přemění v nové Maďarsko. Každá z těchto alternativ je špatná pro již tak pokleslou prestiž komunismu. Po upálení mladých lidí v Praze začínají prudké demonstrace proti komunismu v Evropě. Světové veřejné mínění uděluje důtku."

tk/ st

šv/dk

28. ledna 1969

25 Nixonova vláda a Československo

New York 28. ledna (zpravodaj ČTK) - Deník NEW YORK DAILY COLUMN uveřejňuje dnes dva články, týkající se Československa. Komentátor Paul Scott oznamuje, že Nixonova vláda začala připravovat nový plán pro případ, že by musela v Československu čelit podobné situaci, jaká vypukla v Maďarsku po rozpoutání ozbrojeného povstání. Tento úkol dostala nejvyšší plánovací skupina, štáb Národní bezpečnostní rady, když prezident Nixon prohlásil, že chce být připraven na všechny eventuality. "Jako kardinální otázka se má prozkoumat, zda a jaký druh pomoci by měly Spojené státy poskytnout Československu, kdyby propukly boje s okupačními sovětskými vojsky. Podle informací, které došly Bílému domu, nedávné tragické akty protestů mladých Čechoslováků přivedly zemi na pokraj otevřené vzpoury proti sovětským okupačním silám.

Viděno chladně politicky, ukazuje se, že pražské komunistické vedení se bude musit v nejbližší době rozhodnout, zda bude podporovat rostoucí protesty studentů, nebo uplatní přísnější opatření, aby je potlačilo. Cba kursy českých předáků nevyhnutelně vyvolají prudkou reakci. Když prezident Nixon nařídil, aby byly vypracovány plány pro všechny případy, soukromě prohlásil, že je znepokojen tím, jak chabými politickými směrnici se řídila Johnsonova vláda v době sovětské vojenské invaze do Československa v srpnu loňského roku.

Tyto směrnice, které vypracoval bývalý zahraničně politický poradce Bílého domu Walt Rostow, se omezovaly hlavně na to, co by měly Spojené státy dělat, aby se násilí, ke kterému by došlo v Československu, nerozšířilo dále. Plány vůbec neuvažovaly o žádné pomoci Spojených států, kdyby o ni požádaly skupiny,

hg/tk/st

pokr./dk

28. ledna 1969

stavící se proti sovětské vojenské okupaci. Předvídaly, že Spojené státy nepodniknou žádnou provokativní akci.

V důsledku této politiky nebyly ani síly USA v západním Německu po dobu krize uvedeny do pohotovosti. Podle nového politického přehledu dostali úředníci ministerstva zahraničí pokyn, aby se spojili se západoevropskými vládami a zjistili, zda a jaké další plány by si mělo NATO vytyčit v této době. Nixon a jeho zahraničně političtí poradci jsou přesvědčeni, že vzhledem k tomu, že Československo má společnou hranici se západním Německem, do každého násilného střetnutí v Praze by mohla být snadno zaplatena vojska USA v západním Německu. Od svého masivního přesunu vojsk loni v srpnu mají Rusové dvě ze svých elitních divizí nedaleko západoněmeckých hranic.

Nixonovy poradce navíc znepokojují nové zprávy o vojenských cvičeních v západním Rusku, podobných těm, které byly prováděny před invazí Československa v srpnu loňského roku. Zdůrazňují, že tyto neavizované manévry by měly být předzvěstí návratu sovětských divizí, které byly nedávno odvolány z Československa. K rostoucímu zájmu Nixonovy vlády o události v Československu přispívá to, že Moskva nasedla proti sovětskému bloku tvrdší ideologickou linii. Sovětští předáci dávají jasně na vědomí, že se snaží zkonsolidovat východoevropský blok - politicky i hospodářsky. V sovětském bloku se stupňuje mohutná propagandistická kampaň proti nebezpečí nacionalismu v komunistických zemích. Novým heslem je "proletářský internacionalismus". To je podřízení práv každé komunistické země zájmům světového komunistického hnutí, řízeného z Moskvy.

hg/tk/st

*pokr./dk

28. ledna 1969

Zřejmým cílem kampaně je vybudovat ideologický základ pro světovou konferenci komunistických stran, která se má sejít v květnu v Moskvě. "Národní socialismus", říkají Sověti, "je odchylkou od marxismu-leninismu a nelze jej tolerovat." Každá komunistická strana je odpovědná za udržení komunistického systému nejen vlastní dělnické třídě, ale, jak nedávno prohlásila PRAVDA, "celému světovému komunistickému hnutí za společný úkol dosáhnout plného vítězství komunismu."

Kostoucí počet oficiálních prohlášení Kremlu, jakož i nedávné události v Československu, přesvědčily presidenta Nixona, že Spojené státy by měly být připraveny na novou násilnou konfrontaci v Praze."

hg/tk/

kd/dk

27

Demonstrace před sovětským velvyslanectvím ve Stockholmu

S t o c k h o l m 28. ledna (UPI) -- Český student v exilu John F. Zyryl (21), kolega Jana Palacha, zahájil dnes demonstraci před sovětským velvyslanectvím ve Stockholmu.

Zyryl se procházel před velvyslanectvím a nesl plakát s nápisem "Nezapoměňte na okupaci Československa".

Mladík řekl, že hodlá demonstrovat před velvyslanectvím bez jídla do neděle.

Stockholmská policie uvádí, že Zyryl požádal o povolení lehnout si na ulici, ale to mu bylo zamítnuto. "Chce-li demonstrovat, musí po celou dobu chodit," řekl mluvčí policie. Dodal, že Čech dostal povolení spát v neďalekém parku.

Zyryl přijel do Švédska v září 1968. Odešel z uprchlického tábora v jižním Švédsku v uplynulém týdnu a svým krajanům řekl, že pojedě do Stockholmu protestovat před ruským velvyslanectvím.

tk/ st

sz/w

28. ledna 1969

26

Americký tisk o narůstání krize v Československu

Washington 28. ledna (zpravodaj ČTK) - Kritickým vyvrcholením tohoto týdne v Československu bude diskuse ve federálním Národním shromáždění, které se ve středu sejde k novému zasedání v situaci, charakterizované současně "bojem uvnitř stranické hierarchie". Mezitím napětí stoupá a předsednictvo ÚV KSČ vydalo "silné prohlášení", v němž varuje před pravděpodobnými pokusy "antisociálních a antisocialistických elementů" o vyvolání nepokojů.

List WASHINGTON PCST, který dnes přináší toto hodnocení situace v Praze, k tomu poznamenává, že novým prvkem v těchto prohlášení z poslední doby je obviňování Západu z podněcování neklidu. Americký zpravodaj souhlasí, že tato linie je v souladu s názory konzervativců.

Podle WASHINGTON PCSTu se konzervativní část vedení strany pokouší zabránit svolání sjezdu, neboť se obává ztráty pozic v ústředním výboru. Agentura ASSOCIATED PRESS vidí otázku obdobně. Nezmiňuje se však o sjezdu a naznačuje přípravy konzervativců k přímému rozhodnému střetnutí s liberály, kteří stále ještě kontrolují vedoucí orgány strany.

S odvoláním na zdroje informací v liberálním táboře agentura tvrdí, že konzervativci nyní svolávají na svou podporu "domácí spojení", především v armádě a v Lidových milicích, neboť pomoc sovětských kupáckých jednotek mají zajištěnu.

Liberálové, kteří mají na své straně odbory, kulturní organizace a studenty, nejsou podle ASSOCIATED PRESSu příliš optimističtí, pokud jde o výsledek boje o moc.

tk/ st

pokr./dir

28. ledna 1969

Americká agentura v této souvislosti připomíná výzvu Luho-
míra Štrougela k milicionářům, aby pomohli straně překonat tenden-
ce vedoucí k desintegraci a desorientaci.

tk/

ti/dk

28

Jugoslávští Komunisté o nezadržitelnosti reforem ve východní
Evropě

New York 28. ledna (zpravočaj ČTK) - Jugoslávští ko-
munisté jsou přesvědčeni, že Sovětům se invazí do Československa
nepodařilo zastavit nebo zastrašit liberalizační a nacionální
hnutí ve východní Evropě.

Ve zprávě z Bělehradu uvádí list NEW YORK TIMES ze 28. led-
na, že demokratizační trend je tak mocný, že jej nelze natrvalo
zastavit ani silou. Jugoslávští Komunisté se pouze rozcházejí
v odhadech; jak rychle či účinně bude tento vývoj pokračovat. Vše-
obecně však mají za to, že celá historie evropského marxismu
vstoupila událostmi v Československu do nové fáze.

Na podporu svého tvrzení uvádějí skutečnost, že českoslo-
venské hnutí odporu pokračuje již pět měsíců od sovětské okupace.
Politické fiasko SSSR v úsilí zabránit nezávislé politice Česko-
slovenska vede bělehradské odborníky k závěru, že tato situace
jen povzbudí podobná hnutí jinde. Zvláště pozorně sledují situaci
v Rumunsku a Maďarsku. V případě Rumunska se poukazuje na to, že
okupace Československa nezastavila opatrný postup k demokratické-
mu socialismu, který začal koncem roku 1967. Rumuni odmítají
sovětské názory, že vnitřní svobody jsou "protisocialistické
a kontrarevoluční".

vš/tk/st

šár/dk

28. ledna 196929 Americké hlasy k Československu

New York 28. ledna (zpravedaj ČTK) - Co učiní mladí američtí rebelové pro Československo? - ptá se v deníku NEW YORK DAILY COLUMN Robert Spivack a píše:

"Československo je opět svědomím Evropy a mnozí v Evropě i v Americe - opět raději odvracejí zraky a předstírají, že neexistuje. Ale českoslovenští studenti, jejichž stížnosti jsou opravdové, a kteří vědí, co je tyranie, nejsou po chuti těm, kdož by byli raději, kdyby neexistovalo. Češi jsou tiší, téměř neteční lidé, kteří prošli dlouhým utrpením. Nepotrpí si na okázalost jako Francouzi, ani na strojenost, jako někteří Němci, ani na násilí, jako "černí pantheři".

Národ se obyčejně pozná podle jeho vůdců. S výjimkou stalinové éry byli českoslovenští předáci kultivovaní a bezúhonní lidé, demokratičtí a vzdělaní, vášniví vlastenci. Jsou mezi nimi oba Masarykové, Beneš, Dubček, a k nim nyní nutno připočítat rostoucí počet mladých lidí, kteří se upalují na protest proti sovětské okupaci.

Co si počneme s Československem? Nenabízím žádné snadné odpovědi. Koneckonců, to co se děje v Praze, bude prověrkou moudrosti mužů v Kremle. Pochopí hloubku zoufalství a touhy po svobodě? Dovedou si vymyslet způsob, jak důstojně odejít, než dojde ke gigantickému výbuchu? Zatím můžeme jen vyvíjet klidný nátlak a vlastně jenom přihlížet a vyčkávat.

Ale Československo má zvláštní význam pro mladou Ameriku. Národy a svět čekají, až se ozvou rebelové z universit v Kolumbii a Berkeley; ze státní koleje v San Francisku a Brandeisovy university, ti, kdo hlásá-li ctnosti Ho Či Mina a asijského komunismu.

tk/ st

pokr./w

28. ledna 1969

Radikální hnutí "Studenti pro demokratickou společnost", se chovalo mimořádně tiše pokud jde o situaci v Československu. Podobně Rennie Davis z protivietnamského protestního hnutí. Měl by se ozvat sám Brown a ostatní, kteří tak často mluvili o "nedostatecích" Ameriky. Cítí vůbec nějaké výčitky? Anebo dovedou "protestovat" jenom proti nedostatkům demokratických vlád a jsou lhostejní vůči zlobě Sovětského svazu či mezinárodního komunistického hnutí - nebo nechtějí riskovat?

Mluvili o "zločinu mlčení". Znamená jejich současné mlčení souhlas?."

tk/

kd/w

Upozornění odběratelům!

= = = = =

Žádáme odběratele, aby si na str. B-5 dnešního materiálu ve čtvrté řádce od konce strany na konci řádky opravili

... nebezpečné a zodpovědné na správné

... nebezpečné a n e z o d p o v ě d n é .

Děkujeme.

st

tk/dk

Další dvě poznámky jsou převzaty, a to z NEUES DEUTSCHLAND poznámka německého spisovatele Petra Weisse, v níž prohlašuje v dopise švédskému listu NORSENSFLAMMAN, že není členem stockholmského "socialistického výboru sořidarity s Československem" a protestuje, aby výbor jeho jména využíval. Druhá poznámka je přetištěna z maďarského NÉPSZABADSÁG, který reagoval na prohlášení Jiřího Hochmana na "jednom shromáždění", kde se "zmiňoval o Maďarsku jako zemi, odkud "bylo posláno na Sibiř" 80 000 lidí, kteří dodnes nebyli osvobozeni".

id/kš

zh/pl

9 K pobytu T. Živkova v Indii

Bělehrad 29. ledna (zpravodaj ČTK) - Jugoslávská tisková agentura ze Sofie hlásí, že bulharský tisk ani ve středu neuveřejnil prohlášení předsedy rady ministrů Bulharské lidové republiky T. Živkova, přednesené na tiskové konferenci v Dillí minulou sobotu. Podle agentury TANJUG premiér T. Živkov na této konferenci mj. řekl, že mu není nic známo o prohlášení některých sovětských vedoucích činitelů o omezené suverenitě socialistických zemí. Dodal, že "by nemohli nic takového říci".

jj/dk

10 Čína se poprvé zmiňuje o sebevraždě Jana Palacha a o demonstracích v Praze

Peking 29. ledna (ČTK podle NCVE ČÍNY) - Agentura NCVA ČÍNA věnovala ve středu poprvé pozornost sebevraždě Jana Palacha a událostem, které v Praze následovaly. V obsáhlém souhrnu agentura píše, že "navzdory fascistickému útlaku sovětských revizionistických

tk/ka

pokr./dk

sociálimperalistů zahájily široké masy československého lidu novou vlnu boje proti sovětským revizionistickým agresorům".

"Tuto novou vlnu boje vyvolal student Jan Palach, který se na protest proti sovětské revizionistické vojenské okupaci upálil 16. ledna. Sebevražda je pasivní formou odporu. Avšak tato událost je výrazným projevem obrovské nespokojenosti československého lidu s tím, že jejich národ byl pošlapán a vlast zpuštěna."

"Českoslovenští dělníci, studenti a ostatní občané nedávno vyšli dle ulic a na gigantických shromážděních a demonstracích protestovali proti vojenské okupaci a politice národní zraedy, kterou provádí československá renegátská revizionistická klika.

Dlouho skrývaný hněv československého lidu propukl a je důkladem jeho probuzení a nezkrotné vůle k boji."

Podle této informace se 20. ledna konala v Praze demonstrace za účasti asi 100 000 lidí, kteří "pádně žádali, aby sovětské revizionističtí agresori odešli z Československa". Agentura se pak zmiňuje o demonstraci na Haštalském náměstí před sovětskou komandaturou.

Podle agentury se při Palachově pohřbu, který byl rovněž důležitou demonstrací proti sovětské okupaci, objevily na pražských zdech nápisy "Rušové jděte domů".

"V posledních dnech kolují po Praze a v ostatních městech letáky protestující proti vojenské okupaci a odsuzující politiku národní zraedy československých revizionistů. Letáky v Praze vyžývaly také maďarské, polské a bulharské studenty, aby povstali k boji proti nadvládě sovětských revizionistů."

"Klika sovětských revizionistických renegátů požádala československé revizionistické předáky, aby potlačili československý lid."

tk/ ka

pokr./dk

Od 25. do 26. ledna "povolovaly československé revizionistické úřady plně vyzbrojené vojáky a policisty a nařídily jim, aby nemilosrdně potlačili demonstrace. Holými pěstmi bojovali demonstranti s vojáky a policisty, tvrdě odsuzovali kliku československých revizionistických renegátů jako lokaje sovětských revizionistů."

"Pokud budou agresivní vojska sovětských revizionistů v Československu a pokud bude klika československých revizionistů pokračovat v politice národní zraedy, bude stále sílit odpor československého lidu."

Informace agentury končí slovy: "Československý lid není ve svém boji osamocen. Na jeho straně jsou lidé z různých evropských zemí. Na jeho straně stojí čínský lid a revolucionáři celého světa. Československý lid rozhodně dosáhne úplného vítězství, bude-li mít odvahu k boji a vytrvá-li v něm."

tk/

bt/dk

12. Provokáteři a jejich oběti

M o s k v a 29. ledna (TASS). Neustávají snahy sil nepřátelských socialismu o zosřtení situace v Československu. Cílem těchto podvratných akcí je zejména vyvolat nervozitu a hysterii kolem tragické smrti pražského studenta Jana Palacha, jehož pohřeb se konal 25. ledna. Československý tisk i zahraniční zpravodajové přinášejí některé dodatečné údaje osvětlující okolnosti této sebevraždy i jiných podobných případů.

tk/ka

pokr./dk

Díky péči určitých kruhů, provádějících podvratnou protistátní činnost mezi studentstvem, byla již v listopadu 1968, jak o tom později referovala z Prahy agentura UPI, vytvořena skupina, která měla za úkol inscenovat několik případů sebeupálení.

Pražský zpravodaj této americké agentury se odvolával na údaje, jež získal od "jednoho učitele" Karlové university, který si nepřál uvést své jméno. Podle zprávy téže agentury patřil Palach ke skupině, jejíž členové "přisahali, že se postupně obětují". Pražský zpravodaj agentury FRANCE PRESSE tvrdil, že v této studentské skupině bylo 15 lidí. List NEW YORK TIMES předpověděl "řádu sebeupálení na Václavském náměstí".

Ze zpráv zahraničního tisku a z informací, kolujících v novinářských kruzích, vyplynulo, že členové skupiny losovali, kdo se má stát první obětí. V lba padla na studenta J. Palacha.

Podle zpráv se tomu J. Palach zpočátku bránil, neboť pochyboval o správnosti takových akcí. Nakonec však pod nátlakem skupiny svolil. List VEČERNÍ PRAHA uvedl 28. ledna tvrzení kolující v Praze, že "smrt Jana Palacha byla vlastně politickou vraždou, že čin tohoto studenta byl inspirován živly, které si přejí neustále podněcovat neklid v této zemi". V listu se dále připomíná, že J. Palach byl ujišťován, že prý hořlavina, jíž měl použít, bude hořet pouze "studeným plamenem" a "jen svítit".

J. Palach nechtěl zemřít. Československý tisk oznámil, že pocítil v plamenech bolest, běžel od místa, kde se zapálil a volal o pomoc. "Hoďte na mne kabát!" - křičel. Dispečer městské dopravní služby J. Špirek hodil na hořícího svůj kabát, uhasil plamen, ale bylo už pozdě. J. Palach lékařům řekl, že takový závěr nečekal.

tk/ ka

pokr./dk

mluví se o tom i v prohlášení české vlády, uveřejněném v tisku 18. ledna. Připomíná se v něm, že vláda lituje osudu mladého člověka, tím spíše, že jeho čin "skončil nepředpokládanými a jím samým nepředvídanými důsledky, jak sám řekl svému ošetřujícímu lékaři".

O několik dní později byla veřejnost vzrušena novou tragickou smrtí. Pražské listy přinesly zprávu o sebevraždě studentky Blanky Nacházelové z pražské čtvrti Spořilov, která se otráвила plynem. Dopis, který po sobě dívka zanechala, svědčí o tom, že nitky vedou od její sebevraždy ke skupině organizátorů pokusů o sebeupálení.

V tomto dopise, jež uveřejnilo RUDÉ PŘÁVCE a některé další listy, se uvádí:

"Milovaní, až budete číst tento dopis, nebudu již o tom vědět. Věřte, že to, co jsem udělala, není z přesvědčení. Jsem k tomu donucena. Ke své smrti jsem si zvolila tento způsob. Tento způsob je mnohem lehčí, ale i ten je pro mne strašný. Tolik chci žít! Až se ozve přesně v 8,30 hodin trojí zatroubení černého mercedesu, stáhnou rolety a pustím plyn. Nechci, aby musím. Prosím vás, odpusťte mně, odpusťte, nemohu již couvnout, lepší je toto než žíravina v obličeji. Sbohem a odpusťte."

Západní propaganda všemocně nafukuje případ J. Palacha a nelituje sil, aby zostrčila ovzduší kolem Československa a aby uvnitř země podněcovala antisocialistické síly k podvratným akcím, bránícím normalizaci veřejného a politického života. Dnes se snaží rozšířit pochybnosti o hodnověrnosti dopisu studentky Blanky Nacházelové.

tk/ ka

pokr./dk

Ale to se dalo od západního tisku čekat. Překvapuje však postoj některých orgánů československého tisku, které místo aby pomohly přesně a definitivně vysvětlit všechny okolnosti, spojené s těmito tragickými událostmi, snaží se zasévat pochybnosti, mást československou veřejnost a uměle udržovat neklidnou atmosféru, pocit nejistoty, nervozity a štrachu.

Současně československý tisk informoval ještě o dalších několika "pokusech o sebeupálení". Některé orgány západní propagandy si pospíšily, aby tyto lidi zařadily málem mezi politické bojovníky. Z faktů, uveřejněných v československém tisku, však vyplývá, že těchto činů se dopouštěli zločinci, kteří se snažili vyhnout trestu za různé přestupky.

Vláda ČSSR nedávno uveřejnila prohlášení, v němž se mj. uvádí:

"Ze strany extremistických skupin se vede na vládu a její orgány neustálý nátlak ve formě ultimativních a současně objektivně nesplnitelných požadavků, které jsou na rozdíl od skutečných potřeb občanů vydávány zcela bezdůvodně za kroky na podporu polednové politiky.

Vláda pověřila ministra vnitra, aby přijal nezbytná konkrétní opatření k zajištění pořádku a klidu ve městech a obcích, aby se předešlo kampaním, které jsou v rozporu s československými zákony. Vzhledem ke složité situaci v Praze se vláda rozhodla učinit nezbytná opatření proti těm, kdo ohrožují klid a bezpečnost obyvatelstva."

27. ledna ministerstvo vnitra ČSSR uveřejnilo zprávu, že v souladu se zákonem učinili pracovníci veřejné bezpečnosti opatření k nastolení pořádku na ulicích. V důsledku těchto opatření ustala činnost narušitelů veřejného pořádku na Václavském náměstí a v okolí Krakovské a Opletalovy ulice a bylo zadrženo několik desítek chuligánů.

Jak oznámil zpravodaji ČTK náčelník městské správy Veřejné bezpečnosti, vyvozují orgány prokuratury závěry z činnosti zadržovaných osob v souladu s platnými zákony.

tk/

zm/w

11 Člen ÚV KSČ k Palachově sebevraždě

B e r l í n 29. ledna (ADN) - Sebevražda Jana Palacha je zřejmě důsledek machinace určitých západních mocností a zejména nejbližšího západního souseda ČSSR. Zapadá do stálého plánu s cílem vytvářet v ČSSR agitaci, aby se zabránilo nezbytné normalizaci. Prohlásil to v exkluzivním interview pro francouzskou zpravodajskou agenturu AFP člen ÚV KSČ Vilém Nový.

Vyšetření tohoto případu je obtížné, protože se vynořují četné podivné okolnosti. Nejdramatičtějším z nich je tekutina, kterou se Palach zapálil. Zdá se, že Palach se měl původně polít zvláštní tekutinou, které používají fakíři. Hoří, ale nepůsobí rány. V poslední chvíli byla tato tekutina vyměněna za jinou se smrtelnými následky. Jan Palach reagoval proto s hrůzou, utíkal a křičel "to hoří".

Nový v interview ujišťoval, že nelze popřít, že již několik měsíců se podnikají pokusy odvrátit pozornost čs. a mezinárodní veřejnosti, jakmile je učiněn pozitivní krok k normalizaci.

tk/ ka

sz/w

29. ledna 1969

kdyby, opření o okupační moc, rozhodně potlačili "provokace", k čemuž zřejmě nemají ani prostředky, ani sklon (jak lze předpokládat ke cti jejich málo uznávaných členů). Odbory a intelektuálové by to možná byli, kdyby se ve své zřejmě rostoucí důvěře, že sovětská okupační moc nic neučiní, postavili proti Černíkově vládě a straně. Všichni se zdržují akce.

Tak se zdá, že při nejvyšší labilitě je zřejmě určitá stabilita. Nikdo se v nynější okamžiku neodhodlá^{va} dotknout rovnováhy, aby se chopil moci. Zjevné přibývání vojenských a policejních hlídek toho není nutněpr^ojetidů^lazem. Každá strana čeká jak trvání téměř nesnesitelného napětí zlepší její pozice. Sovětské moc a pražské vedení státu a strany se přitom pravděpodobně domnívají, že se více rozkládají. Nakonec někdo zaklepe na stůl a vyloží karty. Kdo to učiní? Co se přitom stane?

Prozatím se tím jen hrozí. Nejvíce invazí a mluvčí odporu. Sovětská strana ukazuje, že jí dochází trpělivost - začátkem týdne zřejmě dopisem pražským úřadům. Exponenti československého odporu, v úterý sportovní idol Zátopek, zase vyhlásují, že "počrhub" bude obyvatelstvo bojovat všemi prostředky. Vláda a strana stojí víceméně nešťastně a nerozhodně mezi frontami. Nikdo se prozatím nechce dotknout tětiny napětí."

kš/

kc/cs/čr

Čínský rozhlas k smrti Jana Palacha

P e k i n g 29.ledna /AP/ - Pekingský rozhlas ve středu oznámil, že sebeupálení Jana Palacha je "formou pasivního odporu, že však odráží hluboké rozhořčení československého lidu nad sovětským revizionistickým útlakem". Je to první reakce Pekingu na smrt J.Palacha.

V relaci pekingského rozhlasu, monitorované v Tokiu, se dále praví, že ČLR vítá protisovětské demonstrace v Československu.

kš/ bj

sl/čr

29. ledna 19696 Britský tisk o vývoji v Československu

L o n d ý n 29.ledna (Zpravodaj ČTK) - Středeční britský tisk uveřejňuje několik zpráv svých zvláštních dopisovatelů z Prahy, v nichž se komentuje poslední vývoj situace a jeho důsledky.

Liberální list GUARDIAN píše pod titulkem "Čechoslováci ztrácejí naději". Československo se vrací pomalu, ale jistě ke starému režimu a lidé cítí, že již zbývá málo naděje. Demonstrace po Palachově pohřbu ukázaly, že existuje odpor, který je veden odboráři a studenty. Tyto dvě skupiny, které nyní tvoří jakousi neoficiální opozici, mají něhou podporu většiny obyvatelstva. Proti nim stojí početně malá skupina, do níž patří lidová milice a přívrženci bývalého presidenta Novotného, která má podporu Rusů. V Praze se šíří pověsti, že konzervativci převezmou důležité ministerstva. Mnoho lidí se domnívá, že budoucnost Československa je temná. V zemi jsou stále početná sovětská vojska a Rusové mohou vyvíjet vojenský a politický tlak a dokonce počet svých vojsk ještě zvýšit. Není také vyloučeno, že může dojít k postupnému rozložení liberálního programu.

Za příznak "utuzování linie" považuje list vypovězení západních žurnalistů, kteří přijeli do Prahy na turistická víza.

Colin Lawson v listu DAILY EXPRESS píše, že v předsednictvu Komunistické strany Československa jsou boje mezi reformátory a přívrženci "tvrdé linie". Jestliže se Dubčekovi nepodaří dosáhnout obrátu, pak to bude téměř jistě znamenat vítězství pro přívržence tvrdé linie a jmenování Gustava Husáka prvním tajemníkem Komunistické strany Československa. Za hlavního představitele "tvrdé linie" považuje Lawson Lubomira Štrougala, který také první prohlásil, že letos nebudou uspořádány volby.

kš/bj

pokr.čr

29. ledna 1969

Mluvčí dále řekl, že Washington má v úmyslu jednat o této záležitosti s československými vládními místy přímo na místě.

x x x

/AF/ - Mluvčí amerického ministerstva zahraničních věcí Robert McCloskey prohlásil, že americký velvyslanec v Praze Jacob Beam dostal příkaz, aby o této otázce jednal s československým ministrem zahraničních věcí.

McCloskey řekl, že tři novináři, Peter Young z časopisu LIFE, Stuart Smith z listu BALTIMORE SUN a Frank Crepeau z agentury ASSOCIATED PRESS byli požádáni, aby opustili Československo koncem týdne.

V pondělí byla odebrána víza dvěma dalším, Ericu Bournevi z listu CHRISTIAN SCIENCE MONITOR a Osgoodu Carruthersevi z listu LOS ANGELES TIMES.

McCloskey dále řekl, že Sam Zelman z rozhlasové a televizní společnosti CBS byl zadržen čtyři hodiny, bylo mu odebráno vízum a nařízeno, aby se ve středu hlásil na ministerstvu vnitra.

kš

jm/čr

11

FIGARO: "Konzervativci ještě zdaleka partii nevyhráli"

P a ř í ě 29.ledna (Zpravedčej ČTK) - Podle dnešního francouzského tisku českoslovenští konzervativci a stalinisté nastupují do protiútku.

Zpravedčej listu FIGARO oznamuje, že v Praze zavládlo znovu napětí. Ve značné míře k tomu přispělo pondělní komunistické předsednictvo ÚV KSČ, které svým obsahem a tónem kontrastuje s aspiracemi a požadavky mladých lidí a odborů. Tuto zálež. tónu nelze zcela vysvětlit podle názoru pozorovatelů jen zákulisním nátlakem

kš/ bj

pokr.čr

29. ledna 1969

List DAILY EXPRESS a zejména list TIMES uveřejňuje výňatky z projevu ministra vnitra Jana Pelnáře a cituje část, v níž hovořil o tom, že v zemi jsou ozbrojené extremistické skupiny.

"Praha varuje před anarchií" nadepsal svou zprávu list TIMES. Věnuje v ní hlavní pozornost projevu ministra vnitra Pelnáře, který hovořil na tiskové konferenci o ozbrojených skupinách extremistů. V Československu se dosud pokusilo o sebevraždu upálením 18 osob, převážně nikoli z politických důvodů. Generál Pepich, ministr vnitra slovenské republiky, jako první charakterizoval sebevraždu Jana Palacha jako dobré a poctivé gesto. Řekl však také, že jeho smrt byla politická vražda. Takové názory byy v kruzích starých komunistů, byly však Pepichem poprvé otevřeně vyjádřeny.

ks/

no/čr

12 USA požádaly československou vládu o vysvětlení, proč byla stažena víza a proč byli vypovězeni četní zpravodajové amerického tisku v Praze

Washington 29. ledna /AFP/ - USA požádaly československé úřady "o vysvětlení", proč byla odebrána víza a vypovězeni četní zpravodajové amerických listů. "Rádi bychom, aby nám moti- (v)vy těchto opatření byly vysvětleny," prohlásil v úterý mluvčí amerického ministerstva zahraničních věcí, který dodal, že o tomto problému jednal zástupce amerického ministra zahraničních věcí pro evropské záležitosti John Reedy s československým velvyslancem v USA dr. Karlem Duďou.

ks/ bj

pokr.čr

29. ledna 1969

Krenlu. Nelze vyloučit, že Štrougal a Husák, jejichž osobní ambice jsou známy, usoudili, že načeš a jejich chvíle: Záměrně si zahrávají s ohněm a vytvářejí napětí, aby ve vyhrocené atmosféře mohli strhnout na svou stranu centristy v ústředním výboru.

FIGARO soudí, že Felnáčovo prohlášení o "ozbrojených extremistických živlech" se vztahuje spíše na "provokatory Štrougalova klanu" než na liberály.

Podle zprávy lze v Praze očekávat vážnou protiofenzívu pokrokových sil v čele se Smrkovským a jeho stoupenci. "Konzervativci ještě zdaleka partii nevyhráli," uzavírá FIGARO.

List COMBAT soudí, že Československo je dnes na Prahu rozhodující politické bitvy, v níž se rozhodne o politické orientaci země. V pondělních prohlášeních Lubomíra Štrougala a Gustava Husáka spatřuje výzvu vmetenou do tváře progresivním silám, které zahajují novou ofenzívu za demokratizaci.

List INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE píše o nové vlně napětí a nejistoty v Praze jako důsledku vzrůstající aktivity stalinistických živlů. Informuje o zstrašovací kampani, kterou konzervativci rozvíjejí: O ilegálně vydávaných pamfletech, o anonymních výhrázkách adresovaných studecům a veřejným činitelům, o letácích napadajících presidenta Svobodu, Dubčka, Smrkovského a Černíka.

kš/

lp/ěr

10 AP: množí se náznaky, že v Československu získávají vrch ve vedení strany konzervativní síly

V í d e ň 29. ledna /AP - Peter Rehak/ - Množí se náznaky, že v Československu získávají vrch prosovětské ortodoxní komunistické pokr. ěr

kš/ bj

29. ledna 1969

síly. Jejich nová síla je zřejmá z aktivní propagační kampaně a z otevřených veřejných prohlášení, jejichž počet v posledních dnech vzrostl.

Poslední konzervativní tah je pokus zdiskreditovat smrt studenta Jana Palacha, který se upálil na protest proti sovětské okupaci. Konzervativní síly v letácích a v projevech tvrdí, že liberální reformisti donutili Palacha, aby spáchal sebevraždu v zájmu jejich propagandy. Někteří dokonce tvrdí, že byl zavražděn.

Jejich obvinění převzaly ortodoxní komunistické listy v Maďarsku a tisk ostatních zemí, v nichž vládne promoskevská strana, je bude pravděpodobně následovat.

V československém tisku a rozhlasu čestávají nyní konzervativní prohlášení stále více místa než v minulých měsících. Svrhují odpovědnost za politický nescuhlas v zemi na reformisty a varují, že opozice vůči stranické linii musí přestat. To prohlašuje jak vedoucí konzervativní politik Lubomír Štrougal, tak i předák slovenské strany Gustav Husák.

Vliv promoskevských komunistů je také zřejmý z rozsáhlého vypovídání západních novinářů. Až donedávna československé úřady tolerovaly, že západní novináři kryli Prahu na turistická a obchodní víza, protože po invazi bylo vydávání novinářských víz prakticky zastaveno. Vypovídání ukazuje, že tato tolerance nyní skončila.

Předinvazní ekonomická reforma utřžila další ránu, když bylo oznámeno, že veškerý obchod se zahraničními firmami bude na příště soustředěn v ruce ústřední organizace nazývané Zenit. Jedním z hlavních rysů reformy byla svoboda československých podniků přímo jednat se západními firmami a přecházet tak vládní byrokracií.

kš/bj

jm/čr

29. ledna 1969

9 Rakouský tisk o rozporech ve vedení KSČ

V í d e ň 29.ledna (Zpravodaj ČTK) - Vídeňské listy se dnes zaměřují na "novou zkoušku sil mezi ortodoxními a progresivními komunisty ve vedení KSČ". Po srážkách policie s mládeží v Praze je "klid před bouřkou". Na pondělním zasedání předsednictva ÚV KSČ došlo prý k prudkému sporu mezi progresivisty a konzervativci kvůli událostem z posledních dnů. Tisk věnuje zvláštní pozornost projevu L.Štrougala a G.Husáka. Listy citují ze Štrougala projevů hlavně stanovisko ke svolání nového sjezdu strany a voleb. Velikou publicitu má též vystoupení prvního tajemníka ÚV KSS dr. Husáka před odboráři v Bratislavě.

Napřítomnost s. Dubčeka v Praze vede k různým dohadům a kombinacím. DIE PRESSE píše, že je možné, že Dubček měl tajné rozhovory s Kosyginem, který se už delší dobu neobjevil na veřejnosti.

ARBEITER ZEITUNG informuje o údajném novém dopise sovětského stranického vedení Praze, v němž byl požadavek, aby byly zkráceny smuteční obřady za Palacha. KURIER k tomu dodává, že "Češi musí zapomenout Palacha" a poukazuje na úpravu okolí sochy Sv.Václava, aby se tam zamezilo novému shromažďování. Připomíná též varování ministra vnitra Palnáře těm elementům, které za každou cenu chtějí způsobit chaos a vyvolat strach.

VOLKSSTIMME se ve zpravodajství o ČSSR zaměřuje hlavně na projevy L.Štrougala a G.Husáka o situaci v zemi a cituje z nich podstatné části.

kš/lr

al/čr

29. ledna 1969Napětí v Československu stoupá

B r u s e l 29.ledna (Zpravodaj ČTK) - Belgický tisk věnuje vývoji událostí v Československu i nadále značnou pozornost, všechny deníky přinášejí široké záběry z agenturních zpráv. Zdůrazňují především, že napětí v zemi stoupá a že není vyloučena "zkouška síly" mezi čs. vedoucími činiteli. LA LIBRE BELGIQUE oznamuje ve výrazném titulku: "Prosovětské síly si snaží zajistit podporu armády a lidových milicí pro střetnutí s liberály".

LE SOIR věnuje dnes kromě agenturního zpravodajství čs. záležitostem komentář, v němž zdůrazňuje, že pondělní komuniké ze zasedání ústředního výboru není toho druhu, aby současné napětí uklidnilo. Zdá se totiž - píše komentátor - že rozpory mezi vedoucími činiteli stoupají. Konzervativci, to je ti, kdo se bezvýhradně sklánějí před Moskvou, se nezdají být v současné době schopni ovlivnit orientaci strany rozhodujícím způsobem. Avšak jsou tu "realisté" typu Husákovy či Štrougalova, kteří jsou rozhodnutí nastolit normalizaci i proti vůli obyvatelstva, které považují za nedisciplinované.

Štrougal nyní hovoří o ideologické boji mezi socialismem a kapitalismem i v zemi samotné a přebírá tím tradiční obvinění Moskvy o protisocialistických silách. Aniž by někoho citoval, míní tím zřejmě studenty a odbory. Tím se však staví do delikátní pozice, neboť odbory sdružují velkou většinu obyvatel. A obyvatelstvo chce pokračovat v Dubčekově linii.

Pozice liberálů není silná. Dubček sám si přeje regulovat vztahy k Moskvě a sám připustil řadu nepopulárních opatření, Smrkovský zůstává id_olem lidu, ale jeho vliv se zmenšuje. Černík
kš/lr .
pokr.čr

29. ledna 1969

možné mluvit o konzolidaci, a přitom současně honit zlé duchy za každým projevem kritiky, za každým požadavkem, který nezapadá do úřední šablony. Není možné mluvit o demokracii a současně volat na poplach proti tzv. nátlakovým skupinám, které nejsou ničím jiným, než normálním projevem mnohotvárnosti naší společnosti. Není možné mluvit o nátlakových skupinách a přitom mlčet o té největší síle nátlaku, která vůbec je příčinou našeho vnitropolitického neklidu, tj. o Sovětské armádě a o násilném vměšování Moskvy do našich vnitřních záležitostí. Není možné vyzývat českého partnera k čestné spolupráci a současně se mu plést do jeho vnitřních záležitostí. Vidět nátlakové skupiny jen v Čechách a současně zkreslovat smýšlení a postoj slovenských masových organizací, které práce v čele s vysokoškoly vyslovují tytéž požadavky jako čeští odboráři a studenti.

Husák však není možné identifikovat se Slovenskem. Husák nereprezentuje slovenské veřejné mínění a ani mínění pokrokových kruhů v samotné KSS. Ve slovenském národě a i mezi samotnými slovenskými komunisty je dost mravních rezerv, které přinutí dr. Husáka k respektování zásad etiky, demokracie a ke skutečnému politickému realismu, jenž se opírá především o smýšlení a tužby našeho obyvatelstva.

tkšt

mš/dk

29. ledna 1969

20

Soudruh Dubček se nezúčastní sjezdu IKS

Ř í m 29. ledna (AFP) - Alexandr Dubček se nezúčastní sjezdu Italské komunistické strany, který bude zahájen 8. února v Bologni.

První tajemník Komunistické strany Československa sdělil, že jeho zdravotní stav nedovoluje, aby vedl stranickou delegaci pozvanou na sjezd.

Zahraněční delegace - pozvání Italské komunistické strany již přijaly sovětská, jugoslávská, albánská a československá komunistická strana - mají při této příležitosti učinit politická prohlášení. Bude to poprvé, kdy představitelé komunistických stran budou mít možnost vyslovit názory na situaci v mezinárodním dělnickém hnutí poté, co se v důsledku sebevraždy Jana Palacha a dalších osob, které následovaly jeho příkladu, zvýšilo napětí mezi Prahou a Moskvou.

(REUTER) - V informovaných (komunistických) kruzích se proslýchá, že složení delegací nebude známo dříve než příští týden, že však nepřijede Alexander Dubček, vedoucí představitel Československé komunistické strany.

tk/

jl/dk

21 Mexický tisk o Československu

M é x i c o 29. ledna (zpravodaj ČTK) - Mexické listy se nadále vracejí ve svých komentářích k situaci v Československu a k jejím důsledkům. Rozšířený list LA PRENSA píše:

jh/tk/ka

pokr./w

29. ledna 1969

"Aniž bychom chtěli posuzovat konečný soud dějin, můžeme tvrdit, že rozhodnutí SSSR napadnout a obsadit Československo vyvolalo téměř jednomyslnou nepříznivou reakci, která je tvrdou ranou kampani Sovětského svazu za zvýšení vlivu ve světě."

"Čechoslováci se nelekli a pokračují v boji za svobodu... aby protestovali proti napadení své vlasti," píše dále list a připomíná oběť Jana Palacha. "Tato oběť sice ukazuje zoufalou bezbrannost, avšak rozpoutá nacionalismus a nebude trvat dlouho - a ke svědomí světa dolehne zpráva o zrodu nového Československa, i když křtěného nevinnou krví."

List UNIVERSAL věnuje Československu dokonce dva komentáře. První je ohlasem na poslední události a praví se v něm: "Mladí lidé nelžou ve svých projevech, zejména jsou-li jejich reakce hnány vznešenou myšlenkou, za níž není ani hmotný ani politický zájem ani ambiciózní přání zkorumpovaných vůdců. Československé mládežnické hnutí je dnes jedním z nejčistších lidských projevů za svobodu a za záchranu lidské důstojnosti. Proti takové reakci nikdo nemůže klást trvalý odpor. Ani tanky, ani bouře, ani hrozby nemohou zadržet ty, kdo vědomě a z přesvědčení bojují za nejcennější dar člověka - za svobodu."

V druhém komentáři, domicilovaném v Berlíně, týž list tvrdí, že z "polednové politiky zůstaly jen díry" a zabývá se změnou osob v čele Federativního parlamentu. Konstatuje, že za odchod Smrkovského nese odpovědnost "Kreml a šéf slovenské komunistické strany Husák", o němž tvrdí, že nejpozději v polovině roku má zaujmout Dubčekovo místo v čele KSČ. "Poté se budou moci sovětská vojska stáhnout z blízkosti Prahy na západní hranice" - a jednou tváří hledět do Německa a zemí NATO a druhou na politiky a obyvatele satelitní republiky."

29. ledna 1969

22 L' OSSERVATORE DELLA DOMENICA: Janu Palachovi se dostane Boží milosti

V a t i k á n 29. ledna (REUTER) - Vatikánský týdeník L' OSSERVATORE DELLA DOMENICA dnes napsal, že československému studentu Janu Palachovi, který se upálil, se dostane Božího požehnání, přestože sebevražda odporuje Božímu zákonu.

V úvodníku, zabývajícím se vlnou protestních sebevražd v Československu, konstatuje týdeník, že sebevražda je nepřipustná i tehdy, je-li jejím smyslem obrana svobody, protože život je mnohem důležitější než svoboda.

"Navíc, lidská bytost nemá absolutní právo disponovat vlastním životem. Tvůrcem života je Bůh; člověku je život darován, a proto s ním nemůže nakládat tak, jak si sám přeje," píše L' OSSERVATORE.

Zabýváje se případem Jana Palacha, který se upálil na protest proti Sovětům; týdeník připomíná, že přáním umírajícího bylo, aby další pokračovali v boji neživu.

"Zdá se nám proto, že srdce odvažného mladíka vyjádřilo víru v život a jeho neomezené určení. V tomto smyslu jeho oběť nebyla marná, a proto mu nebude odepráno Božího požehnání."

Úvodník svým obsahem je dalším objasněním pozice Vatikánu k sebevražedným pokusům v Československu; minulý týden vatikánský rozhlas přirovnal oběti ke křesťanským mučedníkům.

Papež Pavel VI. del později najevo^v poselství k poutníkům, kteří navštívili Vatikán, že nemůže schvalovat sebevraždy, i když si váží motivů, jimiž byly inspirovány.

tk/ ka

vn/dk

29. ledna 1969

23 Hladovka čs. studentů před sovětským velvyslanectvím ve Švédsku
S t o c k h o l m 29. ledna (UPI) - Tři českoslovenští
studenti pokračovali ve středu před sovětským velvyslanectvím
ve Stockholmu v hladovce, již protestují proti ruskému vměšování
do záležitostí své vlasti.

Cyril John, 21letý pražský student a kolega zesnulého Jana
Palacha, zahájil v úterý pětidenní hladovku. Později se k němu
připojili dva další čeští studenti. 21letá Marie Mynaříková
a 23letý Richard Vodička se domnívají, že hladovka by snad mohla
nějak ovlivnit veřejné mínění.

Všichni tři studenti uprchli do Švédska loni, když sovět-
ská vojska a vojska dalších zemí Varšavské smlouvy vpadla do
jejich vlasti. Žili ve Švédsku v táborech pro uprchlíky.

Policie povolila, aby zůstali před velvyslanectvím do ne-
děle.

tk/

jl/dk

24 Švýcarský tisk k vývoji v Československu

Ž e n e v a 29. ledna (DPA) - K vývoji v Československu
píše dnes list NEUE ZÜRCHER ZEITUNG: "Zastáncům tvrdého kursu se
patrně podařilo obyvatelstvo zastráhit. Množí se příznaky inter-
vence Sovětského svazu a ostatních čtyř států Varšavské smlouvy.
Tím byli neutralizováni reformní politikové, kteří po Palachově
sebeupálení usilovali o nové utváření vztahů mezi vedením a lidem.
Převahu získali takzvaní centristé a přívrženci tvrdého zásahu,
to jest muži jako ministerský předseda Černík, šéf slovenské
strany Husák a vedoucí český funkcionář Štrougal. Oni určují v této
tk/ ka pokr./dk

29. ledna 1969

chvíli politiku země, kdežto lidé jako prezident Svoboda a Smrkovský se drží v pozadí. Dubček, který je nemocen, dále ztratil v posledních dnech dnech autoritu."

List BASLER NACHRICHTEN píše na totéž téma: "Mladí Češi stále více poznávají, že vlastní vedení se dobrovolně či nuceně dá ponižovat na přísluhovače Rusů. Těto dvojí hře chtějí učinit přítrž krajním prostředkem a to tím, že nutí vedení, aby vclilo mezi zradou a obranou svobody až k sebeobětování. Současně vyvolávají u obyvatelstva morální odpor, který je Sovětům snad nebezpečnější než ozbrojený boj, protože vyvrací jejich lživý obraz o morálně shnilém protivníku."

tk/

sz/dk

26 Kampan, která má znevážit smysl Palachovy oběti, je povážlivá hlavně jako signál, že se do našeho politického života navracejí metody, které měl loňský leden nadobro odstranit

SVOBODNÁ EVROPA, česky, 19,45 hod. - 29.ledna, - zkráceno -

Jiří Zahradník: Naše stanice se přinajila k výzvam, aby mladí lidé nenásledovali příklad Jana Palacha. Po smrti Jana Palacha však následovaly další sebevraždy a jejich motivy nebyly ve všech případech jasné. Nemůžeme všechny dobrovolné oběti k Janu Palachovi prostě přiředit, ale právě tak se nesmějí tragédie, které následovaly, proti Janu Palachovi zneužívat.

Bohužel se ukazuje, že už začíná boj o čistotu Palachovy památky. Množí se pokusy jeho čin zlehčit a další tragické případy vysvětlovat sociální nebo mentální méněcenností Palachových nepodobitelů. Někomu by se zřejmě hodilo, kdyby se i čin Jana Palacha

tk/ka pokrač./šť

29. ledna 1969

ztratil v šeru jakési psychozy. Z jeho vědomého politického protestu by někteří lidé rádi učinili nerozvážený akt, pokud možno inspirovaný tajemnými našeptavači. S podivným zadostiučiněním se kladl například důraz na zprávu, že prý čestnou stráž za Jana Palacha držela i dlouho hledaná příživnice. Po Praze kolují letáky, ve kterých se tvrdí, že Jan Palach byl ke svému činu naveden a podnícen, a uvádějí se jména lidí, kteří prý mu opatřili hořlavinu. Rozhlasová stanice VLTAVA už hovoří o tom, že Palach byl vlastně zavražděn.

Nemůžeme se zbavit dojmu, že to všechno svědčí o záměrné kampani, která se šíří i za hranicemi naší vlasti. Síť tajuplných náhod a podezřelých náznaků se splétá i kolem případu 18leté Blanky Nacházové a jejího dopisu na rozloučenou. Neznámé osoby v zahraničních autech, tajemné signály, to jsou záměrné rekvizity vykonstruovaných špionážních příběhů z padesátých let. Vytváří se zde zdání konspirace. Tisk v Československu je oprávněně nedůvěřivý. Ano, je to všechno překvapující, podivné, podezřelé. I Lubomíru Trougalovi přišly podezřelé okolnosti tohoto případu vhod. Přečetl před Lidovými milicemi celý údajný dopis Blanky Nacházové a konstatoval, že to vše zřejmě není náhodné. Zbývá snad už jen, aby politická režie podivných nebo prostě podvržených náhod unředla odhalený komplot před zmatení mysli našich mladých lidí.

Snaha vinterpretovat do tragédie naší mládeže nešlechetné slabosti nebo cizí direktivy je v podstatě namířena proti Janu Palachovi jako čistému symbolu národní vůle. Je to ponechýbně marné úsilí. Národ si bude umět památku Jana Palacha ubránit a zachová ji čistou. Nečistě prostředky konec konců potřísni jen ty, kdo jich využívají. Kampan, která by chtěla napřít nebo znevážit smysl Palachovy oběti, je proto neváživá hlavně jako signál, že se do našeho politického života navracejí metody, které měl lonský leden nadobro odstranit.

tk /ka

mš/šš

29. ledna 1969

- 27 Ministra Pelnáře by měly takové nechvalně známé praktiky z éry Novotného, jako je instalace odposlouchávacího zařízení v bytě Václava Havla, vážně znepokojovat

SVOBODNÁ EVROPA, česky, 19,35 hod. - 29. ledna 1969, - zkráceno

Martin Zemek: Ministr vnitra federální vlády J. Pelnář spolu s jinými představiteli svého ministerstva vystoupil v úterý na aktivu - vysvětlovali novinářům nové uspořádání bezpečnostních orgánů a mluvili o tom, jaká je teď kompetence práce policejních složek VB a STB. To, co ministr vnitra Pelnář řekl o celospolečenské službě VB, je potěšitelné a jasné, co však řekl o mocenském významu VB klade ovšem hned otázku - mocenský význam pro koho, mocenský význam proti komu. Jde tu ovšem hlavně o to, aby se ten mocenský význam s tou celospolečenskou službou nedostával do rozporů.

Pokud jde o STB Josef Pelnář ujistil, že "nepřipustíme žádné zásahy proti občanům, kteří jednají v souladu s čs. zákony" a že "obavy, že by se kontrarozvědka vrátila k nepravým praktikám z minulosti, jsou nepodstatné". Tedy ujištění, které jistě každý čs. občan rád vezme na vědomí a uvítá. Nicméně tím spíše zarážejí informace, jako je ta o nalezeném odposlouchávacím zařízení v bytě Václava Havla, jak o tom referuje v úterý VEČERNÍ PRAHA.

Když Václav Havel odposlouchávací zařízení našel, objevil se na střeše domu neznámý muž, který rychle svínoval dráty, jež k němu vedly. Kdo to byl a co je ještě důležitější, v čí službách pracoval, kdo ho vyslal? Ví něco o takových praktikách nechvalně známých z éry Antonína Novotného ministr vnitra Josef Pelnář? Jestliže ne -
tk /ka pokrač./šš

29.ledna 1969

každý, kdo chce věřit jeho střeďečnřmu prohlášení, musí se logicky domnívat, že neví - klade se ovšem otázka, zda tu zase někde uvnitř organizace STB nepracuje ještě nějaká jiná tajnější nebezpečnost, otázka, která by přirozeně měla příslušného rezortního ministra, v tomto případě J. Pelnáře, zvláště na zkušenostech z Novotného éry znepokojevat.

Pokud je z přístupných materiálů v rozhlase a v televizi známo, ministr vnitra však v tomto směru znepokojení neprojevil. Místo toho se vyjadřoval i on ve stylu terminologie o extrémních živlech, kterým je klid, pořádek, normální práce a spořádaný život v naší zemi trnem v oku. Vyjdeme-li z této vlastně hodně občanské definice ministra Pelnáře, jsou jistě tím nejextrémnějším živlem v naší zemi cizí vojenské okupační jednotky. Jsou zřejmě dnes témata, už zase jsou, v nichž se ve stylu staré předlečnové éry něstují umělá nerozumění a politická sofismata. Právě aby se předešlo nebezpečí vážného společenského konfliktu, o němž J. Pelnář na své tiskové konferenci mluvil, mělo by se od takové jednostranné a politicky neobjektivní a tendenční terminologie upustit.

tk /ka

mš/sť

29. ledna 1969.

Pařížské večerníky o Československu

P a ř í ž 29. ledna (zpravodaj ČTK) - Jak se dalo předpokládat, byl odklad, který dostali minulý týden studenti a ostatní pekrokové síly v Československu, vystřídán tento týden protiofenzívou "ortodoxních živlů", píše vídeňský zpravodaj francouzského listu LE MONDE.

Oznamuje, že podle ještě nepotvrzených zpráv z Prahy byli z týdeníku OBRAVA LIDU propuštěni čtyři novináři a deseti dalším byla "zakázána televize".

Podle listů je novým prvkem posledních dnů sklouzávání "realistů" k "ortodoxním". Štrougalův projev k pražským dělnickým milicím by mohl být signalem významného zostření oficiální linie. Zostření se projevuje rovněž v chování kolektivního vedení.

Pražský zpravodaj listu FRANCE-SOIR a PARIS-PRESSE uveřejňuje reportáž z Mladé Boleslavi o vztahu československého obyvatelstva k sovětským vojákům.

LA CROIX si v šimá polemiky kolem sebevražd v Československu. Zabývá se zejména vysvětlením polského a maďarského tisku.

tk/

mm/dk

POST o "likvidaci anarchie" v Praze

W a s h i n g t o n 29. ledna (zpravodaj ČTK) - Americký tisk, televize a rozhlas sledují v posledních dnech se zostřenou pozorností vývoj v Československu, zejména se zřetelom na nadcházející střetnutí mezi konzervativními a liberálními silami, které považují, zdá se, za neodvratné.

tk/ ka

pokr./dk

30. ledna 1969

Maďarský tisk přetiskuje poznámku bratislavské PRAVDY o J. Palachovi

 B u d a p e š ť 30.ledna (Zpravodaj ČTK) - Maďarské deníky ve čtvr-
 tek informují o zakládající schůzi dvou sněmoven československého
 Národního shromáždění. List celostátní rady Vlastenecké lidové fronty
 MAGYAR NEMZET v titulku zdůrazňuje, že Smrkovský byl zvolen za
 předsedu Sněmovny lidu.

Orgán ÚV MSZS NÉPSZABALSÁG otiskuje vlastní zpravodajství ze
 Slovenska. List zdůrazňuje, že pro Slovensko je charakteristický
 náádek, klid a odpor proti krajním požadavkům. "Zdejší náladu
 věrně vyjadřuje glosa uveřejněná ve středu v bratislavském stranic-
 kém listu PRAVDĚ, ve které se žádá potrestání osob, které mají vinu
 na smrti Jana Palacha."

Maďarské listy uveřejňují situační zprávu TASSu, v které se
 vytýká některým čs. tiskovým orgánům, že se i nadále snaží znást
 čs. veřejnost a uměle udržovat neklidné napětí. Zpráva TASSu se
 zabývá smrtí Jana Palacha a vyjadřuje názor, že nítky sebevraždy
 vedou ke skupině organizátorů upálení.

jP/

vd/čr

Čtvrteční tisk NDR

B e r l í n 30.ledna (Zpravodaj ČTK) - Čtvrteční tisk NDR se po
 druhé vrátil k případu Jana Palacha, tentokrát zprávcu ADN, která
 citovala z exkluzivního interview, jenž poskytl agentuře AFP člen
 ÚV KSČ Vilém Nový.

Zpráva byla zatím zveřejněna v NEUES DEUTSCHLAND a BERLINER
 ZEITUNG pod titulkem "Bona měl prsty ve hře" a praví se v ní kromě
 jiného: "Sebevražda Jana Palacha je zjevný důsledek piklů připrave-
 vaných jednou ze západních mocností, zejména nejbližšího souseda
 sl/ bj

pokr.čr

ČSSR. Patří k stálému plánu s cílem dělat v ČSSR agitaci, aby se zabránilo potřebné normalizaci."

S odvoláním na Nového se ve zprávě dále uvádí, že vyšetřování případu je těžké, neboť se objevily četné pozoruhodné věci. Je to především zvláštní hořlavina, kterou se Palach polil a kterou používají někteří fakiři.

Interview není komentován, ale také ničím konkrétním nedokládá přímou účast Bonnu na případu Jana Palacha, jak je naznačena v titulku.

Ostatní tisk NDR nepřináší z Československa žádné informace.
sl/ aj/čr

Sovětský tisk o ČSSR

M. o s k v a 30. ledna (Zpravodaj ČTK) - Sovětský tisk věnuje zpravodajství z Československa a o Československu ve čtvrtek 30. ledna mimořádně velký prostor. Všechny deníky uveřejňují především rozsáhlý výtah z projevu předsedy byra ÚV KSČ pro práci strany v českých zemích L. Štrougala na aktivu lidových milicí Prahy a středočeského kraje 24. ledna. Výtah z projevu je uveřejněn s odvoláním na ČTK a v PRAVDĚ zaujímá asi jednu čtvrtinu strany.

Současně všechny sovětské deníky uveřejňují rozsáhlou informaci TASS z Prahy pod titulkem "Provokatéři a jejich oběti", která pojednává o okolnostech upálení studenta Jana Palacha.

PRAVDA ve čtvrtek přetiskuje také článek z orgánu ÚV MČRS NÉPSZABALSÁG pod titulkem "Kdo stojí za kulisami", pojednávající o situaci v Československu. Tento článek přetiskl 29. ledna také list IZVESTIJA.

sl/

pokr. čr

Kromě těchto materiálů přinášejí sovětské listy agenturní informace o zasedání Sněmovny lidu a Sněmovny národností v Praze, v níž se uvádí, že za předsedy těchto sněmoven byli zvoleni J. Smrkovský a D. Hanes. Některé listy uveřejňují také informaci o pobytu delegace ÚV KSČ, vedené členem předsednictva a tajemníkem ÚV KSČ Jarolímem Hettešem.

sl/

ri/čr

Bulharský tisk o "obětech provokace"

S o f i a 30. ledna (zpravodaj ČTK) - Podtitulky "Zapalování na základě losování", "Provokatéři a jejich oběti", "Zákulisní tragédie" otiskují čtvrtéční bulharské deníky rozsáhlý informativní materiál sovětské tiskové agentury TASS, v kterém se jako základ "rekonstrukce" příčin sebevražd v Československu používají některé údaje z tisku, zejména západního. V této souvislosti listy opět otiskují dopis, který byl nalezen v bytě Blanky Nacházalové, která se otráвила plynem, o čemž bulharské noviny informovaly v nedělních vydáních.

Některé čtvrtéční noviny - ZEMEDEL'SKO ZNAME a NARODNA ARMIJA otiskují komentovanou zprávu pražského zpravodaje BTA, který souhrnně informuje o jednáních plén krajských výborů KSČ, o zahájení ustavujícího zasedání federálního parlamentu a pod.

Zpravodaj pak oznamuje, že již druhý týden se nezastavuje proud rezolucí a dopisů, v kterých pracující žádají od vedoucích státních a stranických orgánů, aby "...jednotně a pevně, cílevědomě a rozvážně vyvedli zemi z chaosu a nepořádku, aby ji zaměřili ke klidu a tvořivým dnům".

sl/ bj

pokr./pl

Opožděný komentář k smrti Jana Palacha a Blanky Nacházelové otiskuje v listu NARODNA MDADEZ Konstantin Ivanov. Cynicky se rozepisuje o citech mladé dívky, o psychologickém zpracování Jana Palacha, včetně "zpracování" v podobě značného množství morfia před tím než se zapálil. Autor odsuzuje demonstrace v Praze po pohřbu, na kterých byly barbarsky páleny červené prapory a končí výzvou, že "je třeba najít z tohoto kruhu východisko, avšak ne vyzvedáním symbolu nesmyslnosti, jakým byla smrt Palacha i Nacházelové, ale rozhodným odporem vůči reakci, která organizuje provokace..." .

sl/

mt/pl

K událostem v Československu

V a r š a v a 30. ledna (zpravodaj ČTK) - Také čtvrtední varšavské deníky uveřejňují věcné zpravodajství polské tiskové kanceláře. Zpravodajové informují o volbě předsednictva Sněmovny lidu a o zvolení J. Smrkovského předsedou, což většina deníků zdůrazňuje v titulcích.

Zpravodajové dále informují o výročích ministra vnitra J. Pelnáře na setkání s novináři a některých dalších událostech.

ZYCIE WARSZAWY doplňuje obraz současných událostí informací o polské literatuře v Československu. Konstatuje, že přes bouřlivé události se loni v knihkupectvích objevilo 58 překladů polské literatury.

Odborářský list GLOS PRACY věnuje článek pod čarou "Státu Čechů a Slováků". Autor Ernest Skalski nejitrí současné problémy politické situace, ale spíše se na federaci dívá očima historie. K současným potížím pouze dodává, že nové státoprávní uspořádání se vlastně teprve tvoří, že systém vznikl narychlo a v podmínkách silného politického napětí. "To všechno způsobuje dodatečné potíže, jichž nemůže být uchráněna realizace tak velkých státních přeměn," píše autor článku.

jp/ bj

jd/pl

Tisk SERJ o ČSSR

Bělehrad 30. ledna (zpravodaj ČTK) - Jugoslávský tisk, rozhlas a televize přinášejí informace o zahájení a průběhu prvního zasedání federálního parlamentu v Praze zároveň se zprávou, že Josef Smrkovský v předvečer zasedání onemocněl.

Bělehradská BOREA charakterizuje situaci v Praze v průběhu zasedání parlamentu takto: "Veřejné demonstrace mladých v Praze zcela utichly. Václavské náměstí je opět klidné. Pomník Sv. Václava, který byl "oplocen" zelení, je ještě zabezpečen kordonem policistů. Takové formy bezpečnostních opatření nebyly možná nutné, protože studenti slíbili, že nevyjdou organizovaně do ulic. Klid v městě ale neznamena, že je politická krize překonána. V různých vrstvách obyvatelstva diskuse kolem jediného cíle trvalé hodnoty v této společnosti pokračuje: jak uhájit polednovou politiku?"

Mnozí jugoslávští novináři a veřejní činitelé zastávají názor, že po protestních manifestacích v minulých dnech přichází období, ve kterém bude převládat jenom krystalizace sil, jak ve stranických orgánech, tak na ostatních úsecích politického, hospodářského a kulturního života. Jsou i takové hlasy, které považují události v souvislosti s upálením Jana Palacha za jakési vyvrcholení protestu proti okupaci zvenčí, a nyní přichází vlna klidnější evoluce, v níž může dojít i k přeskupování sil ve společnosti. K těmto závěrům je přivedly poslední projevy Štrougala a Husáka.

vb/sl/

jj/pl

7 Dubčekův dopis nasvědčuje, že vrchol krize je překonán

P r a h a 30. ledna (FANJUG) Dopis Alexandra Dubčeka adresovaný sjezdu slovenských odborů se liší od jiných nedávných prohlášení

sl /fis

pokr.kh

československých vůdců. Charakteristické pro Dubčekův dopis je jeho klidný tón a nepřítomnost výrazů jako extrémní, pravicové, antisocialistické skupiny a kampaně.

To ukazuje, že československé vedení v této chvíli soudí, že akutní nebezpečí krize vyplývající z rázných opatření je již překonáno.

Jediný obrat připomínající dny nedávné politické krize je vyjádření Dubčekova přesvědčení, že odbory společně s KSČ rozhodně znevažují jakýkoli pokus o rušení vývoje společnosti a všech pozitivních aspektů poslednové politiky.

sl

vb/kh

Československá mládež zesiluje boj proti okupantům a domácí vládnoucí klice

T i r a n a 30. ledna (ATA) - Albánský mládežnický list ZERI I RINISE píše, že četné příklady svědčí o velké vlně lidového hněvu v Československu, zvláště mezi mládeží, proti sovětským revizionistickým okupantům a kapitulantské klice Dubček-Svoboda. Podle listu dochází neustále k srážkám manifestantů s okupačními vojáky a místní policií.

Článek odsuzuje hrozby, násilnosti a aroganci československé policie, která stále výrazněji jedná jako nástroj okupantů. Dodává, že represe však jenom povzbuzuje stále více rozhořčení lidu, který poznává, že si nelze činit iluze o domácím revizionistickém vedení, které se stále zřetelněji stává vasalem a lokajem okupantů. Československá mládež si stále více uvědomuje, že skutečného osvobození lze dosáhnout jedině ozbrojeným bojem proti okupantům a jejich přísluho-vačům.

sl/fis

vb/pl

30. ledna 1969

Rakouský tisk o ČSSR

V í e ň 30. ledna (Zpravodaj ČTK) O zvolení Josefa Smrkovského za předsedu Sněmovny lidu přináší čtvrtední rakouský tisk většinou zprávy agentur. Listy, které zdůrazňují, že proti Smrkovskému bylo odevzdáno 85 hlasů a 10 poslanců se hlasování zdrželo, nepublikují vlastní komentáře.

Jen DIE PRESSE v titulku uvádí :
 / "Smrkovský - degradován" a KURIER píše, že "vý-
 sudek voleb ukazuje značnou sílu ortodoxních komunistů a tzv.
 "realistů", kteří vystupují proti Smrkovskému.

Deníky připomínají, že Smrkovský se pro nemoc voleb nezúčastnil, naproti tomu byl přítomen první tajemník ÚV KSČ Dubček, který podle pražského rozhlasu "vypadal zdravě".
 Jak uvádí KURIER, byl mezi poslanci také další prominent reformistické politiků, bývalý předseda Národní fronty dr. Hatišek Krieger, který - podobně jako prof. Šik a prof. Goldstücker - byl překvapivě povolán zpět do politického života.

KURIER dále s odvoláním na dobře informované kruhy píše, že údajně "nemocný" předseda rady ministrů SSSR Kosygin byl v uplynulém týdnu tři dny v Československu, kde měl rozhovory s vedoucími čs. politiky, ne však s Dubčkem. Kosygin prý přítom vytyčil sovětské směrnice pro čs. vnitřní politiku. V této souvislosti list poznamenává, že se v Praze již hovoří o větším "nástupu" tzv. realistů, kteří stojí pevně na straně Moskvy. Jejich vedoucím je prý Lubomír Štrougal, který již získal velký vliv v předsednictvu ÚV KSČ.

Sociálně demokratický list ARBEITER ZEITUNG i list vládní Rakouské lidové strany VOLKSBLATT píší o vážných názorových rozporoch mezi českými a slovenskými odbory. Podle listu VOLKSBLATT odmítli Slovinci návrh Čechů vzpomenout památky studenta Palacha

sl/bj pokr.čr

30. ledna 1969

jednominutovým tichem. Podle ARBEITER ZEITUNG nasadil sjezd slovenských odborů, na rozdíl od nedávno ukončeného sjezdu českých odborů konzervativní tón. List cituje slova vedoucího ideologického oddělení ÚV KSS Kusého, že na Slovensku byl učiněn větší pokrok v normalizaci ve smyslu Sovětského svazu, protože na Slovensku jsou méně rozvinuty demokratické tradice.

Komunistický list VOLKSSTIMME cituje člona předsednictva ÚV KSČ, tajemníka pražské organizace strany, Bohumila Šimona v RUDÉM PŘÁVU, který kriticky hodnotí současnou situaci ve straně.

Listy zaznamenávají také prohlášení prof. Goldstückera, že se koncem června natrvalo vrátí do Československa a zprávu o tiskové konferenci s ministrem vnitra Pelněšem, jenž ostrými slovy napadl "extrémní síly", snažící se vyvolat napětí v zemi. Uveřejňují dále zprávu, otištěnou v PRÁCI, že dramatik Václav Havel, který je ostrým protivníkem sovětského vměšování a kritikem současné čs. politiky, objevil ve svém bytě odposlouchávací zařízení.

sl/

viš/čr

UPI: Čs. vedení jednotně kritizuje tisk

P r a h a 30. ledna /UPI - James Jackson/ - Nejvyšší čeští a slovenští straničtí představitelé se dnes poprvé spojili v kritice československých sdělovacích prostředků. Odsoudili pokusy rušit "pomocí článků, pojednání a interview v některých časopisech, televizi a rozhlasu" spolupráci mezi oběma federalizovanými národy. Vyzvali pracovníky tisku, aby se řídili "politickým uvědoměním a obezřetností při vykonávání společné pozitivní práce a odstraňování nedorozumění".

sl/ bj

pokr. čr

30. ledna 1969

Prohlášení bylo vydáno ve středu po prvním setkání členů předsednictva slovenské strany se stranickým bytem pro české země.

Pouze několik hodin předtím vydal Josef Smrkovský poslanství nové Sněmovně národů vyjadřující potřebu "objektivní a odpovědné práce" ve sdělovacích prostředcích při provádění reformního programu.

Kritika československého tisku, která se zvedla v souvislosti se smrtí Jana Palacha, zasahuje zřejmě i cizí tisk. Oč 24. ledna, předvečera pohřbu Jana Palacha, bylo vypořádáno ze země přinejmenším 21 západních novinářů za to, že pracovali bez novinářské akreditace.

sl/

vb/čr

6 Britský list píše o přípravách na zásahy proti čs. novinářům

London 30. ledna (Zpráva ČTK) - Třebaže publicita o Československu v posledních dnech opět o něco poklesla, uveřejnily ve čtvrtěk všechny hlavní britské listy zprávy o volbě Josefa Smrkovského do čela Sněmovny lidu a v této souvislosti také úvahy o budoucím československém vývoji.

Liberalní list GUARDIAN uveřejnil úvodník "Po Palachově sebevraždě". Situace v Československu je v posledním týdnu nebezpečnější, než kdykoli po srpnových událostech. Ulicemi Prahy sice neprocházejí demonstranti, ale nejsou také známký, že by se uvolňovalo napětí a bude trvat ještě dlouho, než se země vrátí k situaci, která byla před Palachovou sebevraždou. Znepekující známkou polarizace je skutečnost, že došlo k sérii rozporů mezi českými a slovenskými institucemi. Zatím co české odbory žádaly odstranění cenzury, delegáti na sjezdu slovenských odborů ostře

jp/ bj

pokr. čr

30. ledna 1969

kritizovali práci tisku a rozhlasu a odmítli návrh, aby delegáti sjezdu uctili památku Palacha minutou ticha. Také slovenští studenti byli po Palachově smrti klidnější, než jejich čeští kolegové.

Konzervativní pravicový list DAILY TELEGRAPH uveřejnil zprávu bonnského zpravodaje, podle níž dostalo velení československé tajné policie příkaz, aby se připravilo k zatčení kontrarevolučních novinářů a jiných extremistů. Příkaz vydal na nátlak sovětských míst ministr vnitra Felnái. Rusové jsou nyní odhodláni zahájit reprisivní politiku, kterou plánovali již od počátku. Bezpečnostní orgány také dostaly rozkaz, aby odhalily ozbrojené spiknutí proti režimu. Dubčekova nemoc prý byla čistě politická a je první etapou v plánech směřujících k jeho odstranění, "ze zdravotních důvodů".

Jediným progresivním vůdcem, jehož popularita nebyla dotčena, je Josef Smrkovský. Nehrozí mu zatím v současné době žádné bezprostřední nebezpečí. Jeho přátelé však mají být odvoláni ze svých funkcí a pravděpodobně někteří i vyloučeni ze strany. Jakmile začne vlna zatýkání, bude zostřena cenzura a v každé redakci bude umístěn cenzor.

List TIMES, který je blízký britským vládním kruhům, uveřejnil zprávu o vypovězení pracovníků televizních stanic a západních dopisovatelů. Přináší také výtah ze zprávy listu o odposlouchávacím přístroji, který byl objeven v bytě spisovatele Václava Havla.

jp/bj

ro/čr

30. ledna 1969

5 Projevy sympatií s čs. mládeží

P a ř í ž 30.ledna /AFP/ - Asi 300 až 500 osob se sešlo včera večer v Paříži na manifestaci na podporu československého lidu. Manifestace, organizovaná "Přípravným výborem revolučního hnutí", se proměnila v průvod, jehož účastníci nesli portrét Jana Palacha a převclávali své sympatie s československými studenty. Přestože policie průvod rozptýlila, nedošlo k žádnému incidentu.

x x x

Ř í m /AP/ - Jedna z římských ulic bude přejmenována na ulici Jana Palacha, jak oznámila včera městská rada.

sl/

vb/čr

4 AFP hodnotí poslední sovětské články o ČSSR jako novou iniciativu pěti zemí Varšavské smlouvy

M o s k v a 30.ledna /AFP, AP/ - Moskevský tisk oznamuje dne 30. ledna poprvé od sovětské intervence v Československu, že situace v Československu je opět špatná.

Pozorovatelé si kladou otázku, zda tato první známka nové "ideologické přípravy", jež se podobá ideologické přípravě před intervencí, k níž došlo před šesti měsíci, neznasenná novou iniciativu pěti zemí Varšavské smlouvy.

Agentura AP ve zprávě o sovětském hodnocení Palachovy smrti píše: "Je to poprvé, že po několika týdnech byl opět napaden československý tisk po období, v němž se Kreml snažil vyhnout se otavřenému vměování do pražských záležitostí."

sl/ bj

vš/čr

30. ledna 1969

AFP hodnotí poslední sovětské články - 2.

M o s k v a 30.ledna /AFP/ - Sovětský čtenář nabývá ze stránek sovětského tisku, věnovaných Československu, celkový dojem, že situace pro KSČ je vážná. To je od intervence nový moment.

"Síly reakce a kontrarevoluce v Československu jsou ještě silné. Strana podniká nezbytná opatření k udržení socialistického pořádku," píše sovětský tisk - avšak v celkovém výkladu o situaci se sovětský tisk snaží dokázat, že strana je "rozdělena na několik proudů" a nemá dostatečnou autoritu.

Ostrý útok sovětského tisku z 30.ledna však nepřekvapuje v Moskvě, kde se již očekávalo, že SSSR dříve nebo později bude veřejně reagovat na zhoršení situace v Československu. Tato reakce však může znamenat změnu sovětské taktiky. Jestliže doposud - a v tom je klíč k "normalizaci" - ponechával ČSSR československým vůdčím a Komunistické straně Československa na starosti, aby se sami "rehabilitovali" tím, že zajistí přímo obnovení pořádku, mohli by nyní přejít k přímější intervenci, aby podle Štrougalova cíle "zdravé síly ve straně nabyly vrchu".

O Alexandru Dubčekovi se sovětský tisk ve čtvrtek nezmínil.

sl/

vš/čr

Západoněmecký tisk o ČSSR

B o n n 30.ledna (Zpravodaj ČTK) - Ve zpravodajství z Československa referuje dnes západoněmecký tisk především o volbě předsedů sněmoven a Šimonově článku v RUDÉM PŘÁVU.

sl/ lr

pokr.čr

30. ledna 1969

DIE WELT v komentáři "Odbory podporují reformátory" hodnotí sjezd českých odborů. "Průběh sjezdu ukázal, že odbory se cítí být nejsilnější politickou silou vedle strany, nikoli pod ní. I když není jejich záměrem vystupovat proti KSČ jako organizovaná opozice ("v našem státě nemůže vzniknout vůbec žádná politická síla, která by mohla bojovat s KSČ o převzetí politické moci") nechtějí zůstat jen těmi, kdož přijímají rozkazy, ale stát se partnery strany. Kdyby se však strana vrátila ke kabinetní politice za zavřenými dveřmi, zdůrazňovaly odbory, a prováděla neprovdivou informační politiku, pak by jí musely odbory důrazně odporovat... Dělnické organizace trvaly na tom, aby znaly prostor pro politické jednání, který Praze po okupaci zůstal. Kromě několika zasvěcených ho nikdo nezná. To vede k chybnému hodnocení situace a budí nedůvěru vůči vedení. Bez vzájemné důvěry a plné výměny informací by byla cesta do budoucna zabarikádována, jak to formuloval kongres."

BILD-ZEITUNG ve čtvrtek oznamuje, že československá tajná služba zesílila na nátlak Moskvy svou činnost. Téměř všichni českoslovenští novináři jsou neustále sledováni tajnými agenty. Telefony novinářů jsou neustále odposlouchávány. Ale také jiní občané ČSSR, kteří jsou přátelsky nakloněni Západu a kteří mají telefony, jsou nyní sledováni. Pražský informant listu BILD-ZEITUNG řekl včera redakci listu: "Musíte pochopit, že nyní už nemohu tak mluvit jako ještě před několika dny." List dále uvádí, že úřední tisková kancelář ČTK je ve svém zpravodajství stále skoupější. Také televize a rozhlas se musely podřídit nové cenзуře.

FRANKFURTER RUNDSCHAU přináší komentář k situaci v Československu a píše: Pochodně načěje, které zapálili pražští studenti, opět uhasínají. Policie je likviduje nejen symbolicky.

sl/lr pokr.čr

30. ledna 1969

Na pomníku svatého Václava nesmějí již hořet svíčky, květiny se staly politickým přestupkem. Kolují pověsti, že Brežněv napsal osobní dopis Dubčekovi a požadoval okamžité zastavení pouličních demonstrací v Praze. Pozoruhodná je rovněž metoda, jak systematicky jsou českoslovenští sebevrazi pomlouváni. Záhadný dopis studentky Blanky Nacházelové, v němž se údajně tvrdí, že byla donucena otrávit se plynem, vyvolal v pražských redakcích tolik pochybností, že jen několik málo listů jej otisklo. Dosud nebyl předložen ani originál ani kopie tohoto dopisu. Stále více sílí podezření, že na ministerstvu vnitra pracuje konzervativní frakce podle starých známých metod. Avšak důležitější než tato propagandistická píle je vystoupení konzervativního tajemníka strany Štrougal. Podle názoru tohoto moskevského oblíbence byly obtíže v Československu vyvolány "novými požadavky". Štrougal uvedl právě ony body, na nichž se dohodli studenti s vedením státu jako předpokladu k překonání krize: Svobodné volby, svolání sjezdu KSČ a odstranění vnitropolitické cenzury. Jestliže vůbec taková dohoda existuje, pak nebyla bezpochyby uzavřena jménem celé strany.

Zatímco pokračují tahanice mezi progresivisty a konzervativci, uskutečňují se většinou neozorované rozhodující personální změny na ministerstvech a v redakcích. Tyto změny mají zajistit definitivní vítězství prosovětské frakce. Jen občas jsou odhaleny tyto manipulace ve stále temnější Praze. Příkladem tohoto vývoje bylo střeďeční rozhodnutí federálního parlamentu, které zvolilo symbolickou osobnost Smrkovského na méně významnou funkci.

Týdeník DIE ZEIT v článku "Balancování nad propastí" píše: "Eroce obyvatelstva a trpělivost Rusů - obě stejně nevypočitatelné - jsou tedy záchytnými body, mezi nimiž se teď ČSSR vznáší.....

sl/lr

pokr.čr

30. ledna 1969

Nikdo neví jak daleko půjde trpělivost Rusů, kde je bod, kdy se tajená zloba zvrátí v otevřenou moc... Zatímco u Rusů jsou to převážně racionální úvahy, které určují jejich chování, je vláda v Praze v mnohem větší míře závislá na nevypočitatelné náladě lidu. Podobá se chodící na tenkém laně: upadne-li obyvatelstvo do apatie a rezignace, nezbuďte z reformem nic. Propukne-li otevřená revolta, vyplnou všechny důsledky automaticky: krveprolévání, zatýkání, zavlékání.

Leckdo, i v zahraničí, se ptá, co vlastně zbylo z reformem. Je jistě lekáčů vypočítat, co se všechno ztratilo a přesto je dnes v ČSSR více svobody než v jiných východoevropských státech - přes obsazení. Sice je zase zavedena cenzura, ale je to sebe-cenzura a možnost informování obyvatelstva je nesrovnatelně mnohem větší než v kterémkoli jiném komunistickém státě světa. Také dnes ještě cestuje více Čechoslováků za hranice své země na Východ i na Západ, než to bylo možné v Novotného éře... Největší ze všech výkonů pražské vlády však spočívá v tom, že dokázala zabránit jakémukoli zatýkání. Ještě nikdy nedošlo někde k sovětskému ovlivňování nebo dokonce okupaci, aniž by příští den nehnásleďovalo hromadné zatýkání.

Vlastní zázrak z Prahy je, že komunistická strana se během doby obsazení změnila z kádrové strany, která vládla autoritativně, v národní lidovou stranu, která jedná přesně podle volebního hesla, které bylo stanoveno v akčním programu z ledna 1968. "Článek cituje slova, že strana musí prosazovat své ideály věrohodností svých ideálů a uzavírá: "Dokud lid drží tak nekompromisně dohromady, může si pražské vedení dost dovolit. Natrvalo je tak jemná konstrukce - politická pohotovost, pohybována tisíci emocemi - předurčena ke zhroucení, ledaže by Rusové vypracovali jasnou koncepci. Dnes nikdo neví jaké mají s ČSSR plány. Ale možná, že tato bezkoncepčnost je výrazem jejich bezradnosti."

sl/lr

kc/cs/čr

30. ledna 1969

10 Poradna pro československé občany v Mnichově

M n i c h o v. 30. ledna /DPA/ - Ve čtvrtek byla otevřena v Mnichově poradna pro státní občany československé republiky. Zřídila ji západoněmecká organizace Červeného kříže (drk).

Podle údajů západoněmeckého ČK žije na území Německé spolkové republiky v současné době čtyři tisíce československých státních příslušníků, téměř polovina z nich hledá uplatnění v Bavorsku.

sl/

uhl/ör

2 Pohřeb v Praze a atentát v Kremlu

B r u s e l. 30. ledna (Zpráva ČTK) - Pod tímto titulkem věnuje dnes největší belgický politický týdeník POURQUOI PAS? komentář k událostem v Československu, který napsal znalec na východoevropskou problematiku Yvon Toussaint. Impонуje mu důstojný klid lidu při pohřbu Jana Palacha a cituje jako úvod komentáře dlouhý výťah z dopisu spisovatelů 30. října čs. představitelům. Vybírá pasáže o potřebě moudrosti a říká:

Nejobtížnější cesta čs. progresistů je, najít rovnováhu mezi "kapitulací" a příliš útočnou výzvou. Účinnost jejich cesty má být v tom, aby nešli příliš daleko a přitom se dostali co nejdále. Je to stálá hra "hlava či orol" s nepředvídaným výsledkem. Praha v těchto dnech nepoznala krvavou lázeň. Kdo z těchto mužů si však může vzít na sebe riziko vyvolat ji? Z toho pramení i úzkost, kterou všichni návštěvníci Československa objevují u těch, s nimiž mluví, a která pramení z hořkosti nad přítomností a strachem před budoucností.

sl/ fis

pokr.ör

30. ledna 1969

Čs. představitelé jsou ponořeni do stejné nejistoty. Je téměř neslušné objeovat denně příznaky jejich politické bravury či ústupků. A především je soudit a rozdílet pochvaly Smrkovskému, Hanu Dubčekovi či dťtku Černíkovi. A dokonce Husákovi, který je dnes postavou strašáka, když byl včera progresistou. Kdo může znát jeho vnitřní pocity? V chování těchto mužů vyvěstává na povrch nejvíce jejich váhavost. Za současného stavu věcí však není jiné chování možné. Zůstává jen skličující "umění možného".

V druhém táboře převládá rovněž nerozhodnost a jistá úzkost. Sovětský svaz si vzal na sebe velké riziko v srpnu ve jménu zásad a zájmů, které bohužel řídí chování všech velkých mocností. I když v tomto případě byla zardoušena morálka, byl by pro to důvod, kdyby aspoň přišel kladný výsledek. Ten tu však není. Na mezinárodní poli se sice vyhnuli nejhroššímu, hartusení západních komunistických stran je nyní urovnáno a velké mocnosti vzali tuto "dopravní nehodu" na vědomí a porozumění. Ale Sovětský svaz úplně ztroskotal v pokusu odstranit Dubčka a jeho přátele, problém zůstává otevřen a kremelští vůdcové zůstali uprostřed: neodvážili se jít tak daleko, aby zlomili čs. odpor, a šli příliš daleko, aby mohli ustoupit bez ztráty prestiže.

Hovořilo se o konfliktu mezi "jestřábí" a "holubicí" v Kremlu. Je těžké to rozhodnout; v minulém týdnu však došlo ke dvěma překvapením: atentátu a zmizení Kosyginova. Všechno se však odehrává v pozadí, "kremelinologie" zůstává vědou nejistou, která nutí pozorovatele k dohadům. Citovala se dvě jména mužů, kteří měli výhrady k akci vojsk varšavského paktu - Kosyginovo a Suslovovo. A jako náhodou je Suslovova činnost v těchto dnech též velmi diskrétní.

sl/ vis

pokr.čr

30. ledna 1969

Události v Praze určitě ovlivňují vztah sil v Kremlu. A při současném stavu věcí je nemožné říci, kdo poruší tuto nesnadnou koexistenci, a kdo jedním rázem rozpoutá nepředvídanou řetězovou reakci.

sl/

fš/čr

Francouzský tisk k Československu

P a ř í ž 30. ledna (Zpravodaj ČTK) - HUMANITÉ dnes přináší pouze stručnou agenturní zprávu o volbě předsedů obou komor a presidia Federálního shromáždění.

"Nechají se Dubček a jeho přátelé odstavit?" - nadepisuje svůj komentář zvláštní vídeňský zpravodaj FIGARA Jacques Guillemebrulon. Rozebírá počet hlasů, odevzdaných pro Smrkovského a Dubčka při hlasování o vedoucích funkcích Federálního shromáždění a píše: "Jeetliže by takovéto hlasování v jiných podmínkách mohlo vzbudit uspokojení, protože by bylo důkazem dodržování demokratických pravidel, v této případě vzbuzuje znepekovení a naznačuje postupnou erozi pozice obou vůdců pražského jara v novém shromáždění.

Podezřelý je také zuřivě vymáhaný požadavek starých komunistů, aby byly oznámeny podrobnosti k úmrtí Palacha a Blanky Nacházkové, jakož i jejich "jistota, že dojde k atentátům, protože byly uloupeny zbraně". Tyto teze se připejují k posledním Štrougalovým a Husákovým prohlášením. Vše vypadá tak, jako kdyby záměrně byly vytvářeny podmínky pro střetnutí a vyprovokování všeobecných represí, které by stejně dopadly na síly liberální, jako na umírněné.

sl/ fis

pokr. čr

30. ledna 1969

David Floyd: Hlavním pramenem pocitu bezvýchodnosti je přítomnost ruského vojska a mlčení nejvyšších míst o této jediné životně důležité otázce

BBC BS, slovensky, 29. ledna, 21,45 (zkráceno)

David Floyd: Předseda čs. federální vlády Černík nedávno pronesl velmi pozoruhodnou řeč na sjezdu odborářů v Praze a připomněl v ní skeptickou náladu, která se zmocnila širokých vrstev obyvatelstva; řekl, že je to skepticismus, který se může vystupňovat až do stavu bezvýchodnosti. Černík promluvil krátce po smrti J. Palacha, který se upálil právě z takového zoufalství, a nemůže proto být pochyb o tom, že předseda vlády měl na mysli Palacha a další podobné případy. Čiividně si však přál podtrhnout, že nejde jen o několik mladých lidí, kteří jsou zoufalí. A jeho záměrem bylo též přesvědčit posluchače, že v nynější situaci přece jen existuje východisko, i když cesta k němu může být dlouhá a trnitá.

Černíkova řeč mne donutila zamyslet se nad příčinami nynější zoufalé nálady v Československu. Jednu odpověď na tuto otázku mi poskytl další řečník na pražském odborářském sjezdu, totiž J. Smrkovský. Myslím, že měl pravdu, když řekl, že hlavním zdrojem napětí jsou obavy obyvatelstva, aby se nesešlo z cesty, na niž se Československo dalo v lednu 1968. Já sám bych to však formuloval rozdílným způsobem. Mám totiž dojem, že lidé jsou deprimováni proto, že vidí, jak se politický vývoj pchýbuje jediným směrem - dále od vzniklých nadějí první poloviny roku 1968, a blíže ke stavu z roku 1967. Slyšeli toho mnoho o výhledech do budoucnosti, ale kolem sebe vidí jen málo takové politické reality, tk/ st

pokr./dk

30. ledna 1969

K úpornému boji dochází v ministerstvu vnitra, kde se lidé plukovníka Šalговиče, kolaboranta z první hodiny okupace, který usnadnil přistání sovětských dopravních letadel v Ruzyni, snaží zmocnit celé tajné služby. Tyto znepokojivé akce, Husákov formální požádek, aby všemi prostředky byli odhaleni ti, co vyvolávají zmatky, příkrest policie - to vše připomíná prostředky, jichž bylo použito v předvečer velkých procesů a čistek.

"Reakční komunisté násobí své provokace" nadpisuje článok o situace v Československu COMBAT. "Ministr vnitra se sice snažil uklidnit veřejné mínění, znepokojené mimořádným nasazením policejních sil. Téhož dne však podal stížnost Svaz spisovatelů proti agentům tajné policie, kteří umístili mikrofony v bytě dramaturga Václava Havla. Pozornost se tím obrátila k tomu oddělení tajné policie, které vede bývalý náměstek ministra vnitra Šalговиč, známý svými úzkými svazky se sovětskou rozvědkou. Zdá se, že činnost Šalговиčova oddělení se vymknula z kontroly samotného ministra vnitra.

Vše nasvědčuje tomu - soudí se v progresistických kruzích, že si "staří komunisté" přejí vyprovokovat u studentů a dělníků, jejichž nervy jsou do krajnosti vypjaty, prudkou reakci, která by vedení strany donutila přejít od výstrah k otevřené represii.

AURORÉ píše: "I když odsunutí Smrkovského, vyžadované Sověty, nebylo nečekané, přece jen usnadní probíhající operaci v pražském vedení, která má vést k odstranění liberální tendence."

Volba Smrkovského do nové funkce - píše gaullistická LA NATION - neponechává žádných iluzí. Rovná se jeho odchodu z jednoho z klíčových míst režimu, a není již žádným tajemstvím, že odstranění Smrkovského, Císaře a šedesáti dalších progresivních osobností bylo kategoricky vyžadováno Moskvou na říjnovém setkání Dubčeka s Brežněvem v Rýjevě.

sl/fis

kz/čr

30. ledna 1969.

která by opodstatňovala optimismus. Mnoho se sluví, ale neděje se nic, co by mohlo vyléčit jejich depresi.

Je to např. záležitost tisku a cenzury, která je nepochybně jednou z nejzávažnějších otázek, ovlivňujících všeobecnou náladu v zemi. Z Černíkova projevu je vidět, že si to uvědomuje, a proto také řekl, že dnešní kontrola tisku a zpravodajské služby je aspoň mnohem osvětenější než to, co bývalo pod Kovotným. Proti tomu se samozřejmě nikdo nechrazeje; ale paniku mezi obyvatelstvem vyvolává skutečnost, že nynější stav cenzury je mnohem horší, než v první polovině roku 1968 - a co je ještě důležitější, nejsou žádné náznaky, že by se to mělo zlepšit. Nyní se dokonce v Praze ozývají hlasy tzv. konzervativních živlů, aby odvážnější a statečnější žurnalisté byli odstraněni ze svých míst. V mnoha případech se tak již stalo. Když obyvatelstvo slyší počadavky takového druhu, je jen přirozené, že je deprimováno, a že se obává nejhoršího. Nálada obyvatelstva by se zlepšila, kdyby se ujistilo, v že se svoboda tisku rozšiřuje, že se věci hýbou ve správném směru.

Podobné úvahy zasahují i do jiných důležitých otázek, např. pokud jde o volby do federálního shromáždění, do národních rad a pokud jde o svolání sjezdu strany. Černík prohlásil, že vypsání voleb a svolání sjezdu strany si vyžádá důkladné a dlouhé přípravy. Mnohým lidem se však musí zdát, že to není nic jiného než výmluva a záminka pro odklad. Československo má dost dlouhou demokratickou tradici, aby mohlo provést slušně, náležitě a spravedlivě volby, aniž museb procházet zdlouhavou procedurou příprav a uzákonování nového volebního práva. A sjezd strany by se rovněž mohl konat velmi rychle, kdyby mu ovšem nestály v cestě překážky.

tk/ st pokr./dk

30. ledna 1969

V obou případech by lidé byli mnohem méně skeptičtí, kdyby viděli, že se něco skutečně děje.

Ať však věci točíme napravo či nalevo, dolů nebo nahoru, v konečných důsledcích zůstává hlavním zřídlem pocitu a stavu bezvýchodnosti přítomnost ruského vojska. Otázka, zda existuje nějaké východisko nebo zda je tzv. stav bezvýchodnosti opodstatněný, se vlastně sevrkává na otázku, zda ruské vojsko vůbec kdy ze země odejde. Mám dojem, že kdyby se jasně vědělo, že kusové odejdou a kdyby to nemělo být ve velmi vzdálené budoucnosti, nálada obyvatelstva by se mžikem změnila. Hlavní příčinou deprimovanosti lidu je mlčení o této jediné životně důležité otázce. Nemám nejmenší pochybnosti, že si to Černík velmi dobře uvědomuje, jenže neví, jak má tuto otázku naservírovat Rusům.

Osobně bych se přikláněl k názoru, že je to zřejmě otázka spadající do kompetence OSN, jejímž je Československo plnoprávným a váženým členem. Nebylo by tedy zcela slušné a rozumné, kdyby reprezentant Československa při OSN upozornil delegáty jiných států na přítomnost cizího vojska na území ČSSR a kdyby požádal o ujištění, že toto vojsko odtud odejde v ustáleném a rychlém časovém termínu? Co by na tom bylo zlého?

tk/ st

ši/dk

30. ledna 1969

vzaly "protisocialistické elementy", které podle Moskvy donutily varševský pakt poslat tanky na "obranu socialismu"? Lid podporoval socialismus a socialistickou vládu. Rusko tedy nerozdrtilo československý lid pro jeho vlastní obranu, jak tvrdí.

"Pravda je, že ve světě - socialistickém i nesocialistickém - roste jistota, že Rusko obětovalo vždy zájmy států a socialistických skupin celého světa v zájmu nacionalistických výhod SSSR, zatímco kupodivu odsuzuje každé gesto sebeobrony těchto národů nebo socialistických skupin a obviňuje je z nacionalismu."

Pod titulkem "Sebevražda jako politická taktika" odsuzuje Jorge Aymami v listu EL DÍA vlnu politických sebevražd, které následovaly v Československu po smrti Jana Palacha.

Nesdílíme buddhistickou filosofii, která vede věřící k sebezníčení, píše autor. Vietnamští bonzové nebojovali proti okupaci, chtěli se pouze sami osvobodit od reality okupované země. Ačkoliv jejich sebevraždy v jistém smyslu také znamenaly odsouzení jisté situace, neznamenal nic více a ničemu nepomohly.

V západním světě má sebevražda jiný význam. Znamená "strach před vládnoucí realitou či neschopnost přijmout nebo vlastním úsilím změnit jistý stav věcí".

"Oběť československého studenta Jana Palacha, stejně zbytečná jako oběti bonzů, přes všechny snahy vytvořit kolem tragické události aureolu pochybného hrdinství, byla následována alarmujícím řetězem dalších sebevražd či pokusů o ně v Československu i mimo ně. Tato skutečnost ukazuje zjevně na jistou tendenci," píše Jorge Aymami.

"Nikdy jsme nesdílili filosofii smrti, protože soudíme, že ukázat životu, jakkoli tvrdému, záda, není nejlepším způsobem, tk/ka

pokr./dk

30. ledna 1969

Vatikánský časopis o Československu

R í m 30. ledna (zpravodaj ČTK) - Oficiální vatikánský týdeník OSSERVATORE DELLA COMUNICA se zabývá vývojem v Československu z hlediska politiky Sovětského svazu. Pisatel vyjadřuje názor, že čin Jana Palacha ještě nepříznivěji ovlivnil hodnocení sovětské politiky vůči Československu širokou veřejností. Pisatel dále dokazuje, že současný vývoj ve východní Evropě znamená "konec komunismu, i když se tohoto výrazu nadále užívá".

tk/

ve/dk

Mexický list EL UNIVERSAL polemizuje s moskevskou PRAVDOU o Československu, EL DÍA odmítá Palachovu sebevraždu

M é x i c o 30. ledna (zpravodaj ČTK) - Mexický list EL UNIVERSAL polemizuje v komentáři s vývody moskevské PRAVDY, objasňujícími a zdůvodňujícími sovětský zásah v Československu. "Pravda je," píše list, "že krajní opatření, k němuž sáhla Moskva, postavilo Kreml do obtížné situace. Potřebuje podporu komunistických stran a socialistických sil světa na obranu proti Číňanům a invazi do Československa zajisté tomuto cíli nenaslouhá. Proto zoufale hledá ospravedlnění agrese proti "bratrské" komunistické zemi a členu Varšavské smlouvy, Československu."

List odmítá tezi o antisocialistických silách v Československu a píše: "Sám SSSR vytvořil socialistickou Československou republiku, která podle tvrzení Moskvy byla pevně podporována veškerým lidem, v níž zmizel antagonismus tříd. Jestliže československý lid a vláda se nevzdali svého socialismu, odkud se tedy

tk/ka

pckr./dk

30. září 1969

...jskmu čelit. A je zločinné podporovat prostřednictvím rozsáhlých
...urikačních prostředků činy tohoto druhu."
...V této souvislosti cituje autor z dopisu Blanky Nacházové,
že se nezabila z vlastní vůle, "ale protože jsem k tomu byla do-
nucena... když černý mercedes třikrát zehouká, zavřu okna a otevřu
plyn. Nechci, ale musím to udělat."

"Za podobnými činy se skrývá vražda," píše autor, "protože
jiného neznámá m u s i t se obětovat. A jestliže se
ponoříme hlouběji, ne dříve můžeme objevit sebevraždu jako poli-
tickou taktiku, zločinnou taktiku, která se snaží povýšit na bohy
své oběti," uzavírá Jorge Aymami.

tk/ šv/jn/dk

Cena "Mezinárodní federace vydavatelů novin" čs. tisku

30. ledna (zpravodaj ČTK) - Výkoný výbor
Mezinárodní federace vydavatelů novin (FIEJ), který zasedal v pon-
dělí a v úterý v Londýně, udělil cenu "Zlaté pero svobody" česko-
slovenskému tisku a novinářům "za příkladný čin současných dějin".

Zasedání se zúčastnili členové federace ze 14 zemí, včetně
Spojených států, Japonska, Indie a Turecka.

Výkoný výbor jednoduše schválil tuto rezoluci:

"Mezinárodní federace vydavatelů novin založila v roce 1961
cenu Zlaté pero svobody, aby každoročně upozornila světovou
veřejnost na vynikající zásluhy v souvislosti se svobodou tisku,
jakož i s její obranou a podporou.

V roce 1968 chce výkoný výbor Mezinárodní federace vydava-
telů novin zdůraznit zvláštní charakter hnutí za svobodu projevu
v Československu.

tk/ka

polkr./dk

30. ledna 1969

Na celý svobodný svět zapůsobily hlubokým dojmem pohnutky, jež přiměly noviny a novináře v tisku, rozhlase a televizi, aby společně s československým lidem odmítli cenzuru, překrucování a nepřesnost informací, stejně jako omezování toku informací a myšlenek - v zápase tím odvážnějším, že přibývá hrozeb a nátlak se zvyšuje.

Pro mezinárodní federaci vydavatelů novin je to symbol neutuchající touhy po svobodě. Skutečná svoboda myšlení a projevu je jeden z mnoha jejích rysů.

Výkonný výbor Mezinárodní federace vydavatelů novin soudí, že Zlaté pero svobody je možno udělit jenom československému tisku a novinářům za příkladný čin současných dějin a je připraven jim tuto cenu odevzdat.

Protože je nutno ještě dohodnout (způsob) předání, chce Mezinárodní federace vydavatelů novin tlumočit vřelé pozdravy všem mužům a ženám, kteří za těchto okolností bojovali a ještě stále bojují za svobodu tisku."

V předchozích letech byli touto cenou vyznamenáni: U Sein Win, redaktor listu GUARDIAN (Rangún, Barma) - v roce 1963; Gabriel Makoso (Kongo) - v roce 1964; G. E. L. Wickremesinghe (Cejlón) - v roce 1965; Jules Dubois, jihoamerický zpravodaj listu CHICAGO TRIBUNE (USA) - v roce 1966; Mochtar Lubis (Indonésie) - v roce 1967; Christos Lambrakis (Řecko) - v roce 1968.

tk/ká

jl/dk

30.ledna 1969

26 Protest před sovětským velvyslanectvím ve Švédsku

Stockholm 30.ledna (UPI) Ke třem československým studentům, kteří v úterý zahájili hladovku před sovětským velvyslanectvím ve Stockholmu, se ve čtvrtek připojil ruský uprchlík, 42letý inženýr Mark Davidov. Davidov žádá, aby z Československa odešly všechny sovětské jednotky.

tk

jl/šť

27 Mexický list ULTIMAS NOTICIAS o motivu Palachovy sebevraždy

Mexico 30.ledna (Zpravodaj ČTK) "Málo víme o smýšlení Jana Palacha, ale je jasné, že příčinou jeho smrti nebyl konflikt víry nebo ideologie," píše list ULTIMAS NOTICIAS. "Nebyl proti zásadám politického systému, vládnoucího v jeho zemi. V každém případě se zdá, že proti němu nejsou ti, kdo v poslední době manifestovali veřejně v Československu. Motiv, jímž byl veden, byl jednodušší a bezprostřednější - protest proti okupaci československého území vojsky Varšavské smlouvy, především sovětskými, neboli řečeno zastaralým, ale průkaznějším jazykem, bojovat proti zahraničnímu agresorovi."

List rozvíjí pak tezi, že vlastenectví a nacionalismus hrají stále větší roli v soudobém světě a jsou podle slov komentáře "dnes dominujícím faktem dějin. Kdo toho nezbývá, je odsouzen ke krachu a zániku. Pochybuje-li o tom někdo, potvrдила to právě tragicky bolestná živoucí pochodeň v Praze."

tk/ka

šv/šť

31. ledna 1969

Tisk NDR se nezmínil o projevu ing. Černíka

B e r l í n 31. ledna (Zpravodaj ČTK) Páteční tisk NDR, i když poměrně obsáhle informoval o posledních událostech v Československu, věnoval minimální pozornost nejdůležitější události - zasedání Federálního shromáždění. Listy přinesly z něho jenom stručnou zprávu, ve které se sděluje, že za předsedu byl zvolen prof. dr. Colotka a za prvního místopředsedu Smrkovský. O průběhu jednání a projevu předsedy vlády ing. Oldřicha Černíka se tisk NDR ani nezmínil.

Četné listy zaznamenaly také protest československého velvyslance v USA na americkém ministerstvu zahraničních věcí proti meněvrům ozbrojených sil USA a NSR v blízkosti čs. hranic.

Velikou publicitu měl opět interview člona ÚV KSČ Viléma Nového agentuře AFP, který otiskly listy s výraznými titulky.

kš

aj/šť

Pokus o vytvoření nacionalistické fronty v ČSSR

B e r l í n 31. ledna (Zpravodaj ČTK) "Po nezdáreném pokusu o vytvoření vnitřní nacionalistické fronty proti pěti socialistickým zemím v prvních měsících na srpnu loňského roku, přešly antisocialistické síly v ČSSR opět k otevřenému útoku proti komunistické straně."

K takovému hodnocení současné politické situace v ČSSR dospěl v nejnovějším čísle časopisu NDR HORIZONT jeho dopisovatel z Prahy, vystupující tentokrát pod jménem Karel Veselý.

"V těchto dnech," píše, "se člověk neustále setkává se sprudhy, kteří se při pohledu na opětovné pouliční průvody s antisocialistickými hesly, tváří v tvář vyhrožování stávkou a navíc extrémistickým jevům ve sdělovacích prostředcích

tk /st

nekrač./šť

rezignovaně ptají: Kam to ještě povede? Není to stejné jako před rokem?"

Podle autora byly na lednovém zasedání ÚV KSČ na rozdíl od zasedání ÚV před rokem patrné výraznější snahy o upevnění řád KSČ na marxisticko-leninském základě, ale přesto se v Československu aktivizují pravicové a protisocialistické síly, které se pokoušejí vystavovat KSČ nátlaku, chtějí revidovat přijatá usnesení, zejména listopadové a proměnit stranu v diskusní klub.

Nástrojem těchto sil jsou také "mladí aktéři, kteří v těchto lednových dnech obléhali zařízení a příslušníky sovětských ozbrojených sil a demonstrovali s antisocialistickými hesly. I student filosofické fakulty Palach, který nedávno spáchal sebevraždu v ulicích Prahy, se stal obětí atmosféry napětí a strachu, kterou protisocialistické síly stále ještě rozněcují."

"Nyní půjde o to," zdůrazňuje Karel Veselý na adresu novinářů "vytvořit v rozhlase a ve všech tiskových orgánech takové politické poměry, aby se všechny sdělovací prostředky staly nástroji socialistické výstavby a nebyly dále hláskými trubkami pravicově extremistických názorů..."

aj/šť

Kubánský tisk v Československu

H a v a n a 31. ledna (Zpravodaj ČTK) Pod titulkem "Protisocialistické síly zhoršují situaci" přináší havanský večerník JUVEN-TUD REBELDE komentář TASS, podle něhož VEČERNÍ PRAHA potvrzuje informace, že smrt Jana Palacha byla vlastně politickým zločinem. Cituje také dopis Blanky Nacházelové z RUDÉHO PRÁVA.

Tento komentář otiskují i dnešní havanské deníky spolu se zprávou o volbě předsednictva Federálního shromáždění a o prates-tu čs. velvyslance Karla Dudy proti manévrum "Reforgers-I".

fu/šť

tk /st.

31. ledna 1969

Československo v pátečním francouzském tisku

P a ř í - 31. ledna (Zpravodaj ČTK) Pod nepsím "Pražští liberálové zahajují opatrnou protiofenzívu" informuje dnes list FIGARO o projevu, který včera přednesl předseda federální vlády Oldřich Černík ve Federálním shromáždění. Zpravodaj listu hodnotí Černíkovo prohlášení jako významný akt, který obnovuje v Československu politickou rovnováhu ve prospěch pokrokových sil. Zdůrazňuje zvláště tu pasáž projevu, kde Černík ujišťuje, že vláda nepřipustí, aby byl někdo stíhán pro politické názory. FIGARO cituje nasec pozorovatele, že v Československu by mělo nyní nastat období určitého politického příměří, které nikdo nebude chtít narušit, leda extrémisté. Pokyn k rozpoutání zmatků a nepořádků by dnes mohl přijít jen z Moskvy. Jistě však není přáním Kremlu, aby se v Praze vytvořil jakýsi "politický Vietnam", který by nebezpečně ovlivňoval situaci v sousedních zemích, uzavírá zpravodaj FIGARA.

List COMBAT píše, že Černík se snaží zachránit svůj program. Konstatuje, že vládní prohlášení obsahuje hlavní body - byť s určitými nuancemi - programu z ledna 1968. Gaullistická NATION soudí, že Černíkovo prohlášení může obnovit důvěru československého lidu ve vedení. Zdá se, že politická krize, která vyvrcholila při pohřbu Jana Palacha, je již překonána, dodává NATION.

Všechny francouzské listy si rovněž všímají okolností, že v posledních dnech sovětský tisk a tisk dalších socialistických zemí obnovily útoky a výpady proti Československu.

sl

lp/kh

31. ledna 1969

Britský tisk k Černíkovu vládnímu prohlášení

L e n d ý n 31. ledna (Zpravodaj ČTK) Páteční britský tisk uveřejňuje početné zprávy o vládním prohlášení, které přednesl v poslanecké sněmovně předseda československé vlády Oldřich Černík a všímá si především těch pasáží, v nichž Černík hovořil o zárukách osobních svobod a o vztahu Československa k SSSR a socialistickým zemím.

Pod titulkem "Černíkův závazek o zajištění občanských svobod" napsal list Komunistické strany Velké Británie MORNING STAR, že československý předseda vlády dal záruky, že nebudou porušovány občanské svobody a že bezpečnostní sbory budou vázány zákonem, aby nemohly zneužít moci, kterou mají. Mají být přijaty zákony, které zajistí nezávislost soudu, jakož i zákon o tisku a nová ekonomická pravidla. Cit z projevu cituje prohlášení, v němž Černík zdůraznil, že musí dojít k posílení demokratických práv občanů.

Liberalní list GUARDIAN si všímá především skutečnosti, že si Československo přeje zlepšit vztahy se zeměmi Varšavské smlouvy, jejichž vojska obsadila v srpnu československé území. Může to být známka, že dojde brzo ke schůzce představitelů Varšavské smlouvy, na níž má dojít k usmíření mezi československou vládou na straně jedné a polskou, bulharskou, maďarskou a vládou NDR na straně druhé.

Také list GUARDIAN zdůrazňuje, že Černík prohlásil, že nedojde k porušování občanských svobod a že bezpečnostní síly budou vedeny zákony, aby nezneužívaly svých mocí.

31. ledna 1969

List TIMES uveřejňuje agenturní zprávu REUTEROVY kanceláře a z Černíkova projevu vyzvedá pasáž, že se posílí v budoucnu československá armáda, aby byla moderní armádou socialistického typu.

Pravicový list DAILY TELEGRAPH rovněž z Černíkova projevu vyzvedá jeho prohlášení, že se bude posilovat československá armáda a že vláda bude pokračovat v reformách, které byly započaty před rokem. "Víme, že různé protisocialistické síly nepředstavují potenciální nebezpečí, chápeme však, že jejich činnost může vyvolávat neklid, z něhož může vzniknout katastrofální situace," cituje list.

DAILY TELEGRAPH a jiné britské listy, s výjimkou MORNING STAR, píší, že v československé televizi došlo k přeřazení šesti televizních hlasitelů, mezi nimi i Kamily Moučkové.

sl

ro/kh

Vyvstane znovu čs. krize?

B r u s e l 31. ledna (Zpravoč. ČTK) Ofenzíva "realistů" v Československu se časově shoduje s rovnými kritikami moskevského tisku a prodluževanou Kosyginovou nepřítomností. Je Československo na prahu nových politických třenic? Lení to jisté, nelze to však ani vyloučit. Řada příznaků však je znepokojujících - komentuje dnes LA LIBRE BELGIQUE.

"Realističtí" představitelé se v těchto dnech projevují velmi aktivně a jejich prohlášení jsou příznačná. Nutno normalizovat situaci a odstranit výstřelky demokracie. Štrougal, Husák a další používají termíny Kremlu, což není překvapivé. Ale na druhé straně liberálové jsou poněkud překonáni, o čemž svědčí i volby do zastupitelských sborů. Smrkovský i Dubček byli samozřejmě

sl

pkcr.lh

31. ledna 1969

zvolení, ale proti Smrkovskému hlasovala řada "realistů" a Dubček nebyl zvolen jednomyslně, jak by se dalo očekávat. Mohl by se v tom vidět demokratický rys, ale spíše nás napadá, že pozice vůdců liberalizace je zřejmě oslabena. Což je při ofenzivě realistů znepokojivé.

Moskevský tisk informoval ve čtvrtek své čtenáře o tom, co se děje v Československu. Je to ideologická příprava podobná té, která předcházela 21. srpnu? Můžeme si domyslet, zda se v Moskvě nezkoumají nová opatření. A podle nepotvrzených informací poslali světětí vůdcové čs. ústřednímu výboru dopis, v němž žádají opatření na udržení pořádku.

To vše se děje za Kossyginovy nepřítomnosti, která je stále tajemnější. Nebylo by uklidňující, potvrdí-li se, že byl odstraněn, protože Kossygin je v Kremlu umírňujícím prvkem. Neudivilo by ani, kdyby byl dočasně držen v ústraní, aby mohla být přijata přísná opatření proti Československu.

sl

fš/kh

Indická ministerská předsedkyně přirovnává Palacha ke Gándhímu

D i l l i - 31. ledna (REULLR) Indická ministerská předsedkyně Indira Gándhiová prohlásila včera, že československý student Jan Palach, který se upálil pro svobodu své země, se přiřadil ke galerii nejvýznamnějších světových mučedníků, včetně mahátmy Gándhího. V projevu k 21. výročí Gándhího zavraždění indická státnice řekla, že Palachovo sebeupálení bylo aktem odvahy a mělo chlas v celém světě.

sl/lr

vb/kh

31. ledna 1969

60 pražských novinářů obětí čistky

Praha 31. ledna (DPA) Více než 60 prominentních novinářů, televizních komentátorů a vedoucích redaktorů novin padlo zúčastnit velké pročišťovací akci v masových sdělovacích prostředcích, jak prozradily pražské informované kruhy.

Je mezi nimi nejoblíbenější hlasatelka pražské televize Kamila Moučková a známí televizní komentátoři Karel Kyncl a Vladimír Škutina. Počet obětí čistky dosahuje v televizi asi čtyřiceti, šestnáct v rozhlase a zbytek jsou někteří vedoucí redaktoři novin. Informované kruhy v Praze ve čtvrté zastávají názor, že propuštění těchto progresivních představitelů sdělovacích prostředků bylo učiněno na naléhavou žádost Sovětů. V případě Moučkové prý Sověti argumentovali, že v prvních dnech po okupaci a pak i po pohřbu Falacha si oblékla do studia černé šaty. Rovněž její výrazy, gesta a celkový tón přednesu prý byly "čistou provokací". Paní Moučková už několik dní nevystupuje jako hlasatelka. Také Tonniger a jiní komentátoři už po několik dní nejsou vidět na obrazovce.

sl

vb/kh

Rakouský tisk o ČSSR

Vídň 31. ledna (4pravodaj ČTK) Bez komentáře zaznamenávají dnešní vídeňské noviny volbu předsedy Federálního shromáždění a vládní prohlášení C. Černíka.

Nově zvolený předseda Federálního shromáždění dr. Celotka je označován za "muže politického středu", který byl zvolen 382 hlasy proti 8. Naproti tomu reformistický politik Smrkovský

sl /lr

pokr.kh

31. ledna 1969

60 pražských novinářů obětí čistky

P r a h a 31. ledna (LPA) Více než 60 prominentních novinářů, televizních komentátorů a vedoucích redaktorů novin padlo z obětí velké pročišťovací akce v masových sdělovacích prostředcích, jak prozradily pražské informované kruhy.

Je mezi nimi nejoblíbenější hlasatelka pražské televize Kamila Moučková a známí televizní komentátoři Karel Kyncl a Vladimír Škutina. Počet obětí čistky dosahuje v televizi asi čtyřiceti, šestnáct v rozhlasu a zbytek jsou někteří vedoucí redaktoři novin. Informované kruhy v Praze ve čtvrté zastávaly názor, že propuštění těchto progresivních představitelů sdělovacích prostředků bylo učiněno na naléhavou žádost Sovětů. V případě Moučkové prý Sověti argumentovali, že v prvních dnech po okupaci a pak i po pohřbu Palacha si oblékla do studia černé šaty. Rovněž její výrazy, gesta a celkový tón přednesu prý byly "čistou provokací". Paní Moučková už několik dní nevystupuje jako hlasatelka. Také Tenninger a jiní komentátoři už po několik dní nejsou vidět na obrazovce.

sl

vb/kh

Rakouský tisk o ČSSR

V í d e ň 31. ledna (Zpravodaj ČTK) Bez komentáře zaznamenávají dnešní vídeňské noviny volbu předsedy Federálního shromáždění a vládní prohlášení O. Černíka.

Nově zvolený předseda Federálního shromáždění dr. Colotka je označován za "muže politického středu", který byl zvolen 382 hlasy proti 8. Naproti tomu reformistický politik Smrkovský

sl/lr pokr.kh

31. ledna 1969

byl zvolen předsedou Sněmovny lidu jen 178 hlasy proti 87. Noviny zdůrazňují, že také při veřejné volbě mnoha poslanců nevolilo "prominentního liberálního politika".

Ústředním tématem vládního prohlášení je podle tisku vnitropolitická stabilizace v ČSSR. V něm stručně jsou charakterizovány podstatné body Černíkova projevu, přičemž se ale zvyrazňuje "pikantnost" při rozhlasovém přenosu. "vláštní pozornost je věnována přerušení projevu, když O. Černík hovořil o "svobodném rozvoji československých národů", do kterého zazníval jen silný bručivý tón. Černík byl nucen přerušit projev a čekat na odstranění závady.

Oficiální deník WIENER ZEITUNG píše, že podle politických pozorovatelů jsou náznaky nové tiskové války ve státech varšavské pětky proti ČSSR. Nejdůležitější moskevské listy informovaly své čtenáře o vážnosti situace v KSČ a o rozštěpení strany. Vliv KSČ na masové sdělovací prostředky je velmi slabý. Noviny vyslovují obavy, že už je příliš pozdě dát věci do úplného pořádku. WIENER ZEITUNG si věší také zprávočajství PASS, jeho údiv nad postojem čs. tisku a stručně zaznamenává článek v NÉPSZABADSÁG o "reakčních a pravicových kruzích v ČSSR".

Politici pozorovatelé vyvozují z těchto článků nápadné souvislosti se zprávami, které byly zveřejňovány ve státech varšavské pětky před 21. srpnem. Tyto zprávy by podle WIENER ZEITUNG mohly vést změnu sovětské taktiky v ČSSR.

ARBEITER ZEITUNG podtrhuje "novou sovětskou tiskovou kampaň proti reformistům a studentům". Sovětské noviny obsáhle citují z projevu L. Štrougala, který hovořil o "rozštěpení strany". V souladu s projevem Štrougala bylo v posledních dnech zbaveno svých míst mnoho předních komentátorů v rozhlase, televizi a novinách, zjišťuje ARBEITER ZEITUNG.

sl/lr

al/kh

31. ledna 1969

15

NOTRE REPUBLIQUE o situaci v Československu

F a ř í ž 31. ledna (Zpravodaj ČTK) List levicových gaullistů NOTRE REPUBLIQUE otiskuje komentář Bernarda Volkera "Český neduh". Autor soudí, že z událostí z minulého týdne lze vyvodit některé závěry. Především je nyní vyloučeno, aby došlo v Československu k takovým "nekontrolovatelným" manifestacím, které by poskytly rudé armádě záminku k návratu do měst. Zdá se, že kremelská taktika "wait and see" je v současném okamžiku účinnější. Jak při příchodu sovětských oddílů, tak po sebevraždě Jana Palacha zachovávali Čechoslováci klid, hodný reputace, jíž se těší po staletí. V těchto podmínkách nebude možná Moskva příliš dlouho otálet a vyžádá si Dubčekův odchod - na kterém má nesporně zájem. A dojde-li k tomu, je otázkou, zda na sebe Dubček vezme odpovědnost za to, že řekne "ne" tak jako kdysi Hus a zaujme tak postoj, který by za ním zmobilizoval celou zemi.

Na rozdíl od toho, co se všeobecně píše v zahraničním tisku, není důvodu domnívat se, že nedělní a pondělní demonstrace na Václavském náměstí měly příliš vážný charakter. Byla to jen akce skupinek mladých lidí, kteří - aniž sami si to přejí - konají pro liberály špatnou službu.

Pražské jaro a potom srpnový odpor zrodily mezi progresisty trvalé vztahy, které jsou nyní základem pro vyrovnávací podzemní protiakce proti sovětskému tlaku. Je však otázkou, zda se liberálové dokáží postavit v daném okamžiku proti stoupencům ortodoxní linie, až ti - podporovaní Moskvou - se budou cítit dosti silní k převzetí moci.

sl /ka

kz/kh

ČTK - o ČSSR a SZ

B-8

Pro informaci:

31. ledna 1969

13 JOMIURI, ŠIMBUN o Československu

T o k i o 31. ledna (Zpravodaj ČTK) "Sovětský svaz zřejmě vyvíjí značně silný tlak na Československo s cílem rozdrtit antiscvětskou masovou aktivitu v zemi," píše v pátečních tokijských JOMIURI ŠIMBUN moskevský zpravodaj JOŠIO MORIMOTO.

Podle japonského novináře se SSSR rozhodl k "novému tažení (roll-back), přestože se předešlo mimořádnému zhoršení situace kolem pohřbu Jana Palácha, který přešel v klidu". MORIMOTO poukazuje na "nový přístup samotného Dubčekova vedení" a usuzuje, že "československá politická situace... vstoupila nyní do fáze potlačování politické aktivity mas silou".

"Avšak lidé stále projevují silný, hluboce zakořeněný odpor. Situace nedovoluje žádnou předpověď," uzavírá MORIMOTO s tím, že pro SSSR bude "mimořádně nesnadné využít sebevraždu upálením pro své záměry."

sl

šc/kh

14 PAESE SERA o situaci v Československu

Ř í m 31. ledna (Zpravodaj ČTK) Pod nadpisem "Krise prospívá konzervativcům" uveřejňuje dnes levicový list PAESE SERA článek svého zvláštního dopisovatele v Praze, uvádí výsledek voleb předsedy federálního parlamentu a jeho zástupce píše, že většinový ráz výsledků hlasování má "jasně politický ráz". To však pisatel nepovažuje za žádnou tragédii a vyjadřuje názor, že na vzdory svému složení, ovlivněnému poměry "ovčtého údobí, bude

sl/st

pokr.kh

31. ledna 1969

bude pravděpodobně více forem, kde se střetnou různé názory, a to v rámci politických institucí, což tedy rovněž může určitým způsobem přispět k oddělení "rozdílných názorů veřejnosti a jejich nejistot", jak o tom psal v RUDÉM PŘÁVU Šimcha.

Zpráva PAESE SERA se potom podrobněji vrací k tomuto článku a k dalšímu komentáři z RUDÉHO PŘÁVA z 30. ledna, podle kterého kritická situace v Československu prospívá těm silám, které usilují o návrat do předlednových poměrů. V této souvislosti PAESE SERA zdůrazňuje, že ovšem nezbytným předpokladem, jak zabránit návratu předlednových poměrů, je přijmout "určitou nezávislost, demokracii, diskusi".

Na tento názor nepříznivě reagují konzervativní živly, prohlašuje dopisovatel. Mají sklon ztotožňovat každou kritiku s podvrtnými záměry, každý projev nescuhlasu s chaosem, každý nescuhlas s anarchií. Např. odsuzují kampaň na podporu Smrkovského, ale schvalovali iniciativu, jak odstranit z funkce předsedu Národního shromáždění: to vyvolalo kampaň, která nyní ostatně ustala, zatímco neustaly, bez ohledu na stranickou kázeň, hlasy odevzdané proti jeho novému zvolení. Brežněvův dopis členům československého vedení byl podle všeho co nejpesimističtěji vykládán stoupcem "tvrdé linie", aby dokázal "sovětskou nespokojenost". Naopak "střed" hodnotil ton dopisu jako umírněný a chápavý.

Konzervativci nečůtklivě komentovali článek profesora Goldstückera v týdeníku SVĚT FRÁNCE: "Tak už se začíná s těmito jmény v tisku?"

Dopisovatel k tomu dodává: Je ovšem pravda, že pět měsíců po vojenské zásahu se opakuje kontrastní situace, která se v některých ohledech podobá loňskému "pražskému jaru". To je pravda, jenže konzervativci si takřikajíc lžou do kapsy: "Mají pravdu jen v tom, že tyto kontrasty se opět veřejně projevují, jenže ve skutečnosti nikdy nezmizely. Liky je neodstranila intervence

sl/st

pokr.kh

31. ledna 1969

jako politickovojevnský zásah uvnitř bloku. Tím méně by je tedy odstranila "konsolidace" chápaná jako byrokratická autoritářská či dokonce policejní operace.

Za další paradox dopisovatel označuje, že před loňským srpnem vedení získalo obnovou jednotu země, i když v lecčems problematickou. Nyní je roztržka vážnější, KSČ to připouští a usiluje o obnovu jednoty. Východiskem by mohlo být vypracování programu naléhavých konkrétních opatření, který by mohl poskytnout KSČ a dalším silám jednotné zaměření, třebaže při střetávání různých názorů. Černíkův projev v parlamentě a jeho obsah - občanská práva, ekonomická reforma, odmítání všech ultimát - mohou ještě vytyčit tuto platformu navzdory protichůdným tlakům: ale vyžádá si to ještě snášenlivost a mnoho politické práce.

el /st

ve/kh

31. ledna 1969

3 Charakteristiky českého a slovenského vysílání zahraničních rozhlasových stanic v týdnu od 24. - 30. ledna 1969

SVOBODNÁ EVROPA, česky, slovensky

Kromě obsáhle zpracovaných aktuálních komentářů přinesla stanice ještě řadu drobnějších příspěvků s čs. tematikou:

Martin Zemek se vrací k prvním informacím o smrti Jana Palacha a všimá si skutečnosti, že redakce si s nimi vůbec nevěděly rady, neboť jejich obsah se ve střední Evropě tak vymyká mezím lidské představitivosti, že artikulace myšlenek zde nutně musela být předznamenána čímsi jako zmatenou zámlkou. Komentátor SE v této souvislosti připomíná úvahy T.G. Masaryka o sebevraždě a připomíná, že Masarykova filosofie byla filosofií života, filosofií funkční práce pro hodnoty jako je lidství, pravda a svoboda. Je-li pravda, že jeho syn Jan skončil sebevraždou, již pokládá za jediný prostředek, jak účinně varovat svět před zlem deléhajícím na jeho zemi, nejsou podle Zemka jeho motivy ani tak příliš vzdáleny motivu Jana Palacha; jedno i druhé považuje za tragédii, způsobenou zlem totální bezbožecké diktatury.

Peter Javorský označuje Palachovu smrt za vykřičník do svědomí světa, za protest uraženého lidského a národního citu. Zdůrazňuje, že to v žádném případě nebyl protest proti čtyřem vedoucím politikům státu; "to by bylo tragické nedorozumění, tím se nikdo nesmí dát zmýlit". Připomíná však politickým činitelům, aby pochopili, že tzv. politický realismus není možné aplikovat na všechno, že jím není možné ospravedlňovat to, co nesnese svědomí národa a důstojnost kulturního člověka.

sl/ka

pokr. čr

31. ledna 1969.

Anton Prokop znovu důrazně připomíná, že jedna oběť stačí, aby dokázala, že svoboda národa stojí výš než život jednotlivce. Domnívá se, že ti, kdo chtějí projevit Janu Palachovi vděčnost, mohou tak učinit svou věrností ideálům, za něž on položil svůj život, jakož i prací a bojem za takový národní život, v němž už by nikdy podobné strašné oběti nebylo zapotřebí.

V pořadech pro mládež přinášela stanice denně široké ohlasy z celého světa na smrt Jana Palacha.

x x x

Pavel Kohn se zamýšlí nad dopisem Blanky Nacházelové a odvolává se na korespondenta bavorského rozhlasu, který referuje o skeptickém přijetí tohoto dokumentu čs. veřejností. Komentátor SE dále připomíná, že zmíněný dopis neuveřejnila zatím ani PRÁCE ani MLADÁ FRONTA. Zmínku o černém mercedesu považuje za zvlášť banální a nešikovnou rekvizitu, a označuje v této souvislosti za příznačné, že české ministerstvo vnitra nachází stejný hlas s vysílačkou VLTAVA. Jde zde podle jeho názoru o jasnou snahu zdiskreditovat statečný čin Jana Palacha a naznačit, že je tu jakási kontrarozvědka, která donutila i Nacházelovou k sebevraždě.

x x x

Jan Fousek upozorňuje na oznámení ministerstva vnitra, v němž se dává na srozuměnou, že by mohlo dojít k provokacím extremistických živlů, a zmiňuje se rovněž o projevu L. Štrougala na aktivu příslušníků Lidových milicí; obě zprávy hodnotí jako silně zneklidňující. Domnívá se, že extremistické živly a provokatéry je třeba hledat na takových místech, jako např. v libeňské Čechii. "Jestliže jsou lidé, jimž se nelíbí straničtí a
sl/ka pokr.čr

31. ledna 1969

vládní představitelé usilující o socialismus s lidskou tváří, je možné je nalézt mezi propagátory včerejška. Zde vegetují - od okupace samozřejmě ještě bujněji - různé extremistické síly, které se neštítí ani provokace jako prostředku k prosazení cíle. Odtud hrozí nebezpečí - jestliže opravdu nějaké hrozí; od provokátorů z řad konzervativních elementů." Vláda a vedoucí orgány strany by proto podle mínění J. Fouska měly v zájmu republiky a jejích občanů věnovat pozornost především tomuto nebezpečí.

Jan Novák varuje před nebezpečím, které v sobě skrývají nové formy aktivity sektářského podzemí. Upozorňuje, že jeho stoupenci nastupují na široké frontě k ofenzívě a že signál k tomuto nástupu jim zřejmě daly projevy Jakeše, Innemanna, Havolky, Tesaře, Krajčira, Koželky a dalších na posledním zasedání ÚV. Zaznamenává v této souvislosti, že jmenovaní si konečně odпустили fráze o věrnosti polednové politice, jimž stejně nikdo nevěřil, a pokoušejí se udávat směr nutného útoku. - Prohlášení ministerstva vnitra, Štrougalův projev k Lidovým milicím i relace vysílače VLTAVA podle komentátora SE jasně napovídají, že se na úředních místech asi brzy začne mluvit o plánovaných akcích pravicových sil proti dělnickorolnické vládě a o jakýchsi spiknutích a nutnosti je odhalit a likvidovat. Projevy z posledních dnů prý silně připomínají jistá stará schemata, jichž používal Novotný a jeho předchůdci. Nechce se sice ani věřit - uzavírá komentátor SE - že by Indra, Bílak, Štrougal a další chtěli zajít tak daleko; nesmíme se ovšem na svoji víru příliš spoléhat.

Ján Matúš připomíná první výročí zvolení Vasila Bílaka prvním tajemníkem ÚV KSS i tehdejší nespokojenost slovenské veřejnosti s takovou volbou. Všechny Bílakovy loňské projevy jsou podle komentátora SE jasným svědectvím, že Bílak - ačkoli se
sl/ka pokr. čr

31. ledna 1969

k polodnové politice hlásil - stál na stanovisku, odporujícím jejím zásadám. Matúš nepochybuje o tom, že Biľak pro svůj postoj v nejosudovějších dnech ČSSR ztratil u národa všechnu důvěru, a zdůrazňuje, že Biľak^{uv} případ by měl být výstrahou pro všechny nynější i příští komunistické předáky na Slovensku, jak riskantní je příliš se spoléhat na svou funkci a málo dbát na veřejné mínění.

Jan Foucek konstatuje, že se postupně začíná odhalovat clena, která zakrývala podmínky různých ultimát a která dlouho nedovolovala rozpoznat stíny cizího tlaku. "Nyní již víme leccos o důsledcích okupační reality, např. to, jak si okupanti vynutili různé kádrové změny, jak se na jejich nátlak musela odhasovat cenzura, jak se vedoucí představitelé KSČ museli zavázat, že neuznají výsledky mimořádného XIV. sjezdu strany a že odsunou jak sjezd KSČ, tak volby do parlamentu na neurčito..." Komentátor SE připomíná, že výčet toho, jak se okupanti vměšují do vnitřních čs. záležitostí, by samozřejmě mohl být mnohem delší. Mnohé se však podle jeho mínění stále ještě daří ututlávat a ani na nejvyšších místech v Československu se neví, jak si kdy Kreml vyloží ten který paragraf starých ujednání, a kolik nových závazků si zase vynutí.

Ján Smrečan kritizuje necitlivé stanovisko slovenské vlády a předsednictva ÚV KSS k případu Jana Palacha a ptá se, zda je tato chvíle vhodná pro to, aby se za Palachovým případem hledalo strašidlo tzv. protisocialistických sil. Označoval za trapné, když dr. Husák v bratislavské Kablovce vysoce oceňuje rozvážný postoj dělnické třídy, a sám svými nerozvážnými slovy, podezříváním a obviňováním přilévá oleje do ohně posledního politického vývoje. Považuje rovněž za neseriózní, když ministr školství dr. Lúčan na jedné straně chválí politickou rozvážnost vysokoškoláků, a současně jim radí, aby se

sl/ka pokr.čr

31. ledna 1969

Stanice přinesla výtah z rakouského časopisu KRONEN ZEITUNG /?/ pod názvem "Jak žije Mladá Boleslav s 8000 sovětskými vojáky". Autor cituje slova jednoho místního občana, který konstatuje, že s nimi budou vědycky potíže. "Příliš mnoho se stalo, než abychom to zaporněli. Nelze si na ně zvyknout." Autor připomíná, že místní občané sovětské vojáky naprosto ignorují, třebaže jejich vozy lozozí v ulicích. Důstojníci se vydávají na vycházky a skeupí, co se dá; někdy se odváží do hostinců, kde však usedají u poloprázdného stolu. Češi odcházejí. Vrechní si dávají na čas s obsluhou, kapely přestávají hrát.... Přijdou-li na ples, do divadla či do kina, lístky jsou buď vyprodány, nebo v opačném případě čs. občané odcházejí ze sálu, kinooperatér přestává promítat. Sovětský ostrádní soubor si musel najmout hotelový sál, neboť mu nebylo dáno k dispozici divadlo; jeho představení navštívilo asi 300 Rusů a 100 Čechů - konzervativců, kteří se ještě drží v aparátu města. Ti také byli ochotni uspořádat oslavu 7. listopadu, avšak kapela musela být pro tento účel importována z Prahy. Dochází ke rvačkám, které vyvrcholily o silvestrovské noci. Občané oslavovali Nový rok po svém - vyhazovali prskavky a rakety z oken, což Sověti považovali za povstání a vyslali do ulice obrněné vozy. Sedm zatčených občanů bylo na nátlak z Prahy propuštěno. - Totální izolace působí velmi špatně na morálku sovětských vojáků - uzavírá autor článku.

Jožka Pero hodnotí první všesvazový sjezd českých odborů a připomíná, že zasáhl do vnitřní struktury ROH, když ukázal cestu k prohloubení demokratizace. Pero s uspokojením kvituje kritiku sjezdu vůči ústředí ROH a jeho placenému aparátu. Má-li být důvěra v ROH naprostá, je podle Pera nutné provést úplnou demokratizaci

sl/ka
poka čr

31. ledna 1969

nepletli do politiky a raději se věnovali studiu.- Komentátor upozorňuje, že ani dělníci ani intelektuálové - jak o tom konečně svědčí nesčíslné rezoluce - Husákův subjektivní a tendenční výklad situace nesdílejí, a vyslovuje podezření, zda nemá být federace pro Husáka nástrojem, aby mohl lépe manipulovat Slovenskem.

Anton Prokop se zabývá prohlášením slovenské vlády, které přednesl před plénem Slovenské národní rady předseda vlády Štefan Sádovský; vyciňuje z něj vážnost domácí politické situace, ale i odpovědnost, s jakou vláda přistupuje k současným problémům. Připomíná však, že by bylo sebeklamem, kdyby se Slováci spokojili jen tím, že dosáhli svou státnost, neboť pak by se to ostatní, to postatá co dělá život národa plným a celým, stalo jen politicky manipulovatelnou záležitostí.

"Otec Křišťan" se zamýšlí nad právy a povinnostmi vlády; neupírá vládě právo, aby prostřednictvím VB zjednala klid na veřejných prostranstvích, domnívá se však, že neměla dovolit svým orgánům udělat víc, než je k tomuto účelu nezbytně nutné. Vláda by rovněž podle jeho názoru měla od orgánů ministerstva vnitra vyžadovat, aby se přesně řídily jejími usneseními; nechce-li trpět vořejní manifestace jedněch, nesmí trpět ani pokoutné pikle druhých. - Křišťan dále vyzdvihuje povinnost občanů, organizací, politických stran i církve spolupracovat s legální vládou pod nejvyšším vedením presidenta Svobody a poskytnout jí podporu proti všem snahám nelegálně omezovat její svrchovanost. Připomíná, že svoboda je ohrožena nejen diktaturou, ale i anarchií, a konstatuje: Chceme-li z naší nově nalezené svobody zachránit ono minimum, které se vůbec pod sovětskou nadvládou zachránit dá, je nutné, aby všichni občané podporovali presidenta a legální vládu v jejich úsilí o spravedlivý pořádek.

x x x

sl/ka

pokr.čr

31. ledna 1969

celého odborového hnutí; to by mělo být posláním VII. všeodborového sjezdu, který se sejde začátkem března. Jen tak - zdůrazňuje komentátor SE - bude možno dále pokračovat v cestě, kterou odbory nastoupily na jaře loňského roku.

Na jiném místě Pero zaznamenává zásadní obrat, k němuž na poli odborového hnutí došlo po lednu 1968 tím, že se odborové organizace vymanily z nedůstojného postavení, do něhož byly vmanévrovány dřívějším režimem, tím, že se zbavily své závislosti a začaly se aktivizovat. Komentátor připomíná, že odbory vyslovily na sjezdu plnou důvěru vládě, avšak že s ní napříště chtějí jednat vždy jako rovnocenní partneři, a bude-li to zapotřebí, také jako konstruktivní oponenti. Z tohoto poznání vyplývá podle Pera závěr, že odborové hnutí nyní představuje spolehlivého garanta demokratizace veřejného a politického života, přičemž považuje za velmi důležitou skutečnost, že zmíněnou záruku poskytují i vedoucí odborovní funkcionáři.

Martin Zemek považuje za velkou zásluhu I. ustavujícího všesvazového sjezdu ROH - českých zemí, že zde jasně vynikla opravdová podstata vzrušeného hnutí, jež zachvátilo celý národ. Zdůrazňuje, že vyvolávání neklidu se motivovalo kdečím, zatímco skutečné příčiny zůstávaly podle praktik předlednové éry tabu. Připomíná historii intrik proti J. Smrkovskému, případ s časopisem TRIBUNA a zprávy, které nyní proskakují o průběhu nedávného zasedání ÚV strany, a vidí v tom všem výmluvný doklad, jak nebezpečně se začal poměr sil přesouvat a do jakých politických poloh

sl/ka
pokr. čr

31. ledna 1969

začala země přes všechna uklidňující prohlášení skouzávat. V této souvislosti komentátor podtrhuje, že všechnen neklid a obavy veřejnosti vyplynuly pouze z obav, aby dnešní vedení bylo s to uplatňovat tu politiku, jež mu získala důvěru mas, a aby se pod záštitou pokrokového vedení nedostávaly k faktické moci síly, jež s myšlenkou pokroku nemají nic společného; aby tak zůstaly zachovány předpoklady důvěry, jak se o tom mluvilo právě na sjezdu odborů.

Ján Matiš se zamýšlí nad projevem V. Daubnera na sjezdu slovenských odborů. Označuje jej za významný proto, že v něm spatřuje celou řadu důležitých požadavků, jejichž realizace by podle jeho soudu mohla podstatně zlepšit nejen pracovní podmínky, ale i příznivě ovlivnit životní úroveň obyvatelstva. Daubnerův projev se mu jeví jako dobrá předloha pro skutečný program dobrovolné zájmové organizace, jež brání zájmy a práva svých členů. Komentátor dále s povděkem kvituje, že slovenské odbory představují na svém prvním sjezdu před své členstvo a celou slovenskou veřejnost v úplně novém roube, se zřejmým rozhodnutím nedat se vodit jako donedávna za ruku a nedat si diktovat ani od státních, ani od stranických orgánů. Nepochyboval o tom, že toto jejich první veřejné vystoupení se setká se sympatiemi širokých vrstev obyvatelstva, a vyslovuje přání, aby nezůstalo jen při tomto dobrém začátku, ale aby předsevzetí dělat skutečně odborářskou politiku bylo trvalým programem.

x x x

Sláva Volný hovořil s třiatvacetiletým dělníkem z Prahy, frézařem Janem Fletichou, který pracoval v jednom velkém pražském kevozávodě a koncem roku přišel do MSR. Dotázaný rozhodně odmítl tvrzení vysílačky VLTAVA o tom, že dělníci v závodech jsou manipulováni při sestavování protestních rezolucí; zdůraznil, že o obsahu rezolucí se živě diskutuje a že se před odhlasováním za účasti
sl/ ka pokr.čr

31. ledna 1969

všech různě doplňují. - Hovořil dále o dojmu, který na něho učinil referát s. Tomana na všeodborovém sjezdu, a vyjádřil zároveň politování nad tím, že na sjezdu nebyli přítomni ti, kdo hovoří o dělnících jako o nátlakových skupinách; je přesvědčen, že všichni dobře vědí, o koho jde. Zdůrazňuje, že to, co si dnes dělníci přejí nejvíce, jsou svobodné volby do všech zastupitel-
ských orgánů, avšak že právě okolo této otázky se bohužel stále chodí jako kolem horké kaše. Domnívá se, že by se měla řešit urychleně, než zase národ upadne do letargie, z níž ji musel vyburcovat teprve otřesný čin J. Palacha.

x x x

Favel Mohelský posuzuje zemědělskou část programových prohlášení české a slovenské vlády; vychází přitom z hlediska, že různorodost názorů i opatření bude přirozeným následkem žádoucí decentralizace a zdravým projevem národní suverenity Čechů a Slováků. - Poukazuje na skutečnost, že slovenská vláda např. výslovně slíbila dělat takovou politiku, která by účinně podporovala rozvoj zemědělství, zatímco česká vláda mluvila pouze o stabilizaci dosavadního vývoje. Toto stanovisko podle Mohelského nemůže uspokojit český venkov, a kromě toho je v přímém rozporu s ekonomickými potřebami českých zemí. Komentátor dále považuje za nedobré znamení, že v hlavních úkolech české vlády se o zemědělství vůbec nemluví, a domnívá se, že když český vládní program tak přehlídí tužby rolnictva a potřeby zemědělství, budou se muset zemědělské zájmové organizace postarat o nápravu a energicky prosazovat své požadavky.

sl/ka

pokr.čr

31. ledna 1969

Na jiném místě připomíná Mohelský loňské sliby představitelů strany a vlády zemědělcům, že se už nikdy nebude rozhodovat o zemědělství bez zemědělců, a konfrontuje s nimi rostoucí kritiku současné zemědělské politiky. Upozorňuje zejména na rozhodnutí plenárního zasedání ÚV slovenského Svazu družstevních a samostatných rolníků, aby na okresních ustavujících konferencích Svazu byli do předsednictva okresní organizace zvoleni všichni funkcionáři zemědělského sdružení, případně členové rad zástupců výrobních správ, a zdůrazňoval, že toto rozhodnutí obrací poslání této společenské organizace naruby. Domnívá se, že slovenští družstevníci a rolníci se nad tímto vrchnostenským zásahem do svých práv i nad ovládnutím nejdůležitějšího organizačního článku své společenské organizace budou jistě velmi zamýšlet a budou se ptát, jakou cenu může mít cenu, když si ji nesmějí sami řídit. Připouští, že to, co se stalo na Slovensku, se sice nemusí v českých zemích opakovat, vyzývá však přesto družstevníky v českých zemích, aby český Svaz trval na společenském charakteru své organizace a aby řešení ekonomických problémů ponechal institucím hospodářským; jen tak dosáhnou čeští družstevníci toho, aby zůstali ve svém Svazu vlastními pány.

Josef Konopa s politováním zaznamenává, že v četných JZD jsou ještě stále na vedoucích místech stoupenci dřívějšího režimu. Připomíná, že jde o lidi, kteří vyšli převážně z řad zaměstnanců státu, a často také z řad členů stranického ba dokonce bezpečnostního aparátu. Tak v okrese Lučenec na jižním Slovensku úřaduje dosud jako předseda JZD bývalý vyšetřovatel STB J. Kubinec/?, který spolupracoval se smutně proslulými vyšetřovateli v Ruzyni.

sl/ka

pokr. čr

31. ledna 1969

Konopa netvrdí, že ve většině družstev vládnu dodnes podobní odborníci, připomíná však, že do četných JZD byli dosazováni také "inženýři", kteří vychodili půlroční odborný kurs. Náadá proto družstevníky, aby si uvědomili, že konečné rozhodnutí o tom, kdo se stane předsedou nebo jiným funkcionářem družstva, mají v rukou oni sami, a že je jen třeba, aby uplatnili svá práva, tj. aby především trvali na tajných volbách a na důsledném dodržování stanov.

ši

BBC EUROPEAN SERVICE, česky, slovensky:

Velké místo ve svých vysíláních věnovala stanice tentokrát pohřbu Jana Palacha. V relacích citovala podrobné zprávy svých pražských zpravodajů o průběhu pohřbu. Zpravodajové vyzdvihovali zejména důstojnost celého aktu a zmiňovali se o obavách čs. lidí z možných výtržností. Stanice v této souvislosti rovněž upozorňovala, že zatímco v Praze probíhal pohřeb Jana Palacha, uctilo jeho památku pěti minutami ticha 500 oxfordských studentů.

George Shaphlin referoval o odezvě v různých KS na smrt Jana Palacha. Za jeden z nejvýmluvnějších komentářů označoval příspěvek v jugoslávské BORBE, v němž se uvádí, že v Palachově oběti je soustředěna celá tragédie naší doby a že jeho smrt je stejně tvrdá jako skutečnost, vnucená jeho vlasti. Za neméně výmluvný považoval Shaphlin komentář italského komunistického předáka Rajetty v listu UNITÀ; zúrazňoval, že rovněž L. Longo dal výraz hlubokého rozhořčení a smutku nad touto tragickou událostí v rozhovoru se zástupcem listu CORRIERE DELLA SERA. Komentátor BBC se dále zmiňoval o pokračování podrobném zpravodajství polského tisku, který považuje za reálný.

sl/ka

pokr. čp.

31. ledna 1969

že Palachovy smrti využijí nepřátelské živly, a citoval z tisku maďarského a sovětského na stejné téma. Pokud jde o východoněmecké komunisty, připomínal, že zašli ještě dále, když nejdříve naznačili, že to byly určité kruhy, které Palacha úmyslně dohnaly k sebevraždě, protože chtěly mít oběť, aby tak zahnal lid do ulic, a když pak jeden východoněmecký komentátor prohlásil, že nejde o spontánní události, ale vypočítanou kampaň bezohledných nepřátel socialismu.

George Campbell ve zvláštním pořadu, věnovaném J. Palachovi, považoval za nutné mluvit o Janu Palachovi proto, že jeho mučednictvo dostává národní rozměry. Komentátor věnoval ve svém pořadu hodně místa analogii mučednické smrti Jana Palacha a Jana Husa před 500 lety a považoval za možné srovnávat osvobození národního jazyka, které Hus připravoval před 500 lety, s osvobozením myšlenek, které přišlo s leňským pražským jarem. Domníval se, že obojí signalizuje objevení nebo znovobjevení rozumového individualismu, jímž se odstraňují nastolené zvyky myšlení, a připomínal, že Jan Hus ve své době vyhrál boj o český jazyk. Komentátor BBC konstatoval, že jeho současní dědicové dosud neprohráli boj za to, co se v tomto jazyku smí říkat; poukazyval na to, že v historii se často stalo, že mučedník svou smrtí donutil tyrana, aby přemýšlel nad svou problematickou situací, a zdůrazňoval, že "tváří v tvář nedávnému sebeobětování Jana Palacha mají ckupanti v Praze nad čím přemýšlet".

Derik Waney připomínal, že když člověk někdy poslouchal před několika týdny projevy českých a zvláště slovenských politiků, skoro se bál, že už je veta po demokratickém socialismu s lidskou tváří. Komentátor v této souvislosti označoval za zvrat situace sebevraždu Jana Palacha a domníval se, že to, jak zcela necynicky reagovala čs. veřejnost na jeho strašnou oběť, povzbudilo i morálku čs. vládních kruhů. Waney se pak zamýšlel nad situací, v níž se

sl/ka pekr.čr

31. ledna 1969

v Československu nacházejí Sověti, a upozorňoval, že Sověti se zde nyní snaží nalézt novou skupinu vůdců - jinou, než o ní Kroml uvažoval v srpnu, - a že se snaží získat na svou stranu politické vedení čs. armády. V závěru konstatoval, že "demoralizace Čechoslováků se zastavila, ba dokonce jde v opačném směru.

A nyní to jsou Sověti, kteří stojí tváří v tvář složité situaci."

Katolický kněz, který žije a pracuje v Anglii, ve své duchovní nedělní promluvě upozorňoval, že minulý týden byl ve znamení činu Jana Palacha. Nepochyboval o tom, že celý svět byl dojat jeho obětí, a zdůrazňoval, že vzpomínka na Jana Palacha zůstane hluboce vryta v srdci všech. Bude to podle jeho mínění vzpomínka na čistého mladého člověka s horoucím srdcem, který pro ideály humanismu a svobody je ochoten nasadit vlastní život. Ztotožňoval se s tím, že by bylo tragické, kdyby se podobný případ měl opakovat, a konstatoval: my v zahraničí jsme si vědomi, že situace, v níž jsme se po smutném srpnu ocitli, není lehké. Pohlédněte však zpět na dějiny našeho národa, vyzýval dále zmíněný katolický kněz, a uvidíte, že nikomu se nepodařilo srazit jej úplně na kolena; vždy se znovu vzbudil a šel dále za svým ideálem lásky k pravdě a ke svobodě.

x x x

Stanice vysílala rozhovor Chrise Sweedge s přednostou oddělení pro studium sovětských a východoevropských otázek na glasgowské universitě prof. A. Knowem /?/, který dlel určitou dobu v ČSSR, o současné politické a hospodářské situaci v této zemi. Prof. Know nejprve poukázal na to, že pokud jde o zásobování potravinami, funguje docela dobře, a považoval v této souvislosti za zajímavé, že je to důsledek zvýšené výrobnosti čs. zemědělství a zároveň zmenšených byrokratických zásahů do čs. zemědělství. Prof. Know pak hovořil o potížích v zásobování průmyslovým zbožím a zmínil se

sl/ ka pokr. čr

31. ledna 1969

o celkovém vzduší nejistoty, které vyplývá z dnešní politické a hospodářské situace. Pokud jde o budoucnost hospodářské reformy, kterou Dubčekův režim vyhlásil v akčním programu, prof. Know mnil, že základní body reformního programu jsou stále částí oficiální politiky a že k nim navíc přibyly nové zásady, např. organizování řad pracujících, a uvedl řadu důvodů, proč se současné provádění reform stává stále více a více nesnadné. Provádění reformního programu podle prof. Knowa také ztěžuje šíření pesimistických nálad. Pokud jde o nový federální systém v Československu, prof. Know získal dojem, že federace bude mít za následek ještě větší hospodářský zmatek a že povede k politickým sporům, zejména v otázce investiční politiky na Slovensku. Prof. Know pak poukázal na to, že lidé v Československu skoro jednomyslně vyslovuje námitky proti přítomnosti sovětských okupačních oddílů v zemi, a zdůraznil, že podobné přesvědčení vede k protisovětskému citění; považoval za nesporné, že škody, které způsobila invaze Československu, vzájemným vztahům mezi oběma zeměmi, nelze v nynější době ani dost dobře odhadnout. Vyjádřil souhlas s obavami, že problémy, které zůstávají před čs. vedením, jsou skutečně obří povahy, a za největší hádanky považoval: 1/ zdali sovětská vláda je ochotna telefonovat čs. vládu, která by byla opravdu vládou a nikoli pouze sborem loutek; 2/ neznámou v celé rovnici osudu ČSSR prof. Know spatřoval ve vnitřním vývoji v Moskvě a v samotném Kremli.

x x x

G. Shaphlin označoval za nejcharakterističtější rys maďarské politiky v roce 1968 snahu nevšímat si - pokud to šlo - nepříjemných mezinárodních událostí, a zdůrazňoval, že to platí i pokud jde o vztah Maďarska k ČSSR. Poukazoval na to, že pro MSDS byl čs. experiment nepohodlný, protože maďarská hospodářská reforma byla po mnoha stránkách podobná reformě československé, a připomínal, že vyáde:

sl/ka

pokr. čr

31. ledna 1969

do ČSSR se maďarské jednotky sice zúčastnily, ale bez nadšení. Upozorňoval, že po invazi a zvláště poté, kdy maďarské jednotky opustily Československo, snažila se maďarská vláda pokračovat, jako kdyby se nic nestalo, a domníval se, že v tomto ohledu maďarské vládě pomohlo veřejné smýšlení maďarského lidu - maďarská veřejnost se totiž styděla za podíl své vlády na vpádu do ČSSR, ale přitom si uvědomovala, že by nemohla ničeho dosáhnout, kdyby protestovala.

J. Sapieth věnoval pozornost Zimanasovu článku v moskevské PRAVDĚ, nazvaného "V duchu bratrství", jehož převážná část je podle názoru komentátora BBC věnována surovým útokům na nebratrské praktiky, které prý jsou převážným zjevem ze strany Litevců vůči Rusům. Komentátor nepřekvapovalo, že baltské národy, stojící před nebezpečím ztráty vlastní svébytnosti, se stavějí stále ostřeji proti sovětské kolonizační politice, jež připomíná nacistické plány pro Pobaltí, a upozorňoval, že Litevci zřejmě naléhají na větší svobodu svého hospodářského plánování. Komentátor považoval za jasné, že baltské národy nezapomněly na dvacet let své nezávislosti, a zdůrazňoval, že loňské události v Československu uposkytly další vzpruhu jejich aspiracím.

Stanice vysílala podrobné znění článku "Mužové v ruských tancích", který uveřejnila v listu GUARDIAN Rusko, žijící v Anglii. Článek pojednává o jejím rozhovoru s důstojníky sovětského okupačního vojska za její pětidenní návštěvy v Praze.

Stanice přinesla pásmo o oficiálních dokumentech britské vlády z roku 1938, týkajících se mnichovské dohody, které nyní poskytla britská vláda k nahlédnutí veřejnosti.

V sobotním pásmu aktualit o životě v Británii referovala stanice mj. o nadcházejícím utkání čs. gymnastů a gymnastek s britskými, jehož pořadatelem je televizní služba BBC,

31. ledna 1969

která připravuje film o soustavné tělesné výchově od nejtělejšího mládí až po vrcholné výkony, jakých dosáhla Věra Čáslavská.

V témže pásmu přinesla stanice rozhovor s jednou z funkcionářek Společnosti přátel Československa, která se loni na počim ustavila při londýnské universitě. V rozhovoru se poukazovalo zejména na kulturní činnost a výuku češtiny v rámci zmíněné Společnosti.

Byl též vysílán rozhovor s čs. filmovými pracovníky, kteří přijeli na pozvání britského ministerstva zahraničních věcí, aby se seznámili se soudobou britskou filmovou tvorbou a aby vybrali některé filmy pro Týden britského filmu v ČSSR.

mš

HLAS AMERIKY, česky, slovensky:

Harold Courlander referoval o napětí, jež nyní Československo prožívá, a poukazoval na zvýšený tlak ze strany obyvatelstva na provádění polednových reforem, a zároveň na stále častější výzvy z vedoucích míst, aby se předešlo neodpovědným činům. Hovořil pak o přípravách na pohřeb Jana Palacha a uváděl úřední čs. odhad, podle něhož se má pohřbu zúčastnit na 400 000 truchlících. Dále se zmiňoval o průběhu všeodborového sjezdu a citoval z rezoluce, ubezpečující vedoucí činitele podporou a žádající, aby byla přesně stanovena doba federálních voleb a sjezdu KSČ. Z jedné z nápadnějších událostí tohoto týdne označoval komentátor HLASU AMERIKY přísahu, již vykonali profesori Šik a Goldstücker jako poslanci ČNR. Připomínal, že oba byli zvláštním terčem výtek sovětské vlády, a že ještě před několika dny byli v cizině. V závěru poukazoval na velké obavy v Praze, aby se události nevymkly vedení z rukou, na druhé straně však soudil, že po událostech posledních dnů ožila v čs. veřejnosti důvěra, že liberální cíle se přes vojenskou přítomnost Moskvy přece jen ještě podaří uskutečnit.

sl/st

pckr.kh

31. ledna 1969

V přehledu tisku stanice zdůrazňovala, že sebevražda Jana Palacha vyvolala v americkém tisku veliké pohnutí. Kromě názorů předních listů citovala stanice názor listu PHILADELPHIA INQUIRER, který lítoval Palachovy sebevraždy jako strašlivého plýtvání lidskými zdroji, a zdůrazňoval, že živí a nikoli mrtví jsou nejlepším nadějí Československa na to, že se osvobodí z okovů ruské tyranie.

Ján Turčan v referátu o zasedání Evropské rady ve Štrasburku upozorňoval, že členové ER zaujali ostře odmítavé stanovisko k invazi do ČSSR. Zdůrazňoval, že ještě před zahájením debaty o čs. otázce přijali rezoluci, v níž uctili památku Jana Palacha a v níž se konstatuje, že položil život za lidská práva, za zásadu svobody a za ideály, které brání i Evropská rada. Komentátor Hlasu Ameriky dále informoval o tom, že v úterý večer jednali parlamentní zástupci ER o rezoluci, v níž se konstatuje, že Sověty vedená invaze narušila proces evropského uvolňování napětí. Poukazoval na to, že shromáždění rozhodlo, že bude nadále pozorně sledovat vývoj čs. situace a že bude informovat členské země ER o všech větších změnách.

Rovněž Ján Turčan upozorňoval v jiném pořadu na článek o pražském a budapeštském divadelním životě, který uveřejnil v úterních TIMES jejich divadelní kritik, jenž se nedávno vrátil z cesty po zemích střední Evropy. Turčan seznámil posluchače s obsahem zmíněného článku.

V pořadu "Reportáž z Ameriky" referoval Jan Kocourek o průběhu utkání mužstva Sparty Praha s celkem Americké národní letecké stráže v nové sportovní hale Madison Square Garden v New Yorku. Pořad též obsahoval rozhovor Jana Kocourka s americkým profesionálním basketbalovým hráčem Bradleyem o kvalitách mužstva Sparty, a rozhovor s trenérem mužstva Sparty Vladimírem Hegerem.

sl/ka

mš/w

31. ledna 1969

DEUTSCHE WELLE, česky, slovensky:

Ve zpravodajství přinášela stanice denně řadu agenturních zpráv k vývoji situace v Československu. V souvislosti s příjezdem prof. Šika a prof. Goldstückerů do Prahy citovala názor západních dopisovatelů, kteří měli za to, že jejich pobyt v Praze je nutné hodnotit jako snahu posílit prestiž pražské vlády.

Také v přehledech tisku stanice denně informovala o článcích předních západoněmeckých listů k situaci v Československu. Komentáře západoněmeckých deníků a týdeníků k sebevraždě a pokusům v ČSSR shrnovala stanice větou "Praha má strach o svůj klid".

V jednom z pořadů líčila stanice situaci v Československu po pohřbu Jana Palacha a konstatovala, že v Praze opět vládne napětí. Rozšířila se prý zpráva, že vláda uvažuje o vyhlášení mimořádného stavu. Jsou obavy, že ortodoxní síly chtějí znovu zasáhnout do běhu událostí pod záminkou znovunastolení klidu a pořádku. Náznakem toho se podle stanice DW zdá dopis, který údajně napsala studentka Blanka Nacházalová. Komentátor zdůrazňoval, že jde zřejmě o falzifikát, který má svalit vinu za smrt Palachovy a olužačky na antisocialistické síly. Jak bylo zjištěno ze spolehlivých míst - dodávala stanice - byl dopis zaslán Československé tiskové kanceláři členem ÚV KSČ Auerspergem, stoupencem Novotného režimu; ředitel ČTK Suk se nejprve zdráhal dopis uveřejnit. Komentátor rovněž citoval názor, že stoupenci Moskvy založili na ministerstvu vnitřní skupinu pro padělání dopisů. V závěru si všiml skutečnosti, že prof. Šik a prof. Goldstücker znovu opustili ČSSR. Palachova pohřbu se prý zúčastnit nesměli. Jejich odjezd vyvolává domněnku, že vnitropolitické klima v ČSSR se očividně zotřuje.

sl/ ka

pokr./w

31. ledna 1969

Fridrich Neumann poukazoval na útoky moskevské PRAVDY proti údajnému rušení konsolidačního a normalizačního procesu v Československu západní propagandou a soudil, že Moskva si zřejmě těžko zvyká na novou formu čs. odporu. Připomínal, že série sebevražedných pokusů překvapila Sověty v době, kdy už byli přesvědčeni, že jim nejednotnost v Československu pomůže a že urychlí normalizaci v sovětském smyslu. S určitými obavami je proto podle komentátora třeba brát na vědomí výčitku, již moskevská PRAVDA před několika dny adresovala Praze, že totiž ÚV české komunistické strany po každém svém plenárním zasedání prakticky dokazuje neschopnost jakékoli akce.

Tentýž komentář v jiném pořadu citoval z komentáře budapeštského rozhlasu, který kritizoval "nikým nekontrolovaný a nikým neřízený boj uvnitř české strany" (vědomě se prý zde nemluví o celostátní straně) a konstatoval, že "strana se utápí v diskusích, z nichž nevycházejí žádná rozhodnutí a nenásledují žádné činy". Každé ze slovy, kterými je charakterizována situace v sousední zemi, nabývá podle komentátora DW nebezpečných dimenzí a bez nadsázky lze z nich vyčíst, že spřátelené mocnosti by se opět cítily donuceny k zásahu, kdyby strana a vláda v Čechách a na Moravě nebyly s to udržet pořádek a klid. Neumann se dále zmiňoval o odborovém sjezdu a připomínal, že českým orgánům se jen s vypětím všech sil podařilo udržet jej na uzdě. Pokud jde o požadavek sjezdu, aby na všech stupních byli pouze lidé s příslušnou kvalifikací a morálními kvalitami, domníval se komentátor, že zpráva o návratu prof. Šika a prof. Goldstückera se ve světle těchto požadavků zdá být dlouho očekávaným splněním starého přání.

sl/ ka

pokr./w

31. ledna 1969

Hans Lindemann označoval 20. výročí založení RVHP vzhledem ke starostem, jež v této organizaci převažují, za "jubileum bez lesku". Mezi nejteplejší kapitoly v dějinách RVHP řadil léta do roku 1956, kdy podle jeho tvrzení musely členské země RVHP dodávat Sovětskému svazu zboží, jehož ceny byly hluboko pod cenami světového trhu, a nepochyboval o tom, že v posledních 20 letech to byl Sovětský svaz, který měl ze spojení východoevropských zemí největší prospěch. Komentátor se pak kriticky zamýšlel nad snahou jednotlivých členských států RVHP vyrábět každý sám všechno co se dá, a poukazoval na to, že v důsledku toho je např. Československo často nuceno nakupovat v zemích RVHP, z nichž dováží suroviny, a stroje, nevyhovující úrovni čs. hospodářství.

mš/w

DEUTSCHLANDFUNK, český, slovensky:

V pravidelných přehledech tisku uvedla stanice kromě názorů předních západoněmeckých listů na situaci v Československu také názor listu SCHWARZWÄLDER BOTE, který v článku k vývoji situace v ČSSR nabádal k umírněnosti. List mínil, že subjektivně mají pravdu jak lidé nechtející, aby socialismus opět ztratil svou lidskou tvář, tak i politici vědouce až příliš dobře, že jediný příliš odvážný krok kupředu by opět přiměl Sověty k zásahu. Dilema je podle názoru listu opravdu tragické. Jak list v závěru zdůrazňoval, v NSR si lze přát jen jedno -- aby se u čs. občanů prosadily umírněnost a obezřetnost, i když pro mnoho angažovaných moderních socialistů v Československu to je možná téměř nadlidský požadavek.

sl/ ka

pokr./w

31. ledna 1969

Hermann Steiner informoval v jednom z pořadů o tom, že v edici Mezinárodního ústavu školních učebnic při UNESCO vyšla nyní v české a německé řeči dvousetstránková publikace, nazvaná "K dějinám německo-československých vztahů". Komentátor poukazoval na to, že publikace je rozdělena na jedenáct jednotlivých témat a obsahuje všechny referáty a doporučení vědecké česko-německé konference historiků, která se konala v roce 1967 v Brunšviku. Autor pořadu v této souvislosti připomínal, že tématem zmíněné brunšvické konference byla reformace a národní obrození v Čechách a v Německu a že jejím hlavním cílem bylo zlepšit na obou stranách školní učebnice. V závěru poznamenával, že zbývá tedy ještě projednat pohnuté dějiny posledních 120 let, které probíhaly často nešťastně a zatěžovaly německo-československé vztahy, domníval se však, že by měly být s povzbuzením k tomu, aby se tyto vztahy napříště vyvíjely co nejpříznivěji.

U příležitosti vystoupení Evy Pilarové v pořadu brémského rozhlasu, nazvaného "Hosté z Prahy", vysílala stanice DF rozhovor s Evou Pilarovou; rozhovor se týkal jejích dosavadních koncertů v NSR a jejích uměleckých plánů do budoucna.

sl/ ka

mš/w

31. ledna 1969

24

Interview Viléma Nového se zpravodajem agentury AFP o smrti
Jana Palacha

P r a h a 30. ledna (AFP - Pierre Chauvet) - "Sebevražda
Jana Palacha je zřejmě důsledkem machinací, které zosnovaly urči-
té západní mocnosti, především z našeho nejbližšího sousedství.
Zapadá do stálého plánu, jehož účelem je vyvolat v Československu
agitaci, aby se zabránilo nutné normalizaci," prohlásil v exkluziv-
ním interview agentura AFP Vilém Nový, člen ústředního výboru
a poslanec NS, bývalý šéfredaktor KUDÉHC PRÁVA a jeden z vedoucích
představitelů hnutí, které se dnes nazývá "hnutí starých komu-
nistů".

"Němci se vždy pokoušeli," pokračoval Vilém Nový,
" - a historie to připomíná - nalézt politickou a ekonomickou pod-
poru v Československu z hlediska snahy proniknout na východ. To
není nové. Sám Bismarck prohlásil: "Kdo je pánem Čech, je pánem
střední Evropy." Můžeme si proto myslet, že určití mladí lidé,
o jejichž vlastenectví a idealismu není možno pochybovat, byli
vmanévrováni do této politováníhodné historie. Vyšetřování, které
nyní provádí ministerstvo vnitra, aby osvětlilo tuto sebevraždu,
je velmi obtížné, avšak ukázalo již nanejvýš znepokojivé body,
jak již to bylo řečeno na shromáždění, uspořádaném v Libni.

Mezi nimi je nejdramatičtější ten, který se týká tekutiny.
Již si Jan Palach způsobil smrt. Zdá se, že původně se měl student
pokropit zvláštní tekutinou, podobající se těm, jež používají
určití fakiři, která vyvolává plameny, avšak nespaluje."

"Avšak v poslední chvíli - pokračoval Vilém Nový - došlo
pravděpodobně k záměně a tekutina relativně neškodná byla nahraze-
na hořlavinou se smrtelnými důsledky. Z toho vyplývají

štr/st

pokr./dk

31. ledna 1969

zneklidňující reakce Jana Palacha, který začal utíkat a křičel: "To pálí." Až se vyjasní tento bod, pak učiníme velký krok vpřed."

"Nelze popřít, že řadu měsíců jsou zde pravidelné snahy působit na československé i mezinárodní veřejné mínění pokaždé, když dojde ke kladnému kroku k normalizaci. Avšak ta postupuje přes to všechno velikými kroky vpřed, jak to dosvědčují federalizace, demokratické reformy správy a hospodářství, a nová struktura československého státu. Avšak kdykoli dojde k pokroku v procesu konsolidace, dochází k činům úplného zoufalství, které se snaží otrávit celou stavbou. Cdpárce je nanejvýš tvrdší a v partii šachů, která se nyní hraje, má ještě v rukou důležité figury."

A proto nevyklučujeme případné hrozby s atentáty. Ze skladů dělnických milic "zmizely" četné zbraně. Některé případy byly hlášeny, jiné nebyly. Také v této oblasti jsou znepokojivé souvislosti. Avšak znovu bylo zahájeno rozsáhlé vyšetřování, a to nám brzy pomůže. Proti tomuto svazku podzemních útoků sjednotily své úsilí strana, vláda a státní aparát. Chceme být v naší zemi pány a nepřejeme si, aby kdokoli místo nás udržoval pořádek."

"Máme-li pravidelné a mnohdy denní kontakty s našimi socialistickými sousedy, pak je to v rámci dohod, jež jsme s nimi uzavřeli. Navíc nám v našem úklu pomáhá postoj, který zaujali dělníci. Ti přes vzrušení vyvolané smrtí Jana Palacha zachovávají klid a "režisérům" se nepodařilo jimi pohnout. V závodech nebyly stávky ani manifestace, což je to hlavní. Je to obtížná partie, ale jsme na dobré cestě," řekl závěrem Vilém Nový.

štr/st

jm/dk

31. ledna 1969

25 NEW YORK TIMES: Čs. vedení odstraňuje liberální novináře

New York 31. ledna (Zpravedaj ČTK) Pod obnoveným svět-
ským tlakem se čs. vedení rozhodlo odstranit asi 120 liberál-
ních novinářů ve snaze získat plnou kontrolu nad publikacemi a
rozhlasovým a televizním vysíláním. Píše to pražský zpravodaj
listu NEW YORK TIMES, jenž se odvolává na "informované kruhy".
Dodává, že hlavním cílem tohoto kroku je usměrnit televizní kome-
ntáře a ustávit předběžnou cenzuru ve třech pokračovacích týdnech.
Jsou obavy, že tato akce by mohla vyvolat generální stávkou.

Projev předsedy Federální vlády Černíka interpretuje zpra-
vodaj jako odmítnutí opakovaných požadavků studentů a odborových
svazů, aby byl brzy svolán stranický sjezd a výsázy všeobecné vol-
by. Očekává se, že studenti a odbory budou silně reagovat na údaj-
ný příkaz televizní hlasatelce Kamile M r u č k o v é, aby odešla
na "měsíční dovolenou". Televizní hlasatelé prý hrozí bojktem
večerních televizních novin, dokud tento příkaz nebude odvolán.
Mručková se svým vystupováním v srpnových událostech "stala trnem
v oku" světských akupačních úřadů.

Televizním novinám hrozí dále ztráta politických komentá-
tářů - pokračuje NEW YORK TIMES. Dvěma z nich (nejsou jmenováni)
byla nabídnuta práce v zahraničí. Třetímu - Vladimíru Škutinovi -
bylo řečeno, aby z televize odešel. Jeho propuštění nebylo ničím
vysvětleno.

Hrozba přímé cenzury, jež byla odvrácena před dvěma týdny,
visí nad časopisy REPORTÉR, ZÍTRĚK a LISTY.
tk /st.

pokrač. /šš

31. ledna 1969

List GIORNO v nadpisu vyzdvihuje jiný bod projevu předsedy vlády: "Neustoupíme žádnému ultimatu". GIORNO vyjadřuje názor, že ve skutečnosti je toto varování namířeno především proti studentům a ostatním účastníkům incidentů na Václavském náměstí.

Včerojším projevem podle názoru GIORNO "Černík v podstatě hájil teze středu: to znamená, že zachoval rovnováhu mezi progresivní a nestalinickou skupinou". Varoval sice studenty, ale zároveň slíbil vydání zákona zaručujícího občanská práva a schválení řady opatření ke zvýšení životní úrovně. "Slíbil blahobyť a určitou svobodu," píše list.

Některé italské listy na projev předsedy vlády útočí. CORRIERE DELLA SERA o něm píše v článku svého pražského dopisovatele, nadepsaném "Černík se sklonil před Moskvou". V projevu se prý "přizpůsobil realistům a mluvil o normalizaci". Jeho projev byl "otevřeným útokem na dubčekovskou linii". CORRIERE DELLA SERA klade otázku, zda se "po šesti měsících podařilo najít nového Kádára", a naznačuje kládou odpověď.

MESSAGGERO má nadpis "Černík stanul na zjevně konzervativních pozicích". Černíkův projev prý převzal oblíbené názory Husákovy a Štrougalovy, v některých případech dokonce doslovně. Jeho kritika progresivního křídla se prý v Praze hodnotí jako "mimořádně tvrdá". Oznámil opatření, schopná "zbavit vládu jakékoli opozice". Předmětem kritiky byl i tisk, odpovědný podle ní za současné napětí mezi veřejností. Dopisovatel vyjadřuje pochybnosti o účinnosti Černíkem ohlášených zákonných úprav zajištění bezpečnosti občanů.

tk/st

vé/w

31. ledna 1969

30 Hladovka na počest Jana Palacha v Curychu

C u r y c h 31. ledna (DPA, AFP, REUTER, AG) Šest čs. studentů, mezi nimi jedna studentka, zahájilo v pátek v noci v Curychu třídní hladovku. Jsou vybaveni čs. vlajkou, spacími pytlí, tornami, skládacími židlemi a také kytarou, s kterou se chtějí v noci udržet v náladě. Mají s sebou také četbu a psací potřeby. Chtějí se tímto způsobem solidarizovat s akčním programem pražských vysokoškoláků a deseti bodech z 4. prosince 1968 a uchovat památku na pražského studenta Jana Palacha. Letáky a nástěnkou upozorňují na účel ^v demonstrace.

Tiskoví, rozhlasoví a televizní reportéři zaznamenali již s nimi krátký interview.

tk/

sz/šř

31 WASHINGTON POST o československém tisku.

W a s h i n g t o n 31. ledna (zpravodaj ČTK) - Ve vzácné shodě s listem NEW YORK TIMES přináší dnešní WASHINGTON POST materiál svého pražského korespondenta o situaci v československém tisku, televizi a rozhlasu. Uvádí v něm v podobných formulacích stejné údaje o "černé listině" se jmény 120 novinářů a komentátorů, popisuje případ televizní hlasatelky Kamily Moučkové a zmiňuje se též o pravděpodobnosti nové krize v řadách intelektuálů a studentů, jakož i o možnosti stávky pracovníků sdělovacích prostředků. Rovněž WASHINGTON POST upozorňuje na hrozbu přímé cenzury týdeníku REPORTÉR, ZÍTŘEK a LISTY, které se "ocitly v linii palby".

tk/fis

pokr./w

31. ledna 1969

Stál jsem blízko něho a pozoroval třesoucí se rty, když se připojil ke sboru sovětských důstojníků a starých stalinistů zpívajících Internacionálu. Byla to snad nejpalčivější chvíle.

Při odchodu ze hřbitova byl Dubček obklopen starými komunisty, kteří mu neodpustili to, že zpochyboval nad komunistickou doktrínou. Staré ženy v ošoupaných kabátech s obličejí zkřivenými nenávistí mu hrozily pěstí. Muži, starí straníci z minulosti, křičeli nadávky. Dubček se zařatými zuby pokračoval v bolestném úsměvu na cestě, sledován bezcitnými Rusy. Zamával jsem mu jako tenkrát za slunečného května na Staroměstském náměstí. Ale nyní jeho pohled neviděl nikoho.

x x x

Bude lemovat zimní sníh Dubčekův konec? Nejdůležitější je pochopit smysl tohoto konce v československé souvislosti.

Listopadové zasedání ÚV KSČ zavřelo Dubčeka uvnitř "superpředsednictva", kde zastupuje politicky bezbrannou menšinu. 15. listopadu musel odjet do Varšavy, aby Brežněv schválil text stranické rezoluce; potom 12. listopadu do Kyjeva pro podpisy nových rozhodnutí. Zdá se, že se jednou zhroutí jako unavená loutka, nový Kádár či Gomulka.

Ale zatím on přese všechno není v očích svých krajanů i těch mladých, nejnesmiřitelnějších, zrádcem. V tomto národě, zvyklém na zradu a porážku je téměř kafkovským hrdinou. Na konci listopadu uveřejnil tisk uchovávací si své upřímné slovo, výsledky průzkumu Akademie věd. Důvěra národa v Dubčeka, která dosahovala v únoru 1968 55 procent, stoupla na 85 procent.

27. listopadu, v den jeho 47. narozenin, ho u vrat budovy ústředního výboru čekal dav s náručemi květin a dárků. Večer se na obrazovkách televizorů objevila žena, již 40 let organizovaná ve straně, se slovy:

"Vše nejlepší k narozeninám, soudruhu Dubčeku... Máme tě rádi. Bůh buď s tebou."

jš/jk

hh/pl

31. ledna 1969

GUARDIAN: Po sebevraždě Jana Palacha

Úvodník liberálního britského deníku GUARDIAN analyzuje současnou situaci v ČSSR. Mluví o novém napětí po činu Jana Palacha a o sporu mezi Čechy a Slováky o otázku předsedy Federálního národního shromáždění. Neklid trvá podle britského listu také proto, že si československý lid uvědomuje, že není v dohledu přijatelné řešení všech jeho bolestných problémů.

GUARDIAN Londýn 30. ledna 1969 (dopisovatel ČTK) -
 Situace v Československu byla v minulém týdnu nebezpečnější než kdykoli od prvního návratu československých předáků z Moskvy po srpnové invazi a jejich zatčení. Nyní sice nejsou v pražských ulicích žádní demonstranti, napětí však přesto nepolevuje a bude ještě dlouho trvat než se země zase dostane do období křehké "normalizace", která předcházela sebevraždě Jana Palacha, k níž došlo 19. ledna.

Zatím není otevřený odpor proti bezpečnostním opatřením, která vláda zavedla koncem minulého týdne, zřejmě po ostrém varování z Moskvy, možná, že však spíše pro rostoucí nejistotu o intenzitě nálad a úmyslech, které vyvolala Palachova oběť v celém národě. Vláda, stranické vedení a lid sám prožívá zřejmě hlubokou nervovou krizi, která dospěla již příliš daleko, aby jí bylo možno zažehnat chlácholením nebo vodopádem slov. (d minulého čtvrtka bylo řečeno mnoho slov, která se již nedají odvolat nebo zapomenout. Politické síly, pracující pod hladinou denního

pokr./ak

vjk/st

31. ledna 1969

života, se polarizovaly v opozici, která by mohla vyvolat nesnesitelné napětí a ohrozit jednotu, jež zatím vedení dokázalo udržet od listopadu, kdy byla stanovena pravidla hry.

Znepokojujícím aspektem této polarizace je také řada rozporů mezi zástupci českých a slovenských institucí. Sjezd českých odborů odhlasoval např. minulý pátek rezoluci, ve které se postavil za pokračování boje o liberální opatření. Sjezd oznámil také svůj úmysl "účastnit se aktivně na politice strany" a "důrazný požadavek", že odbory budou samy vykonávat "společenskou kontrolu" nad odborářským tiskem, dokud nebude cenzura úplně zrušena. Rezoluce požadovala dále přípravu voleb do všech zákonodárných institucí a jejich uspořádání v nejbližší^{možné} době. Odboráři opakovali své ocenění "pozitivního přínosu" tisku a kulturních organizací - v době, kdy někteří konzervativnější političtí předáci zaujímali k činnosti žurnalistů a spisovatelů méně kladný postoj.

Odborářský deník PRÁCE však včera oznámil, že delegáti sjezdu slovenských odborů ostře kritizovali práci tisku a rozhlasu v minulých dnech a týdnech a odmítli návrh jednoho z delegátů, aby sjezd zachoval minutu ticha na paměť Jana Palacha. Také slovenští studenti - nebo alespoň jejich oficiální mluvčí - se zachovali méně demonstrativně než jejich čeští kolegové při uctění památky Palachovy smrti.

Podle mínění některých oficiálních mluvčích^{ch} na Slovensku mají tyto reakce kořeny v rozhořčení nad českým výkladem sporu o vedení Federálního národního shromáždění, kde byl jmenován místo Smrkovského Slovák Golotka a v neustálých kritikách

vjk/st pokr./dk

31. ledna 1969

českých liberálů namířených proti slovenskému stranickému vůdci Husákovi. Kdyby byla doba menšího politického napětí, byly by tyto rozpory jen součástí normálního politického handrkování v zemi, která si ještě nezvykla na nový federální systém. Dnes se však objevují mezi obyvatelstvem známky nebezpečného neklidu. Lidé si uvědomuje, že dosud nebyly vyřešeny nejnaléhavější problémy a že jejich vyřešení není ani v dohledu.

vjk/

pat/mch/dk

SCOTSMAN: Kde je Kosygin?

Sovětský premiér Kosygin se již měsíc neobjevil na veřejnosti. Jsou obavy o jeho fyzické i politické zdraví. Úvodník v konzervativním skotském deníku soudí, že by bylo dobře, aby zůstal v sovětském vedení, protože jeho technokratické zkušenosti jsou zárukou realistického hodnocení nebezpečí politického radikalismu.

SCOTSMAN Londýn 30. ledna 1969 (dopisovatel ČTK)

Kdyby se Wilson neobjevil měsíc na veřejnosti, bylo by z toho trochu radosti a trochu zvědavosti. Když se George Brown čas od času vymaní z dohledu novinářů na Fleet Street a z politického zápolení labouristické strany, objeví se zprávy v novinách až tehdy, když jej dostihnou v Perthshiru. Také president de Gaulle byl několik hodin při vyvrcholení loňské francouzské politické krize "hledanou osobou", vrátil se však po svém tajuplném zmizení a nastolil pořádek. Kosygina však nikdo neviděl již déle

vjk/ st

pokr./dk

2. února 1969

už se však mluví o morálním teroru, důkazy zde jsou. Příkladem morálního nátlaku je jistě činnost onoho ilegálního akčního výboru Jednoty právníků, který hrozbami zastrašuje soudce rehabilitačních senátů a rozesílá výhrůžné anonymní dopisy občanům, kteří žádají odčinění křivd. Morálního nátlaku, jestliže nešlo o nic horšího, se nepochybně dopustili neznámí pachatelé, kteří jednomu čs. spisovatelovi namontovali do bytu odposlouchávací zařízení. A zvláště vyhledávaným objektem mravního nátlaku je Josef Smrkovský. Po ilegální brožuře, která odhalovala jeho "dvojí tvář", se objevuje druhá, která pranýřuje jeho tzv. "proměny". Ještě nevíme, co zjistila pětičlenná komise výkonného výboru předsednictva strany, která vyšetřuje případ prvního pamfletu, a hle - už je tu druhá aféra!

mx/

mš/vč

26 Hladovka československých studentů v Curychu

C u r y c h 2. února (SDAG) - K šesti československým studentům, kteří v pátek odpoledne zahájili třídní hladovku v Curychu u Zwingliho pomníku, se přes weekend připojilo ještě několik dalších kolegů, takže nyní hladoví celkem dvanáct československých studentek a studentů. Skupina stávkujících byla zejména v neděli odpoledne atrakcí pro lidi, kteří šli na svou obvyklou procházku, ale i v sobotu i v noci byla vždy obležena zvědavci, z nichž mnozí často velmi vášnivě diskutovali o účelu a smyslu demonstrace.

Účastníci hladovky čas od času přijmou trochu tekutiny - teplého čaje z termosek - a proti zimě se chrání teplým oděvem a vlněnými přikrývkami. Někteří se cítí poněkud zesláblí, ale celkem se jim vede dobře. Jsou velmi spokojeni s postojem veřejnosti (s výjimkou několika jednotlivců) a říkají, že se dozvěděli mnoho zajímavého. Čechoslováci budou pokračovat v hladovce ještě do 12 hodin v pondělí.

mx/fis

oh/ji

2. února 1969

Myšlenky, které se projevily v Bilákovu projevu ve federálním shromáždění, musí vyvolat v každém soudném člověku a vlastenci hněv a odpor

SVOBODNÁ EVROPA, slovensky, 19,45 hod. - 1. února -

Ján Matúš: Dnes bych se chtěl zastavit u projevu jednoho poslance na prvním společném zasedání obou sněmoven federálního NS, který musel vyvolat silnou odezvu zejména na Slovensku. Je třeba říci, že ta silná odezva nemohla být jiná než velmi nepříznivá. Jde o Vasila Biláka, který si díky okupaci udržel i poslancecký mandát, ačkoli už nikoho nemá právo zastupovat. Vasil Bilák mluvil tak, jako kdyby byl stalinismus živý, jako kdyby příkazem dne měla být opět servilnost vůči Sovětskému svazu a nenávisť vůči všemu, co má trochu demokratičtější ráz. V jeho projevu, jak jsme ho slyšeli zkrácený z pražského a bratislavského rozhlasu a z televize, se objevila slova, která byla v módě v letech padesátých a která s velikou oblibou užívali Bilákovi učitelé. Objevily se v něm myšlenky, které musí v soudném člověku a vlastenci vyvolat jen odpor a hněv. Bilák by chtěl, aby lidé, kteří nemohou zakryt své pravé citění k SSSR, byli zkráceni, a aby se Československo vrátilo pokud jde o vztahy k SSSR do dob dogmatismu, který hlásal bezvýhradnou poslušnost vůči našemu tzv. velkému bratrovi.

Je vyslovenou ostudou, když Východoslovenský kraj zastupuje ve federálním shromáždění člověk, který zná jen jednu povinnost - sloužit věrně Sovětskému svazu, člověk, který považuje prohloubení naší všestranné závislosti na Moskvě za náš tzv. nejvlastnější

mx /fis

. pokr/jí

2. února 1969

politický, ekonomický a obranný zájem. Buď Biřák ztratil paměť nebo je to nenapravitelný satelit a dogmatik. Nemělo by být pochybností o tom, že si plně zaslouhuje opovržení, jehož se mu doma dostává. Je jen třeba doufat, že i české veřejnosti je dobře známo, kdo je Biřák a koho vlastně reprezentuje, že jeho hlas rozhodně není hlasem východoslovenských voličů, že jeho názory jsou na míle vzdálené od citění našeho lidu.

mx

mš/jí

25 Podle agentury UPI má delegace Národní fronty jednat v Moskvě o kulturních vztazích

Paríž 2. února (Zpravodaj UPI James O. Jackson) - V souvislosti s odjezdem československé delegace vedené předsedou Národní fronty Erbanem do Moskvy, zpravodaj UPI píše:

"Po srpnové sovětské invazi poslalo Československo do Moskvy mnoho delegací, které měly projednat politické a obchodní problémy, ale návštěva představitelů Národní fronty znamená novou snahu o zlepšení kulturních styků přerušovaných invazí. Její cesta rovněž naznačuje, že Sověti akceptovali existenci Národní fronty, na níž se Kreml v prvním období své okupace Československa díval pohledem zezadu.

Sovětům působily starosti desítky různých organizací, včetně skautů, studentských svazů a malých politických stran, které lze patřičně ovládat za pomoci komunistů. Vedoucí straničtí činitelé však Sověty přesvědčili, že prostřednictvím Národní fronty mohou tyto organizace udržovat ve správném kursu.

mx/fis

oh/jí

11 JAPAN TIMES o ČSSR

T o k i o 2. února (Zpravodaj ČTK) - "Československu znovu hrozí jistá možnost nové sovětské intervence. Rusové mohou využít jakékoli známky zeslabené kontroly jako záminky k novému tažení na Prahu - ve jménu "obnovení pořádku", píše dnes v tokijských JAPAN TIMES komentátor Ōu Saito.

(Anglický deník JAPAN TIMES vyjadřuje obvykle názory kruhů z japonského ministerstva zahraničních věcí).

Saito popisuje poslední vývoj v Československu, zejména události kolem sebevraždy a pohřbu Jana Palacha, jehož hrob se stal "nejen svatyní tužeb za osvobození od sovětské nadvlády, nýbrž i symbolem nové fáze politické krize v ČSSR". Podle japonského novináře zavládlo v posledních dnech v Československu ovzduší nedůvěry, za jehož zvlášť poplašný aspekt považuje "studentský a dělnický útok na Dubčeka, dokonce jeho označení za kolaboranta".

Československo si může udržet a zachovat nominální svobodu, kterou stále požívá, jedině projeví-li lidé trpělivost a neochvějnost", soudí komentátor JAPAN TIMES.

"Hluboký politický význam" připisuje autor údajnému Kosyginovu setkání s Ulbrichem na Kavkaze, protože "právě Ulbricht musí být mimořádně nespokojen, že sovětské okupační jednotky nedokáží Čechy a Slováky zkrátit".

Množí se důkazy, že ortodoxní ^{PRO}sovětská komunistická ziskávají v Československu na síle - se sovětskou okupační armádou v pozadí". Japonský novinář to dokládá řadou informací o nové vlně schůzí a akcí konzervativců a "stupňovanou propagandistickou kampaní, která má diskreditovat oběť Jana Palacha".

hz/fis

pokr/jí

2. února 1969

"Situace v Československu je nebezpečnější než kdykoli od sovětské invaze loni v srpnu a nejsou žádné náznaky, že by se mohla zlepšit. Lidé si s důraznou naléhavostí uvědomují, že ani jediný z jejich základních problémů nebyl vyřešen; nemají ani naději, že by sovětská železná pěst povolila své sevření... Pro svou hrubou politickou chybu křemelští vůdci navždy ztratili přátelství nejen Čechů a Slováků, ale důveru všude na světě," píše JAPAN TIMES a uvádějí řadu příkladů neustálého záporného ohlasu a vlivu sovětské akce především v zemích tzv. třetího světa. Citují nepálský a indický list, podle nichž sovětský zásah v ČSSR dokázal, že "Sověty halasně proklamovaná zásada mírového soužití a nevměšování není nic než humbuk" (DAINIK-NEPÁL) a že "sovětští vůdcové ve skutečnosti nenechají žít nikoho v míru a svobodě" (PRATAP - v jazyce Urdu, Indie).

hz

šc/jí

22 Vy, kteří denuncujete naši skvělou mladou generaci, vy kteří si začínáte měkce vystýlat okovy, vy jste vinni smrtí Jana Palacha!

SVOBODNÁ EVROPA - 13,30 - 2.II. - česky, Slovo a svět (výtah)

Josef Jedlička: Teprve týden kryje zem tělo upáleného chlapce a svět se dosud nevzpamatoval z úžasu nad jeho nevídaným činem. Demonstrují studenti, vlády zaujímají stanoviska, spisovatelé svolávají konference a dokonce sám Svatec otec pronesl slova úcty na památku studenta, který neváhal dát život za oběť spravedlivé věci a naděje svého národa.

Palachova demonstrativní samovražda jakoby nejen uvolnila pozitivní lidové síly, ale připomněla světu, že mnoho lidí, především

mx/šis

pokr/vč

2. února 1969

mladých, nehodlá vzít zpátky své slovo. Edá se, že přes naše hlavy se opět začíná valit ofenzíva cynického násilí, ale zřejmě ani odpor proti němu nepolevuje. Ale i kdyby nám každá hodina nepřinesla novou vzrušující událost, je týden příliš krátká doba k tomu, než abychom z něho perspektivně a s chladným rozumem mohli zodpovědně uvažovat o Palachově činu, hodnotit jej mravně, politicky či metafyzicky. Zatím nejsme s to zodpovědět, jaký bude jeho dosah.

Od okamžiku, kdy na Václavském náměstí vzplanula živá pochoda odporu svírá mne otázka, do jaké míry je Palachův čin reprezentativní v myslích čs. mládeže. Jaký je vlastně postoj této mládeže a proč se tak nápadně liší od stanoviska mladých lidí jinde na světě, ale i dokonce mládeže u nás, tak, jak jsme byli zvyklí v minulých letech.

Zabývá se pak studiem jednoho německého sociologa (jméno nezachyceno), který nedávno podnikl rozsáhlý průzkum mentality evropské mládeže a došel k závěrům, jimž přiřítá obecnou platnost:

Mladí lidé se nepokoušejí, jak tomu bývalo dříve, prosazovat hodnoty a určité normy společenského chování, které uznávají za správné, proti rodičům. Nepřijímají však také způsoby a představy o chování od rodičů bez vyzkoušení, jako samozřejmost. Mladý člověk tedy již není revoluční, není však také konzervativně zdrženlivý. Jeho chování ve společnosti je pružné, přizpůsobuje se požadavkům situace.

U čs. mládeže se generační rozpor, zvláště v posledních letech, vykládal politickým myšlením, uvažuje dále autor. Odehrávalo se to však bez napětí, bez nevraživosti a zjevných střetnutí. Střední

mx/ fis

pokr/vč

2. února 1969

generace, uměle a násilně zdržená ve svém rozvoji, se ráda ztožňovala s postojem mladých, protože jí často byla objektivně postavena na roveň. Řešila tytéž problémy, hledala v mladých podporu pro své vlastní naděje. Mladí si naproti tomu uctovávali skeptický odstup, nehnali generační bod na ostří nože a respektovali při nám snahu té skupiny svých starších přátel, která nové duchovní hodnoty prosazovala za cenu velkých osobních obětí.

Systém, který se abstraktně definoval jako jediný pokrokový a avantgardní ulamoval jaksi hrot větší angažovanosti. A tak - nezávisle na generačním členění - nevznikalo napětí mezi staršími a mladšími, ale mezi mocnými a ovládanými.

Vše co se dělo v uplynulých dvaceti letech, nepodporovalo důvěru lidí, a tím méně důvěru dorůstající generace.

Autor pak mluví i o předkládaných zprávách a informacích, jakož i o jejich zatajování a nedůvěru v ně a pokračuje: Mladá generace alespoň žádá morální záruky, nebo především morální záruky. A ty nemůže poskytnout kdekdo, ale jen věrohodná osobnost.

Přemýšlejme, kolik iluzí spojili mladí lidé s tou či onou osobností a kdy byla jejich důvěra oprávněná. Jisté však je, že v terénu, který nebyl nikterak výrazně poňmenán generačním rozporům, mohla po lednu tato důvěra vzniknout a jednota generací se mohla projevit jako charakteristický rys celé situace.

Mladé generaci se zdálo, že to v čem byla vychována, by se mohlo stát, navzdory jejímu vlastnímu očekávání, skutkem.

mx/ fis

pokr/vč

2. února 1969

Avšak jsem přesvědčen, říká komentátor, že to nebyla ani tak sama okupace Československa, která zdrtila naši mládež, ale spíš nástup konzervativních vnitřních sil. Tak se stala nedůvěra opět poznávacím znamením naší doby. Neboť zklamaná naděje nalézá útěchu pouze v extrémním zoufalství. Nepřísluší nám rozhodovat, bylo-li to zoufalství nebo přece jen ještě naděje, která vedla Jana Palacha k jeho hrdinskému činu. Jisté však je, že je to čin člověka hluboce zklamaného. Člověka, který věřil v morální záruky politických vůdců a který měl pocit, že je v minutách nejtěžších opouštějí.

Byla-li jeho oběť protestem proti okupaci, je dnes stále jasnější, že více protestoval proti těm, kteří potají okupaci připravovali a kteří ji dnes chtějí přijmout jako politickou realitu. V tom je Palachova oběť reprezentativní.

Ne zneužití ruští Váňové a Ivanové, ale vy, kteří dnes voláte po pořádku, co denuncujete tuto skvělou mladou generaci, vy kteří si začínáte vystýlat měkce své okovy, vy jste jeho smrtí vinni!

mx/

kn/vč

2. února 1969

28 Londýnský OBSERVER o rozporech mezi Čechy a Slováky

L o n d ý n 2. února (Zpravodaj ČTK) - V londýnském časopise OBSERVER píše dneš Neal Ascherson na téma "Proč Češi a Slováci nejdou stejným krokem?"

N. Ascherson soudí, že mezi Čechy a Slováky, kteří byli osudově jednotni v roce změn a tragedií, začínají ze semen nedůvěry klíčit ošklivé výhonky. Od nového roku byly reakce obou partnerů v Československu nejednotné. Ostře se to projevilo v ohlasu na Palachovo sebeupálení. Oba národy byly hluboce dojaty, ale dr. Husák, na rozdíl od pražských vedoucích činitelů, neposlal Palachové matce soustředný telegram. Slovenští odboráři pry omítli návrh na jednu minutu ticha k uctění Jana Palacha a kritizovali "extremismus" v tisku.

"Bez Slováků", píše Ascherson, "by pád Novotného a celý československý experiment s "socialismem s lidskou tvář" nebyl býval možný. Dubčekova síla se opírala o jediný pilíř: o přesvědčení slovenských politiků a intelektuálů, že věc slovenské nezávislosti a věc československé demokracie je totožná."

Komentátor se ptá, zda dnes, kdy Slováci získají auto-
nomii, se tato rozhodující dohoda rozpadne.

mx /fis

pokr/jí

2. února 1969

"Na Západě je mnoho lidí, a také někteří Češi, kteří podezírají Husáka, že nahrává Sovětskému svazu svými "realistickými" výzvami k uplatnění větší kontroly, a dokonce ctižádostí jednoho dne nahradit pana Dubčeka." Ale Ascherson se nediví, že je pravděpodobné, že se spojení rozpadne. Říká, že Slováci mohou ztratit víc než Češi.

"Bylo by vážnou chybou," píše, "považovat slovenské vedení za "proruské". Hrozba invaze dosud působí a bude trvat mnoho let, než se opět vybudují nové vztahy důvěry. Obě republiky se snaží vypracovat novou rovnováhu. Musí to udělat za sovětské okupace, která je drtivým a rušivým přívězkem. Než Slováci najdou svou vlastní cestu, dojde k dalšímu napětí a neshodám s Čechy. Nicméně oba partneři se vzájemně potřebují. Ukázalo se, že česká svoboda a slovenská autonomie jsou společnou záležitostí, a tato pravda nadále platí..." uzavírá N. Ascherson.

mx /fis

oh/ji

2. února 1969

24 Rakouský tisk o ČSSR

Víděň 2. února (Zpravodaj ČTK) - Z nedělních vídeňských novin jen VOLKSSTIMME a ARBEITER ZEITUNG přináší informace o ČSSR.

Ústřední orgán KSR informuje o jednomyslném přijetí vládního programu, předneseného O. Černíkem před federálním shromážděním. K tomuto tématu cituje VOLKSSTIMME z komentáře RUDÉHO PRÁVA a poznamenává, že není žádného důvodu stydět se za vývoj a žádné příčiny pro vzdechy a beznadějná gesta.

Návratu S. Šimona z Budapešti a jeho prohlášení o velikém pochopení maďarských soudruhů pro problémy ČSSR si VOLKSSTIMME zvláště všímá, stejně jako i návštěvy náměstka ministra zahraničních věcí Bušniaka ve Varšavě, kde jednal s ministrem Jedrichovským o aktuálních problémech obou států.

ARBEITER ZEITUNG věnuje nedělní úvodník událostem posledního týdne v ČSSR, vrací se zejména k tragické smrti Jana Palacha a jejího vlivu na politický vývoj. Všímá si nové tiskové kampaně ve státech varšavské pětky a snahy diskreditovat smrt J. Palacha. Rozšiřované verze o příčinách jeho smrti jsou přijímány čs. veřejností, studenty a tiskem s velikým nesouhlasem. Také českoslovenští politikové se snaží klást odpor novému tažení proti ČSSR, ale na druhé straně hledají uklidňující formulace pro kremelské vůdce. List to ilustruje na projevu O. Černíka, v němž ohlašuje "boj proti antisocialistickým silám, vytvářejícím ovzduší antisovětiismu, anarchie a neklidu", ale v zápětí pokračuje, že "musíme bojovat proti těm, kteří by chtěli zněnit naši politiku a přivodit návrat k metodám v d. bách před lednem 1968"

mx /fis

pokr/jí

2. února 1969

K zvolení J. Smrkovského za předsedu sněmovny lidu po-
znamenává ARBEITER ZEITUNG, že mnozí Čechoslováci vidí ve
Smrkovském posledního z vedoucích mužů, kteří zachovali
věrnost "socialismu s lidskou tváří" a svobodného projevu.

K zajímavému závěru dospěl list při charakterizování
odporu v ČSSR po 21. srpnu. Za jeden způsob odporu označuje
zdanlivou poddajnost, symbolizovanou vojákem Švejkem, který
slibuje splnit každý rozkaz, aby ve skutečnosti učinil opak.
Druhý způsob symbolizuje odvažnou obhajobu pravdy Janem Nusem,
jak to učinil o 500 let později Jan Palach. Snad bude potřeba
směsi obou těchto způsobů odporu, aby byla země zachráněna
před záhubou, soudí ARBEITER ZEITUNG.

mx

al/ji

27 Čs. policie hledá Palachovy kolegy

pat L o n d y n 2. února (Zpravodaj ČTK) - David Leitch, který
odjel včera z Prahy, píše v listě SUNDAY TIMES, že podle nepo-
tvrzených zpráv je "nejméně 40 studentů Karlovy university v poli-
cevní vazbě. Je to proto, že ^{se}pražské bezpečnostní orgány " v mi-
nulém týdnu zoufale pokoušely zabránit tzv. "klubu 14 mučedníků",
aby znovu zahájil činnost.

Mluvil jsem včera s blízkými přáteli Jana Palacha, ... z nichž
jeden, mladý sociolog, ... byl stejně jako mnozí další studenti
přesvědčen, ... že ostatní členové čtrnáctky svůj povinný slib
splní."

mx/fis

oh/ji

3. února 1969

4. Předseda Francouzsko-československého výboru v Nimes ve Francii
žádá odchod cizích vojak z Československa

Paříž 3. února (AFP) - Francouzsko-československý výbor se sešel včera v Nimes. Jeho předseda Lacroix ve svém projevu, v němž připomněl bratrskou družbu mezi Nimes a Prahou, mimo jiné prohlásil:

"Vzhledem k vážným událostem, k nimž došlo a nadále dochází v Československu, musíme ujistit všechny Čechoslováky a zejména obyvatelstvo Prahy naším přátelstvím. Aniž bychom se chtěli vměšovat do jejich vnitřních záležitostí, požadujeme odchod cizích vojsk, aby mohlo Československo v plné svrchovanosti pokračovat na své cestě ke svobodě, spravedlnosti a míru."

ak/

sa/w

5. Českoslovenští studenti ukončili hladovku před sovětským velvyslanectvím ve Stockholmu

Stockholm 3. února (AP) - Skupina československých studentů zakončila v neděli v poledne před sovětským velvyslanectvím ve Stockholmu hladovku, zahájenou na protest proti okupaci své země. Hladovku zahájil v úterý student Cyril John a ku konci se k ní připojilo dalších pět Čechů a několik švédských sympatizujících.

John trávil noci ve vlhkém a studeném parku a včera byl tak zesláblý, že nebyl s to vypít šálek horké polévky.

Skupina odešla v neděli dopoledne do konferenčního sálu, kde řada evropských a amerických radikálních intelektuálů jednala

ak/ka

pokr./w

3. února 1969

dva dny na Russellově konferenci o Československu. Další Češi a Švédové, jakož i ruští emigranti a několik jiných emigrantů se připojilo k pochodu, v jehož čele byl nesen obraz Jana Palacha, který se upálil v Praze.

ak/

sa/w

6 Stockholmská konference o Československu

Stockholm 3. února

(AFP) Cílem stockholmské konference o Československu, uspořádané Russellovou nadací, byla příprava mezinárodní konference, na níž se mají ve dnech 2.-5. května sejít v Londýně zástupci socialistického a komunistického hnutí, politikové, odboráři a intelektuálové, kteří protestují proti sovětské intervenci v Československu.

Dvoudenní konference zkoumala pohnutky, které přiměly Sovětský svaz okupovat Československo, důsledky této okupace pro československé socialistické hnutí a odezvu, kterou okupace vyvolala ve světovém socialistickém hnutí.

Konference ve dnech 1. a 2. února se zúčastnilo 22 známých osobností, například britští odboráři Lawrence Daley a Ken Coates (který konferenci předsedal), bývalý osobní tajemník lorda Russella Ralph Schoenman, americký profesor J. Mellon, západoněmecký spisovatel Peter Weiss, belgický ekonom Ernest Mandel, členy francouzské delegace byli vysokoškolský profesor Lucien Goldmann a politikové Victor Faye a Jean Marie Vincent. Dále se zúčastnili José Iglesias (USA), Lucien Antonetti (Itálie). Československo reprezentoval právník dr. Josef Pokštefl, vědecký pracovník Ústavu státu a práva ČSAV.

hg/jk

pokrač./šš

3. února 1969

vůdců a funkcionářů sdílejících jeho názory. Rádi se uchylují za "mezinárodní realitu", jako by byli jedinými ručiteli "přátelství se Sovětským svazem a ostatními socialistickými zeměmi". Na to Černík odpovídá, že povinnost mezi spojenci jsou vzájemné a je zapotřebí času, aby praktickými opatřeními byla normalizována situace.

Pisatel předpovídá, že "konfrontace tendencí s nevyhnutelným střetáváním bude muset pokračovat". Zároveň však podle všeho opadává vlna vzrušení, která vyvrcholila Palachovým pohřbem. Vláda vyhláší odhodlání zabránit ukvapeným akcím. Snad začíná další období, píše dopisovatel. Vyjadřuje domněnku, že bude možná charakterizováno bojem uvnitř strany, v němž základna vyjádří své stanovisko konzervativcům. Neostalinská "levice" je podle všeho rozhodnuta účastnit se tohoto boje. Podle dopisovatelova názoru to pro ni znamená "velké riziko, ale také určitou naději". Riziko spočívá v tom, že ztratí ráz záhadné a hroživé síly, která má bůhvíjakou oporu zvenčí. Vyhlídky "levice" spočívají v tom, aby se pokusila vsadit všechno do hry a ovlivnit natolik stranu a vládu, že by vzniklo určité spojení, v němž by byla vypracována společná politika se společným vedením. Dopisovatel však končí závěrem, podle kterého "vláda a její představitelé si uvědomují, že Československu není možno vládnout bez souhlasu jeho obyvatel".

hg/jk

ve/w

3. února 1959

MAINIČI o ČSSR

T o k i o 3. února (zpravodaj ČTK) - "Co Sověti potlačili silou, avšak co zůstalo hluboko v srdcích Čechů a Slováků, vzplálo znovu jasným plamenem - jako živá pochodň Jana Palacha," píše dnes v tokijských MAINIČI ŠIMBUN jeden z hlavních politických komentátorů druhého nejrozšířenějšího japonského listu Saburo Hajaši.

Hajaši popisuje situaci kolem ZPRÁV, tištěných v Drážďanech a ilegálně dopravovaných do Československa. "Sovětský svaz vnucuje čs. tisku cenzuru, avšak nedovoluje aplikovat čs. zákony na toto své periodikum. Už to je naprosté nerespektování suverenity."

"Vydávání ZPRÁV je však současně důkazem, že sovětská "normalizační" operace dosud neměla úspěch," soudí Hajaši a píše, že "mocné dělnické odborové svazy vytvořily jednotnou frontu s intelektuály a studenty s neumlčitelným požadavkem demokratizace". "Mezinárodní situace je pro sovětskou "normalizaci" v Československu krajně nepříznivá" - píše Hajaši s odvoláním na chystanou moskevskou konferenci a zejména na stanovisko nejsilnější západní komunistické strany, KS Itálie - "a bude-li SSSR reagovat na události kolem sebevraždy Jana Palacha násilnou cestou, bude to znamenat další zhoršení sovětské pozice v komunistickém světě".

ak/jk

sč/w

3. února 1969

16 Západoněmecký ARBEITER ZEITUNG o ČSSR

B o n n 3. února (Zpravodaj ČTK) - Týdeník ARBEITER ZEITUNG, který vychází ve Frankfurtu nad Mohanem a je blízký Německé komunistické straně (NKS), se v čísle z 1. února zabývá situací v Československu. List široce cituje článek bývalého pražského zpravodaje listu FRANKFURTER ALLGEMEINE z 21. ledna "Jan Palach a československá krize", většinou ovšem neúplné věty a píše:

"Razumovsky zcela určitě nechtěl potvrdit tezi o "plíživé kontrarevoluci". Ale udělal to. Neboť to, co v této nové etapě vývoje Československa naznačuje, je výzva k povstání jaké bylo v Maďarsku. Jeho rozbor má něco strašidelného. Je to všechno příliš dobře analyzováno, aby to neukazovalo postupný plán, jak by bylo možné přec jen se pokusit za nových okolností nově začít již jednou ztroskotalý podnik. Nic nechybí: od taktické varianty postupu - rozštěpení mezi stranou a odbory, frontální postavení lidu proti Komunistické straně Československa, obstruktivní a sabotující úřednický aparát (z mladých lidí) až po katastrofu, krvavou lázeň... spíše se zdá, že jde o druh myšlenkového mečalu, v němž se klade úkol působit na různé varianty možnosti. A v tom Razumovského článek pozornému čtenáři potvrdí, že se 21. srpna nepodařila jedna varianta a že se nyní sahá po druhé, která vrcholí ve výzvě k povstání. To vše se příliš dobře zapojuje do běžných programů ve Spolkové republice, která všechny staví na předpokladu, že se na východě něco změní. Kalkulace s katastrofou v Československu se jeví příliš jasně jako úsek oné politiky, která se ještě nikdy nepřihlásila k uvolnění. Oficiálně a úředně je zahraniční

kb/lr pokr. čr

3. února 1969

politika Spolkové republiky zaměřena na změnu statu quo. A tímto cílem je zabarven její zájem o Československo. Základem těchto úvah je však trvale chybné hodnocení kapacity socialistického tábora bránit své zájmy."

kb/

kc/os/čr

12 Čs. pohraničník uprchl do NSR

M n i c h o v 3. února (AP) - Bavorská pohraniční policie dnes oznámila, že koncem týdne uprchl do západního Německa čs. pohraničník v uniformě. Podle bavorské policie uvedl Čech pro svůj útěk politické motivy; pohraničník, jehož totožnost nebyla oznámena, přešel hranice nedaleko Kötzingu, jižně od přechodu Furth im Wald.

kb/

sz/čr

14 Rozpory na stockholmské konferenci o Československu

S t o c k h o l m 3. února (UPI) - Konference socialistů o sovětské invazi do Československa, jež se konala pod záštitou mírové nadace lorda Bertranda Russella, skončila podle zpráv z informovaných kruhů v bouřlivých neshodách.

Informované kruhy sdělily, že konference nebyla schopna usnést se na rezoluci. V neděli večer bylo údajně přijato prohlášení, jež však nebylo předáno zástupcům tisku.

Na závěr zasedání se projevíly rozpory mezi skupinou, která nechtěla přímo odsoudit Sovětský svaz, a další, která se snažila použít co nejostřejšího tónu proti Moskvě a dalším státům Varšavské smlouvy.

kb/

pokr.čr

3. února 1969

1. INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE: Mistr Jan Hus kontra svatý Václav

V kratším článku charakterizuje americký list INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE dějiny Čechů, které od nepaměti mají dva protichůdné rysy: podrobení se silnějšímu nepříteli, směr reprezentovaný svatým Václavem a pevný vzdor končící sebeobětováním, reprezentovaný mistrem Janem Husem.

INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE Londýn 27. ledna 1969 (Karl E. Meyer) - Krize v Praze po sebeupálení Jana Palacha má za sebou velký kus dějin, více než si většina cizích pozorovatelů obecně uvědomuje. Tím, že si vzal život, vyjádřil mladý Jan Palach svůj postoj ve sporu skoro tak starém jako české země. V očích mnohých Čechů se postavil po bok Janu Husovi a proti svatému Václavovi.

Asi to bude překvapením pro ty z nás, kdo na českého světce myslí jen jako na "dobrého krále Václava" z anglické koledy nebo jako na vládce, který dal jméno pověstnému náměstí, kde si mladý student vzal život.

Určitě jsem nebyl za nedávné návštěvy v Praze připraven na otázku, kterou mi útočně položil jeden český filmový režisér, kterému je mezi dvaceti a třiceti lety, a jenž se dotázal: "Jaké Československo obdivujete? Zemi Husovu? Nebo zemi svatého Václava?"

Tato otázka ve zkratce vystihla české dilema, které tu je už od nepaměti - zda je lepší kompromis se silnější mocností nebo odpor až k smrti? Značná část českých dějin je vlastně argumentací mezi těmito dvěma nesmiřitelnými perspektivami.

x x x

vjk/ fis

pokr./w

3. února 1969

začala

Tato argumentace/v roce 928, když na český trůn nastoupil svatý Václav. Na začátku jeho vlády vpadli Němci, vedení válečnickým Jindřichem Ptáčníkem, do Čech. Co měl mladý monarcha dělat?

Hrabě Lutzov píše ve své knize "Čechy: historický nástin" (v roce 1896), že svatý Václav si uvědomil, že je nemožné odolat německé síle a bylo dohodnuto mírové řešení. Svatý Václav souhlasil, že bude ročně odvádět poplatek 500 hřiven stříbra a 120 volů.

Podle všech líčení byl svatý Václav zbožný a úctyhodný kníže - proto jeho zvěčnění v anglické koledě - ale jeho pasivní ctnosti rozzuřily ambiciózního mladšího bratra Boleslava. 28. září 929 Boleslav napadl a zavraždil svého bratra, který byl na cestě na mši.

Boleslav, který dostal přezdívku "Ukrutný", odmítl platit Němcům poplatek a válka s Němci znovu propukla. Ve velké bitvě v roce 950 Češi prohráli, a Boleslav byl donucen platit poplatek, který slíbil Václav.

Jan Hus patří k mnohem pozdější epoše a vyšší moc, s níž se střetl, nebylo Německo, ale římsko-katolická církev. Hus, syn rolníka, získal vzdělání na parlové universitě, jejímž rektorem se stal v roce 1402. Hluboce na něho zapůsobil anglický církevní reformátor John Wicliffe; roku 1405 začal Hus kázat proti falešným zázrakům a církevní pompě.

Krok za krokem ho jeho horlivost zavedla do vážných nesnází s církevní autoritou, které vyvrcholily na soudu před kostnickým koncilem roku 1413. Byl obviněn, že obdivuje kacířského Wicliffa a svatokrádežně pochybuje o doktríně transubstanciace. Bylo mu nařízeno, aby odvolal. Odmítl a byl upálen na hranici. Jeho popel byl opovržlivě vhozen do Rýna.

vjk/ fis

... pokr./w

3. února 1969

Zvláštním způsobem se Hus podivně podobal liberálním komunistům v dnešní Praze. Nikdy nepřestal - píše historik Howard Kaminsky - "tvrdit, že jeho program je pravověrný a dokonce dovedl svou linii až k osvržení některých zásad pro něž pracoval". Avšak jen potud byl ochoten ke kompromisům a zemřel jako předchůdce reformace.

x x x me

Tradice svatého Václava a Husa může/stále vidět jako soupeřící protichůdné zásady českého ducha. Pasivní podrobení dobrého krále zdůrazňoval jako svatou povinnost Petr Chelčický, duchovní XV. století, který svým pasivním odporem hluboce ovlivnil Tolstého. Podrobení bylo zvětčováno jako forma dovedného odporu jednotlivce romanopiscem Haškem v "Dobřem vojáku Švejkově". Podrobení obhajoval jako politickou nutnost prezident Beneš, když nacistické Německo obsadilo roku 1939 Československo.

Avšak nelítostná německá okupace probudila také ducha Husova. 28. září 1941, na svátek svatého Václava se Praha dověděla, že novým říšským protektorem bude Reinhard Heydrich, známý pod přezdívkou kat, esesácký vrah, který "pacifikoval" Norsko. Hromadné procesy a popravy byly na denním pořádku. Jména popravených byla oznamována tlampači na Václavském náměstí.

V roce 1942 se sedm českých mladíků z Londýna vydalo na sebevražednou misi. Snesli se padákem do Československa, 27. května přešli Heydricha, jedoucího v autu, ze zálohy, zranili ho tak, že "kat" na následky zranění zemřel. Atentátníci byli nelítostně hledáni a nakonec byli zabiti v jednom pražském kostele. Odvetou vyvraždili nacisté 10. června všechny muže vesnice Lidice; ženy byly poslány do koncentračních táborů. Děti zmizely.

vjk/ fis

pokr./w

3. února 1969

Palachovo sebeupálení připomnělo Čechům jak Husa, tak mladé Čechy, kteří zabili Heydricha. Argumentace o nejvhodnějším kursu pro malou zemi ve styku s brutálními sousedy pokračuje. Je zajímavé, že všude po Praze je na zdech psáno husitské heslo "Pravda zvítězí". Slavná modlitba Jana Husa hlásí argument jedné strany v tomto boji:

Hledej pravdu
 slyš pravdu
 prav pravdu
 miluj pravdu
 drž pravdu
 a bráň pravdu
 až do smrti.

vjk/fis

db/w

4. února 1969

objeven mezi anonymními dopisy, docházejícími do redakce PRÁCE. Některé z nich jsou psány v antisemitském duchu.

"Tvrzení o existenci této "Černé ruky" je třeba brát s rezervou," píše sociálně demokratický list ARBEITER-ZEITUNG. "A k čemu je třeba tajné promoskevské organizace v počtu 50 000 mužů, když v Československu je nejméně stejný počet sovětských vojáků?" ptá se list a ironicky dodává: "Nebo snad nejsou dost věrni Moskvě?" "Kdoví, možná, že jde o oněch zná^{mých} 40 000 kontrarevolucionářů, o nichž před časem psal moskevský list PRAVDA. Mohli být přece v průběhu událostí přeměněni v pravé stalinské kontrarevolucionáře. Každopádně jsou v této záležitosti když ne černé, v každém případě však špinavé ruce ve hře" - uzavírá ARBEITER-ZEITUNG svoji poznámku.

mx/

vič/w

5 AURORE k situaci v ČSSR

P a ř í ž 4. února (Zpravodaj ČTK) Novináři a přívrženci Sovětů se střetávají, píše dnes francouzský list AURORE k situaci v Československu.

"Českoslovenští novináři se nevzdali boje proti cenzuře a nadržované informaci. Odpovědní pracovníci se sešli v Ostravě, aby o tomto boji diskutovali, závěry však nejsou povzbudivé."

Současně v dopise listu PRÁCE prosovětská tajná organizace "Černá ruka", jež tvrdí, že má 50 000 členů, vyhláší boj příliš reformistickým novinářům, uzavírá AURORE.

mx /bj

mm/šť

4. února 1969

9 AKAHATA o situaci v ČSSR

T o k i o 4. února (zpravodaj ČTK). - Ústřední orgán japonské KS AKAHATA v úterý uveřejnil poslední část třídílného seriálu, věnovaného situaci v Československu po sebevraždě Jana Palacha. Po tři dny vyhradil list AKAHATA tomuto nepodepsanému seriálu vždy třetinu tiskové strany velkého formátu.

Pod titulem "Smrt Jana Palacha - bolest a hněv čs. obyvatel". AKAHATA uveřejnila množství citátů z čs. tisku, výtahy z veřejných projevů stranických a státních představitelů, prohlášení různých institucí a organizací i vyjádření prostých lidí. Smuteční demonstraci 20. ledna označil list AKAHATA za "naprosto ojedinělou v celé československé historii" a uvedla, že byla počátkem "nejtísnivěji napjaté situace od loňského srpna".

"I když se situace uklidní, nevyhnutelně se napětí znovu projeví v jiné formě, protože sovětské jednotky zůstávají v Československu proti vůli lidu a intervence zvenčí pokračuje... Nikdo a nic nemůže potlačit právo Čechů a Slováků na obnovu suverenity jejich země, na protest proti okupaci," uzavírá úterní AKAHATA třídílný seriál.

ak/mx

šc/w

10 Čs. vrtulník nad západoněmeckým územím

F u r t h im Wald 4. února (AP) - Bavorská pohraniční policie dnes oznámila, že čs. vrtulník vznikl včera na západoněmeckém území do hloubky asi dvou kilometrů. Policie prohlásila, že protestovala u čs. úřadů proti "porušení německého vzdušného prostoru".

b/ kj

pokr./w

4. února 1969

Mluvčí policie dodal, že čs. vrtulník byl na pravidelném letu podél čs.-západoněmeckých hranic a podle všeho vzlétl nad západoněmecké území úmyslně. Protest byl však předložen, aby upozornil čs. úřady, že neúmyslné porušení vzdušné svrchovanosti je nepřípustné.

b/

sz/w

16 BBC kritizuje snahu moskevského, varšavského a budapeštského rozhlasu a stanice VLTAVY dávat Palachevu smrt do souvislosti se západním spiknutím

BBC EUROPEAN SERVICE, slovensky, 21,45 - z 3.2. - zkráceno -

Gregory McDonald: Případ od případu se stupňují obžaloby Moskvy, Varšavy a Budapešti, věrně opakované rozhlasovou stanicí VLTAVA, proti západním masovým sdělovacím prostředkům. Bylo to tak v srpnu, když čtyři ze zemí, sdružených ve Varšavské smlouvě, přepadly Československo. Obdobně tomu bylo v listopadu při studentských demonstracích v Praze. A když čs. studenti a odbory podporovali kandidaturu Josefa Šurkovského, člověk mohl mít dojem, že snad slepě uposlechli výzvy, případně se dali svést zahraničním tiskem a rozhlasem.

Po tragické smrti Jana Palacha se rozhlas v Moskvě, Varšavě a Budapešti společně se stanicí VLTAVA všemožně snažily, aby jeho sebeobětování uvedly v souvislost se západním spiknutím. Není příjemné o této věci mluvit, je však jasné, že zmíněná propagační centra se se svými obviněními ozývají nejčastěji tehdy, když je jejich vlastní politika neúspěšná. Je třeba též poznamenat, že

kb/ jk pokr.čr

4. února 1969

jejich argumenty jsou plně rozporů, nejsou nikterak podloženy skutečnými a že jejich cílem je zamlžit situaci, aby čtenář nebo posluchač měl neurčitý pocit, že něco na tom je, co říkají. Jedna z technik spočívá v tom, že se s úplnou autoritativností opakují tzv. fakta, která si ve skutečnosti vymysleli v jedné ze zemí, v nichž se šíří. V případě Jana Palacha maďarský stranický list NÉPSZABADSÁG zveřejnil různé protichůbné zprávy, které potom převzala a šířila jiná propagační centra.

Pokud jde o názor západních zemí, znají pravdu o Janu Palachovi; vědí, že šlo o velmi zřídka se vyskytující symbolickou sebevraždu ze vznešených důvodů, o čin idealistického mladíka, oplakávajícího osud své vlasti. Všude byla ochota podílet se s čs. lidem na úctě, vzdávané Janu Palachovi, mladému muži, který ztělesnil symbol protestu proti nespravedlnosti.

Není možné pochybovat o tom, že obdobně cítila veřejnost i v sousedních komunistických zemích. Nebylo možné očekávat, že např. maďarský lid uvěří poněkudjšímu tvrzení NÉPSZABADSÁGu, podle nichž se Palach mylně domníval, že nehořlavá tekutina, kterou se polil, může hořet jen studeným plamenem, který mu neublíží, a že se tudíž stal obětí západního spiknutí. Právě tak není možné obviňovat ruský národ za teorii zpravodajské agentury TASS. A ani polský lid není možné obviňovat za tvrzení, že šlo o spiknutí v Praze se nacházejících západních novinářů, jak to tvrdily polské noviny a rozhlas.

Jan Palach je mrtev. Jeho krajané a celý svět velmi dobře vědí, proč zemřel. Jeho smrt neměla na svědomí imperialistická rozvědka nebo propaganda. Nepříčinili se o ni čs. reakcionáři ani Palachovi spalující. Smrt Jana Palacha byla tragickým

kb/ jk pckr.čr

4. února 1969

důsledkem celé řady zločinů a hrubých chyb, kterých se dopustili komunističtí předáci některých zemí Varšavské smlouvy v postoji, který už skoro rok zaujímají k Československu.

kb/

nš/čr

15 Sláva Volný: Není možné podceňovat snahy dogmatiků; jsou to lidé, kteří se nezastaví před ničím

SVOBODNÁ EVROPA, česky, 3. února, 21.10 - (silně kráceno) -

Sláva Volný: Pro toho, kdo pozorně sleduje situaci u nás doma, není tajemstvím, že v poslední době se velice aktivizují různé, podivné skupiny lidí, které sice vystupují s nejrůznějšími prohlášeními, ale na druhé straně nemají dostatek odvahy, aby svá jména, případně i tváře, přidaly ke svým velice silným slovům. Pokřikují z temna své anonymity, uvádějí nejrůznější jména lidí, se kterými by se prý mělo už velice rychle zatočit...

Přišla chvíle, aby si konečně mohli odreagovat své komplexy. Kdyby jejich jednání nebylo tak moc nebezpečné pro celou naši společnost, řekl bych, že jsou spíše případem pro psychiatra než pro vážné politické studium. Jenže oni, aby se mohli realizovat jako lidé, potřebují klima, ve kterém mohou vyniknout, a to je klima let padesátých. Není možné podceňovat jejich snahu a úsilí, neboť lidé tohoto druhu se ve své nenávisti proti každému, kdo ví víc než oni, kdo je schopen myslet, kdo není ochoten jenom do zhloupnutí papouškovat citáty, nezastaví před ničím. Oni jsou podhoubí, ze kterého vyrůstá a jedině na něm může stát kterýkoli totalitní nedemokratický režim.

kb/ jk

pokr.čr

4. února 1969

Podle mého mínění není velký rozdíl mezi esesmanem, který v koncentračním táboře týral své vězně, a naším dozorcem, který totéž dělal s vězni v Mírově nebo Leopoldově. Tito lidé se rekrutují z degenerovaných měšťáků, z lumpenproletariátu, a případy těchto sadistických dozorců jsou jen svědectvím, jak až hluboko lze klesnout. Jejich filosofii vyjádřil svého času tak obrazně Goebbels: Řekl: Slyším-li slovo kultura, sahám po revolveru.- Ano, filosofie diletantství a prostřednosti je jejich filosofii, a proto vždy znovu ty zběsilé útoky proti novinářům a vůbec lidem ducha.

Jenže jsem přesvědčen, že touto filosofii, ať se skrývá za jakkoli vžněšené citáty z Marxe nebo Lenina, lze obalamutit lidi jen jednou. Kdo se s ní v životě jednou potkal, kdo třeba i na čas v dobré víře této filosofii podlehl, je dnes už imunní; prohlédl si totiž zblízka tyto lidi, tak chorobně toužící po moci, bez kterých se nikdy ten veliký nahoře, který chce celý národ zmanipulovat, neobejde. A právě proto, že jsme je tak dobře poznali, jsem přesvědčen, že pokud u nás zůstane jen trocha demokratických práv, pokud bychom se neměli vrátit - a to se snad nestane - k období přímého teroru - pak tito lidé jsou už navždy odkázáni na periferii společnosti.

kb/

ši/čr

14 Tisková služba SPD o Laušmannovi

B o n n 4. února (Zpravodaj ČTK) - Tisková služba západněmecké sociální demokracie (SPD) přetiskuje dnes z vídeňské SOCIALISTICKÉ KORESPONDENCE článek o E. Laušmannovi. Píše: "Vedoucí československý sociální demokrat Bohumil Laušmann, jehož tajná služba

kb/jk

pokr. čr

4. února 1969

tehdejší ČSR v roce 1953 unesla ze Salcburku do Prahy, byl možná 1963 komunistickými vládci ve vězení zavražděn." Služba pak rekapituluje Laušmannův životopis po roce 1945, připomíná tiskovou konferenci v roce 1954 a píše, že tři roky později byl Laušmann kvůli údajné velezradě a špionáži odsouzen k 17 letům vězení. "Teprve minulé jaro se veřejnost dověděla, že Laušmann v roce 1963 v pověstném vězení Ruzyni zemřel."

"Slovenský časopis SMEHA zveřejnil zprávu Laušmannova spoluvězně jménem Št. Pagac. Ten uvádí, že Laušmann mu vyprávěl, jak byl násilně unesen z Rakouska do Československa a podle známých metod donucen k prohlášení na tiskové konferenci. Potom Pagac líčí okolnosti náhlé Laušmannovy smrti: Po tom, co vykouřil cigarety, které mu byly dány, dostal v noci záchvat kašle, plival krví a zemřel během několika hodin bez lékařské pomoci."

Český novinář Přemysl Janýr, který dlí ve Vídni, se Laušmannovým případem zevrubně zabýval a během "pražského jara" o něm psal. Sdělil SOCIALISTICKÉ KORESPONDENCI řadu sdělení, která potvrzují podezření, že Laušmann byl ve vězení otráven.

"Laušmannova dcera," sdělil Janýr, "mi vyprávěla jak jeho rodina mohla s Laušmannem mluvit ještě týden před náhlou smrtí. Vypadal lépe než kdykoli dříve ve vězení, cítil se dobře a říkal, že byl právě důkladně lékařsky prohlédnut. Lékař mu řekl, že je zdravotně v nejlepším pořádku."

Jak novinář Janýr dále sdělil, Pagac oznámil okolnosti Laušmannovy smrti řadě československých úřadů a vypovídal o tom také před bratislavským soudem. Úřady ČSSR od jara loňského roku zkoumají Laušmannův případ.

kb/jk

pokr. čr

4. února 1969

Jsou také známa jména osob, který se údajně podílely na únosu v roce 1953. Četné nitky se sbíhají k bývalému ministru vnitra Barákovi, který byl v šedesátých letech zatčen. Barákův proces byl 1968 přezkoumán. Brzy bylo jasné, že o Laušmannově aféře hodně ví. Janýr od něj dostal slib, že doplní jeho informace o Laušmannově smrti. Za několik hodin však následovala ruská invaze do ČSSR."

kb/

kc/cs/čr

18 O Československu v mexickém tisku

M é x i c o 4. února (Zpráveďaj ČTK) - (Českoslovenští) "vůdčové kontrolovali situaci, dokud mohli jednat svobodně. Nyní když jsou poručníkáváni, uvědomují si svou bezmocnost," píše v komentáři k důsledkům smrti Jana Palacha mexický list NOVEDADES.

"Poslední slovo mají Sověti. V intervenci z 21. srpna ukázali, že chtějí rozhodovat o osudu Československa. Jejich největším onylem od začátku bylo, že na základě špatných informací, považující přání za skutečnost, nebyli schopni vytvořit mužstvo, které by je povclalo jako záchránce. Platí nyní za následky tohoto špatného manévru a nevidí stále východisko z nového "politického Vietnamu", v němž znehybněli. Mohli zajisté použít síly a potlačit agitaci. Pohřeb Jana Palacha jim dával záminku k ukázce síly. Provedli však jen soustřeďovací manévry jednotek kolem Prahy. Nová intervence vojsk Varšavské smlouvy by měla těžké důsledky, protože interventi by se museli prosadit proti celému národu a proti dělnické třídě, která pokud jde o socialismus nemá stejnou

kb/ jk

pokr.čr

4. února 1969

koncepti jako leninisté staré školy. SSSR kromě toho současně riskuje, že by vyvolal novou velkou krizi mezinárodního komunistického hnutí, protože bratrské strany již souhlasily, že udlčí své spory s Moskvou a zúčastní se světové konference v květnu.

Až dosud spoléhali Rusové jedině na československé realisty a konzervativce, aby dovršili normalizace. Na posledním zasedání ústředního výboru prosovětští politikové jako Indra a Kelder náležavě požadovali, aby pravicové síly byly identifikovány se jmény a adresami. Ale Kreml nepočítal s tím, že se situace zhorší po dobrovolném upálení mladého člověka, což uvedlo československý lid do varu a mělo důsledky v ostatních komunistických zemích."

kb/

šv/čr

21

Prof. Bromáček vytrvává ve svém veřejném odporu proti okupaci Československa

SVCBODNÁ ZVRCFA, česky, 19,30 hod. - 4.2. - výtah -

Otec Řířčan: Smutek a hněv, to byly pocity většiny Čechů a Slováků 21. srpna 1968. Byla ovšem mezi nimi hrstka lidí se slým svědomím nebo snad i s popleteným rozumem, která pocítovala uspokojení. A vyskytla se i třetí skupina; revím jak početná, která prožívala bolestné překvapení, upřímné zlamání. Těžko se vžíváme do jejich mysli, ale pokud tomuto svému pozdnímu poznání zůstali věrní a vyvozují z něho důsledky, nesmíme a nebudeme je odsuzovat. Snad právě oni mají své poslání - mohou nejspíše otevřít oči lidem stále ještě zaslepeným na Východě i na Západě.

kb / l-

pokr.kh

4. února 1969

Výrazným představitelem této skupiny je známý český evangelický teolog prof. Josef Hromádka. Neprozrazuji žádné tajemství, když i naší domácí veřejnosti sdělím, že brzy po sovětském vpádu napsal prof. Hromádka velvyslanci Červoněncovi dopis plný bolestného úžasu a trpkého zklamání. Vyjádřil v něm zhrcení nadějí, které si téměř po celý život promítal do Sovětského svazu. V Hromádkově smutku nad náhlým násilným koncem čs. jara můžeme vycítit i osobní tragédii starého muže..

Že Hromádka nepatří ke kolaborantům, kteří se ruskému policejnímu režimu upsali z čirého sobectví, dokazuje i tím, že ve svém veřejném odporu proti okupaci Československa - pokud je známe - vytrvává. V posledním čísle vídeňského časopisu NEUES FORUM DIALOG je vytištěn německý překlad memoranda, které prof. Hromádka předložil pracovnímu výboru a mezinárodnímu sekretariátu Křesťanské mírové konference, což je skupina převážně prosvětských protestantů a pravoslavných, kterou Hromádka založil a které dosud předsedá. Prof. Hromádka v tomto dokumentu prohlašuje obsazení Československa za projev nehorší krize politické morálky a konce druhé světové války. Hlavní otázka doby pro něho zní, zda je socialismus schopen tvářit se v voje, zda bude umět světové veřejnosti a zvláště mládeži nabídnout přesvědčivé myšlenky, morální otevřenost a politickou moudrost. Československými událostmi se ukázalo nebezpečí, že to všechno bude pohlceno mocenskými zájmy, politickou manipulací, myšlenkovou prázdnotou, neschopností porozumět lidem a národům v jejich touze po plném lidském životě. Všechno ukazuje, že hlavní pohnutkou k vpádu do Československa byl kromě sobeckých zájmů supervelmocí strach před socialismem opravdu demokratickým. Na základě tohoto poznání

4. února 1969

v Praze měli zúčastnit špiónážní činnosti. Obvinění jsou nepravdivá. ZPRÁVY jsou orgánem sovětských vojsk v Československu a jejich zprávy vyvolalo pro svůj provokační a propagandistický charakter nestuhlas u čs. obyvatelstva, dodal mluvčí. Potvrdil dále, že se tiskový atašé Jensen vrátil koncem prosince, po skončení své uleté služby v Praze. Je nyní v Británii na dovolené. Jeho odjezd z ČSSR byl plánován již několik měsíců.

kb

ru/kh

25 Tlak na liberální novináře se zvyšuje

P r a h a 4. února (UII) Československá vláda ustaví zvláštní ideologické sbory v rozhlasu a televizi, aby zabránilo "extrémistickým odchylkám od linie komunistické strany, jak sdělily dnes velmi dobře informované stranické kruhy.

toto rozhodnutí prý bylo učiněno minulý týden při jednáních mezi vládními představiteli a funkcionáři Svazu novinářů a jeho cílem je umlčet takzvané liberální redaktory. Dále bylo šéfredaktorům pohroženo, že ztratí svá místa, budou-li pokračovat polemiky proti vládnímu a stranickému kursu. Šéfredaktoři budou zodpovědní za obsah svých publikací a v případě pochyb se musí konzultovat s vládním úřadem pro tisk. Bylo jim též řečeno, že vládní a stranické orgány budou v příštích třech týdnech bedlivě sledovat všechny publikace, neboť je to prý období politického napětí navozené smrtí Jana Palacha.

kb

pokr.kh

4. února 1969

Nové ideologické sbory budou sestávat z ředitelů rozhlasu a televize a představitelů komunistické strany. Svaz novinářů však v jednáních s vládou odporoval požadavkům na zavedení předběžné cenzury, která nebyla od srpnové invaze nikdy uplatněna.

Přes snahu vlády zastavit tiskovou polemiku dva deníky dnes napadly jednoho z nejortodoxnějších československých komunistů Viléma Nového, člens ústředního výboru. Odborářská PRÁCE a mládežnická MLADÁ FRONTA kritizovaly Nového za to, že v rozhovoru pro jednu z podání tiskovou agenturu řekl, že Palachova sebevražda byla "machinací" připravenou ze Západu, zvláště ze západního Německa. MLADÁ FRONTA napsala, že Nový se pokouší "vndet mezi nás opět neklid v době, kdy vedení volá po klidu".

Útky na liberální novináře zesílily v ilegálním okupačním listě ZPRÁVY, který uvedl jména 26 novinářů, kteří prý předávali špičkové informace dvěma britským diplomatům.

kb/jk

vb/kh

přímou hrozbou progresivním silám, především inteligenci. Podle listu Pachman v tomto článku píše, že v posledních týdnech v Československu působí skutečně fašistické podzemní hnutí, přičemž toto hnutí jakoby vedli... vedoucí komunistické strany.

LITERATURNAJA GAZETA k tomu poznamenává: "Něco takového si nedovcílí ani zarytý antikomunista. Pachman zašel příliš daleko. Na Západě, jemu tak milém, kde podle něj vládne "svoboda tisku", by ho za urážky a ^{do}mluvy okamžitě volali k trestní odpovědnosti. Proč však v Praze počítá s neprostou beztrestností? Doufá v podporu a ochranu ze strany přátel a ochránců?" ptá se list.

Týdeník sovětských spisovatelů dále píše, že ideoví stoupeni L. Pachmana v Československu plně sdílejí jeho názory a v průběhu demonstrace na Václavském náměstí vyzývali "skoncovat s vládou komunistů".

Pak je v článku dlouhý citát z letáku "Pravda o činu Jana Palacha", jenž byl rozšířen v Praze a v němž se píše, že podobné důkazy "hrdinství" a "vlastenectví" třeba přenechat pánům Pachmanovi, Kohoutovi, Procházkovi, Holečkovi, Müllerovi, Kovandovi a jiným. List pak konstatuje: "Nyní, když vyšla najevo některá fakta spojená se sebevraždou Jana Palacha, bude sotva kdo pochybovat o tom, že poslední události v Československu jsou výsledkem spiknutí. vnitřní reakce a antikomunistických sil na Západě, především v NSR." List podotýká, že nokaždé, když v Praze zvedaly hlavu antisocialistické živly, pomlouvačná kampaň západního tisku prudce zesílila.

V další části článku se píše o návratu O. Šika a E. Goldstura do Československa. Cituje se v něm komentář BBC, v němž se uvádělo: "Je to velmi dobrý příznak. Šik a Goldstucker zřejmě uvážili, že návrat domů je pro ně nyní bezpečný a možná že se rozhodli podstoupit toto riziko. Takoví lidé jsou nyní v Praze nevyhnutelně potřební." id/tk/lr pokrač./šť

listu VEČERNÍ NOVINY pražský korespondent BTA hovořil "o krizi v československém tisku, rozhlase a televizi".

tk/

mt/dk

- 7 LITERATURNAJA GAZETA o Pachmanovi, Hochmanovi, Kohoutovi atd.

 M o s k v a 5. února (zpravočej ČTK) - "Činnost antisocialistických sil v Československu je usměrňována a koordinována imperialistickým Západem. Jakoby se jedná zkušená ruka pokoušela "vzít do kleští" socialistické Československo." To je závěr rozsáhlého článku orgánu Svezu spisovatelů SSSR LITERATURNAJA GAZETA, který vyšel 5. února a nese podpis "novinář".

V článku se píše, že buržoazní tisk celého světa rozvinul v poslední době novou kampaň kolem Československa ve snaze komplikovat situaci a zabránit procesu normalizace veřejného života.

List konstatuje, že k tomu posloužil případ studenta Jana Palacha, který "byl signálem k začátku rozruchu". Uvádí citáty ze západoněmeckých listů DIE WELT a SÜDDEUTSCHE ZEITUNG k zesílení tlaku na pražské vedení a ptá se, komu jsou určeny tyto výzvy. Odpovídá, že takzvaným "přestelům Západu" v Čechách a na Moravě a dodává:

"V Praze k nim nejčastěji počítají šachistu L. Pachmana, spisovatele P. Kohouta, básníka J. Seiferta, publicistu J. Hochmana a jiné. Tito lidé vyvíjejí překvapující aktivitu a chodí z jednoho mítinku na druhý. Jejich články jsou uveřejňovány i na stránkách západního tisku. L. Pachman například uveřejnil nedávno rozsáhlý komentář "O udalostech v Československu" v holandském buržoazním listu HET PAROOL.

V tomto komentáři se šachový velmistr obořil ostrými útoky na ÚV KSČ, na staré komunisty, na Lidové milice, jež jsou prý

tl/et

pokr./dk

9 IZVĚSTIJA kritizují Pachmana

M o s k v a 5. února (zpravodaj ČTK) - "Takoví činitelé jako Pachman, kteří se všemožně staví na odpor normalizaci a ozdravení situace v zemi, se sbližují s nejreakčnějšími silami na Západě nepřátelskými socialismu. Z tribuny pravicových socialistů se pokouší vyhlásovati, že čas pracuje pro ty, koho on, HLAS AMERIKY, reakční emigrantská střediska a špionážní služby imperialismu neozývají "progresívními silami". Velmistr hraje nečistě." Uvádí se to v článku v listu IZVĚSTIJA uveřejněném ve středu 5. února.

IZVĚSTIJA se zmiňují o článku, který L. Pachman napsal do listu holandských pravicových socialistů HET PAROOL a v němž píše, že v posledních týdnech v Československu existuje a pracuje skutečně fašistické podzemí. IZVĚSTIJA k tomu dodávají, že Pachman za fašisty vydává čestné a lidu oddané komunisty.

"Kdo je v ČSSR činný v ilegalitě a kdo ne - to je jiná otázka," uvádějí IZVĚSTIJA a pokračují, že každopádně se Pachman dosud ve vztahu k politickému režimu v Československu tak kategoricky nevyslovoval. Nejčastěji tlačil před sebou trojského koně, vydává se za stoupence "humánního socialismu".

Sovětský list píše o mítinku mládeže v Parku kultury a oddechu 15. ledna, na němž vystoupil Pachman a jiní, a konstatuje, že "někteří řečníci, mezi nimi Pachman, se pokoušeli povzbudit mládež, naladit své posluchače k anarchistickým a nepromyšleným činům, namířeným proti normalizaci situace v zemi".

V této souvislosti IZVĚSTIJA citují tak Pachmanovu metaforu o královi v šachu a prezidentovi, jež byla citována v československém tisku, i polemiku RUDÉHO PRÁVA s tímto jeho výrokiem.

IZVĚSTIJA pak píše: "Partie, na jejímž rozehrávání se v první polovině ledna 1969 Pachman aktivně podílel, byla nebezpečnou hrou s ohněm. Její obětí se stali mladí důvěřiví lidé. Jednou z nich je Jan Palach, který následující den po štvavých projevech na mítinku v Parku kultury J. Fučíka skončil sebevraždou. Velmi mnoho lidí v Československu tak hodnotí úlohu, kterou toho dne sehráli političtí provokatéři."

Sovětský list píše, že o tom hovoří i dopis, který byl v těchto dnech otištěn v MLADÉ FRONTĚ, v němž čtenář psal, že obviňuje demagogy-politiky a novináře z vraždy studenta Jana Palacha. Po ocitování tohoto dopisu IZVĚSTIJA pokračují: "Pachman, který hraje na politické nezralosti mládeže, se současně pokouší rozbít její důvěru k představitelům země. Akčním programem Pachmana a jeho stoupenců je prostě - anarchie."

kb/jk

ri/pl

ČTK - O ČSSR a SZ B-1

Pro informaci!

5. února 1969

3 NEW YORK TIMES o prohlášení předsednictva ÚV KSČ

New York 5. února (zpravodaj ČTK) - Po kratší odmlce komentuje pražský zpravodaj listu NEW YORK TIMES z 5. února prohlášení výkonného výboru stranického předsednictva jako pokus stranického vedení o získání kontroly nad mládeží a odborovými svazy.

"Tón prohlášení naznačuje, že členové strany v odborech jsou vyzýváni k poslušnosti a dodržování stranické linie. SSSR je zvláště znepokojen nezávislou úlohou, kterou nyní hraje odborové hnutí. Zatím se sovětská propaganda vyhýbala přímým útokům na čs. odbory ve zřejmé snaze vyhnout se tomu, aby tato situace vyvolala přílišnou pozornost," píše NEW YORK TIMES.

List zasazuje poslední krok stranického vedení do rámce všeobecného úsilí dosáhnout normalizace, tj. procesu, který nebyl nikdy plně definován.

mx/

šár/dk

4 Monitor o manévrovací svobodě čs. studentů

New York 4. února (zpravodaj ČTK) - "Soumrak svobody v Československu trvá déle než by kdokoli mohl ryzumně předvídat," soudí v komentáři bostonský deník CHRISTIAN SCIENCE MONITOR ze 4. února.

Autor komentáře se především zabývá studentským hnutím, jež je mimořádně disciplinované a připomíná sílu Gandhího mírových demonstrací proti britskému panství. "Českoslovenští studenti využívají momentální příznivé situace, kdy Rusové by rádi zahájili dialog s Washingtonem. Rusové vědí velmi dobře, že Nixon by

mx/st

pokr./dk

5. února 1969

s nimi nemohl mluvit, kdyby v Československu znovu podnikli nějakou brutální akci a proto se chovají relativně co nejlépe - aspoň prozatím.

Avšak v budoucnu už tomu tak být nemusí. Lze jen doufat, že Washington jim může nejlépe pomoci, když nebude Rusům nadbíhat tak nápadným způsobem jako to činil Lyndon Johnson," uzavírá komentátor.

mx/

šár/dk

TIMES o situaci v Československu

London 5. února (Zpravodaj ČTK) - Britský list TIMES uveřejnil ve středu obsáhlý článek Ricarda Davyho, který se zabývá vývojem v Československu a jeho perspektivami. Davy byl v Československu několik dní a stať napsal po svém návratu.

Davy zdůrazňuje, že v současné době v Československu nikdo neví, co se děje ve vztazích mezi sovětským a československým vedením a prázdný prostor, který ponechává řízený tisk, je vyplňován pověstmi. Ústavy pro duševně choré jsou přeplněny novými případy, práce v továrnách a na vysokých školách je narušována neklidem, absencí a stálými politickými diskusemi.

Davy se dále zabývá nebularitou československých představitelů. Skutečnost, že situace je lepší než bylo možno očekávat v srpnu, je všeobecně uznávána, ale podle jeho názoru to nestačí, aby se udržela důvěra ve vedení. Jednou z příčin je také skutečnost, že vedoucí představitelé, včetně Dubčeka a Černíka, nbyli připraveni na "explozi svobody", k níž došlo po lednu a ve skutečnosti ji ani nechtěli. Byli pro zlepšení, ale nechtěli zahájit radikální reformy

tk/st

nokrač./šš

5. února 1969

systemu samého. Byli k reformám tlačeni tiskem, inteligencí, ekonomy, humánními idealisty jako je Smrkovský a také veřejným míněním. Museli přijmout reformy, neboť měli málo na vybranou a proto, že získali značnou popularitu.

Dělníci a studenti a většina obyvatelstva je přesvědčena, že je třeba vyvinout tlak na vládu a to i za cenu, že pohnávají Rusy. Tito lidé chtějí jasnější a otevřenější prohlášení o tom, co se vláda snaží dělat a v čem jí Rusové zabraňují. Českoslovenští představitelé dosud odolávali pokusům o politické procesy, ale vcelku je zjevný ústup - jednota strany se oslabuje. Střed, k němuž patří Dubček a Černík, je postupně zatlačován mezi progresivní a konzervativní komunisty. Hlavním nositelem moci je nyní triumvirát, jehož členy jsou Černík, Husák a Štrougal. President Svoboda a Dubček mají stále vliv a ohromnou popularitu, jsou však považováni spíše za historické osobnosti, než za aktivní politickou sílu.

Je možné zaznamenat rostoucí sílu konzervativních komunistů - a to na všech úrovních, v předsednictvu, ústředním výboru a také v místních organizacích. Roste aktivita tajné policie, která hlídá studenty a jiné. Stále kolují pověsti o seznamu lidí, kteří mají být v budoucnu uvězněni.

Davy vyslovuje pochybnosti, zda bude možné uskutečnit hospodářskou reformu. Vláda nebude mít v současné situaci dostatek odvahy, aby uzavřela neefektivní závody, zvýšila ceny a uvolnila stranické řízení na místní úrovni.

tk/st

ro/št

5. února 1969

Sovětský nátlak, jehož cílem je zničit svobodu projevu v ČSSR, musí počítat s nevným spojenectvím, které se v minulých týdnech utvořilo mezi novináři a odborovými svazy

BBC EUROPEAN SERVICE, česky, 19,45 hod. - 4. února - (zkráceno) -

Anton Logorezzi: V Moskvě se pokoušejí vytvořit s krizí, která ^{vy} vrcholila Palachovou sebevraždou, další pokus jak omezit svobodu projevu v Československu. Sovětská vláda vyvíjí obrovský nátlak na čs. vládu, aby umlčela řadu známých televizních a rozhlasových novinářů, které Moskva obviňuje, že vyvolali nedávné nepokojy, když spravedlivě líčili události. Je vyvíjen nátlak na redakce REPORTÉRA a LISTŮ, aby psaly méně o běžných záležitostech. Došly zprávy, že čs. vláda docílila jakéhosi kompromisu s novináři, kteří akceptovali, že v budoucnu budou psát opatrněji pod podmínkou, že vláda je bude upřímně informovat.

Další nátlak na novináře v Československu provádí sovětské úřady podporovaný časopis ZPRÁVY. Nejnovější číslo obsahuje útoky proti 27 novinářům a to jak z tisku, tak z televize a rozhlasu, že ony poskytovali tajné informace dvěma členům britského velvyslanectví v Praze. ZPRÁVY obviňují různé skupiny i jednotlivce, že byli nepřáteli. Obvinění ve ZPRÁVÁCH způsobilo u čs. lidu značný odpor a rozhořčení. Sovětská propaganda se snaží tak udělat z novinářů cizí agenty, což dokazuje, jak dalece jsou moskevští připraveni, aby zastrojili a umlčeli novináře v Československu.

Československým novinářům také hrozí jakási tajná propagandistická organizace, které se nazývá "Černou rukou". Patrně se jedná o setrvalé členy KSČ, kteří se již od počátku stavěli proti hnutí reformem. Členové této organizace zaslali dopisy deníku PRÁCE, v nichž pokrač./st

7. ledna 1969

3 Demonstrace v Římě na podporu Československa

Ř í m 7. února (AP) - Na 200 mladých lidí pochodovalo ve čtvrtek pozdě večer římskými ulicemi a uspořádalo manifestaci na podporu Československa. Mládežníci, patřící převážně k levicovým křesťanským demokratům, provolávali hesla "Rusové, táhněte domů!", "Praha-Berlín-Budapešť!" a pochodovali k československému velvyslanectví. Nesli transparenty s nápisem "Ivane, jdi domů, Nataša tě čeká!" a fotografie studenta Jana Palacha, který se v Praze upálil.

Když demonstranti přišli k budově čs. zastupitelského úřadu, zazvonili u dveří, aby mohli některému z diplomatů doručit dopis odsuzující sovětskou intervenci v Československu. Nikdo jim však neotevřel. Posléze se demonstranti v klidu rozešli.

hg/

vn/dk

6 Bernský parlament o ČSSR

B e r n 7. února (zpravodaj ČTK) - Pro dnešní tzv. interpeleční hodinu západoněmeckého parlamentu byla spolkovému ministerstvu zahraničních věcí položena otázka o cvičení vojsk Varšavské smlouvy v Československu a o protestech proti cvičení bundeswehru "Černý lev" a amerického cvičení "Reforger 1".

Parlamentní státní tajemník ministerstva zahraničí Gerhard Jehn stručně odpověděl, že spolková vláda není nic známo o tom, že by se na území ČSSR mělo konat cvičení Varšavské smlouvy. Řekl dále, že nesouhlasí tvrzení, že by sovětská vláda protestovala proti cvičení bundeswehru "Černý lev" nebo cvičení americké armády "Reforger 1" v prostoru Grafenwöhr. Proti cvičení "Černý lev" byla vedena tisková kampaň v anglickém a americkém tisku, proti cvičení "Reforger 1" proběhla kampaň na Východě, také v čs. stranickém listě RUDÉ PŘÁVO.

hg/ st

kc/os

7. února 1969

Charakteristiky českého a slovenského vysílání zahraničních rozhlasových stanic v týdnu od 31. ledna do 6. února 1969

SVOBODNÁ EVROPA, česky, slovensky

Kromě závažných politických komentářů, zpracovaných obširně a uveřejněných v průběhu týdne v bulletinu "O Československu a socialistických zemích", přinesla stanice ještě řadu drobnějších příspěvků s čs. tematikou:

Ján Matúš hodnotí politický vývoj v Československu od začátku tohoto roku, a na otázku, co tento vývoj charakterizuje, odpovídá velmi stručně: boj o demokracii na jedné a úsilí uniformovat život na druhé straně. Velké nebezpečí spatřuje v tom, aby federace nedostala podobu, kterou si národ nepřeje, totiž aby se nestala jen pozlátkem, pod nímž by zůstala staré nežádoucí praxe; aby se polednová politika nezredukovala na vnější znaky některých jejích hlavních zásad, aby se lidem nevytíraly oči faktem, že Slovensko má svá ministerstva a že bude mít svou ústavu, a přitom několik osob nebo dokonce jediný člověk nereguloval a za pomoci svých přísluhovačů nekontroloval všechny oblasti života. - Komentátor připomíná, že věci na Slovensku ještě nejsou tak daleko, a doufá, že ani nebudou. Rád zaznamenává, že jsou ještě stateční lidé, kteří se mohou ozvat a varovat před novým nebezpečím svévolie a suverénně apelovat na ty, kdo jsou u moci, aby se v zájmu lepší budoucnosti národa nesnažili umlčet kritiku, nýbrž aby si zvykli na každou diskusi, a nejen na tu, která je jim příjemná.

Ján Smrečan konstatuje, že Československo vstupuje do nové fáze vnitropolitického vývoje, provázeného pokusy určitých kruhů

kb/ jk

pokr. čr

7. února 1969

dát některým událostem tendenční význam. Ptá se, jaké síly se tu derou ke slovu a jaké jsou jejich cíle. Míří, že jde vesměs o lidi, kteří se jednou provždy zkompromitovali před svými národy, za nimiž už nikdo nestojí, jen Moskva, která některé z nich opět nasazuje do funkcí ve straně jako své emisaře. Je však přesvědčen, že není možno spojit dva proti sobě stojící světy, jakým je stalinový svět diktatury strany a Dubčekův socialismus s lidskou tváří. Zdá se mu, že někteří politikové se žerou přímo střemhlav do dobrodružství, které jim láme páteř, přičemž si neuvědomují, že kolaborace má krátký dech. A tzv. realisté postupují podle Smrečana neradně a nezodpovědně, když se pokoušejí o kompromis tam, kde kompromis vůbec není možný.

Jozef Lehotský zeznamenává v politice vlády, parlamentu a obou národních rad viditelnou snahu pokračovat v polednovém kursu. Problémem je podle jeho názoru strana, zejména její ÚV, v němž mají silné zastoupení radikální živly včerejška. S politováním konstatuje, že už se zase škatulkuje podle starých schémat a kritérií, a není podle jeho mínění třeba mnoho důvtipu k tomu, aby každý poznal, že v mnohém směru nejsou kritizovány pravice síly, ale typické a podstatné rysy polednové politiky. Komentátor připouští, že se v polednové politice v nejednom ohledu pokračuje, připomíná však, že jako celek se tato politika současně podstatně zužuje a petichu reviduje. Lůrazně prohlašuje, že KSČ se ve své vnitřní politice po lednu nemýlila, že si počínala politicky správně a že správně interpretovala tužby lidu; domnívá se proto, že vedoucí představitelé se nemají zač kát a dělat sebekritiku. Chtějí-li skutečně v polednové politice pokračovat, neměli by podle komentátora SE deformovat odkaz ledna, ale naopak jej pečlivě strážít, jinak jim lid vypoví důvěru.

kb/jk

pokr. čr

7. února 1969

Josef Lehota odmítá tvrzení některých čs. vůdců, podle nichž je Slovensko jakousi oázou klidu a nemá vlastně žádné větší starosti; v této souvislosti připomíná výrok L. Štrougala, který prý nedávno Slovákům záviděl, jací jsou konsolidovaní. - Komentátor SE konstatuje, že se se Slovenskem manipuluje a že je předmětem divné chvály - nechválí se samo, ale chválí je pouze některé oficiální hlasy, někteří reprezentanti, o nichž by bylo na místě se ptát, jak vlastně Slovensko reprezentují. Podle Lehoty má totiž Slovensko starostí velmi mnoho, a to ne s pravicovými extrémistickými nátlakovými skupinami, ale s okupací a možností návratu starých časů. - "Jaké je vlastně dnešní slovenské vedení?" - ptá se komentátor SE. "Chválí i lid své představitele, tak jako oni chválí lid? Jakou řečí to vlastně slovenské vedení mluví?" - Podle Lehoty nestačí občas velebit Svobodu a speračicky jmenovat i Dubček, pakliže vlastní řeči a jejich duch i tón vypadají docela jinak.

Jan Fousek připomíná projev L. Štrougala před aktivem Lidových milicí, v němž mj. žádal rehabilitaci komunistické zásadovosti a věrnosti marxistickým kritériím. Domnívá se, že mnohým příslušníkům LM - a asi nejen jim - se zřejmě tato připomínka zalíbila, a očekává se, že se s ní v různých obměnách setkáme ještě mnohokrát. - "Protože o osobě Lubomíra Štrougala toho víme velmi mnoho, a protože známe vše podstatné z citovaného projevu - zdůrazňuje komentátor SE - je nasnadě, kde by se mělo s touto rehabilitací komunistické zásadovosti a věrnosti začít. Měla by přijít likvidace všeho, co Štrougal nazývá extrémismem, pravicovým oportu- nismem, radikalismem, nátlakismem atp.; a jestliže se nám nelíbí slovo likvidovat jako příliš silné, můžeme použít výrazu jiného člona předsednictva, jenž navrhuje tyto -ismy a jejich nositele

kb/jk
pokr.čr

7. února 1969

"zkrotit" - a také pokud možno bez prodlení." - Rehabilitaci tohoto štrougalovského typu mohou podle Fouska tleskat opravdu jen aktivy jistých nenapravitelných typů, které znovu ožívají v naději, že pod heslem demokracie s třídním obsahem půjdou na věci i na lidi s třídním přístupem, a už se vidí v boji s buržoazní ideologií, eventuálně i s mandelínkou braumberovou. Fousek míní, že režim pečlivé a zručné hierarchie osobností moci by měl zůstat jen neblahou vzpomínkou, a je přesvědčen, že ten, kdo chce vyvolat jeho ducha, nemůže čekat zcela žádné sympatie.

Jozef Lehota varuje před pěstováním legendy, podle níž byla federace výlučnou záležitostí jediného slovenského politika. Domnívá se, že federace by neměla být takto redukována, neboť je zásluhou generací a historie; neuskutečnila se jako nějaké bojové střetnutí mezi Čechy a Slováky, ale vznikla v podstatě dohodou obou stran. Za velký politický a mravní kapitál, vložený federaci do vínku, považuje komentátor právě okolnost, že je víc dílem spolupráce než nátlaku a vymáhání. Považuje za velmi důležité, že se naše národy v kritických časech našly a vyšly si vstříc, a je přesvědčen, že pouze na této základně a v tomto duchu může náš společný stát prosperovat.

Ján Matúš připomíná, že federalizace vyvolala na Slovenku pochopitelně radost a uspokojení, kdežto v Čechách naopak jisté rozpaky; bylo by podle jeho názoru velkým přínosem pro posílení republiky, kdyby Češi pochopili radost Slováků a Slováci rozpaky Čechů, a kdyby se oba národy snažily hledat to, co je spojuje, a ne to, co je rozděluje. Matúš v této souvislosti upozorňuje na škodlivé ovzduší v posledních týdnech, např. na akce kolem Smrkovského, a zdůrazňuje závěrem, že vzájemný respekt je to, čeho je nám dnes nejvíce třeba.

kb/jk

pokr.čr

7. února 1969

Josef Lehota poukazuje na vládní prohlášení a celou řadu oficiálních projevů programového charakteru, které jsme vyslechli v rozpětí asi tří týdnů, a konstatuje, že noví lidé v obou republikách se snaží; pracují především mozky, a jejich výsledkem jsou různé plány a koncepce. Komentátor SE je hodnotí převážně kladně, za chybu však považuje skutečnost, že jde vesměs o koncepce dlouhodobé povahy. Všechny tři vlády si např. kladou za jeden z hlavních úkolů urychlení bytové výstavby - připomíná Lehota - ale ti, kdo prohlášení poslouchají, mají své dlouholeté zkušenosti: bytová prohlášení a programy nechyběly vlastně nikdy, ale zato vždycky chyběl stavební materiál. - Podobně to podle komentátora SE vypadá v otázce služeb a řemesel. Domnívá se, že ti, kdo připravují hospodářské změny, by měli neustále počítat se smýšlením prostých lidí. Z žádného idealismu hospodářská reforma navzejde - zdůrazňuje. Bude se dařit jen do té míry, pokud budou pracující vidět, že se jim dobrá práce vyplácí; vláda se bude posuzovat jen podle toho, jak podmínky pro to vytvoří.

Jan Fousek hodnotí veřejný průzkum na Pardubicku, kde z dotázaných předsedů a funkcionářů stranických výborů plných 92 procent uvítalo znění obsahu i metod politiky strany po pádu A. Novotného. Podle komentátora je to číslo, které příjemně překvapilo; vysoké procento souhlasu s polednovými změnami napovídá, že ani léta tuhého režimu zcela neodnaučila řadové funkcionáře myslet. - Položena byla i otázka, jak se předsedové stranických výborů dívají na vývoj od ekupace do listopadu loňského roku. Tajemník okresu Pardubice tu neudal žádná procenta, řekl jen, že tento vztah už není tak vyhraněný jako pohled na předlednovou politiku. Komentátor SE zdůrazňuje, že je to škoda, neboť právě zde by dílčí čísla pomohla udělat si přesnější obrázek o názorové hladině určité části funkcionářského sboru, jemuž v realizaci politiky KSČ v podmínkách ekupace připadá klíčová role. - Za nejzávažnější však

kb/jk

pokr.ěr

považuje Fousek otázku, zda předsedové stranických výborů chtějí či nechtějí dále vykonávat svou funkci. 21 procent odpovědělo ano, 49 procent neví, plných 30 procent odmítá funkci přijmout - převážně z politických důvodů. - Komentátor SE připomíná, že rovněž na dotaz, jaké je jejich největší politické přání, odpovědělo 30 procent funkcionářů: "Aby se splnily všechny polehčivé cíle." Fousek se ptá, zda je to jen náhoda, či zda snad odpovědi na poslední dvě otázky spolu souvisejí; v případě, že ano, domnívá se, že rozhodnutí rezignovat není správné.

x x x

Prof. Jaroslav Stránský nepochybuje o tom, že pronikavý světový ohlas sebevražedné oběti Jana Palacha daleko přesáhl představu zaníceného upáleného studenta, a vysoko oceňuje její ohromující a sjednocující vliv na všechno národní myšlení a cítění. Připomíná pak slova presidenta Svobody o čistých záměrech J. Palacha a vyjadřuje politování nad tím, že vláda SSSR v prohlášení k tragickému skonu Palachovu nenalezla ani slovo účasti. - Prof. Stránský zdůrazňuje, že odchodem ze života není možno řešit žádný životní problém, domnívá se však, že tím se nezmenšuje mravní hodnota obětí, která se vlastního života vzdává, aby výstražným příkladem pomohla bezpečtu životů jiných.

Ján Havran zaznamenává pohyb mezi mladou generací na Slovensku. Připomíná, že od 1. září loňského roku se v Bratislavě intenzívně zasedá, a že jde o závažné věci, týkající se života naší mládeže. Zahrnuje se zhruba do dvou oblastí: 1/ politická výměna názorů mladých lidí s nejvyššími slovenskými činiteli; 2/ požadavek svobodných voleb a zrušení cenzury. Komentátor SE zdůrazňuje, že nová generace tlumčí to, co cítí celá slovenská pospolitost, a že

kb/jk pckr.čr

7. února 1969

je v duchu demokratizace ochotna angažovat se, což také neustále dokazuje; záleží na jiných, aby tohoto ducha neudusili.

Anton Prokop poukazuje na potřebu důsledného provádění rehabilitací, neboť má dojem, jaké by se rehabilitační proces zpomalil. Zdá se mu, že práci soudních senátů brzdí nejen personální nedostatek a sama okupační situace, ale i jakýsi zmenšený zájem strany o nápravu těžké ran politické minulosti. I když vládní činitelé ujišťují veřejnost, že rehabilitace bude pokračovat - připomíná Prokop - vidíme, že tu rušivě zasahují jakési ilegální síly, např. akční výbor jednoty právníků. Kdo ho kdy ustavil, kdo v něm a komu slouží? - ptá se komentátor SE. Není to snad jasná nátlaková akce? Proč proti ní Biřák a jiní nevystoupí? - Prokop se domnívá, že strana a vláda by se měla postavit proti zastrašovací akci tohoto výboru, která se projevuje výhrůžnými dopisy soudcům i občanům, a že by měla v tomto směru napomoci všemi svými prostředky.

Na jiném místě vyslovuje Prokop obavu z kulturní politiky, která sice ještě neexistuje, avšak lze ji podle jeho slov již vycítit. Připomíná, že někteří lidé zapomínají na minulé období, kdy si nebyli jisti svobodou ani životem. Je toho názoru, že je třeba odpouštět, ale považuje též za potřebné vytvářet předpoklady pro to, aby se nepřisluchovalo - ať již ze sympatie či ze strachu - žádnému funkcionáři. Kdo poznal vlastnosti lidí a možnosti zneužití moci, jaké poskytuje komunistická strana, zdůrazňuje komentátor SE - musí na tyto nešvary myslet. Historie se nemusí, ale snadno může opakovat. A bylo by neštěstím pro celý národ, kdyby se ještě měl dožít nějakého kultu.

kb/jk

pokr. ší/čr

7. února 1969

Martin Zemek podrobně citoval text společného prohlášení, přijatého na Konferenci mírové nadace B. Russella o Československu, a mnil, že je jistě otázkou světového názoru, do jaké míry s ním kdo bude nebo nebude chtít souhlasit; těžko se mu ovšem podle názoru komentátora SE dá upravit jistá důslednost a logika. Zemek zejména vyzdvihuje, že zmíněné prohlášení se nespokojuje jen objektivní diagnózou situace, ale má protest proti vpádu do ČSSR vyzývá k bojkotu mezinárodní konference KS v Moskvě, dle které budou z Československa staženy cizí vojenské oddíly.

Jaroslav Dresler se zabývá osobností zapadoněmeckého spisovatele P. Weisse, žijícího v exilu ve Švédsku. Připomíná, že Weiss byl u nás vždy považován za pokrokového, a že po 4. srpnu podepsal prohlášení nově utvořeného švédského výboru solidarity s ČSSR a přičlenil se tak k četným západním intelektuálům, kteří odsoudili sovětskou agresi a intervenci. Tím víc proto lituje, že Weiss nyní své stanovisko k situaci v Československu změnil a že si dokonce v rozhovoru, otištěném v NORSKENS FLAMMAN neodpustil útok na nejmenované čs. spisovatele, kteří se prý dali v NDR zneužít k protisocialistickým prohlášením. - Komentátor SE zdůrazňuje, že F. Weiss už je dnes pokrokovy jen z hlediska ŽIRÁV, VLFVY, Biálka a Indry, a míní, že by proto bylo dobré uvážit, zda právě teď mají u nás být uváděny jeho hry a prodávány jeho knihy.

Martin Hrobavčan referuje o oslavách 120. výročí narození P. Hviezdoslava. S politováním konstatuje, že oslavujeme básníka proti duchu jeho odkazu. Jení to podle jeho mínění už jen chybný výklad jeho díla, jako tomu bylo ještě v nedávné minulosti, ale oslavy Hviezdoslava nám "jaksi nepasují do nové situace. "dá se nám, že kdyby žil dnes, musel by se opět uzavřít do samoty, a

kb/jk

pokr.kh

7. února 1969

že by s mnohým nemohl souhlasit - např. s nátlakem na slovenskou spisovatelskou obec, s rozkladem, nevyvěrajícím z osobnosti spisovatelů, ale ze situace, v níž musí žít a tvořit." - Oslovy by podle komentátorů SE vyzněly mnohem důstojněji, kdyby např. konečně mohl vycházet KULTURNÝ ŽIVOT, kdyby jeho vedoucí redaktori se nemuseli vzdávat funkce pod tlakem diktátu shora, kdyby Ladislav Ťažký necítil potřebu napsat úvanu na téma "Všem je nám smutno"... zkrátka, kdybychom se mohli k demokratickému odkazu Hviezdoslavovu přihlásit jednoznačně a bez přetvářky.

Autor jiného článku připomíná, jak zlá doba dokázala zfalšovat Hviezdoslavovo dílo a užívat je jako argument své protinárodní a protilidské politiky. "Když si máme a chceme dnes připomenout 120. výročí jeho narození, chtělo by se nám téměř hanbou vzlykat." Komentátor SE zdůrazňuje, že "Hviezdoslavova poezie zní aktuálně i dnes, v okupační atmosféře, a že jeho slova "Přijde na svět pravda mého lidu" znějí jako nepromlčitelný zákon a jistota života.

"Otec Křišťan" poukazuje na množství se stížence čs. úředních činitelů na náboženské zmatky v oblasti východního Slovenska, vyvolané neshodami mezi příslušníky řecko-katolické a pravoslavné církve. Připomíná, že je to následek minulých křivd ze strasy komunistického režimu, který v padesátých letech, neslyšenou stalinskou lží a násilím zničil celou jednu církevní obec, tj. řecko-katolickou církev. Loni sice byla tato křivda odčiněna, ale jen zčásti. Stát uznal legitimní existenci řecko-katolické církve, ale dopustil se podle Křišťana velké chyby tím, že se nezasadil o urychlené vyjednávání se Sv. stolicí, aby papež mohl v prešovské diecézi jmenovat řecko-katolického biskupa, nástupce umlčeného

kb/jk

pokr.kh

7. února 1959

do SSSR, a míní, že to snad nebude činit takovým způsobem, jak to činili jiní funkcionáři před lety. Dokumentátor cituje z televizního rozhovoru Heteše před odletem do SSSR, a připomíná některé jeho složité a nejasné formulace, která se mu nezdají být v souladu s dřívějšími Hetešovy vystoupeními jako - jasného obhájece Lada.

Pero připomíná výjimečné postavení zaměstnanců lokomotivních čet v době první republiky a před rokem 1948, o něž se zasloužila jejich federace, a nepovažuje tudíž za divné, jestliže se znovu přihlásila k životu v době ložského obrodtvého procesu. Zdůrazňuje, že zmíněná federace v žádném případě nechtěla třístit RCH, ale že naopak požádala ÚRC, aby byla uznána jako samostatný odborový svaz v rámci RCH, a lituje proto, že nejvyšší představitelé RCH zaujali k požadavku federace záporné stanovisko. Kritizuje dále polemizačnou kampaň namířenou proti federaci, jejíž cílem je dosáhnout její likvidace, a udůrazňuje, že proti snahám o likvidaci se postavilo celé nerozhrdčné vaechno členstvo. Upozorňuje však, že to není jen záležitost 24 000 zaměstnanců lokomotivních čet, ale všech československých občanů.

ši

kb / jk

pokr. kh

7. února 1968

BBC EUROPEAN SERVICE, česky, slovensky

Alexander Laeven komentoval neočekávanou návštěvu presidenta Tita v Rumunsku a domníval se, že oba státníci pravděpodobně jednali o stejných problémech jako ve Vršatci, kde se Tito a Ceaușescu sešli čtyři dny po sovětské okupaci Československa. To podle jeho názoru samo o sobě svědčí o tom, že zásah vojsk V-paktu vyřešil pramálo, a to i ze sovětského hlediska, a že naopak zvýšil napětí ve východní Evropě. - Komentátor se pak zamýšlel nad odmítavým postojem Jugoslávie k sovětským nárokům na vedení socialistického společenství a nad odláním rumunských představitelů jít v zahraniční politice vlastní cestou nezávisle na SSSR, a nepochyboval o tom, že je zřejmě něco pravdy na neutuchajících zprávách, podle nichž SSSR přesvědčuje s pozice síly Rumunsko, aby dovolilo na svém území manévry vojsk V-paktu. Na druhé straně je však podle jeho názoru zřejmé, že sovětské vedení se ze všech sil snaží napravit svou pošramocenou pověst a že chce setřít výsledky své loňské akce, neboť mu především záleží na mezinárodní konferenci KS, které se má uskutečnit v květnu t.r.

Gregory MacDonald si všiml úsilí moskevského, varšavského a budapeštského rozhlasu, které se společně se stanicí VLTAVA snaží dokázat, že Palachova tragická smrt má jakousi souvislost se západním spiknutím. Komentátor BBC považoval za jasné, že zmíněná propagační centra se ozývají se svými obviněními na adresu Západu tím ostřeji, čím neúspěšnější je jejich vlastní politika. Tvrdí, že jejich argumenty jsou plné rozporů, nejsou nikterak podloženy skutečnostmi a jejich cílem je zamlžit situaci tak, aby čtenář nebo posluchač měl neurčitý pocit, že na tom, co říkají, skutečně něco je. - V závěru

kb/jk

pokr./pl

7. února 1969

MacDonald připomíná, že Palachovu smrt neměla na svědomí imperialistická rozvědka nebo propaganda, ale že to byl tragický důsledek celé řady zločinů a hrubých chyb, kterých se dopustili komunističtí předáci některých zemí V-mlouvy v postojí, který už skoro rok zaujímají k Československu. (Zpracováno).

Pavel Holan informoval o hladovce patnácti čs. studentů na Trafalgarském náměstí v Londýně, jejímž cílem je upoutat pozornost britské veřejnosti na dnešní osud ČSSR. Holan citoval text prohlášení, které bylo adresováno velvyslanectví ČSSR v Londýně, a v němž se m.j. pravím že čs. studenti v Anglii chtějí vyjádřit spoluúčast, spoluzodpovědnost a souhlas s vystoupeními kolegů a pracujících v naší zemi na obranu suverenity a demokratických občanských svobod. V prohlášení se dále m.j. praví: "Prohlašujeme veřejně, že kředem našeho činu je humaní myšlenka demokratického socialismu v ČSSR. Třídenní hladovkou chceme také uctít památku zoufalého činu sebeobětování pražského studenta Jana Palacha, před jehož vlastenectvím se hluboce skláníme."

Derik Waney recenzoval knihu Zdeňka Zemana "Pražské jaro", která vyšla v nakladatelství Pinguins.(?) Domníval se, že tato Zemanova kniha, přestože se na několika místech uchyluje k pochybné generalizaci, je dobře promyšleným dílem. Srovnával pak Zemanovu knihu s dalšími dvěma pracemi, které vyšly v angličtině na stejné téma, a to s knihou "Agonie Československa" a knihou "Znásilnění Československa", a zdůraznil, že Zemanova práce je ve srovnání s nimi pokrokem a svědčí též o lepší informovanosti autora.

kb/jk

pokr.

ši/pl

7. února 1969

HLAS AMERIKY, česky, slovensky

E. Deméter v komentáři ke komuniké o schůzce Tita a Ceaušeska zdůrazňoval, že je nutné brát v úvahu dobu, v níž bylo komuniké vydáno, a v této souvislosti připomínal, že v Praze se rozvíjejí komplikované akce a protiakce, při nichž jde o to, jakolik lze zachránit z lednového programu čs. reformátorů, a hlavně o to, kolik zdrženlivosti Sověti projeví ve svém úsilí vrátit v Praze hodiny zpět. Ačkoli se jugoslávsko-rumunské komuniké přímo o československé situaci nezmiňuje, důraz jaký klade na suverenitu a nezávislost, může být podle Demétera pro pokrokové představitelů v Československu alespoň morální oporou.

V pořadu "Týden ve světě" zaznamenala stanice mj., že Československo podalo protest proti americkým manévřům v NSR, a že tento protest byl odmítnut.

Dále upozorňovala na to, že československá vláda zavádí přísnější kontrolu nad sdělovacími prostředky, a poukázala na zprávy z Prahy, naznačující, že asi 120 novinářů a rozhlasových a televizních komentátorů je na černé listině. Stanice v této souvislosti zdůraznila, že jde o osoby, které se angažovaly v podzemním vysílání a rozšiřování časopisů hned po okupaci. Informovala rovněž o vypovězení asi 20 zahraničních novinářů z Československa a připomněla, že USA požádaly československé úřady o vysvětlení tohoto činu.

x x x

Stanice zaznamenala premiéru dalšího čs. filmu režiséra Němce "Mučedníci lásky" v New Yorku a citovala názor kritika listu NYT na tento snímek.

kb/jk

pokr./pl

7. února 1969

DEUTSCHE WELLE, česky, slovensky

Fridrich Neumann upozorňoval, že v úterý zasely maďarské noviny první pochybnosti o tom, že se Jan Palach usmrtil dobrovolně, a domníval se, že tak učinily ve snaze zbavit Palachovu smrt demonstrativně politicko-morálního obsahu. Komentátor rovněž poukazyval na to, že jistý bývalý redaktor RP uvedl s určitou bravurností Palachovu smrt do bezprostřední souvislosti s přechodným návratem profesorů Čika a Goldstückera do ČSSR, jakož i s americkými manévry v NSR, a připomínal, že na tuto souvislost poukazuje neúnavně již od konce týdne sovětská okupační vysílačka VLTAVA, přičemž si bere za záminku dopis na rozloučenou Blanky Nacházelové. Komentátor DW pak upozorňoval, že její sebevraždu vysvětluje obdobně jak vysílačka VLTAVA, tak pražské ministerstvo vnitra, a zdůrazňoval, že její dopis na rozloučenou uveřejnilo jedině RP, zatímco ostatní české listy ihned začaly vyslovovat pochybnosti o pravosti dopisu.

V jednom z pořadů stanice s politováním konstatovala, že štvavý vysílač VLTAVA pokračuje v útocích proti čs. progresivním silám i přes opakované protesty pražské vlády a parlamentu. Připomněla, že vysílačka je umístěna několik kilometrů severovýchodně od Drážďan na vojenském cvičišti východoněmecké lidové armády, že pracuje sice podle instrukcí sovětských a východoněmeckých ideologů, ale že je řízena českými a slovenskými konzervativními silami. Ze prvního vedoucího vysílačky označila stanice Pavla Auersperga, po němž - když se Auersperg vrátil do Prahy - převzal prý vedení bývalý tajemník MV KSČ v Praze, ctižádostivý funkcionář Vacík. S nimi spolupracují novináři, kteří

kb/jk

pokr./pl

byli po lednu 1968 vyloučeni z čs. redakcí jako ultradogmatici. Jan Fojtík, Lukáš aj. autor poznámky si pak všiml toho, že v poslední době se v komentářích VLTAVY objevují imaginární jména jako Král, Horský nebo Krátký, jejichž jména mají vzbudit zdání, že jde skutečně o čs. vysílače. Ale komu VLTAVA skutečně slouží, to podle DW nejlépe ukázal sám nejvyšší pán drážďanského štvavého vysílače - Walter Ulbricht.

Fridrich Neumann v promluvě k posluchačům českého a slovenského vysílání nejprve upozorňoval posluchače, že stanice DW, aby mohla lépe plnit hudební přání posluchačů, věnuje jim celou relaci vždy v sobotu každých čtrnáct dní mezi 12,05 a 13,05. Při této příležitosti srdečně děkoval všem posluchačům, kteří stanici DW vyjadřují v dopisech svou přízeň, a tlumočil pochopení stanice DW pro rozhořčení posluchačů kvůli mnohdy značnému rušení programů DEUTSCHE WELLE. Autor pořadu připomínal, že většina rušiček je na území Ukrajiny, ale že i v Čechách, v okolí Prahy, byly dány do provozu vysílačky, které již delší dobu nebyly v provozu, a zdůrazňoval, že ani rozhlasová stanice DW ani NSR nemohou nic podniknout proti těmto rušičkám. Mínil, že proti relacím jisté drážďanské rozhlasové stanice mohou něco podniknout jenom rozhlasoví piráti, a tvrdil, že stanice DEUTSCHE WELLE nemíní takovou úlohu hrát i přes výzvy posluchačů. Ani rušením, ani propagandou DW nehodlá napodobovat jiné, ale naopak i nadále bude podle F. Neumanna jejím cílem své posluchače informovat objektivně.

V přehledu tisku citovala stanice pravidelně názory předních západoněmeckých deníků a týdeníků na vývoj situace v Československu. M.j. obšírně citovala KÖLNER STATTANZEIGER, který upozorňoval, že pravicové socialistické síly v Československu se staly fackovacími panáky. List ve zprávě svého pražského dopisovatele m.j. tvrdil, že

7. února 1969

neurčité útoky politického vedení proti pravicově založeným silám jsou ve skutečnosti výrazem dosud nezlomeného opozičního postoje proti jednomu z hlavních požadavků Sovětů; totiž aby pražské vedení podniklo kroky proti pravicově zaměřeným silám uvnitř strany a aby je veřejně jmenovalo. List poukazoval na to, že Lubček a Černík a další reformní politikové se však výslovně zdráhají to učinit, neboť poučení dějinami věří, že zákrok proti nepřátelům ve straně je první krok do stalinistické propasti, do níž by byli strženi samotní iniciátoři akce, podobně jako v 50tých letech generální tajemník strany Rudolf Slánský.

V jednom z pořadů označovala stanice německého spisovatele Petera Weisse, žijícího ve Švédsku, za "ozdobu vysílače VLTAVA", umístěného na vojenském cvičišti nedaleko Drážďan. V pořadu se upozorňovalo, s jak velkou radostí oznámila vysílačka VLTAVA, že se P. Weiss distancoval od svého původního podpisu švédského solidárního výboru proti okupaci ČSSR a že se vyslovil proti srovnávání zločinů Američanů ve Vietnamu a postupu států V-smlouvy v ČSSR. Autor pořadu dodával, že Weiss ovšem neřekl, jak hodnotí střelbu sovětských okupačních vojáků do pražské mládeže, a zdůrazňoval, že Weiss se nestal předmětem skandálu a kritiky pouze pro svůj nepochopitelný postoj k čs. událostem.

Stanice vysílala podstatné části článku "Meine tekel 1968", který napsal Ivan Sviták 6. července 1968 a který byl určen pro český časopis SMĚR. Připomínala, že článek pak vzhledem k srpnovým událostem již v Československu nevyšel, a zdůrazňovala, že seznamuje posluchače se Svitákovým článkem, uveřejněným nyní v západoněmeckém časopise... (jméno nesrozumitelné) proto, že ani dnes neztratili nic ze své aktuálnosti.

kb/jk

pokr./pl

7. února 1969

Peter Lízť hovořil s několika českými ošetrovatelkami, které pracují v NSR. V rozhovoru se shodly na tom, že jim tento studijní pobyt v NSR pomůže k prohloubení a doplnění znalostí, přiznaly však, že jim určité potíže dělá v NSR pracovní doba, která je zde 47 hodin týdně na rozdíl od 40 hodin v ČSSR, a zejména její rozložení; celkově však podle jejich názoru je nutné tuto spolupráci s německými sestrami uvítat a bylo by prý rovněž dobré, kdyby i německé sestry mohly pracovat v ČSSR.

Stanice informovala posluchače, že básně M. Holuba, věnovaná J. Palachovi, byla vydána v německém překladu v deníku SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, a zaznamenávala, že vyšla rovněž v DIE WELT na titulní stránce v literární příloze.

Stanice dále referovala o tom, že celé letošní první číslo časopisu THEATER HEUTE bylo věnováno jedinému tématu - čs. divadlu, a podrobně informovala o jeho obsahu.

Michal Horký věnoval svou reportáž firmě Salzmann v Kolíně nad Rýnem, která už deset let zastupuje v NSR čs. Centrotex. Autor reportáže vyzdvihoval zejména přátelskou a otevřenou atmosféru jednání mezi zástupci Centrotexu a firmou Salzmann a zdůrazňoval, že spolupráce se vyvíjí velmi dobře. Nabídku čs. pletáren označoval pro dobrou kvalitu a módní vzory za schopnou konkurence i na bohatě zásobeném západoněmeckém trhu.

kb/jk

pokr. mš/pl

7. února 1969

VOLKSSTIMME i ostatní deníky se zmiňují také o intervencích předsedy České národní rady Císaře v RUDÉM PRÁVU, který považují za hlavní překážku současného období pravicově oportunistické tendence, jež podceňují nebezpečí ze strany nepřátel socialismu.

ARBEITER-ZEITUNG, deník socialistické strany Rakouska, neoprotivě interview, v němž Císař zaujal stanovisko jak proti konzervativcům, tak také proti radikálním progresivistům, jako doklad toho, že se Císař, jeden z vedoucích reformistů, nyní přidal na stranu tzv. centristů.

List dále uvádí, že také tajemník ÚV KSČ Špaček se vyslovil pro "střední cestu".

KURIER pod nadsísem "Kreml nechť puč v Praze" přetiskuje článek Milana Hübla v FRÁCI o připravovaném puči promoskevských konzervativních komunistů v době Palachova pohřbu, který však nenašel podporu Kremlu.

Mnohé deníky přetiskují zprávy o chystaném setkání členských států Varšavské smlouvy na nejvyšší úrovni, které má projednat situaci v Československu. Setkání se má uskutečnit ještě v únoru.

EXPRESS k tomu poznamenává, že účastníci setkání snad vysloví "omezený souhlas se snahou Prahy o normalizaci situace". Na druhé straně prý bude šéf strany Dubček i ostatní funkcionáři vyzváni, aby zvýšili své úsilí v boji proti "antisocialistickým silám" a "reakci" v Československu.

hg/ka

vič/w

7. února 1969

5 Západoněmecký tisk o ČSSR

B o n n 7. února (zpravodaj ČTK) - Západoněmecké listy otiskují dnes poměrně málo zpráv k Československu, většinou jen o Markově návštěvě v Moskvě a Císařově článku v RUDÉM PRÁVU o nejednotnosti strany.

DIE WELT má zprávu o rozhovoru s Eugenem Löblem, který "zastává názor, že sovětské okupaci se veelku nepodařilo zatlačit reformy v Československu". "Šéf strany Alexander Dubček je podle slov Eugena Löble 'paralyzován'. Ze všech reformátorů je Dubček nejvíce pod tlakem Sovětů a progresivních sil. Je sice možné, že Dubček zůstane u moci, ale je o tom třeba pochybovat. Odstoupení šéfa strany však není totožné s ustoupením od reformního kursu a není "rozhodujícím faktorem".

Ná otázku o šéfovi slovenské strany a jeho prosovětských prohlášeních, Eugen Löbl zdůraznil: "Znám Husáka již mnoho let a považuji ho za čestného člověka, který nechce pomoci jen Slovensku." Löbl dále řekl: "Osobně považuji Husákovu cestu za ne-správnou."

hg/

kc/os/dk

8 Dubček hodlá pokračovat v centristické politice.

V í d e ň 7. února (AFP) - Konference představitelů velení československé armády v Praze umčnila Alexandru Dubčekovi pozoruhodný návrat na politickou scénu. Šéf strany, jemuž vyčítaly nerozhodnost a nedostatek energie nejenom "konzervativní" a "realistické" elementy, prohlásil s překvapující rozhodností, že "nastal čas činů".

hg/ tj

pokr./dk

7. února 1969

Pozornost upoutává jeho prohlášení, že vedení strany je připraveno rázně vystoupit proti všem "extrémistickým tendencím" kterékoli strany. Zdá se, že na rozdíl od názorů publikovaných denně sovětskými novinami, které neustále odhalují rejdy "protisocialistických praviceových sil" v Československu, soudí Dubček, že tyto síly nejsou jediným nebezpečím ohrožujícím režim.

Jiné nebezpečí prý hrozí ze strany "levicových extrémistů". Dubček tím míní skupinu "starých komunistů" vedenou V. Novým, K. Jodasem, K. Hoffmannem a jinými osobami, které zaujímaly za novotného éry vedoucí místa.

Tato skupina zvýšila svou aktivitu zvláště v posledních týdnech. V Praze a v jiných velkých městech začala rozšiřovat "ilegální letáky" vyvolávající pochybnosti o Smrkovském, předsedovi Sněmovny lidu, a o dalších pokrokových osobnostech obviňovaných, že jsou agenti imperialismu.

Podle informací z Prahy prý stoupenci této skupiny vážně počítali v nedávné krizi s novou sovětskou intervencí, jíž by byli mohli využít, aby se opět dostali do sedla.

Krize, která vyvrcholila pohřbem studenta Jana Palacha, se však podařilo překonat bez krvavých prolití a jestliže byly požadavky studentů a odborů (svobodné volby, svolání sjezdu strany, zrušení cenzury) zdvořile odmítnuty nebo odsunuty na pozdější dobu, byly rovněž zklamány naděje státních elementů. Pozorovatelé soudí, že vedoucí činitelé Kremlu, jak se zdá, na ono volili přece jen to, co ze nynějších okolností pokládají za menší zlo: udržet tým Dubček-Svoboda-Černík, v němž už není Smrkovský.

hg/ bj

pokr./dk

7. února 1969

Zdá se tedy, že šéf československé strany je rozhodnut využít náhlého uklidnění k tomu, aby konečně dosáhl třístranného módu vivendi mezi vedením strany, československým lidem a Kremlem, což bylo tak dlouho jeho přáním. Zdá se, že to byl smysl jeho projevu na shromáždění předstevitelů armády - této lidové armády tak vážně traumatizované srpnovými událostmi, stálou okupací a neustálým neklidem. Dubček a Svoboda velmi potřebují podporu armády, poslední opery v případě nepokojů "vyvolaných kteroukoli stranou", aby mohli uskutečňovat centristickou politiku, politiku kompromisu a "čestné spolupráce". Po dvou dnech otevřené výměny názorů je vedoucí političtí pracovníci armády ujistili svou podporou. Je to významný úspěch.

Lze předpokládat, že Dubček a Svoboda, využívající tohoto úspěšného začátku, znásobí v prístích dnech a týdnech své snahy dosáhnout dohody s předsteviteli jiných úseků národního života: se stranickými organizacemi, odbory, studenty, mládeží atd. Husák, šéf slovenské strany, nyní také navazal dialog s intelektuály a s mládeží na svém území.

Výsledkem této obnovené aktivity stranického vedení nebudou bezpochyby žádné zázraky. Mohla by však být počátkem údobí úvah, které by vytvořily příznivější atmosféru pro obnovu hospodářství, jež hlavně znepokojuje vedení.

hg/

jl/dk

AURORA k Československu

P a ř í ž 7. února (zprevoďaj ČTK) - Nyní jde pouze o to se dovědět, proč přijíždí v těchto dnech do Moskvy tclik vedoucích

hg/bj

pokr./dk

7. února 1969

osobností, píše francouzský list AURORA. Je tam také československý ministr zahraničních věcí Maro, kterého přijal Gromyko, Podgornyj a Brežněv.

Schůzky se zřejmě týkají československé krize a potřebné konsolidace sovětského bloku. Kolovaly pověsti, že jsou předehrou schůzky na nejvyšší úrovni zemí socialistického tábora, Sověti je však vyvrátili.

V Praze se zmínil člen předsednictva KSČ liberál Čísař poprvé o možnosti svolat sjezd strany. Když mluvil o nebezpečí, jež hrozí socialistickému řádu, odsoudil jako hlavní nebezpečí "revizionistickou pravici".

hg/

mm/dk

11. Demonstrace v Buenos Aires na památku Jana Palacha

Buenos Aires 7. února ZUPI/ - Asi dvacet lidí, zřejmě svolaných Národním mládežnickým antikomunistickým hnutím, spálilo ve čtvrtek večer sovětskou vlajku před čs. velvyslanectvím v Buenos Aires a položilo květiny u pamětní desky s portrétem Jana Palacha.

Demonstranty nejprve policie rozehnala, ale potom se vrátili k velvyslanectví, sešli si na chodníky, zapálili svíčky a drželi minutu ticha za Jana Palacha.

Manifestanti rozhazovali stovky letáků, v nichž se protestuje, že argentinská vláda dosud dost dobře neuplatňuje antikomunistický zákon.

hg/jk

lar/čr

7. února 1969

10 NEW YORK DAILY COLUMN přinesl další článek o nové politice Nixonovy vlády vůči Československu.

New York 7. února (Zpravodaj ČTK) - Deník NEW YORK DAILY COLUMN uveřejňuje další komentář Paula Scotta k otázce postupu vlády USA vůči ČSSR. Článek je nadepsán "Ruští představitelé mají obavy, že Nixon bude bránit Čechy". V článku se praví:

"Prosovětští představitelé v československé vládě soukromě projevují neklid nad rozhodnutím prezidenta Nixona revidovat evropskou politiku USA, včetně plánu pro kritický případ, kdyby se musely vypořádat se situací, že by v Československu vypukla vzpoura maďarského typu.

Poté co bylo minulý týden poprvé oznámeno, že Nixon reviduje svou politiku, první tajemník čs. velvyslanectví ve Washingtonu Jaromír Příbyl se ve Washingtonu snažil, podle přísného příkazu z Prahy, zjistit, co se skrývá za překvapivýa prezidentovým krokem.

Příbyl má za úkol vyšetřit, zda Nixon plánuje začít politiku Johnsonovy vlády "ruce pryč od Československa", kterou nový prezident zdědil.

Až do minulého týdne předpokládaly Praha i Moskva, že Nixon bude pokračovat v Johnsonově politice, která dávala Rusům volnou ruku, pokud jde o umístění jejich vojenských sil v této strategické východoevropské zemi.

Vzhledem k tomu, že Spojené státy jsou ještě stále hluboce zaangažovány ve vietnamské válce, političtí činitelé v Kromlu a jejich pražští lokajové byli přesvědčeni, že USA nenabídnou českému lidu žádnou pomoc v jeho úsilí získat více svobody.

jm/jk

pokr. čr

7. února, 1969

15 Jestliže Štrougal dnes hovoří o marxističko-leninském pojetí socialismu, musí být každému jasné, že má na mysli sovětský typ socialismu

SVOBODNÁ EVROPA, česky, 19,45 - 7.2. - zkráceno -

Sláva Volný: Každému, kdo skutečně nezaujatě sleduje současné politické klima u nás, kdo pozorně pročítá deníky a týdeníky, je myslím jasné, že ani novináři, ani spisovatelé, tím méně ti politické, které můžeme řadit k progresivnímu křídlu strany, nemají nejmenší zájem na vytváření krizových konfliktů nebo na dramatisování situace. Sovětský tlak nejen trvá, ale spíše podle posledního psaní moskevských časopisů by se dalo soudit, že dokonce roste. Z tohoto hlediska se myslím dají vysvětlit a pochopit nedávná vystoupení takových politiků jako je Dubček i Špaček především proto, že oni nevidí extrémní nebezpečné síly pouze mezi nekompromisními zastánci polednové politiky, ale mají tvrdá, kritická slova namířená do řad ultradogmatických sektářů.

I když závěry, které např. v souvislosti s vydáním pamfletu proti Josefu Šmrkovskému přijalo představenstvo ÚV KSČ, nemohou příliš uspokojit, přece jen naznačují, že současné vedení strany je rozhodnuto více než kdykoli předtím se od těchto, před veřejností zkompromitovaných politiků jasně distancovat. Tento postoj by mj. nasvědčoval i tomu, že tito lidé - jak se zdá - již svoji šanci na uchopení moci v Československu prohráli, a že i sovětská strana, když nesplnili to, co se od nich očekávalo, je možná hodila přes palubu. Ovšem podle mého názoru lidé typu Jodase, Nového, Kapka, Pastyříka i jiní nebyli již dávno reálným nebezpečím pro návrat předlednových poměrů.

kb/jk

pokr./pl

7 února 1969

Tím, že Nixon nařídil překvapivou revizi plánů pro kritický případ, vrhl na tyto domněnky komunistů stín. Poprvé po bláznivých musel Praha a Moskva hádat, co by asi podnikly USA, kdyby v Československu vypukly boje.

Zdá se, že tato ukázka Nixonovy psychologické války - plánovaná nebo náhodná - vnitřně otřásla komunistickým vedením a vyvolala v něm nejistotu o příští reakci USA.

Obavy komunistů z možné změny politiky USA vyšly jasně najevo při setkáních, o které požádal Příbyl autora těchto řádků na druhý den po uveřejnění slepku, odhalujícího Nixonovu výzvu po revizi politiky.

Podle údajů spolehlivých pramenů dostal Příbyl instrukce z Prahy, aby shromáždil všechny dostupné informace o novém Nixonově kroku.

Když jsem prohlásil, že podle mého úsudku koalice lidí, kteří zvolili Nixona, očekává, že zaujme pevnější stanovisko vůči Rusům, Příbyl pravił, že jeho vláda nemá ten dojem. Citoval veřejná prohlášení Nixona a dr. Henryho Kissingera, Nixonova poradce pro zahraniční politiku, jako doklad svého tvrzení.

V odpovědi na tyto otázky jsem zdůraznil, že podle mého názoru vzhledem k okolnostem, že Československo hraničí se západním Německem, Spojené státy a jejich spojenci v NATO by neměli nečinně dovést Rusům, aby vraždili český lid, kdyby se jeho země stala Mačarskem."

jm/jk

kd/čr

Tím by mohli být daleko spíše lidé, kterým zůstal z minulosti jistý kredit, jako je Lubomír Štrougal, nebo ti, kteří dokonce v polednovém období, jako např. Gustav Husák, určitou důvěru získali. I z toho mála, co dosud známe, např. z vystoupení Lubomíra Štrougala na čtvrté poradě vedoucích tajemníků krajských i okresních výborů strany a předsedů ONV a KNV, se dá mnoho usuzovat. Jestliže v dnešních souvislostech hovoří L. Štrougal o nutnosti volby a o marxisticko-leninském pojetí socialismu, musí být každému jasné, že má na mysli typ sovětského socialismu, ten typ, se kterým jsme se tak dobře seznámili, který nás zavedl do téměř bezvýchodných ekonomických i morálních krizí a jehož je Lubomír Štrougal už řadu let, kdy byl členem nejvyššího vedení Antonína Novotného, vyhraněným představitelem. Stranická i nestraničná veřejnost dala jasně svůj hlas i srdce obrozenému typu socialismu - socialismu s lidskou tváří. L. Štrougal se však tváří, jako by mu tato skutečnost nebyla známa, a snaží se svými názory proniknout do základních článků strany, neboť - kdyby se mu to podařilo - zřejmě by jeho naděje i aspirace velice zesílily. Z tohoto aspektu je nutné hodnotit také jeho poslední vystoupení, které je závažnější o to, na jakém fóru své myšlenky proslovil. S pomocí krajských a okresních funkcionářů by právě dnes, v době konání výročních konferencí strany, chtěl zřejmě vnutit straně své pojetí socialismu, své pojetí stranické práce, které je tak odlišné od toho, o čem v polednovém období opravdu šlo.

Skutečnost, že v budoucnosti se zřejmě bude tvrdě postupovat proti těm funkcionářům i členům strany, kteří by nesouhlasili se Štrougalovou koncepcí, konečně potvrdil i Oldřich Černík na téže poradě, když za podstatu politické krize označil oslabení vedoucí úlohy strany, ztrátu třídního hlediska a rozložení stranické kázně. Domnívám se, že až dosud bylo možné považovat Oldřicha Černíka za realistického politika a jako

kb/jk

pokr./pl

7. února 1968

takový by měl jistě vědět, že hlavní příčinou politické krize, kterou Alexander Dubček označil za nejvážnější od srpnových událostí, je neustálé odsouvání termínu voleb, odkládání XIV. sjezdu i demokratické konstituování české politické reprezentace. Je pochopitelné, že jestli v čele státu jsou orgány, které nemají demokratický mandát, jestliže lidé nevědí, kdy si vlastně sami určí své představitele, a jsou neustále odkazováni na nějakou fiktivní konsolidaci poměrů, a na druhé straně všem slyší neustalé řeči o nutném boji proti blíže neurčeným extrémním pravicovým silám, že vzniká neklid. Neklid, který v interpretaci politiků jako je Štrogal a Husák je důvodem k odkladu voleb. To je tedy ten začarovaný kruh, o kterém tak hezky psal v PRÁCI Milan Hübner a který také každý z nás cítí. Úkolem realistického politika nemůže být rozhodně vždy znovu drammatizovat situaci, ale hledat právě cestu z tohoto kruhu. Není jiné cesty, než dělat politiku takovou, která sice nemůže nerespektovat jisté reality, ale přitom už vůbec nemůže nerespektovat přání a mínění našich lidí.

kb/

mš/pl

MUNDO OBRERO k činu Jana Palacha a komentářům, které vyvolal

P a ř í ž 7. února (zpravodaj ČTK) - Orgán ústředního výboru Komunistické strany Španělska čtrnáctideník MUNDO OBRERO věnuje tragické Palachově smrti tento článek (výtisk z první poloviny února):

"Tragická smrt Jana Palacha, události, které po ní následovaly, a komentáře, které vyvolala, zdůrazňují, jak kritická a zneklidňující je situace v Československu."

kb/jk

pokr./pl

7. února 1959

Bylo řečeno, že Palachův čin není marxistický. Ale v takovém případě je to totéž, jako kdybychom neřekli nic. Palachovo gesto bylo rovněž vysvětlováno jako výsledek manévrů imperialismu. Bylo by tak možno dojít k závěru, že imperialismus je všemocný, což není pravda. Imperialismus může ozbrojit ruku vraha. Nemůže však přinutit osmnáctiletého chlapce, aby se obětoval tak hrozným způsobem, to je polil se hořlavinou a pak se zapálil.

Další verze - mohlo by jen rozesmát, kdyby zde nebylo tragiky studentova činu: Palach prý myslel, že se polévá tekutinou, které používají indiští fakíři. Tato tekutina prý vyvolává iluzi, že člověk je v plamenech, aniž se popálí. Ale v poslední chvíli prý zlačnickova ruka nahradila nešťádnou "hořlavinu" benzínem.

Skutečné a nepopíratelné je to, že osmnáctletý chlapec se v Praze upálil z důvodů, které jsou jasné. Jeho čin - ať jakkoli posuzujeme metodu - vyjadřuje něco velmi konkrétního: beznadějnost mládeže, která se cítí oklamaná a - jak naznačuje kolektivní dojetí a skutečnost, že úřady a země uctily Jana Palacha jako národního hrdinu - beznadějnost celého národa.

Všechna tato fakta ve značné míře oslabují účinnost propagandy o údajné "normalizaci" v Československu.

Národní cítění patří k pocitům, které jsou nejhluběji zakotveny v duši národa. Když je toto cítění zraněno imperialistickými a reakčními silami - což je logické a přirozené - stává se posilkou revolučních sil, které bojují jak proti sociálnímu, tak národnímu útloku. Když se však revoluční síly dopustí té nepochopitelné chyby, že zraní národní cítění, pocit urážky může tlačit lid na stranu reakce a imperialismu.

kb / jk

pokr.kh

7. února 1969

Situace v Československu není naštěstí taková. Není taková, poněvadž má komunisty jako Dubčeka, Svobodu, Černíka, Smrkovského, jako Pavla a další bojovníky z mezinárodních brigád, odborové a studentské vřecce, kteří je tě ztělesňují naději, že linie z ledna 1968 nakonec zvítězí. Tito lidé nadále ztělesňují marxisticko-leninskou politiku, přizpůsobenou národní skutečnosti a vůli lidu. Důležitě zdůraznili své odhodlání udržet nezbytné spojení se Sovětským svazem a zeměni varšavského paktu tváří v tvář imperialismu. Zároveň zdůraznili odhodlání nezávislosti a národní svrchovanosti své země.

Kdyby tito komunisté byli odstředěni nebo neutralizováni, kdyby národ ztratil víru, že tito lidé budou moci splnit závazky, které vůči němu na sebe vzali, mohlo by dojít ke katastrofě. V takovém případě nelze ani vyloučit nebezpečí střetnutí mezi zoufalým národem a intervenčními silami.

Taková tragédie by se stala černou skvrnou na prestiži a slávě socialismu jako osvobozující síly.

Je jen jediná cesta, jak tomu zabránit: až Komunistická strana Československa a orgány socialistického státu této země nebudou plně závislosti, přestane zahraniční vlašování, tisk, který je rozšiřován, rozhlas, který vysílá, bude československým tiskem a československým rozhlasem, strana bude moci svobodně uspořádat sjezd, definovat svou politiku, zvolit si své vřecce. Jde o základy, které schválily všechny komunistické strany na mezinárodních konferencích v roce 1957 a 1960.

kb/jk

lp/kh

Sovětský tisk o Československu

9. února (zpráva ČTK) - Erik Alexejev věnuje část mezinárodního přehledu v PRAVDĚ z 9. února návštěvě delegací JV Národní fronty ČSSR v Sovětském svazu. Komentátor se opírá o závěrečné komuniké o návštěvě a zdůrazňuje, že se při výměně názorů s moskevskými stranickými, veřejnými činiteli a dělníky zvláště vyzdvihovalo, že "za léta socialistické výstavby v ČSSR se plně prokázal životní význam spojení a přátelství národů Sovětského svazu a Československa, jejich těsných politických, hospodářských a jiných styků pro úspěšné řešení úkolů výstavby socialismu a komunismu v obou zemích, pro upevňování jejich bezpečnosti a jednoty socialistického společenství".

"Imperialistické agresivní kruhy se usilovně snaží vrazit klín mezi socialistické země," pokračuje komentátor. "Ať si však nedělají iluze o připravenosti bratrských národů socialistických zemí, klast rozhodný odpor jejich záluďným záměrům." Názorným příkladem toho bylo rozdrčení imperialistických a protisocialistických sil v Československu...

Ve závěru cituje autor z projevu presidenta Svobody na smádkním aktivu v Praze 5. února odstavec o základních úkolech armády střežit bezpečnost země ve spojení a spolupráci s ostatními socialistickými zeměmi, především se Sovětským svazem.

PRAVDA a jiné nedělní listy přinášejí zprávu o tiskové konferenci O. Černíka. PRAVDA má rovněž zprávy o pobytu ministra zahraničních věcí ČSSR Jána Marka v Rusii. SOVĚTSKAJA ROSSIIJA otiskuje pražskou zprávu TASS o práci loděnic v Praze a Komárně.

jš/lr

zh/vš/pl

Akademik Pavlov: Pěti socialistickým zemím nejvyšší cenu míru

S o f i a 9. února (zpravodaj ČTK) - Většina bulharských listů informuje v neděli o tiskové konferenci předsedy vlády ČSSR Oldřicha Černíka. NARODNÁ ARMIJA si podrobně všimá pobytu vojenské delegace hlavní politické správy čs. armády v BLR.

RABOTNIČESKO DELO v komentáři odsuzuje výstavbu rozhlasové vysílačky SVOBODNÁ EVROPA v řeckém pobřežním městě Kavala nedaleko bulharských hranic a jako doklad její podvratné činnosti rozvádí funkci této vysílačky při přípravách na kontrarevoluci v Československu. Bulharské noviny přinášejí také zprávu o pobytu čs. ministra zahraničí v Sovětském svazu.

„Vedelní OTEČESTVEN FRONTI otiskuje článek akademika Todora Pavlova, čestného předsedy Bulharské akademie věd a člena politbyra bulharské komunistické strany. Článek je nadepsán "Svíce a ikony". Akademik Pavlov v něm rozebírá smrt Jana Palacha. V uvozovkách píše o "oběti" a "velkomučednictví", které Západ i současníci v Československu dokonce porovnávají s historickými osobnostmi jakými byli Jan Hus a Gándhí. V tomto smyslu - dodává - je třeba pochopit také popisování lidských a studijních vlastností Jana Palacha, že to "byl moudrý, čestný, vysoce vlastenecký student filosofie, ne konzervativce, ne dogmatik, ne zastánce kultu". Takové informace se o něm rozšiřovaly, proto, aby se vytvořila gloriola bojovníka za svobodu, demokracii a humanismus.

Akademik Pavlov pak staví Palachův čin do protikladu s postavou a dílem Jana Husa i Gándhího a připomíná, že Fučík, Nejedlý a mnozí další velmi dobře věděli, kdo je skutečným přítelem a osvoboditelem československého lidu, dobře věděli, že nemůže být skutečně svobodného Československa bez bratrského svazku se socialistickými národy a především se Sovětským svazem.

Akademik Pavlov pak rozebírá výsledky dvacetiletého budování socialismu v Československu a připomíná, že se změnilo v jednu z nejvyvinutějších průmyslových zemí nejenom v socialistickém světě, ale v celé Evropě. "Tak jako v Československu a v jiných socialistických zemích, včetně Sovětského svazu, byly, a nemohly/být známé těžkosti, nedostatky, slabosti, které jsou převážně nedostatky růstu a proti nimž se vede systematický a úspěšný boj, jakož i proti kultu osobnosti, jenž je jenom jizvou na těle socialismu a ne jeho vrozenou črtou."

"Avšak Fučík, Nejedlý a mnozí další se nedožili našich dnů, aby jasněji viděli a logicky myslícím rozumem posoudili, že vstup bratrských socialistických armád do Československa zachránil vlastně mír v Evropě a zajistil tím pro Československo další možnosti, aby pokračovalo ve svém politickém, ekonomickém a kulturním rozvoji."

Akademik Pavlov v této souvislosti zdůrazňuje, že k tomu, aby se posoudilo, co je dnes očividné a jasné, není zapotřebí být velkým matematikem a nevelkým filosofem jako lord Bertrand Russell, ani existencionalistou, tj. subjektivním idealistou a věčně kolísajícím politikem jako Jean-Paul Sartre.

"Mimoходом, před časem zastával lord Bertrand Russell mínění, že na Sovětský svaz je třeba svrhnout atomovou pumu. A teď jako typický představitel abstraktního humanismu, abstraktní svobody i abstraktní demokracie nechce nebo nemůže pochopit, že by bylo třeba přiznat nejvyšší světovou cenu míru právě pěti socialistickým zemím v čele se SSSR, protože v poslední chvíli a úspěšně překazily imperialistickou agresi ve střední Evropě."

Ve smyslu této teze pak akademik Pavlov rozebírá čin Jana Palacha a klade otázku, proti komu a s jakým cílem vyjádřil svůj "protest" tím, že se zapálil. Odpovídá, že byl "obětí systematicky udržované atmosféry sociální psychózy, hysterie, pesimismu a nacionalismu".

8. února 1969

čímž značnou měrou zvýšil důvěryhodnost vládního programu, který hrdě v celné míře, jakou dovolují dohody uzavřené v Moskvě v srpnu 1968, uskutečnit sliby politického jara.

Politici pozorvatelé se domnívají, že pouze nové volby mohou umožnit výměnu politických činitelů, která by v očích veřejnosti zaručila, že zlepšení, k nimž došlo od ledna 1969, zůstane nedotčeno.

Černík si jistě plně uvědomuje, že uspořádání voleb není v Československu, zřejmě stejně jako nikde jinde, závažným lékem. Dříve než vedení strany a vláda předloží program a vyzvou, aby se většina obyvatelstva na jeho základě sjednotila, musí sami obnovit jednotu, která jim v současné době tak velice chybí.

Politici pozorvatelé však soudí, že Dubček a Černík, kteří uspokojili veřejnost v otázce voleb, nasačili dobrý start, aby získali podporu umírněných pokračových činitelů a zatlačili s jejich pomocí konzervativní ortodoxní elementy, které - včetně diskrétně podporované Sověty - utvořily v minulých dnech, v podporu se stanovami strany, skutečnou organizovanou frakci.

jě/
sd/ör

Francouzský tisk o Československu

P a R í ž 8. února (zpráva ČTK) - HUMANITÉ dnes přináší pouze stručnou zprávu o tiskové konferenci Oldřicha Černíka.

COMBAT píše, že jsou sice chválné úmysly Nixonovy, který se připravuje k jednání s Moskvou. Tato politika však podporuje světové "znovunastolení" a dává zapravdu moskevským "ještěřákům", kteří slibovali, že invaze do Československa nevyvolá na Západě žádnou energickou reakci.

pokr.ör

8. února 1969

Kdo by za těchto podmínek mohl zabránit tomu, aby poslední zbytky pražského jara nebyly rozdrceny? Je skutečností, že v důsledku bezcitné neustrannosti Západu pokračuje v Československu represe a že dědici Novotného úry se souhlasem svých ruských pánů jsou přesvědčeni, že před příští přípravnou schůzkou vedoucích představitelů "socialistického tábora" nebo nejdříve před světovou konferencí komunistických stran připravovanou na květen bude Dubčekův režim likvidován. Nová vedoucí konstava by v autokritice šla tak daleko, že by odsoudila kontrarevoluční charakter liberalizačních snah Dubčeka, Svobody a Šarbovského a uznala by oprávněnost okupace zesně vojsky varšavského paktu.

Podle pražských novin započala mafie, skládající se z bývalých přívrženců Novotného a ze speciálních agentů "upřízelené mocnosti" pod jménem "černá ruka" hrombu na všechny novináře, přísnivě nakloněné liberalizaci a socialismu s lidskou tvář. Mezinárodní liga svobodných odborů v Bruselu má k dispozici informace, podle kterých bylo v lednu zatčeno čedesát osob a deportováno na neznámé místo.

Zdá se, že československé veřejné mínění se po poslední masovém protestu během pohřbu Jana Palacha uchýlilo k resignaci a pasivně přijímá všechny tyto nové skutečnosti. Černé mafie žádá Dubček své spoluobčany, aby se nevzdávali naděje a aby si uchovali důvěru ve stranu a její vedení.

js/

ks/ěr

5

Italští komunisté obnoví odsouzení invaze do Československa

B r u s e l. 8. února (Zpráva ČTK) - Tvrdí to dnes LA LIBRE BELGIQUE v komentáři, v němž vyzdvihuje předovšim názory Italské komunistické strany o nevaššování do záležitostí jiných zemí. Píše, že právě toto je předmětem dlouhých, bojí italských komunistů s Moskvou. Ve své politické závěti odpírá Togliatti Moskvě

js/

ks/ěr

8. února 1969

a komunikaci jinému práve diktovat způsob, jakým se má komunistická společnost vyvíjet - zdůrazňuje list.

Komentář deníku LE SOIR ke sjezdu říká, že v Bologni vystanou dva otazníky a že není jisté, zda týden bude stačit na jejich zodpovězení: nutnost vnitřního přeskupení strany a vytvoření novu vivendi s Moskvou.

Podle tónu provinciálních sjezdů však lze soudit, že obvyklá rétorika zůstane v šatně a že zasedání bude mít konkrétní ráz. Třebaže italští komunisté se ve svých vztazích k Moskvě nepokoušejí o zdůraznění rozporů, stojí pevně na svých pozicích a jejich požadavek autonomie komunistických stran (a z toho vyplývající postoj v pražské záležitosti) bude hlasitě vysloven. Na tom však zůstane a nebudou se snažit o zvětšení vzdálenosti od Sovětského svazu a zemí varšavského paktu.

fš/ěr

Senzační Dubčekův politický návrat

6 B r u s e l 8. února (Zprav. dař ČTK) - Belgické deníky dnes věnují velkou pozornost "senzačnímu Dubčekovu politickému návratu" a uveřejňují obsáhlé výtahy z jeho projevu na shromáždění armádních velitelů. LE PEUPLE zdůrazňuje, že konzervativci a realisté nebyli jediní, kdož vytykali prvnímu tajemníku strany nedostatek energie a nerozhodnost. Syni však prohlásil s překvapující důsledností, že přišel čas činu.

LA LIBRE BELGIQUE tvrdí, že v očích pozorovatelů známe-
nal pohřeb Jana Palacha vrchol krize v Československu. Od té doby se napětí uvelňuje. Ovšem nyní se dovídáme - zdůrazňuje list - že situace v zemi nebyla nikdy tak vážná od temné noci 21. srpna.

pokr.ěr

jš/

8. února 1969

Dubček vyzdvihl, že Československo se blížílo nové katastrofě a jeden z jeho spolupracovníků podal vysvětlení, podle něhož konzervativci chystali puč nebo aspoň doufali v novou sovětskou intervenci.

Dubček neváhal veřejně napadnout levicové extrémisty, kteří představují pro režim nejvážnější nebezpečí. Je samozřejmé, že zaujetí této pozice mělo váhu právě nyní, kdy ministr zahraničí Marko byl přijat v Krenlu Brežněvem a Podgorným.

jš/

fš/čr

DAILY TELEGRAPH o Černíkově tiskové konferenci

London 8. února (Zpravočej ČTK) - Je obdivuhodné, s jakou rozhodností jsou českoslovenští představitelé ochotni pokračovat, i když za mnohem těžších okolností, v boji, který před rokem začali, píše v sobotu britský deník DAILY TELEGRAPH.

V úvodníku, který je příkladem reakcí na páteční tiskovou konferenci Oldřicha Černíka, list vyzdvihuje ujištění ministerského předsedy o uzákonění základních občanských práv a nezávislosti soudců v Československu.

Dané hranice ponechávají přece jen určité možnosti pro manévrování, píše list a pokračuje: "Srpnové události naučily muže v Praze nejbrutálnějším způsobem tomu, co nesmějí, a ani také stěží tuto hranici překročí, především pokud jde o zahraniční politiku. Vědí, že nesmějí budít dojem, že dávají v sázku monopolní moc komunistické strany, nebo dovolit, aby hlasy nesouhlasu zaznávaly příliš silně nebo aby se vytvářely opoziční skupiny.

jš/ lr

pokr. čr

12. února 1969

Rakouský tisk o ČSSR

V úterý 12. února (Zpravodaj ČTK) - "Dubček zahajuje protiútok", "Dubček nadále v reformním kursu", "Dubček: Obrana lednové politiky nestačí" - pod těmito titulky uveřejňuje středeční rakouský tisk výňatky z pondělního projevu prvního tajemníka ÚV KSČ Alexandra Dubčeka v jeho rodné obci - Uhrovci na Slovensku.

Listy neprovázejí projev vlastními komentáři, ale většinou jej přinášejí ve znění západních tiskových agentur.

Píší, že Dubček, který již delší dobu veřejně nevystupoval pro chřipkové onemocnění, přerušil nyní své mlčení a ostře napadl extremisty.

DIE PRESSE i ostatní deníky připomínají, že jde zřejmě o "zahájení velkého reformistického protiútku namířeného vlastně proti konzervativcům ve straně". List zdůrazňuje Dubčeka slova, že jeho "reformistický režim nemá v úmyslu vzdát se svých cílů pro sovětskou intervenci".

Deníky dále podtrhují, že se Dubček vyslovil pro další vývoj socialismu "podle vlastních tradic země".

Vládní list VOLKSBLATT i jiné listy dodávají, že až dosud sice čs. vůdcové vždy zdůrazňovali, že chtějí zachovat co nejvíce
kb/ bj pokr. čr

12. února 1969

svobod získaných před vojenskou intervencí. Ale Dubček šel dál, když prohlásil: "Nestačí hájit polednové zásady. Musíme dále rozvíjet všechny hodnoty polednové politiky ÚV KSČ v současné komplikované situaci."

Komunistický list VOLKSSTIMME z projevu ještě zdůrazňuje Dubčekova slova, že kritika negativních jevů minulosti nesmí vést k protisocialistickým a anarchistickým tendencím.

Deníky dále uveřejňují sdělení čs. ministra zahraničních věcí Ing. Marka, že "v blízké budoucnosti" přijedou do Československa zahraniční ministři pěti států Varšavské smlouvy.

DIE PRESSE přináší zprávu o výzvě čs. ministerstva vnitra, které požádalo obyvatelstvo, aby pomáhalo úřadům sdělením všech údajů, jež by přispěly k plnému objasnění sebeupálení Jana Palacha.

kb/ bj

vič/čr

12. února 1969

Francouzský tisk o Dubčekově projevu

P a ř í ž 12. února (zpravodaj ČTK) - Řada francouzských listů přináší dnes podstatné agenturní výtahy z projevu prvního tajemníka ÚV KSČ Alexandra Dubčeka. Listy - např. FIGARO a AURÖRE - zdůrazňují pasáže, v nichž Dubček hovoří o nutnosti a odhodlání pokračovat v polednové politice. AURÖRE nadepisuje zpravodajství Dubčekovým výrokiem: Nežřekneme se pražského jara.

Komunistický list L'HUMANITÉ nevěnuje dnes Československu ani řádek.

jp/

lp/pl

10 V byru se rozhodne, schválí, v byru se navrhne a převodové páky budou provádět, zajišťovat, uskutečňovat

SE - 21,30 - 11.II. - Události

Sláva Volný: Nemohu si odpuštit pár poznámek ke komuniké z pondělní schůze byra ÚV KSČ pro řízení stranické práce v českých zemích. Se zájmem jsem si poslechl, čím se to vedení pod vedením Lubomíra Štrougala zabývalo. (Cituje pak obsah komuniké).

Úctyhodný okruh otázek a problémů. Skutečně, podle mého názoru, a myslím si, i podle akčního programu strany z dubna minulého roku, až příliš široký. Zdá se totiž, jakoby to zastaralé, v počátcích minulého roku odmítnuté pojetí vedoucí role strany se opět hlásilo k čilému životu. V byru se rozhodne, v byru se schválí, v byru se navrhne a převodové páky, ne, zatím se jim ještě neříká

kb/jk

pokr/č

12. února 1969

převodové páky, budou provádět, zajišťovat, uskutečňovat. Ale skutečně mám obavy, že se znovu začíná uplatňovat praxe, že samostatné organizace, ať jsou to již tvůrčí svazy, Svaz družstevních rolníků či odbory, se pokouší degradovat na pouhé vykonavatele vůle úzkého stranického vedení. To není otázka důvěry nebo nedůvěry v jednotlivé osoby tohoto byra. Ale zásadní otázka politického systému. A ten by měl být takový, jak se už konečně mnohokrát v minulém roce zdůrazňovalo, aby každý dělal to, co jeho jest: tedy aby vláda vládla, parlament aby byl nejvyšším a skutečným představitelem vůle všeho lidu. Prostě aby strana nezasahovala tam, kam není třeba, aby se nesnažila suplovat to, co mohou daleko lépe dělat jiní, povolanejší. Snad tomu tak není. Zůstává ještě možnost, že mé pochybnosti způsobila pouze nešikovná formulace komuniké. Konečně, to se ale brzo uvidí.

kb/

kn/č

12 Plný text Palachova dopisu příteli

L o n d ý n 12. února (Zpravodaj ČTK) - List TIMES otiskl dnes zprávu z Vídně, nadepsanou "Plný text dopisu zanechaného Palachem". Ve zprávě se uvádí:

Plný text - jak se zdá, dosud neuverejněného - dopisu na rozloučenou a závěti Jana Palacha, československého studenta, který zemřel upálením, došel právě do Vídně. Nejdůležitější pasáže, které chyběly v jiných verzích objevených se na Západě, požadují rezignaci jistého počtu stranických vůdců, kteří jsou jmenováni, jakož i ministra vnitra a proces proti bývalému náměstkovi ministra vnitra pro kolaborantství se sovětskou armádou.

kb/

pokr. čr

12. února 1969

Text rukou psaného původního dopisu, který odevzdal Palach jednomu příteli den před svou smrtí, zní:

"Vzhledem k faktu, že naše národy jsou v obtížné situaci a dosáhly okraje rezignace nad svým osudem, rozhodli jsme se vznést protest a pozvednout vědomí národa takto: Naše skupina je složena z dobrovolníků, kteří jsou ochotni upálit se v pravém slova smyslu za svobodu a demokracii v ČSSR. Mám tu čest, že jsem si vytáhl první pořadí a tím také právě napsat tento dopis a stát se první pochodní.

Naše požadavky jsou: Okamžité zrušení cenzury a zákaz vydávání ZPRÁV; demise některých politiků, kteří nepožívají důvěry lidu, jako např. Štrougal, Biřák, Indra, Jakeš a Kolder; dále požadujeme, aby Jan Pelnář byl nahrazen generálem Pavlem a aby byl zahájen proces s bývalým náměstkem ministra vnitra Šalgovičem.

Kdyby tyto požadavky nebyly splněny do pěti dnů a kdyby lid nevyvolal jejich jménem generální stávkou, vzpláhou nové pochodně. Uvědomte si, že to mohou být vaši synové a dcery nebo vaši bratři a sestry, kteří mohou být určeni stát se hořícími pochodněmi a že váš postoj může vyvolat jejich smrt. Jejich životy jsou ve vašich rukou. Můžete se stát zachránci nebo vrahy.

Chtěl bych varovat vedení a dělníky ČKD v Praze, že mezi vyvolenými jsou jejich děti. Jsem však přesvědčen, že náš lid nebude požadovat další světlo, které by ho vešlo."

Zpráva je v listu TIMES uveřejněna na první straně v prvním sloupci a je uzavřena krátkým vysvětlením některých výrazů použitých v dopise.

kb/ka

pat/sa/čr

12. února 1969

13

Vzniká obava, aby kdosi neroztrhal československou internacionálu, neboť právě v této těžké situaci je pro oba národy osudově potřebná

SE - 21,30 - 11. února - Události - slovensky

Anton Prokop: Ať již to je možné vyčíst z novin nebo ze zpráv, každý to však musí vycítit ze situace, ze souvislosti politického dění. Mně se stalo, že jsem vyčetl i vycítil, jak nad domácí situací visí obava o federalizaci. Obava v tom smyslu, aby kdosi neroztrhal československou internacionálu, neboť právě v této těžké situaci se ukazuje, jak je pro oba národy osudově potřebná. V poslední době však v otázce vztahů mezi Slováků a Čechy a naopak se vyskytují věci, které vyvolaly obavy. Povězme si otevřeně, obavy o budoucnost společného státu.

Jeden Slovák poznamenal, že od Bratislavy až do Prahy se setkával s vyslovenými či nevyslovenými otázkami "Vy už s námi nejdete?" anebo i s horšími, nevyslovenými myšlenkami, "vy jste nás zradili". Na slovenské straně si uvědomují skutečnost, jak málo se známe. Slováci na tyto české obavy odpovídají slovy: "Když chcete poznat Slovensko, pošlete sem své novináře." Velmi podnětný návrh. Situace, ve které za okupace musí žít oba národy, může lehko vést k otrávení ovzduší, zvláště bude-li mít ta hlavní nátlaková síla zájem využívat vnitřních těžkostí republiky. I ty je možno zneužívat. Víme, že veřejnost reaguje na tyto věci emocionálně. A nyní musím dát za pravdu profesorovi Goldstückerovi, který řekl: "Zdá se mi, že největší nebezpečí, které nám nyní hrozí, vychází z nás samotných." Goldstücker varuje veřejnost a radí, aby se v politické sféře řídila především

kb/ ka pokr./dk

-12. února 1969

18

CHRISTIAN SCIENCE MONITOR o pocitu nejisté budoucnosti v Československu

New York 12. února (zpravodaj ČTK) - V Československu nastalo poměrně klidné období po kritických událostech prosince a ledna - píše bývalý pražský zpravodaj listu CHRISTIAN SCIENCE MONITOR Eric Bourne v sérii dvou článků psaných po nuceném odjezdu ze země.

Pocit nejisté budoucnosti však setrvává. Stále zjevnější je kampaň, která se vede proti přesvědčeným reformátorům. Podle jistého jugoslávského pozorovatele se schyluje k velkému politickému střetnutí, od něhož si stalinisté a ortodoxní konzervativci slibují, že se jim podaří reformní vedení rozpoltit.

Autor pak shromažďuje několik příkladů oživené činnosti protiliberálních sil v Československu, např. obvinění ZPRÁV, že 27 čs. intelektuálů spolupracuje s britskou špionáží, článek moskevské LITERATURNÉ GAZETY o "růstu protisocialistické činnosti", pokusy stalinistů o diskreditaci Palachovy smrti (jmenován Vilém Nový), vydání druhé anonymní brožury napadající Josefa Smrkovského.

Čs. konzervativci nemají žádné zázemí a reprezentují poněkud sami sebe. V nynější situaci však je nelze ignorovat.

Zvláště nápadný je jejich vliv v ministersvu vnitra a jejich tažení proti svobodě tisku. Západním novinářům se v Československu pracuje stále obtížněji.

Podle spolehlivých informací nejsou na ministerstvu vnitra žádní ruští "poradci", ale ministr Pelnář je vystaven silnému tlaku zvenčí, aby "zajistil pořádek".

Nejistota všeobecné situace vyplývá ze stále častějších výzev k větší kázní.

hg/ fis

pokr./w

12. února 1969

O Gustavu Husákovi autor píše, že většina Čechů ho považuje za proruského. Ale to je přílišné zjednodušení. Husák pouze obráží celkový postoj Slováků. Slováci měli přirozený zájem o federalizaci, a když ji nyní dosáhli, snaží se nezviřovat vody. Ale ani Husák by si nepřál návrat stalinských metod Novotného režimu.

V Praze nabývá na váze podivně smíšená skupina "centristů" a "realistů". Někteří z nich to nepochybně míní upřímně, jiní jsou oportunisté.

"Konzervativce" Lubomír Štrougal se stále nápadněji vynořuje jako osobnost, které dávají Rusové přednost.

List očekává, že další velká zkouška režimu nadejde příští měsíc, kdy se sejde sjezd ROH, který se může vyslovit pro brzké vypsání voleb. Takový požadavek by vláda včetně "konzervativců", ani Rusové nemohli jen tak přehlédnout.

hg/ fis

šár/w

15. února 1969

Vztahy Vatikánu k Československu se začaly zlepšovat loni, když bylo několik biskupů propuštěno z vyhnanství. Sovětská invaze tento proces zpomalilo, ale nezastavila. Československý režim zrušil omezení týkající se vyučování náboženství, dal k těmto účelům k dispozici školní místnosti a dovolil zvýšit počet seminářistů - jak prohlásili českoslovenští biskupové, kteří jsou právě na návštěvě v Římě.

Československý premiér Oldřich Černík před týdnem řekl, že jeho vláda se rozhodla zahájit jednání s Vatikánem a v církevních kruzích se doufá, že jednání povede k Beranově návratu do Prahy. Podle dobře informovaných kruhů je Beran vážně nemocen a je naděje, že režim mu povolí vrátit se do Prahy, oficiálně na léčení, ale prakticky proto, aby dožil v ústraní zbytek svého života. Církevní představitelé neočekávají, že by bylo Beranovi povoleno znovu převzít funkci arcibiskupa, i kdyby toho byl fyzicky schopný. Nicméně jeho návrat - jak prohlašují církevní činitelé - by měl velkou symbolickou hodnotu jako projev humanity a dobré vůle vůči církvi.

vjk/

sa/w

Sovětský svaz povolil reformnímu vedení v Československu otěže

V í d e ň 15. února (dopisovatel AP Peter Rehak) - Přes okupaci Československa asi 100 000 sovětských vojáků se zdá, že Sovětský svaz povolil otěže reformnímu komunistickému vedení v Praze. Otěže však zůstávají a mohou být kdykoli utrženy.

Československý komunistický vůdce Alexander Dubček, kterého Krenal po vojenské intervenci loni v srpnu odsoudil jako "revizionistů", se znovu objevil na politické scéně s ideologií

vjk/ ka

pokr./w

15. února 1969

ofenzívou na podporu myšlenek, které ho vynesly k moci. V jednom projevu tento týden dokonce prohlásil, že komunismus v Československu se musí nadále rozvíjet v duchu tradic země, jež jsou liberální a demokratické. Byla to zřetelná změna ve srovnání s ostatními projevy československých vůdců od invaze. Dosud se soustřeďovali na sliby, že uchovají tolik svobod, kolik to bude jen možné.

Tentokrát zašel Dubček dále, když mluvil v Uhrovci, v malé rodné vesnici na Slovensku. "Nikdo nám nepomůže obhajovat polednovou (liberální) politiku. Je nutné rozvíjet všechny hodnoty polednové politiky v souladu s nynější složitou realitou," řekl Dubček. Mluvil jako člověk, který si je jist svým postavením. Podobně promluvil již před týdnem, když řekl na shromáždění vysokých armádních důstojníků, že on a ostatní vůdci překonali "snad nejzávažnější krizi od srpna". Požadoval také vyčištění stranického aparátu od konzervativců, kteří nesouhlasí s linií strany.

Oba projevy vedly pozorovatele k závěru, že 47letý Dubček zahájil velkou konfrontaci s konzervativci, s promoskevskými silami. Východoevropské prameny to potvrzují. Říkají, že konfrontace přišla v době smrti a pohřbu studenta Jana Palacha, který se upálil na protest proti ztrátě svobody sovětskou okupací.

Podle těchto zdrojů se konzervativci pokusili využít neklidu v zemi po Palachově smrti k rozpoutání palácové revoluce proti Dubčekovi. Jejich kandidátem na Dubčekovo místo byl člen představenstva strany Jan Piller. Piller je konzervativce, ale není tolik diskreditován jako někteří z těch, které chtěl Kremľ dosadit jako loutky po vojenské intervenci. Podle jedné zprávy nenabylo spiknutí nikdy půdy pod nohama, protože sovětské vedení odmítlo dát mu své "požehnaní". To posílilo Dubčka, ale stoupenci Moskvy zůstávají v pozadí.

vjk/ka

pokr./w

15. února 1969

Mocné ministerstvo vnitra se opět dostalo pevně pod kontrolu promoskevských sil. Ve stranickém aparátu, který se snaží zajistit si co nejlépe svou budoucnost ve spolupráci s Kremlem, je dost snah druhořadých činitelů o získání pozic. Někteří z nich si pilně vytvářejí politickou základnu. To všechno ztěžuje Dubčekovi práci.

vjk/

sa/w

9 Stojíme na počátku nového vývoje v čs. otázce - avšak znepokojující zprávy z Berlína by mohly být případně zaměřeny na to, aby se odvrátila pozornost od nového tahu sovětské politiky

BBC - 15.II. - 15.00 - slovensky

Anton Logorezzi cituje v úvodu svého komentáře list matky Jana Palacha, který přinesl čs. tisk, jímž děkuje všem lidem doma i na celém světě, kteří jí projevíli sympatie.

Je možné doufat, že tento dojemný list hluboce zraněné matky povede k zastavení smutné propagandy, která se pokouší o znevažování motivů Palachovy sebevraždy. Tuto kampaň vedl sovětský tisk a rozhlas, k nimž se připojily i některé východní země, jakož i prosovětské živly v ČSSR. Člověk, který v této souvislosti sehrál zvláště opovržením hodnou roli, je Vilém Nový, který je konzervativním členem ÚV KSČ. Nový údajně prohlásil zástupci francouzské tiskové agentury, že Jan Palach se stal obětí své lehkověrnosti. Domníval prý se, že tekutina, kterou se polil, vzplane jakýmsi studeným ohněm, který ho neusmrtí. Nový též prohlásil, že lidé, kteří stáli za sebevraždou mladého studenta, plánují vraždy a že za tímto účelem ukradli zbraně. Podle jiných zpráv smrt Jana Palacha údajně souvisela s intrikami západních agentů.

tk/ ka

pokr./w

15. února 1969

Je celkem přirozené, že tento druh propagandy, který vznikl po všeobecném šoku v důsledku ojedinělého případu sebevraždy, vyvolal v Československu značný nesouhlas. Pražské noviny PRÁCE v této souvislosti před několika dny napsaly, že je možné doufat, že země nestojí před novou verzí požáru v Reichstagu. Tisk a rozhlas zemí V-paktu ČSSR natolik osočovaly, že bratislavská PRAVDA tento způsob propagandy označila za odpuzující v očích prostých lidí.

Českoslovenští novináři se dohodli, že se nepustí do polemik s jinými komunistickými zeměmi. Právě tak novináři těchto zemí by měli zastavit, podle PRAVDY, orgánu KS Slovenska, vměšování do čs. vnitřních záležitostí. Moskva a její spojenci se zřejmě rozhodli zastavit činnost jednoho z nástrojů značného vměšování do vnitřních čs. záležitostí. Rozhlasová stanice Vltava, která vysílala v českém a slovenském jazyce od minulého srpna, zastavila své vysílání. Zdá se, že za vysílání odpovědní činitelé se tak rozhodli na základě názoru, že tato činnost způsobila více zla než dobra. Podle zpráv jugoslávské agentury TANJUG, tajemník strany Vasil Biľak, který byl nedávno ve východním Německu, otázku této stanice projednal s tamními předáky. Též několik ministrů v Praze několikrát naznačilo, že se o této otázce jedná.

Nelze pochybovat o tom, že stanice "Vltava" zastavila své vysílání v první řadě na základě tlaku veřejného mínění Československa, které ustavičně protestovalo proti lživé propagandě, jakož i proti útokům na čs. předáky. Útoky v několikahodinovém vysílání této stanice se zaměřovaly kromě jiných na Josefa Sarkovského, na předsedu svazu spisovatelů Eduarda Goldstückeru, na Otu Šika. Převážně se také útočilo na české a slovenské spisovatele, novináře a politiky, s kterými Sověti nesouhlasili.

15. února 1969

Stanice "Vltava" se též pokoušela o uskutečnění jiné funkce: přičiňovala se, jak nejlépe mohla, o to, aby podporovala komunisty typu Viléma Nového, Gustava Husáka a Lubomíra Štrougala.

Je možné očekávat, že po zastavení rozklásové stanice "Vltava" bude následovat stažení sovětských propagandistických novin ZPRÁVY, které vyvolaly v minulých měsících také značné pohoršení.

Stojíme na počátku nového vývoje v československé otázce, avšak znepokojující zprávy z Berlína by mohly případně být zaměřeny na to, aby se odvrátila pozornost od nového tahu sovětské politiky.

tk/

kn/w

11 NEW YORK TIMES o situaci na Slovensku

New York 15. února (zpravodaj ČTK) - Měsíc po dosažení rovnosti v rámci česko-slovenské federace ustupuje pocit vítězství tradičního slovenského nacionalismu jistému vystříhlivění - píše z Bratislavy zpravodaj listu NEW YORK TIMES 15. února. Tento nový postoj nabývá formy citlivosti vůči obviněním z české strany, že Slováci opustili společné československé zájmy a boj za svobody ohrožené sovětskou okupací nechali pouze na Čechách.

Na základě několika rozhovorů se slovenskými představiteli autor pokračuje, že Slováci postrádají bojovnosti za demokratické svobody. Někteří z nich si však s obavami uvědomují, že Rusové toho využívají.

Zvláštní pozornost věnuje list Gustavu Husákovi, jehož většina Slováků považuje za architekta jejich osvobození od deseti miliónů Čechů. Jeho obdivovatelé ho srovnávají s presidenty

tk/ka

pokr./w

15. února 1969

de Gaullem či maršálem Titem. I jeho liberální oponenti respektují jeho organizační talent, neúnavnou činnost a dar přesvědčivé, byť někdy demagogické argumentace.

Četní pokrokoví Slováci však přiznávají, že se spletli v počátečním nadšení pro Husáka. Nechali se unést jeho útoky na Novotného a přílišnou centralizací po roce 1960. Husákova vystoupení po srpnové invazi však ukázala, že Husák zůstal komunistou staré školy, jež není s to pochopit loňský experiment s demokracií. Proces ztráty iluzí o Husákovi je postupný.

Na druhé straně se říká, že Husák očistil slovenskou stranu od četných konzervativců a že v soukromých hovorech uvádí, že jeho tuhá kontrola nad tiskem a informačními zdroji vůbec je taktikou s cílem nedráždit Rusy.

tk/ka

šár/w

16. února 1969

17 SE: V posledních dnech byla některými sebevědomějšími slovy i činy posílena komunikace politického vedení s občany: doufejme, že je to posílení trvalé

SVCBCDNÁ EVRCPA, česky, 15. února, 21,30 - výtah -

Jiří Zahradník: V posledním projevu žádal A. Dubček, abychom se z dějin učili optimismu a nezlomné vůli. Cbojí je po loňském srpnu velmi těžké: do optimismu zasáhly sovětské tanky, do nezlomného odhodlání představa, že se naše vůle musí podřizovat vůli cizí, silnější. Bylo by jen pochopitelné, kdyby byly naše národy propadly hluboké depresi. Jak víme, nestalo se tak. Cvšemže atmosféra radosti, uvclněnosti a tvřřčného zápslu byla vystřídána cvzduším hořkosti a někdy i pochyb a smutku - ale odhodlání nepcvvažovat se za ztracené převládlo.

Dubčekova výzva k optimismu a k nezlomné vůli přišla po tý- dnech podivné politické krize, která měla hlavní příčinu v tlaku, který na Československo dolehl zvenčí: v ostrých a nesnášenlivých výrocích některých čs. představitelů proti údajným nátlakovým skupinám, rozvratnickým silám a extrémním živlům v naší společnosti tušili občané působení tohoto vnějšího tlaku. Vznikaly obavy, aby se politické vedení nešlo na cestu opožděného kapitulství. Proto bylo tolik nervozity kolem případu J. Smrkovského, proto se s nepříjemnými pocity naslouchalo projevům L. Štrou-gala, proto se spojovaly tísnivé předtuchy i s některými tehdejšími striktními slovy Č. Černíka. Většina nejistot spočívala v potrně na jediné základní domněnce, že tctiž hlavním představi- telům polešnové reformy chybí odvaža a sebevědomí a že v jejich realismu je víc slabosti a únavy než vůle k aktivitě. Jan Palach vjk/ka pckr./dk

16. února 1969

z toho vyvodil závěr, že je třeba nějak vybúrcovat občany a politické vedení nové solidaritě a činorodosti.

Byly opravdu týdny, kdy se mohlo zdát, že silnější víru v ideály politické obrody má společnost než její vedení, že větší sebevědomí a hlubší demokratické přesvědčení je zkotveno v občanech než v jejich představitelích. A proti občanské aktivitě se ozývaly příkře odmítavé a nesrozumitelně tvrdé hlasy. To byl kritický moment. Hrozilo nebezpečí, že se demokratická aktivita naší společnosti zhroutlí, protože se občané budou domnívat, že jejich zájem a účast považuje vedení nikoli za posilu, nýbrž za přítěž. Nastaly dny a týdny, kdy nebylo jisto, zda vedení nepromární dobrou občanskou morálku, s níž dosud mohlo počítat; a tuto krizi měl patrně Alexander Dubček na mysli, když žádal optimismus.

Požadavek optimismu a nového odhodlání by samozřejmě vyzněl hlubě, kdyby jeho hlasatelé sami v rozhodujících chvílích neprokázali sebevědomí a rozhodnost. Naštěstí se ukazuje, že za Dubčkovou výzvou je jakási nová nebo obnovující se politická substance. Dubček sám posílil obranu polednového programu, zvláště proti nebezpečí dogmatického sektářství, svými dvěma posledními vystoupeními; předseda federální vlády Černík se stejně rezolutně přihlásil k původním principům polednové reformy. Odmlčela se východoněmecká vysílačka VLTAVA, zakročuje se proti původcům letákových akcí a šířitelům pamfletů, které skandalizují polednovou obrodu a její představitele. Je povzbudivé, že tato obnova odhodlání a snad i sebevěvery a jistoty při obhajobě
vjk/ka pokr./dk

16. února 1969

pokroku se neutvrzuje jen v Československu, nýbrž je součástí mezinárodního proudu. Jaké síly stojí za československým socialismem s lidskou tvářící ukázal právě v těchto dnech sjezd Italské komunistické strany v Bologni.

Když toto všechno sečte, mohl by usoudit, že zde skutečně jsou důvody pro nový optimismus. Příznaků a snad i důkazů, že čs. reforma není odepsána a ztracena, je dost. Ale i kdyby jich bylo méně, zůstává zde hlavní pramen důvěry v budoucnost -- tj. schopnost komunikace občanů s politickým vedením. Nemýlíme-li se, byla tato komunikace v posledních dnech některými sebevědomějšími slovy i činy posílena; doufáme, že je to posílení trvalé a že si pokrokově smýšlející, vedoucí představitelé napříště budou vždy odvozovat své jistoty z nepochybného odhodlání občanů. Vedení a občané jsou na sobě tak závislí, že si navzájem infikují své krize, ale právě tak i sílu.

vjk/

ši/dk

- 24 Ferdinand Peroutka: Nelze očekávat, že by Sověti obdivovali federativní uspořádání naší republiky; bylo by dokonce podivné, kdyby se nepřekoušeli vrazit mezi Čechy a Slováky klín.

SVČSDNÁ EVRCPA, česky, 16. února, 13,15 (silně kráceno)

Neexistuje větší záruka jednoty státu než ta, která je v jednotě smýšlení obyvatelstva. V kritických chvílích loňského roku smýšleli Češi a Slováci stejně -- nejdříve o liberalizaci, demokracizaci, nezávislosti, potom o invazi. To byl základ, na němž se Československo mohlo rozhodnout pro federalizaci bez pocitu, že přivolá na sebe riziko. Síly, které pracovaly

tk/ka

pokr./dk

16. února 1969

k federalizaci, byly zřejmé a byly dobré důvody věřit, že federalizovaný stát bude mít lepší základy než kdy dříve. Není třeba tuto víru opouštět, ale je třeba pametovat, že věci se z nejrůznějších příčin během času mění. Tím nemá být řečeno nic víc, než že dobré věci je třeba cílevědomě opatrovat a pěstovat; v tomto případě to znamená pečovat o zdraví federalizace, čili učinit vše pro to, aby jednota smýšlení trvala.

Dlouholetým tématem mezi Čechy a Slováky byly centralismus a autonomie. Bylo by proti historickému smyslu žádat, aby názory na tuto otázku se nezměnily za padesát let, a bylo by pošetilé obžalovávat někoho z nedůslednosti proto, že r. 1918 mnohem nepřiznivěji smýšlel o slovenské autonomii, než o ní smýšlí dnes. Neboť - jak již Havlíček pravil - všechno přijde na okolnosti. Byla doba, kdy jen skromná autonomie mohla být pro československý stát nakladnějším řešením, než je dnes federace.

Česko-slovenské vztahy byly kaleny centralismem, ať už jeho příčina byla jakákoli. Byla doba, kdy většina Slováků neviděla v centralismu nic jiného než výraz české panovačnosti. Málokdo však dnes vzpomene, že centralismus původně byl požadavkem slovenských vědců. Nic nepříjde předčasně. Centralismus vyplynul z počátečních okolností, kdy Slováci by bez české pomoci byli ztraceni. - Slovenská autonomie v r. 1945 také vyplynula z okolností. Povstáním proti nacistům Slováci dostatečně jasně ukázali národní a politickou uvědomělost, a to je učinilo spolehlivým nositelem státní myšlenky. - A federace přišla r. 1968 opět na nákladě okolností; bylo už prostě nerealistické a přímo neslušné pochybovat o národní a politické zralosti Slováků.

tk/ka

pckr./dk

16. února 1969

Je nesnadné rozhodnout, zda Češi se nedrželi centralismu dříve, než měli. Ale v jednom případě mohou být rehabilitováni: ještě r. 1938 se ukázalo, že český odhad slovenské situace byl správný a že na Slovensku bylo dost živlů, které by autonomii učinily riskantní. Byly to ony živly, které potom zavedly slovenský stát do poslušného kolaborantství š nacisty.

Nelze očekávat, že Sověti by se obdivovali rozumnému uspořádání Československa; bylo by dokonce podivné, kdyby se nepokoušeli nasadit páku na rozhraní česko-slovenské. Je dostatečně jasné, co může být pokládáno za slovenský národní zájem; a zdá se, že na české straně je ochota vyhovět. Ale např. propagování cenzury, vyklad marxismu ve prospěch absolutismu, nebo horlení proti svobodám občanským a politickým podle žádných pravidel nepatří do slovenské otázky. Nikdo nemůže říci: "Ve jménu Slovenska - ať žije cenzura!", nebo "Ve slovenském národním zájmu je třeba, aby dělnické odborové organizace byly politicky vykleštěny". - Kdyby v těchto věcech brali někteří slovenští funkcionáři jméno Slovenska nadermo a začali pěstovat jinou ideologii, než jaké se Slováci až dosud drželi, znamenalo by to, že Sovětům se podařilo nasadit větší nebo menší páku na rozhraní česko-slovenské.

tk/

ši/dk

22 Hospodářství v Československu první na první místo před politikou

P r a h a 16. února (AFP - Pierre Chauvet) - Poprvé v době delší než jeden rok, přesně od ledna 1968, postoupila v Československu ekonomie na první místo před politikou. Po ostré krizi
tk/ ka pchr./dk

16. února 1969

(podle Dubčeka nejvážnější po srpnu), která se vyvinula v lednu 1969 a vyvrcholila sebevraždou Jana Palacha a jeho pchřbem, nastal na politické scéně zdánlivý klid. To umožnilo Oldřichu Černíkovi, aby vyjádřil 7. února před československými i zahraničními novináři uspokojení nad "prozatímním uklidněním vnitřní situace", aniž by se však podceňovaly začátky nového věření, neboť napětí nebylo ještě zcela odstraněno".

Ať je tomu jakkoli, Čechoslováci se dnes snaží vypracovat bilanci svého hospodářství a tato bilance je podle prohlášení vedoucích činitelů katastrofální.

Obyvatelstvo to vědělo, ale vedoucí představitelé se mu ještě nikdy neodvážili předložit tak smutnou inventuru. Ministerský předseda Oldřich Černík, jako nositel hlavní odpovědnosti za právě zrozenou federaci, neskrývá, že hospodářská krize se bude velmi těžce překonávat a že je třeba vytvořit nový systém, v němž by "působilo částečně hospodářství plánované a částečně hospodářství podřízené tržním zákonům".

Přesto však zůstává politická atmosféra, možná právě následkem této tvrdé hospodářské skutečnosti, dosti nejistá.

Obrovská většina obyvatelstva sice ještě velmi důvěřuje "svým jarním vůdcům" (Svoboda, Dubček, Černík, Smrkovský), že najdou řešení politických i hospodářských problémů přes ústupky, které byli nebo jsou nuceni činit noskvě.

Avšak vedoucí činitelé také musejí bojovat proti činnosti stoupenců "staré tradice", kteří by si přáli změnu vedoucí skupiny ve straně a státě tak, aby mohli vystoupit ze stínu, do něhož byli před rokem zatlečeni.

tk/ka

kv/dk

21. února 1969

3

Rakouský tisk o ČSSR

V í d e ě n ě 21. února (zpravodaj ČTK) -- Rakouský deník DIE PRESSE píše v pátek, že pražský národní výbor nepovolil přejmenovat Náměstí rudarmějšů na Náměstí Jana Palacha.

List s odvoláním na pražské studentské kruhy uvádí, že příslušníci VB odstranili ve středu uliční tabuli s Palachovým jménem, kterou namalovali studenti a pověsili na Náměstí rudarmějšů. Pražská městská správa nabídla studentům pojmenovat Palachovým jménem Legerovu ulici, kde je nemocnice, v níž Jan Palach zemřel.

DIE PRESSE dále uveřejňuje zprávu, podle níž první tajemník ÚV KSČ Dubček a předseda vlády Černík na mimořádné schůzi pracovníků ministerstva vnitra opět varovali obyvatelstvo před "antisocialistickými a extrémními silami". List dodává, že zatím co Černík jmenovitě uváděl reakční kruhy, které "pozuují právo a pořádek a rozšiřují ilegální tiskoviny a knihy", Dubček se jen nejasně postavil proti "silám, které brání konsolidaci".

List pak cituje slova prvního tajemníka ÚV KSČ dr. Gustava Husáka, který v těchto dnech označil okupaci z 21. srpna za "nedorozumění".

Deník Komunistické strany Rakouska VOLKSSTIMME přináší obsáhlou reportáž svého šéfredaktora Franze Westa z jeho návštěvy v pražském závodě ČKD.

KURIER i další listy píší o velkých přesunech sovětských jednotek v Československu směrem k NDR v souvislosti s manévry států Varšavské smlouvy. Sovětské jednotky se přesunují i s těžkými tanky.

tk/ka

vič/ak

21. února 1969

5 Československo se stává sovětským politickým Vietnamem
P r a h a 21. února (UPI - K. C. Thaler) - Cđbojně Českoslo-
vensko, které chtěl Sovětský svaz zřítit v několika hodinách,
se stává ruským "politickým Vietnamem".

To je názor autoritativních míst blízkých vládám Česko-
slovenska, půl roku po příjezdu ruských dobyvatelů do Prahy.

Zmučený a poníženy národ se připravuje na dlouhé a tvrdé
obležení, které bude podle očekávání trvat mnoho let - jistě
do sedmdesátých let.

Československo se nemůže zbavit fyzické přítomnosti okupan-
tů, ale nicméně opět získává důvěru ve svou schopnost pokračo-
vat - i když pomaleji a v zúženém rámci - v plánech na liberali-
zaci hospodářského i vnitřního života a zachovat si mnohé svobo-
dy, které již získalo.

Jiné pesimističtější odhady však poukazují na nebezpečí
nového a brutálnějšího sovětského zásahu.

Malá, avšak zřejmě ještě bojovná skupina přívrženců tvrdé
linie ve straně se možná ještě pokusí o návrat pomocí puče, kte-
rý by byl schvalován, ne-li aktivně podporován rozzlobenými
a zmatenými Sověty. Přívrženci vlády jsou však přesvědčeni, že
by takový puč neuspěl, anebo v nejhorším případě uspěl jen do-
časně.

Když se jim po několika pokusech nepodařilo sesadit nebo
vážně zdiskreditovat liberalizační režim prvního tajemníka stre-
ny Alexandra Dubčeka, pokusili se Sověti politickým nátlakem pro-
niknout do vládního aparátu.

Vykonávali nátlak na Dubčekův režim, aby omezoval masové
sdělovací prostředky. Zatím se jim nepodařilo blokovat formální

mx/ bj

pokr./dk

21. února 1969

ostranění prosovětských činitelů ze stranických orgánů. Neučinili žádný krok k poskytnutí finanční pomoci Československu, když předtím zakázali, aby přijalo velké půjčky ze Západu.

Hlavní cíle, které si vytyčili, se jim zatím nespínily.

V Československu je asi 70 000 sovětských voják. Byl jim svěřen úkol posílit hranice se západním Německem za účelem odražení revanšistických a agresivních úmyslů NATO vůči sovětskému východoevropskému impériu.

Několik ústupků, které sovětská okupace získala od Dubčevy vlády, má však daleko menší cenu, než škody, které československé dobrodružství způsobilo Moskvě samé.

Kuští vůdcové sami pošpinili sovětský obraz uvnitř bloku, v komunistickém bloku a u neangažovaných a západních zemí a to nenapravitelně.

Zde v Československu přeměnili svého dlouholetého loajálního přítele, který neměl vůbec v úmyslu odtrhnout se od sovětského bloku, v rozhořčeného odpůrce, jehož někdejší s autičně vřelé vztahy k Rusku se změny v nepřátelství a pohrdání.

"Ve Vietnamu si alespoň polovina země víceméně přeje, aby američané odešli. U nás podle posledního průzkumu, asi 95 procent všeho obyvatelstva přeje, aby Rusové odešli. Zhývajících pět procent jsou vyložení přívrženci tvrdé linie a těžce kompromitovaní kolaboranti Novotného," řekl jeden rozzlobený Čech, když popisoval situaci.

Podle spolehlivých pramenů je ve vládnoucím ústředním výboru o 182 členech pevný blok 30 přívrženců tvrdé linie, kteří by na sjezdu strany do ÚV nebyli zvoleni. Právě z tohoto důvodu
mx/ bj pabr./dk

21. února 1969

Rusko blokuje svolání sjezdu, avšak má se zato, že sjezd se bude konat letos koncem podzimu.

Čápcovédná místa uvádějí, že Rusové se po několika nezdárných pokusech podpořit své chráněnce fakticky od nich začali distancovat, protože se pro ně jako kolaboranti stali přítěží.

Rusové však budou trvat na tom, aby někteří jezech lidé byli v jakémkoli novém vedení jako ochránci kremelské linie.

V tomto okamžiku je však nálada čáoda a jeho vůdců, jímž věří, více naplněna důvěrou, než v kterékoli době po invazi. Vládne dokonce poněkud přehnaná důvěra, založená na předpokladu, že Rusové, kteří se už jednou dopustili nesmírného omylu, si nebudou moci dovolit další.

mx/

hg/dk

12 Brožura vydaná v Bejrútu vyvrací zdejší názor, že polehcnový vývoj v ČSSR byl pod vlivem sionismu

Bejrút 21. února (zpravodaj ČTK) - Publikaci o událostech v Československu vydal v těchto dnech v knižnici "Dokumenty" rozšířený bejrútský deník AN-NAHÁR. Její autoři, Abdal Nasr a Rijád arris, z nichž první navštívil ČSSR loni v létě a druhý byl za srpnových událostí v Rakousku, podávají objektivní a průkazně dokumentovaný přehled polehcnového vývoje Československa, srpnových dnů a událostí, které následovaly poté a dovádějí svou historii až do pohřbu Jana Palacha. Kniha je provázena četnými snímky a dokonce malým výběrem anekdot.

Zejména pozoruhodné jsou však kapitoly, zabývající se arabskou reakcí na vývoj v ČSSR. Autoři - a v tom se ostře odlišují

mx/ bj

pokr./dk

21. února 1969

od většiny svých kolegů - vyvracejí chybný dojem arabských publicistů, podle něhož se události v ČSSR vyvíjely pod vlivem sionismu. Knižka AN-NAHÁRU dokazuje, že ani požadavek obnovení diplomatických styků s Izraelem nesmějí Arabové chápat jako nepřátelské gesto a na příkladu Rumunska dokazují, že socialistická země může mít styky s Izraelem a přitom zůstat přitelem Arabů.

autoři uvádějí rovněž rozhovory s četnými našimi občany v Praze i ve Vídni a citují jejich výtky těm Arabům, kteří "zapomněli na čs. pomoc arabským zemím a nepozvedli svůj hlas na podporu Československa".

Právě z tohoto hlediska je vydání brožury, která ani jinak není zaměřena respektive a vysoce hodnotí čs. pokus o vytvoření nového typu socialistické společnosti, pro arabský svět významným činem.

mz/

ot/dk

14 Charakteristiky českého a slovenského vysílání zahraničních rozhlasových stanic v týdnu od 14. - 20. února 1969

SVOBODNÁ EVROPA, česky, slovensky

Kromě aktuálních politických komentářů, zpracovaných obšírně a uveřejněných v bulletinu "O Československu a socialistických zemích", přinesla stanice ještě řadu drobnějších příspěvků s čs. tematikou:

Jan Feusek s uspokojením konstatuje, že situace v Československu se v posledních dnech mění k lepšímu. Kromě zastavení vysílání VLTAVA zaznamenává vyšetřování případu s bomfletem proti Josefu Smrkovskému a připomíná, že byl dokonce nalezen spouň jeden vánik:

tk /bj

pokrač./čt

21. února 1969

pědře západoněmeckého týdeníku DER SPIEGEL se jmenuje Sýkora a byl až donedávna zaměstnancem sekretariátu KSČ. - Podle komentátora SE se zdá být jisté, že Sýkora (jistiže se tak skutečně jmenuje) je jen obětním beránkem za někoho mnohem mocnějšího - "koho, to se doufáme někdy dovíme". Hlavně, aby spravedlnost viděla do těchto temných koutů - přeje si Fousek - aby jim věnovala ještě větší pozornost a rádně je vysmejčila.

Na jiném místě cituje Fousek světové ohlasy na zastavení vysílání VLTAVA. Tak například uvádí zprávu pražského donisovatele rakouského rozhlasu P. Hofferera, který píše, že zpráva o konci VLTAVY zanášela v čs. hlavním městě jako jasný úspěch obyvatelstva a státních orgánů; všeobecně se soudí, že VLTAVA nebyla v podnoře konzervativní frakce KS příliš úspěšná. - Podle TANJUGu byl konec vysílání VLTAVY uvítán jako pozitivní krok, který pomůže normalizovat vztahy mezi Prahou a pěti ostatními socialistickými zeměmi; rovněž tato agentura spatřuje v zastavení VLTAVY porážku dogmatických konzervativních sil, jež tato stanice podporovala.

Z anglického vysílání pražského rozhlasu pro Afriku cituje komentátor SE pasáž, v níž se připomíná, že "jedna vláštovka jaro nedělá", a že "k vyřešení zbývá ještě mnoho problémů".

Fousek na okraj komentáře považuje za pikantní okolnost, že o zastavení "toku východoněmecké VLTAVY" se možná musel zasloužit nejvíce právě Vasil Biřák, který býval jedním z vltavských oblíbenců.

Ján Matúš se zabývá očekávaným jednáním o náhradě škod, způsobených okupací Československa. Opírá se o zprávu UPI a upozorňuje, že SSSR hodlá zaplatit pouze škody na komunikacích a budovách, což
tk /bj
pokreč./šť

21. února 1969

novažuje za nepřiměřené, neboť tyto škody jsou v porovnání se škodami faktickými zcela nepatrné. Uvádí, že čs. vláda žádá náhradu 226 miliard dolarů, novažuje však za těžké odhadnout, do jaké míry Moskva čs. požadavkům vyhoví. Za důležitou skutečnost však označuje to, že Moskva je náhradě škod způsobených Československu vůbec ochotna jednat - pokud je ovšem tato správa pravdivá. Jestliže se tak stane, byl by to podle Matyáše výraznější odklon od dosavadního neústupného sovětského stanoviska.

Jan Fousek poukazuje na stále hlasitější výhrady občánů, straníků i nestraníků - k těm oficiálním hlasům, které se pokoušejí svalit vinu na různé krizové situace jednoznačně kamzí doprava, "tam, kde místo čerta namalovali na sedl jakési pravicové oportunisty, v nichž vidí nebezpečí pro další vývoj". - Novažuje to nejen za ne-logické a nesprávné, ale i nespravedlivé, neboť - jak zdůrazňuje - nemine dne, kdy není na druhé straně odhalena nějaká akce, jež je očividně dílem přežívajících konzervativních elementů a která otravuje ovzduší, v němž naši občané žijí. Má na mysli především známou brožuru proti J. Smrkovskému, falšované informace o příčině Palachovy smrti, zákulisní intriky proti snahám dovést do důsledků rehabilitaci politických obětí z období temna a podobné věci, "které jako by někteří činitelé, rozdávatelští známky z politické spolehlivosti, nechtěli vidět". - Komentátor však s potěšením konstatuje, že lidé bez funkcí, zato však s větší odpovědností vůči pravdě, tyto skutečnosti naštěstí nijak nepřehlížejí.

Z jedné z poznámek se SE zabývá Indrovým projevem v Gottwaldově. Komentátor konstatuje, že řečník, ač slíbil, že bude konkrétní, zůstal přece jen dlužen odpovědi na řadu otázek, které měly bezprostřední
tk /bi
pokrač./čt

21. února 1969

vztah k jeho osobě a k jeho jednání před srpnovými událostmi a hlavně na nich. Přestože měl své obhájce - hlavně z řad starých komunistů ukázalo se podle komentátora SE, že bude muset nejen členům strany ale i občanům na veřejných shromážděních a především v závedech je to vysvětlit, co na jeho vystoupení v Gottwaldově zůstalo nevysvětleno. Jedno však považuje SE za jisté už dnes - že Lidra bude nucen uznat, že je zrádce a kolaborant každý, kdo se choval ve zkoušce politického a lidského charakteru tak, jako se to vyprávělo a vypráví o něm; že nakřování s okupanty a služebníčkování okupantům je činnost, která není slučitelná s morálním právem na vedoucí postavení v českém veřejném životě.

Ján Smrček upozorňuje na poslední projevy Vasila Biľaka a uvažuje, kolik pravdy je na tvrzení o jeho kolaboraci se Sověty, či zda jde vůbec jen o jakési nedorozumění. Připomíná, že Biľak se snažil ospravedlnit a zbavit se těžké společenské klatby a že na své cestě na Slovensku usiloval o porozumění a sympatie občanů; jeho postavení však označuje za velmi těžké. Shrnuje jeho politickou činnost a žádá aby Vasil Biľak konečně vyložil karty na stůl a řekl otevřeně, komu sloužil včera a čí zájmy hájí dnes.

Jeden z komentátorů upozorňuje na anglické vysílání pražského rozhlasu pro Afriku, v němž byl kritizován časopis ŽIVOT STRANY, informující o osudu brožury "Politik dvojí tváře"; podle zmíněné informace byl autor brožury odsouzen k zaplacení nákladů spojených s jejím vytištěním, a celý náklad bylo nařizováno zničit; "jistí lidé" však prý brožuru ukryli a nyní ji tajně rozšiřují. - Komentátor SE kritizuje skutečnost, že se stále ještě mluví o této historii v neurčitých narážkách a že se pěstují zámlky tam, kde měla být zveřejněna prostě pravda, k níž patří i jména.

pokrač./st

tk/bj

21. února 1969

"Československý občan musí buď odebírat vnitrostranický orgán ŽIVOT STRANY, nebo musí poslouchat Prahu anglicky, aby se dověděl trochu víc a sledal další kousek z utajeného celku"- naznamenává komentátor. Je to podle jeho názoru příznačné, podobně jako jiné takové historie s lednovou schůzkou ilegálního aktiva v mimáňském kině, na níž řečnil V. Nový o jejímž významným spoluzorganizátorem byl jistý "důstojník K."; K. tečka - a nic víc - jako u Kascky. - "Historie s jednou ostroužskou brožurou leze pomalu jako z chlupaté šelky navenek. Co je s druhou, rozesílanou v Brně a nazvanou "Proměny J. Šarkeovského", o co s jinými, o tom je zatím ticho ne pěšně."

Za zvlášť tristní hanebnis považuje komentátor SE pamflet rozšiřovaný v Hradci Králové a jinde, který si dodává zdání vyšetřovacího dokumentu a jehož původci a kolportéři si vzali za úkol falšovat obsah a porušit či uvést v nepochybnost morální cenu oběti J. Palacha. Víše a podlejí, než jsou taková fingoaná odhalení - kontaktuje SE - to už opravdu psí najde.

Josef Lehota uvažuje o původu různých česko-slovenských sporů a rozdílek, o nichž v posledních dnech referoval tisk i rozhlas - o protičeských resentimentech, které prý stále ještě na Slovensku existují, jakož i o protislovenských projevech v Praze. Lehota si netroufá objektivně soudit tyto otázky; neví, zda jde o jednotlivé projevy nacionální nevraživosti, nebo snad o jevy vážnější, které by skutečně mohly zkomplikovat již beztak těžkou situaci našeho společného státu; doufá jen, že spory vážné nejsou a že duch srovnivé jednoty dále žije a nedovolí, aby se i ve federaci zehnízily staré špatné zvyky.

Josef Dub s politováním zaznamenává, že světeová veřejnost je lépe informována o problémech české politiky než o politickém životě
tk . . . j pokrač./š

21. února 1969

na Slovensku, a hlavní příčinu této skutečnosti spatřuje v tom, že zahraniční novináři jsou akreditováni v sídle federální vlády, kdežto na Slovensku jen zřídkakdy. Proto považuje za velmi správné, že slovenská vláda uspořádala svou první mezinárodní tiskovou konferenci, a míní, že podobné podniky by se měly konat pravidelně; navrhuje též případnou užší spolupráci s novináři akreditovanými ve Vídni. Je přesvědčen, že to, co Slovensko dnes potřebuje, je mezinárodní publicita, a domnívá se, čím známější bude Slovensko ve světě, tím snáze bude s to vyřešit různé kulturní i hospodářské problémy.

Jeden z komentátorů si všímá pasáže vládního prohlášení inž. Sádovského, v níž hovořil o sociálních problémech Slovenska a o nespravedlnostech, vyplývajících z přestavby sociálního zřízení v roce 1964. Náprava všech těchto nespravedlností si podle Sádovského vyžádá několika let - připomíná SE - čili ministerstvo práce a sociálních věcí bude mít co dělat, aby odstranilo aspoň nejzávažnější nedostatky. Dehužel - konstatuje SE - toto ministerstvo začíná od píky a místo toho, aby se mohlo plnou parou pustit do řešení konkrétních problémů, musí stále ještě zápasit s problémy organizace vlastní práce. Ministryně Sedláková to podle komentátora nemá ani dnes lehké, a jestliže se vláda bude na tento stav dívat se založenými rukama, bude to mít stále těžší.

Josef Konopa cituje z projevu Alexandra Dubčeka v Uhrovci, jímž před svými rodáky vyjádřil své politické přesvědčení, a přirovnává jej v mnohém k projevu, který Dubček pronesl v únoru 1968 před delegáty VII. sjezdu JZD. Srovnává pak Dubčeka slova s tím, co slyšíme z úst funkcionářů jako je Biľák a jemu podobní, a zdůrazňuje, že z Dubčekových slov jasně vyplývá, komu je třeba

tk/bj pokr.čr

21. února 1969

poskytovat stůj co stůj účinnou podporu v dnešní situaci, a kdo by naopak měl být politicky izolován. Připomíná dále, že v různých funkcích se podnes udrželi lidé zcela jiného než dubčekovského ražení, kteří by nejraději dělali politiku, která by odpovídala jejich osobním cílům; ti ovšem podle Konopy nemohou získat důvěru nikde, tím méně na venkově, kde polednová politika zapustila hluboké kořeny. Komentátor zdůrazňuje, že zemědělci přijali Dubčekův projev s velkým zájmem a přáli by si jen, aby v takovém duchu mluvili o polednovém vývoji i ostatní funkcionáři KSČ; již dávno neslyšeli takové uznání, jaké jim vyslovil Dubček. Z jeho projevu mohou podle komentátora SE čerpat zemědělci i ostatní obyvatelé novou víru v politický vývoj, který začal před rokem, a budou z něj také čerpat novou sílu a povzbuzení do dalších zápasů o svá práva.

Ján Matúš rovněž poukazuje na velký počet konzervativních funkcionářů, kteří zůstali v některých národních a federálních orgánech, a upozorňuje, že se mohou stát brzdou každého iniciativního podnětu. Ukázalo se to podle jeho slov již na řadě příkladů z loňského roku, kdy tito lidé ukázali, že se nenaučili pracovat v novém duchu, jakkoli měli možnost se iniciativně projevit. V této souvislosti připomíná např. brzdění drobného podnikání a rehabilitaci řemesel, bez kterýchžto faktorů nebude podle jeho názoru možno nastolit v našem národním hospodářství normální stav. Za negativní považuje např. postoj ministerstva financí k přidružené výrobě.

V jednom z pořadů informuje SE o poklesu politické angažovanosti mezi členy KSČ. Všimá si např. toho, že na Ostravsku se stranických schůzí účastní jen asi čtyřicet procent členů strany

pokr. čr

tk/ bj

21. února 1969

a že na nich diskutuje jen velmi malý počet osob; v Hradci Králové zase vyvíjejí větší aktivitu řadoví členové strany než funkcionáři. Mezi předsedy základních organizací není podle SE příliš velká ochota pracovat dále ve funkcích; jinde vystupují členové demonstrativně ze strany. Komentátor spatřuje hlavní příčinu tohoto jevu v nespokojenosti straníků s dnešní situací uvnitř KSČ. Mají prý pocit, že se ve vyšších stranických orgánech rozhoduje o nich bez nich; zdá se jim, že ztrácejí některá práva, která mohli uplatňovat v polednovém období, a že se stávají čím dál tím více pouze platícími členy a nemohou se nijak podílet na přípravách důležitých rozhodnutí ve straně.

Otázkou však podle komentátora je, komu svým postupem nakonec prospějí; rozhodně ne těm funkcionářům, kteří jsou rozhodnuti uskutečňovat polednovou politiku. Vzdáváním se politické aktivity podporují a uvolňují podle komentátora cestu takovým členům stranického aparátu, jako je např. L. Štraugál.

Chtějí-li čestní lidé dosáhnout žádoucí nápravy - podtrhuje SE - měli by si uvědomit, že to bude vyžadovat, aby rozvinuli co nejširší aktivitu uvnitř strany a tím podpořili pozice těch lidí, v nichž je záruka, že politický vývoj půjde u nás polednovou cestou.

Prof. Jaroslav Stránský poukazuje na velký zájem, s nímž přijímá svobodný tisk plány Československa na nejbližší týdny a měsíce. Domnívá se, že bychom mohli být na tuto pozornost pyšni, kdybychom ovšem nevěděli, že jejím předmětem není jen náš národní osud, ale především světová velmoc, na jejíž vůli tento osud závisí. Taková velmoc, která se nerozpakuje vojensky přepadnout a obsadit sprátenou a dokonce spojeneckou zemi, jež jí nikdy ničím neublížila - zdůrazňuje Stránský - a odůvodnit pak svůj útok domnělým souběžným stranickým zájmem - taková velmoc ovšem tím srozumitelněji provokuje ke střehu každou mírumilovnou vládu, stranicky

tk/ bj poko.čr

25. února 1969

15 Dubček chce prohloubit vztahy k socialistickému táboru

V i d e ě 25. února (DPA) - Československo obnoví, rozšíří
a prohloubí své svazky se Sovětským svazem a ostatními socialistickými zeměmi, ujišťoval šéf strany Dubček 400 delegátů Lidové milice ve Španělském sále Pražského hradu. Potom zaznělo prvně po obsazení země vojsky varšavského paktu v srpnu loňského roku opět rytmicky skandované volání předepsané za Novotného éry "Ať žije Sovětský svaz". Rovněž prvně po obsazení označil Dubček "pravicové síly" za "největší nebezpečí" chrožující socialismus v zemi. Boj proti těmto silám představuje "rozhodující krok na cestě ke konsolidaci". Dubčekův projev vysílal pražský rozhlas.
tk/ sz/dk

16 Další sebevražda ohněm v Praze

P r a h a 25. února (REUTER, AP, AFP, DPA) - V 15,30 hoř. přišly první agenturní zprávy, že podle nepotvrzených pramenů se na Václavském náměstí upálil další mladý člověk.

(AP) - Mladý český student se dnes přeměnil v hořící lidskou pochodň a zemřel na Václavském náměstí v Praze.

Student, identifikovaný jako Jan Zájíc, (asi 19 let), se polil benzinem, zapálil se a pak vyběhl z jedné budovy na náměstí. Podle očitých svědků se kolemjdoucí snažili oheň uhasit; hořící muž se zhroutil na zem. Když přijela policie, byl odnesen zpět do domu, odkud vyběhl. Policisté uvedli, že zemřel.

tk/ fis

pokr./dk

25. února 1969

(DPA) - Na pražském Václavském náměstí se v úterý pokusili upálit dva mladí muži, přibližně osmnáctiletí. Jak uvádějí informované kruhy, je jeden z nich - Jan Zajíc - mrtev. Jeho přítel byl odvezen s těžkými popáleninami do nemocnice.

Kolem 16,00 hodiny se na Václavském náměstí shromáždil asi tisícový mlčenlivý shluk lidí. Náměstí střeží uniformovaná i civilní policie.

Pozorovatelé soudí, že tato akce má pravděpodobně souvislost s 21. výročím komunistického převzetí moci, které připadá na 25. únor. Většina státních budov je vyzdobena československými a sovětskými vlajkami.

(AP) - Mladík se pokusil upálit v kotelně obchodu s elektrotechnickými potřebami na Václavském náměstí. Policista, který se pokusil oheň uhasit, se začal dusit kouřem a byl odvezen do nemocnice, uvádí policie.

Upalený byl identifikován jako Jan Zajíc, student z Cpevy na Moravě.

Zajíc zemřel sotva 100 metrů od místa, kde se minulý měsíc upálil národní hrdina Jan Palach.

Jan Zajíc zanechal nedaleko místa, kde se upálil, dopisy a písemná prohlášení. Soudí se, že vysvětlovala motiv jeho činu. Zabavila je policie, což vyvolalo nescuhlas mnohá lidí v davu, který se shromáždil při příjezdu policistů a ambulancí.

(AFP) - Svaz československých studentů potvrdil, že na Václavském náměstí došlo dnes k novému pokusu o sebevraždu upálením.
tk/fis pokr./dk

 25. února 1969

Policie okamžitě zasáhla a odvezla zraněného i nějaké dokumenty, mezi nimiž byl i dopis na rozloučenou, uvádí studentská organizace, která však nemá žádné další informace, ani o totožnosti zraněného, ani o jeho stavu.

Policie neodpovídá na telefonické žádosti o informace.

(DPA) - Cba mladí muži, kteří prý navštěvují vyšší průmyslovou školu v Šumperku, spáchali svůj čin nedaleko interhotelu Jalta kolem druhé hodiny odpoledne.

(REUTER) - V dopise na rozloučenou se prý Jan Zajíc označil za člena skupiny "lidských pochodní", k níž náležel i Jan Palach. Někteří lidé prohlašují, že dopis četli.

Dopis Jana Palacha se zmiňuje o skupině 15 studentů, kteří se rozhodli následovat jeho příkladu.

(AP) - V davu, který se shromáždil na Václavském náměstí, kolují zprávy, že Zajíc byl členem téže skupiny jako Jan Palach.

(DPA) - Cba chlápci (ze Šumperka - pozn. ČTK) se minulý týden dostali do ostrého konfliktu se sovětskými důstojníky. Při potyčce byli oba zbiti a hrubě se s nimi zacházelo. Vyslovili již v posledních dnech úmysl upálit se na protest proti sovětské okupaci.

V 17,00 hodin nevydal ani rozhlas ani oficiální agentura ČTK zprávu o této události. Ministerstvo vnitra však na dotaz oznámilo, že večer bude vydána oficiální zpráva.

tk/fis

kl/dk

26. února 1969

Jan Zajíc nepatřil k žádné skupině

P r a h a 26. února (AFP) -- Na rozdíl od Jana Palacha nepatřil Jan Zajíc k žádné skupině. Aniž by znevažoval jeho gesto, svaz studentstva ho přijal s určitou zdrženlivostí a mlčenlivě. V úterý večer se na schůzi měl rozhodnout postoj studentstva. Mezi studenty převládá názor, že Zajíc věřil, že na oběť Jana Palacha se příliš brzy zapomnělo a chtěl "probudit veřejné mínění".

Na druhé straně se zdá, že úřady si nepřejí, aby Zajícovo upálení mělo ohlas. Agentura ČTK vydala jen krátkou zprávu, televize ji nevysílala a rozhlas dal v úterý večer novou verzi krátké četkařské zprávy, v níž nebylo zmínky o dopise na rozloučenou. ČTK požádala listy, aby použily jen této zprávy.

Jan Zajíc skončil několik minut poté, co se zapálil. Další mladík byl těžce popálen, když se ho snažil uhasit.

x x x

P r a h a 26. února (U-I) -- Za politické cíle zemřel upálením jen Jan Palach a Jan Zajíc; zatímco dalších 30 případů sebeupálení bylo motivováno osobními důvody a poněkud zmírňuje účinky těchto dvou politických aktů.

Podle očitých svědků zanechal Jan Zajíc na místě upálení dopis s malým zavazadlem a nějaké šatstvo při vchodu do pasáže vedle Luxoru na Václavském náměstí.

Úplný text Zajícova dopisu není k sehnání, ale studenti, kteří ho viděli, prohlašují, že se podobal Palachově dopisu a končil výzvou k lidu, aby bojoval proti útlaku.

kš/st

pokr./pl

26. února 1969

Studentští předáci schůzovali v Praze až do půlnoci, aniž by došli k závěru, zda mají dopis zveřejnit či utajit ho.

Studenti oznámili, že Zajíc zanechal ještě jeden dopis svým rodičům v Šumperku. Prý jim ho má odevzdat jeden z mladých lidí, kteří spolu se Zajícem drželi v lednu hladovku na počest Jana Palacha.

kš/

lar/pl

Britský tisk o Československu

L o n d ý n 26. února (Zpravodaj ČTK) - List TIMES dnes otiskuje krátký životopis Milana Weinerja, komentátora čs. rozhlasu, "jedné z osobností, která svrhla bývalého presidenta Novotného" a který zemřel včera v Praze.

V životopise se praví, že Weiner byl vedoucím zahraničního vysílání pražského rozhlasu a vedl rozhlasové a televizní útoky na Novotného, jež předcházely jeho rezignaci, a byl aktivní v reformním hnutí Alexandra Dubčeka. Později se stal cílem sovětských útoků, ačkoli onemocněl nádorem na mozku ještě před sovětskou invazí do Československa loni v srpnu. Weiner, který strávil převážnou část druhé světové války v nacistických koncentračních táborech včetně Osvětimi, byl v padesátých letech stalinského období několik let bez zaměstnání.

Většina britského tisku přináší zprávy o sebevraždě Jana Zajíce. List GUARDIAN načepisuje svou zprávu na první straně "Sebevražda upálení v den čs. výročí". List DAILY EXPRESS načepisuje svůj článek na druhé straně "Další student umírá v plamenech".

kš/ fis

pokr. čr

26. února 1969

V článku se poznamenává, že mrtvý student zanechal dopis, v němž říká, že je "lidskou pochodní číslo dvě". V článku se píše, že "jeden číšník z restaurace", který viděl Zajícův dopis, řekl: "V dopise byla vláda vyzývána, aby splnila Palachovy požadavky." kš/ sa/pat/čr

8 DIE PRESSE k upálení J. Zajíce

V í d e ň 26. února (Zpravodaj ČTK) - "Jen několik hodin po povinném potlesku, patřícím SSSR, který přerušil projev A. Dubčeka u příležitosti 21. výročí převzetí moci komunisty, učinil ze sebe na Václavském náměstí v Praze mladý muž opět pochodně," píše DIE PRESSE v komentáři Ericha Groliga, nadepsaném: "K 21. výročí".

Znovu je to student, který si zvolil právě toto výročí, aby v duchu a stopách Jana Palacha protestoval proti obsazení své země. Student Zajíc dokázal, že naděje stratégů, počítajících s vyčerpáním vůle nevzdat se národního sebourčení Čechů a Slováků se nesplnily. Po 21. srpnu vsačila Moskva na faktor "čas", který učiní své v postupném rozkladu pasivního odporu. Nové sebeupálení svědčí o tom, že nacionální vášně (až po fanatismus) je nezlomná a že pasivní odpor, který se původně omezil jen na určité vrstvy, se zdá zmocňovat celého národa.

Palachův heroický čin nic nezměnil na sovětské moci v ČSSR. Jan Palach se však stal národní pochodní. Druhý student, který ho nyní následoval, otřásl národem do hloubi jeho duše, i když na povrchu se to bezprostředně nezdá.

Moskva nemůže jednoduše vzít na vědomí vývoj v obsazeném "bratrském státě" a přitom se uspokojit, že přítomnost tanků stačí na pěstní záruky. Také v SSSR není ideologie nedotčená, naopak, v Kyjevě, Moskvě, Leningradě a jinde jsou studenti, intelektuálové a prostí lidé, kteří si kladou otázky, na které jim pokr.čr

kš/ fis

26. února 1969

strana nemůže dát odpověď... Události, jako tomu bylo v úterý v Praze, se dostávají na východ rychlostí větru a mají hluboký účinek.

Autor si dále klade otázku, jak se odrazí události v ČSSR ve východním bloku a jeho vedení, co se stane, když bude rozhodnuto, jako za Hitlera, vytvořit nyní "říšský protektorát" a odřelit od sebe Čechy a Slováky. Nebo zpozoruje Moskva, i když pozdě ale přece jen, že se dostala do slepé uličky historie? Vyvážnutí z ní bude mnohem těžší, než pro Američany v jihovýchodní Asii dosáhnout čestného ústupu - konstatuje komentátor v DIE PRESSE.

al/čr

kš/

7 Rakouský tisk o Janu Zajícovi

Víděň 26. února (Zpravodaj ČTK) - Zprávou číslo jedna nadtitulních stranách dnešních rakouských novin je nové sebeupálení studenta v Praze.

"Znovu lidská pochodeň v Praze. Zatímco Dubček oslavoval Moskvu student se upálil" (DIE PRESSE), "Student se upálil na protest" (KURIER), "Opět dvě sebeupálení v Praze" (ARBEITER ZEITUNG), "Žijící pochodeň ke komunistickému výročí v Praze" (VOLKSBLATT), "Druhý Jan Palach - oběť jubileu KSČ" (EXPRESS). Také další noviny pod podobnými titulky otiskují zprávy, především západních agentur.

Spolu s Janem Zajícem se podle těchto zpráv pokusil o sebeupálení další mladík, jehož identita nebyla zjištěna. Některé noviny však uvádí, že v druhém případě snad šlo o pokus zachránit hořícího Zajíce, přičemž zachránce utrpěl těžké popáleniny.

kš/ris

pokr.čr

26. února 1969

Noviny citují z dopisu na rozloučenou, který zanechal Jan Zajíc, že motiv sebeupálení je stejný jako Palachův. Datum 25. února si vědomě vybral, aby protestoval proti převzetí moci v Československu komunisty. DIE PRESSE píše, že Zajícovo sebeupálení je protestem proti sovětskému tlaku na československé vůdce. EXPRESS poznamenává, že ČTK teprve večer potvrdila tuto událost, zdržela se však jakéhokoli komentování.

Ústřední list vládní strany ÖVP VOLKSBLATT podtrhuje, že to bylo druhé sebeupálení s politickým motivem a že student se označil v dopisu na rozloučenou za "lidskou pochoděň číslo 2". VOLKSBLATT dále poznamenává, že únorové výročí proběhlo v ČSSR bez oslav. Stranický šéf Dubček v projevu před milicí vystoupil proti pravicovým silám a levicovým sektářům, kteří ohrožují úspěch reformistické politiky. Varoval opoziční síly před zahrnutím KSČ do situace, z níž není žádného východiska.

DIE PRESSE z projevu s. Dubčeka vybírá tu část, kde řekl, že jen v přátelském vztahu k socialistickým zemím a především k SSSR je myslitelná existence ČSSR. "Burácející dlouhotrvající potlesk a volání "Ať žije Sovětský svaz", přerušily Dubčekův projev," píše DIE PRESSE.

ARBEITER ZEITUNG mj. uvádí, že policie ihned zabavila několik popsaných stránek papíru, které zanechal Jan Zajíc. Podle určitých pověstí byli prý oba mlačící zapleteni do konfliktu se sovětskými důstojníky.

kš/ fis

al/čr

26. února 1969

6 Francouzské listy o sebeupálení českého studenta

P a ř í ž 26. února (Zpravodaj ČTK) - Všechny pařížské deníky - s výjimkou gaullistického listu LA NATION a komunistické L'HUMANITÉ - věnují značnou pozornost sebeupálení studenta Jana Zajíce. Zprávu o nové sebevraždě přinášejí noviny na místě, které je vyhrazeno nejvýznamnějším aktualitám.

Zajícova sebevražda je jednoznačně motivována politickými důvody. Student byl podle zpráv veden stejnými pohnutkami jako Jan Palach. Podle listu INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE patřil Zajíc ke skupině studentů, kteří po Falachově sebevraždě vyhlásili hladovku. V dopise, který zanechal, se prý Zajíc označil za "živou pochodeň číslo 2".

kš/

lp/čr

14 Západoněmecký tisk o ČSSR

B o n n 26. února (Zpravodaj ČTK) - Západoněmecké listy věnují dnes značnou pozornost agenturním zprávám o novém případě sebeupálení v Praze.

NEUE RHEIN ZEITUNG k tomu v komentáři píše: "Jak klamný byl klid posledních tří týdnů v ČSSR se ukázalo včera odpoledne v Praze... Čechoslováci zase vzrušeně diskutují v hloučcích na ulicích o politických problémech. Shodují se všeobecně v tom, že i tato sebevražda jde na účet Sovětského svazu. Méně shody se v Praze projevuje v otázce, zda sebeupálení jsou vhodným prostředkem politické demonstrace. Všichni konstatují, že každý takový čin brzdí stále naléhavější hospodářskou reformu."

tk/ka

kc/os/čr

26. února 1969

13. Návštěva čs. parlamentní delegace v indickém tisku

D i l l í 26. února (Zpravodaj ČTK) - Pozornost a zájem, který věnují nebo nevěnují indické politické kruhy a indický tisk návštěvě československé parlamentní delegace, je přesným odrazem vnitřní situace a názorové rozkolísanosti různých skupin. Přestože se příjezd československých poslanců nestal událostí dne, což také nikdo neočekával, většina dillíských novin přinesla ještě před příletem delegace buď stručné nebo obsáhlejší informace o jejím složení. Střeďeční tisk se pak převážně omezil na oznámení, že delegace přiletěla a že ji na letišti uvítal místopředseda Sněmovny lidu R.K. Khadilkar. Neoficiální vládní list NATIONAL HERALD a vlivné TIMES OF INDIA přinesly dokonce na první straně čtyřsloupcovou fotografii z uvítání delegace na letišti, což nemívá indický tisk při podobných příležitostech obvykle ve zvyku. Tím více je nápadné mlčení levicového deníku PATRIOT, který přílet československé delegace ignoruje.

Postoj levicových skupin je koneckonců patrný i z toho, že se úterního přivítání na letišti nezúčastnil ani jeden poslanec komunistických stran, to je Komunistické strany Indie ani Marxistické komunistické strany Indie, zatímco pravicové Svatantra, Džansangh a Drávida munnétra kařaham na letišti své zástupce vyslaly.

tk/ka

mo/čr

26. února 1969

15 SE k další tragické sebevraždě upálením v ČSSR

SVČBCDNÁ EVKCPA, česky, 18,1C - 26. února - (Pořad pro mládež) - Naše stanovisko ke smutným zprávám, přicházejícím z domova, znáte. Říkali jsme je už nesčetněkrát. Mladí lidé v Československu se nejnesnadněji smiřují se stávající situací, nejtíže nesou jakoukoli cestu zpátky, nejtíže snášejí dvojí řeč doma vednou. Kdo nese nesmazatelnou vinu za oběti, které byli mladí lidé ochotni podstoupit, je zřejmé. Přátelé, přestože se ztotožňujeme s vaším odporem proti bezpráví, nemůžeme pokládat za vhodné všechny jeho formy. Je příliš cenný každý mladý život. Chcete-li, tedy především proto, že nás v budoucnu čeká mnoho dalších střetnutí s bezprávním. K tomu je zapotřebí živých lidí. A zvažuje-li každý jednotlivec svůj podíl na společném odporu proti bezpráví, ať nezapomíná na odkaz Jana Palacha - "Ať to už nikdo nedělá!"

tk/

mš/dk

16 Vzpomínka na Jana Palacha v Dillí

D i l l í 26. února /AP/ - Dvacet indických poslanců se ve středu vydalo na krátký pochod ulicemi Dillí, aby uctilo památku Jana Palacha.

Demonstrace se odehrála v době, kdy československá parlamentní delegace navštívila indickou dolní sněmovnu.

tk/ tis

pokr. čr

26. února 1969

Dvacet poslanců za pravicové a socialistické strany pochodovalo od budovy Sněmovny lidu na hlavní třídu. Dvě mladé dívky nesly fotografii Jana Palacha ověšenou květy. Zastavili se neda-
leko parlamentu na křižovatce, zasypali portrét podle hinduistického zvyku květinovými lístky a pronesli krátké projevy, v nichž vzpo-
mněli oběti Jana Palacha.

tk/

bt/čr

18 SE o pašování zbraní z Československa do Rakouska

SVOBODNÁ EVROPA, česky, 19,10 - 26.2. -

Vídeňský zpravodaj SE: Československé úřady rozhodly kon-
cem roku 1967, že cizinci mají možnost při svých výletech nakoupit
si jakékoli množství zbraní, o něž mají zájem, a jedinou podmín-
kou přitom je, že je musí zaplatit v tzv. tvrdé měně. O této sku-
tečnosti se brzy dovědělo podsvětí v okolních státech, pro něž
jsou zbraně součástí jejich živnostenského oprávnění, a s obli-
bou navštěvují čs. městečka a města, kde bez zbrojního pasu na-
kupují pistole za 300 - 500 šilinků. Tyto zbraně pak bez jakýchko-
li potíží vyvázejí. Jen v blízké Vídni platí příslušníci podsvětí
až 1500 šilinků za podobnou střelnou zbraň.

V prosinci 1968 se začaly podezřele množit zájezdy cizích
dělníků, pracujících v Rakousku, do Československa a zpět. Rakouským
celním úřadům byla věc velmi nápadná a tak proti zvyku provedly
ve vlaku u Gmündu podrobnější prohlídku. Hned při této prohlíd-
ce našly u dvou dělníků jugoslávského původu pět čs. pistolí

tk/ka

pokr.čr

26. února 1969

s dostatečnou zásobou munice. Zbraně byly pochopitelně ihned zabaveny a dotyční dělníci se klidně přiznali, že zbraně nakoupili v ČSSR za tím účelem, aby je ve Vídni s výtěžkem prodali. Je přirozené, že mnoho těchto pašeráků bedlivému oku celních orgánů unikne, avšak vídeňská policie provádí velmi často zátahy v okolí Mexicoplatzu a Zimního přístavu, kde nejvíc kvete černý obchod se střelnými zbraněmi. Kterýkoli cizinec, který je při podobné činnosti přistižen, musí okamžitě opustit Rakousko.

tk/

mš/čr

20 Budou-li o národním protestu neustále a svorně vydávat svědectví všichni občané i politikové, činy mladých zoufalců pozbudou smyslu
SVCBODNÁ EVRCPA, česky, 19,30 - 26. února - zkráceno

Jiří Zahradník: Když zemřel Jan Palach, doufali jsme, že nebude mít následovníky. Ale podobně jako Jan Palach se připravil o život řada dalších mladých lidí. V úterý se v Praze upálil další mladý člověk, druhý byl s popáleninami odvezen do nemocnice. Zase bychom mohli opakovat výzvy, aby zbytečné utrácení mladých životů ustalo, ale cítíme, že to nestačí. Jestliže je mládež zachvá-
cena pocitem zoufalství a bezvýchodnosti, nepomohou jen výzvy adresované mládeži. Je třeba odhalit a pak změnit příčiny jejího tragického životního pocitu.

Můžeme se na všechno dívat chladně a střízlivě a než si z mladých sebevrahů vytvoříme galerii národních mučedníků, můžeme z této řady vyloučit hysteriky, nenocné lidi, recidivisty, mravně labilní povahy. Můžeme vzít v úvahu, že gesto mučednické smrti je nakažlivé, můžeme některé sebevraždy upálením připsat sugesci nebo soukromému žalu. I po úvaze, ve které se přimějeme k neutrálnější skepsi, zůstává fakt, že řada sebevražd mladých lidí v ČSSR

tk/ ka

pokr./dk

26. února 1969

není řada náhod. V případě poslední sebevraždy v Praze šlo nepochybně o politický protest.

Od srpna žije Československo v pokořující stavu omezené suverenity. Československo je okupovaná země. Okupace je realita, kterou Československo muselo přijmout v rovině politických rozhodnutí; v rovině svého mravního postoje se s touto realitou čes. občané nemohou smířit. Jen Palach spojil svou dobrovolnou smrt s požadavkem, aby se konečně zakročilo proti vydávání okupačního časopisu ZPRÁVY. Zkušenosti s okupačními vojáky učinil patrně i poslední mladý sebevrah. Podle některých zpráv ho před několika dny sovětští vojáci zatklí a zbili.

Bylo by asi zbytečné této tak těžce zkoušené a tak podivuhodně zkušené mládeži namítat, že v nové politické realitě jsou uzavřené oblasti, kam výkřiky zoufalství nedolehnou a kde by ani sebestatečnější odhodlání politiků nic neznamenalo. Myslím, že do této sféry, vyhrazené pro naši společnou trpělivost a schopnost přinášet oběti, není zaměřen protest mladých zoufalců. Existuje však druhá oblast dnešní reality, sféra, kde si lid a jeho vedení, společnost a její reprezentanti, mohou a musejí uchovat svou suverenitu při formulaci národního postoje. Sem mladí sebevrazi adresují svou výzvu a měli by být slyšeni. A všichni, občané i odpovědní politikové, by měli neustále zkoumat, zda pro národní sebevyjádření učinili dost.

Protestem mladých sebevrahů by se měli cítit osloveni všichni, kdo svůj osobní podíl na formulaci našeho národního stanoviska zanedbali. Že jsme se mnohého museli zříci, věděli i ti mladí lidé, kteří nam všem pro výstrahu nabídli své životy.

tk/ ka

pokr./dk

26. února 1969

Upozorňují nás však, že bychom ztratili všechno, kdyby nás realita okupace a omezené svrchovanosti přiměla, abychom se zřekli pravdy sami o sobě. Naše základní pravda je, že Československo žije po cizím zásahu ve stavu národního protestu. Budou-li o národním protestu neustále a svorně vydávat svědectví všichni, občané i politikové, činy mladých zoufalců skutečně pozбудou smyslu. Ale není už sám fakt, že jejich smysl chápeme, důkazem, že pravda o naší národní situaci nebyla dosud všude zjištěna a že je třeba o ni bojovat?

tk/

mš/dk

21 Neočekává se, že by Zajícova sebevražda vyvolala takový politický neklid, jako tomu bylo v případě Palachovy smrti.

P r e h a 26. února (UPI) - Čeští liberální vědci dnes prohlásili, že sebeupálení Jana Zajíce nebude mít takový otřesný účinek na národ jako sebevražda Jana Palacha.

Zajíc se zapálil v úterý v průchodu vedoucím z Václavského náměstí. Svědkové úterního sebeupálení sdělili, že osmnáctiletý mladík zanechal zprávu, v níž se nazval "pochoďní číslo dvě" a označil svůj čin za politický protest.

Jeden studentský mluvčí dnes prohlásil, že tato zpráva nebude uveřejněna a že předsednictvo Svezu československých studentů se rozhodlo nezaujmout k Zajícově smrti oficiální stanovisko. Podle mluvčího bude zpráva přečtena na různých fakultách Karlovy university a na dalších universitách, "aby se studenti mohli seznámit s jejím obsahem".

tk/ka

pokr./dk

26. února 1969

23 BBC k tragickému úmrtí mladého studenta v Praze

BBC EUROPEAN SERVICE, česky, 20,45 - 26. 2. - výtah -

Derek Waney: Zajícův čin byl určitým způsobem proti trendu současného vývoje. V krátkých šesti týdnech od první sebevraždy upálením se veřejné mínění v Československu snad poněkud uklidnilo částečně díky mnohým oficiálním náznakům, že se na veřejné mínění bere zřetel. Nejprve to byl oficiální postup při ohromné demonstraci při Palachově pohřbu. Dále můžeme uvést, že se oficiálně nezdařilo odstranit určité populární televizní komentátory z obrazovky, i když se před časem objevily pověsti, že k tomu dojde. Čs. komunistická diplomacie - jak lze předpokládat - dosáhla určitého diskrétního úspěchu v tom, že přemluvila východní Němce, aby zastavili vysílání rozhlasové stanice VLTAVA, jejíž pořady jsou nyní čestněji vysílány rozhlasovou stanicí RADIO BERLIN INTERNATIONAL, atd.

Zdálo se tedy, že veřejnost byla ochotna zaplatit určitou cenu, aby si zaručila bezpečnost a naději na to, že postupně nalézne nějakou střední cestu mezi naprostým podrobením a beznadějným hrdinstvím. Avšak nyní se upálil druhý mladý muž právě v den 21. výročí komunistického puče v roce 1948. Oslovy tohoto výročí by stejně asi nebyly bývaly slavné. Jan Zajíc prý před smrtí zanechal dopis, v němž vyzývá představitele, aby splnili Palachovy požadavky, totiž odstranění cenzury, zastavení sovětské propagandy a propuštění politiků, označených za kolaboranty. Mnozí z kolaborantů nebo z těch, kteří o kolaboraci přemýšleli, si to rychle rozmysleli, ale nyní si jistě ještě více lidí přeje, aby ke vpádu nebylo vůbec nikdy došlo.

tk/ka

mš/dk

26. února 1969

Pracovník odvážného liberálního odborového hnutí poznámenal, že od Palachovy sebevraždy se řada jiných osob upálila a že nečekává, že by se opakoval politický neklid, jaký vyvolala Palachova smrt.

Jistý člen předsednictva studentského svazu vyjádřil podobný názor a dodal, že "od Palachovy smrti bylo 27 sebevražd upálením".

Oficiálně byly ve většině 27 případů udány jako motivy osobní a psychologické problémy, avšak vyskytly se silné náznaky, že některé sebevraždy měly politické příčiny.

(REUTER) - Sebevraždu upálením, kterou spáchal mladý československý student poblíže místa, kde se Jan Palach stal v lednu z politického protestu lidskou pochodní, zehaluje dosud záhada. Nebyly dosud sděleny oficiální podrobnosti o několika dopisech, jež devatenáctiletý Jan Zajíc zanechal po svém včerejším upálení v jedné budově na Václavském náměstí. Jsou však silné příznaky, že jeho smrt byla novou politickou sebevraždou na protest proti omezování reform v Československu.

Protichůdné neoficiální zprávy tvrdí, že dopisy, které Zajíc zanechal, ho označují za "pochodeň číslo dvě". Dvě jiné verze však uvádějí, že Zajíc, který se dostal do konfliktu se sovětskými vojáky, spáchal tento čin na protest z čistě osobních důvodů. Poslední sebevražda přišla v době, kdy si i mnoho progresivních lidí přeje období klidu, jež by vystřídalo měsíce bouřlivých politických událostí po srpnové okupaci.

tk/ka

jh/dk

27. února 1969

Jugoslávská agentura TANJUG z československého hlavního města oznámila, že podle nejnovějších informací zanechal po sobě mladý Zajíc tři dopisy. Dva z nich jsou soukromého charakteru a třetí je výzvou k obyvatelstvu.

Podle zprávy je výzva napsána na pergameni a byla doručena ministerstvu kultury. Zajíc v ní údajně oznamuje, že se stal "pochodní číslo dvě", protože "navzdory Falachovu činu náš život se navrácí do starých kolejí".

Podle zprávy TANJUGu činí československé úřady opatření, aby toto druhé sebeupálení nezpůsobilo nové napětí v československém životě. O jaká opatření jde však nebylo řečeno.

kš/

ds/čr

11 Sovětská okupace nezlomila československý odpor

P r a h a 27. února /REUTER - Vincent Buist/ - Pasivní československý odpor proti sovětské okupaci nebyl zlomen ani po šesti měsících od vstupu vojsk varšavského paktu do Československa. Nepřátelství k sovětským jednotkám v Československu se projevuje denně incidenty a ani prosovětská skupina ve vedení nezískala zatím jasné vítězství.

Před několika dny uveřejnila československá vláda komuniké o výsledcích dalších jednání ohledně ubytování a zásobování 70 000 sovětských vojáků v Československu. Československé úřady prý "odmítly diskutovat" o otázce přidělování soukromých bytových jednotek sovětským důstojníkům.

Dostí ostře formulované prohlášení dále uvádí, že "dodávky obuvi, prádla a oděvů... sovětským jednotkám... byly odmítnuty.

kš/ lr

pokr.čr

27. února 196913 Agentury k Černíkova a Dúžihovo vystoupení

P r a h a 27. února /ČTK/ - Americká agentura AP obsáhle cituje z Černíkova středečního projevu a uvádí, že podle československého ministerského předsedy hrozí zemi politická krize, která může každým okamžikem vypuknout.

Agentura mj. dále píše: "Ministerský předseda se obořil na ty, kdož kritizují reformy, uskutečňované od ledna 1968, přísně ideologických pozic, a kteří by rádi viděli návrat dogmatických a sektářských pracovních metod. Tato jeho slova byla přímo namířena proti staré gardě komunistů, která stále více vystupuje do popředí a která se snaží pod ochranou sovětské okupace o návrat."

Agentura REUTER přináší zprávu o tiskové konferenci s odborářským tajemníkem Jánem Dúžim, který mj. prohlásil, že českoslovenští dělníci jsou rozhodnuti zachovat si právo na stávkou. Agentura poznamenává, že členstvo odborových svazů dosahuje nyní zhruba 5 400 000 osob.

kš/

ds/čr

12 Jan Zajíc zanechal tři dopisy

P r a h a 27. února /AP/ - Mladý Čech, který se v úterý upálil v centru Prahy, vyzval své spolužáky a studenty v ostře formulovaném dopise, aby "se nenechali ovládat diktátory". Oznámily to ve středu informované prameny v Praze.

Plné podrobnosti Zajícovy smrti nejsou dosud známy, ale podle některých údajů je Zajícův dopis mnohem méně výmluvný než dopis, který po sobě zanechal Jan Palach.

kš/lr

pokr.čr

27. února 1969

Náklady, které vznikají pobytem sovětských jednotek, budou plně hrazeny sovětskou stranou". Stejně rozhodným tónem komuniké dále zaručuje, že Rusové, kteří budou zapleteni do šarvátek s Českoslo- váky, budou předvedeni před čs. soudy.

I přes omezení svobody tisku pokračuje v Československu éra svobodného projevu v dennodenním životě - na ulicích, v obchodech, v továrnách a v úřadech. I když se snad odposlouchávají mikrofony opět dostaly do ministerských zdí, zdá se, že ztratily svou moc umlčet kritické hlasy. Dva z komunistických předáků, kteří jsou ve veřejném podvědomí úzce ztotožňováni s prosovětskou politikou - Vasil Břílak a Alois Indra - jsou pod neustálými slovními útoky, i když denní listy se musí této otázce vyhýbat.

Kremel nijak horlivě proti tomu nezasahuje. Částečně snad proto, že jeho pozornost odvádí vnitřní mocenský boj a dále je zřejmě zaměstnán hrozbami na Středním východě, novou americkou vládou, Čínou a Berlínem.

kš/

da/pl

2 Rakouské listy o sebeupálení studenta Zajíce

V í d e ě 27. února (zpravodaj ČTK) - Československé listy pod tlakem cenzury mlčí o druhém sebeupálení v Praze a veřejnost nesmí být o ní informována - konstatují ve čtvrtek rakouské listy DIE PRESSE a KURIER. Ostatní deníky dnes o této - ani jiných událostech v Česko- slovensku - nepíší.

DIE PRESSE uveřejňuje informace ze západních agentur. Připomíná, že jen jediný čs. list přinesl zprávu o smrti studenta Zajíce na první straně, ostatní uveřejnily uvnitř listu jen zprávu ČTK bez komentářů.

kš/st

pokr./pl

27. února 1969

KURIER konkrétně uvádí, že jde o SVOLODNÉ SLOVO, které uveřejnilo k případu komentář. Zdůrazňuje se však v něm, že takový čin je nerozumný a nepřispívá k uklidnění potřebnému k práci. List dále píše, že politický význam studentova činu je oficiálními místy zamlčován. Ve zprávě ministerstva vnitra je sice zmínka o Zajícově dopisu na rozloučenou, jeho obsah však není znám. List uvádí, že podle pověstí vyslovil prý student ve svém posledním dopisu solidaritu s Palachovými požadavky na zrušení cenzury a zákaz okupačního listu ZPRÁVY. Vyzval své krajany, aby se "nenechali ovládat diktátory".

DIE PRESSE dodává, že dosud nebyl Svazem studentů sveřejněn Zajícův dopis na rozloučenou. Předsednictvo Svazu se ještě také nevyjádřilo k sebevraždě, nejdříve má být slyšeno mínění jednotlivých sekcí Svazu.

kš/

vič/pl

Čs. představitelé získali od Sovětů ústupky

B r u s e l 27. února (zpravodaj ČTK) - Šest měsíců po invazi vojsk varšavského paktu se podařilo čs. představitelům získat od okupantů některé ústupky. Podmínky o nákladech na pobyt vojsk, které byly oznámeny minulý týden, zřejmě z velké části Dubčekův režim uspokojují. Byly zřejmě získány po tvrdých jednáních, po nichž náměstek předsedy vlády řekl, že všech cílů bylo dosaženo. Všechny kromě hlavního, totiž odchodu 70.000 vojáků ze země. Souhlas k jejich pobytu v zemi byl již dříve vynucen při jednáních v Moskvě. LA LIBRE BELGIQUE komentuje dnes nejnovější vývoj událostí v ČSSR.

kš/st

pokr./pl

27. února 1969

Západoněmecký tisk o ČSSR

B o n n 27. února (zpravodaj ČTK) - Západoněmecké listy dnes přinášejí další agenturní zprávy o dalším případě upálení v Praze.

FRANKFURTER RUNDSCHAU k tomu v komentáři píše: "Nejzávažnějším závěrem této pražské doby je, že politická účinnost tohoto neobyčejného druhu politického protestu se stále stává bezvýchlednější a tím ztrácí svůj vlastní smysl. Bylo by s podivem, kdyby smrti Jana Zajíce našla jen přibližně podobné reakce v ČSSR jako protest Jana Palacha. Pro okamžik může být vnitropolitický klid a tendence k další vynucené "normalizaci" v sovětském smyslu narušena, ale s moskevskou politikou vůči Praze se tím sotva pohne. Jednotliví lidé přitom stejně nehrají žádnou úlohu, co je důležité, je čas. A kdo by věřil, že jen půl roku po sovětské okupaci ČSSR stačí, aby se na oficiálním shromáždění, které navštívil šéf strany Dubček znovu ozvalo volání, které zní jako výsmech: "Ať žije Sovětský svaz"."

kš/

kc/os/pl

10 DIE FURCHE: Maďarsko vzdává hold Janu Palachovi

V í d e ň 27. února (zpravodaj ČTK) - V článku "Maďarsko vzdává hold Janu Palachovi" se nejnovější číslo rakouského týdeníku DIE FURCHE zabývá důsledky sebeupálení pražského studenta a postoje českého národa po 21. srpnu na smýšlení maďarské veřejnosti.

"Nejdůležitějším z nich je ten - píše se v článku - že "myslící" Maďaři revidovali své dosavadní mínění o Čechách jako národu a že oběť Jana Palacha přispívá k řešení dějinného antagonismu obou národů. Je tudíž možné, soudí list, že sebeupálení

kš/st

pokr./dk

27. února 1969

jednoho mladého muže v Praze zahajuje novou éru ve vývoji dunajských národů."

Autor článku poukazuje na to, že Budapešť byla prvním středoevropským městem, kde byl Palachův čin napodoben. Mladý student Sándor Bauer svým sebeupálením v zahradě Národního muzea chtěl vyjádřit, že maďarská mládež bude v zájmu svobody společně postupovat s dnešní mládeží Československa.

V článku se pak zdůrazňuje, že nikdo v Maďarsku nevěřil úřednímu překrucování skutečnosti, protože každý Maďar věděl, co se v zahraničí neví, že Národní muzeum, jež si maďarský Palach vybral, je symbolem maďarské svobody a revoluční vůle.

V protikladu s úředním výkladem maďarské veřejné mínění stále diskutuje - i když šeptem a bážlivě - o obětech Jana Palacha a Sándora Bauera. Staří lidé vzpomínají a připomínají mládeži, že mnohé velké postavy maďarských dějin volily vlastní smrt jako prostředek vyjádření svého národního protestu. V kruzích maďarské mládeže vzbudilo Bauerovo sebeupálení vzpomínky na revoluci v roce 1956. Maďarské studentstvo sleduje postoj českého národa s mnohem větší pozorností, než to lze vyčíst z oficiálního tisku. V intelektuálních kruzích je "pasívní rezistence" Čechů a Slováků hodnocena z perspektivy sousedů s rostoucím obdivem.

Článek na závěr shrnuje maďarský postoj, který lze vyjádřit takto: generace Jana Palacha a Sándora Bauera stojí dnes na stejné straně barikád. Historické přehrady se rozpadly a... shořely.

kš/ st

vič/dk

27. února 1969

17 NEW YORK TIMES: Sovětská PRAVDA proti nové orientaci čs. hospodářství

New York 27. února (zpravodaj ČTK) - Československým nadějším na novou orientaci hospodářství od dosavadní přílišné závislosti na SSSR byl zasažen tvrdý úder, píše 27. února list NEW YORK TIMES k článku v moskevské PRAVDĚ. Tento článek je považován za jasné a oficiální vyjádření sovětského nesouhlasu s jakoukoli změnou čs. hospodářské politiky, zvláště s pražskými snahami oživit stagnující čs. hospodářství zaváděním západní techniky na západní úvěr.

List pochybuje na základě tohoto článku, zda se Československu skutečně podaří získat 200-300 miliónů dolarů obchodního úvěru, jak to oznámil čs. premiér Černík 7. února. Tyto půjčky by byly možné jen tehdy, kdyby Československo mohlo přesunout aspoň část svého vývozu do SSSR a dalších komunistických zemí směrem na Západ.

Týž list krátce komentuje projev premiéra Oldřicha Černíka před stranickými činiteli a vyrozumívá z něho, že pražské vedení je rozhodnuto rozhodně omezit činnost prosovětské menšiny ve straně.

Ukazuje se, že progresivisté uposlechli vládních výzev ke klidu. Tisk, studenti i odbory potlačují protisovětské implikace Zojícova sebeupálení, jež na rozdíl od Palachovy sebevraždy vyvolalo jen malý ohlas veřejnosti.

tk/

šár/dk

18 Italské listy o Československu

Řím 27. února (zpravodaj ČTK) - Cokolnostmi upálení dalšího českého studenta a jeho následky se dnes zebývají četné italské

tk/ fis

pokr./dk

listy. Poukazují zejména na to, že po sobě zanechal dopis, který nebyl dosud zveřejněn.

Levicový list PAESE SERA se ztotožňuje s diskrétním způsobem, jímž o nové tragédii informoval československý tisk. PAESE SERA to označuje za další důkaz "rozsáhlého souhlasu s nynějším úsilím vlády a KSČ v zárodku znemožnit vytvoření situace, z níž by snadno mohly těžit pravicové i levicové extrémistické živly". PAESE SERA píše, že řádnou činnost federální vlády a KSČ brzdí projevy extrémismu, neustálé nastolování nových požadavků, hořekování nad problémy, jejichž vyřešení nezbytně vyžaduje delšího časového rozpětí.

Naopak římský pravicový antikomunistický list MESSAGGERO útočí na způsob, jímž československá úřední místa i československý tisk reagují na další případ upálení. Lituje, že se tentokrát nevytvořila obdobná situace, jaká vznikla po upálení Jana Palacha.

Velkou pozornost věnují četné italské listy včerejší tiskové konferenci předsedy ÚKC Karla Poláčka. UNITÀ v této souvislosti píše, že nadcházející sjezd odborového hnutí bude muset řešit vážné problémy. Z včerejšího Poláčkova vystoupení zaznamenává, že vytváření podnikových rad pracujících a právo na stávku budou důležitou součástí jednání sjezdu. PAESE SERA dokonce v titulku vydvihuje, že v Československu bude i formálně uznáno právo pracujících na stávku.

Obšírnou zprávu o průběhu včerejší Poláčkovy tiskové konference uveřejňuje dnes na první straně i turínský list STAMPA, majetek automobilky FIAT. Napsal ji zvláštní zpravodaj listu v Praze Arrigo Levi, který patří k nejznámějším a nejoblíbenějším italským novinářům.

tk/ fis

ve/dk

27. února 1969

20 Mexický týdeník SIEMPRE vyjadřuje porozumění pro ČSSR

México 27. února (zpravodaj ČTK) - Dvoustránku věnuje výročí loňského ledna v Československu mexický týdeník SIEMPRE v článku známého publicisty Miguela Alemana Velasca (Velasco), syna bývalého presidenta Miguela Alemana.

List uveřejňuje objektivní popis vývoje událostí v Československu a uzavírá: "Síla není nikdy slabší než v případech, kdy přichází zvenčí, aby zotročila lid, potlačila kulturu, zúžila jeho horizonty pokroku. Češi to vědí. Znají a využívají podněty, které vedou národy k zázraku. Symbolem této síly, přírodní i magické, je od 26. ledna Jan Palach..."

My Mexičané chápeme rozměr české tragédie, protože jsme ji poznali na vlastní kůži. A protože máme v dějinách také lidi, kteří nám ji neustále připomínají.

Minulý leden nebyl poslední v Československu. V budoucnosti bude mnoho počátků."

tk/fis

šv/dk

21 Dopis Jana Zajíce rodině

Praha 27. února (UPI) - Jan Zajíc v dopise na rozloučenou žádá své rodiče, aby nedovolili, aby byl označen za blázna. Uvádějí to studentské prameny.

Studenti uvádějí, že Zajíc zanechal dvě kopie každého dopisu: je to citové rozloučení s rodinou; druhý dopis určený veřejnosti, v němž se označil za "pochodeň číslo 2" je chován v tajnosti.

Dopis rodině zní:

tk/fis

pókr./dk

27. února 1969

Drahá maminko, otče, bratře a sestro,

až budete číst tento dopis, budu mrtev nebo skoro mrtev.

Vím, jakou bolest vám svým činem způsobím, ale nezlobte se. Nejsem naštěstí sám na světě - a nedělám to proto, že bych byl v životě nešťasten, ale právě proto, že život příliš miluji.

Snad to pro vás svým činem udělám lepší. Zním cenu života a znám jeho nejvyšší cenu. Chci však pro vás a pro každého příliš mnoho a proto musím tolik zaplatit. Neztrácejte po mém činu ducha.

Ať se Jašek (bratr) hodně učí, aby me mohl pomstít, a to-
též Martička (sestra). Nikdy se nesmíte smířit s nespravedlností,
ať je to cokoli. Moje smrt vás k tomu zavazuje.

Je mi líto, že už jsem vás nemohl vidět a vidět všechny,
koho jsem měl tak rád. Cpusťte mi, že jsem s vámi tolik nesou-
hlasil.

Posílám Jaškovi zpět jeho fotografie. Měl jsem ho velmi rád
a vážil jsem si ho. Nejen jeho, ale vás všechny.

Nedovclte jim, aby ze mne udělali blázna. Pozdravujte
ode mne kluky, řeku a les. Sbohem a cpusťte mi. Honza.

P r a h a (AP) - Agentura přetiskuje týž text dopisu a dodává,
že k dopisu je připojena douška žádající, aby byl pohřben v Praze
"jako manifestace pro oči světa". Plány pohřbu zatím nebyly
oznámeny.

tk/fis

hg/dk

27 JUN 1974

27 JUN 1974

411

27 JUN 1974

27 JUN 1974